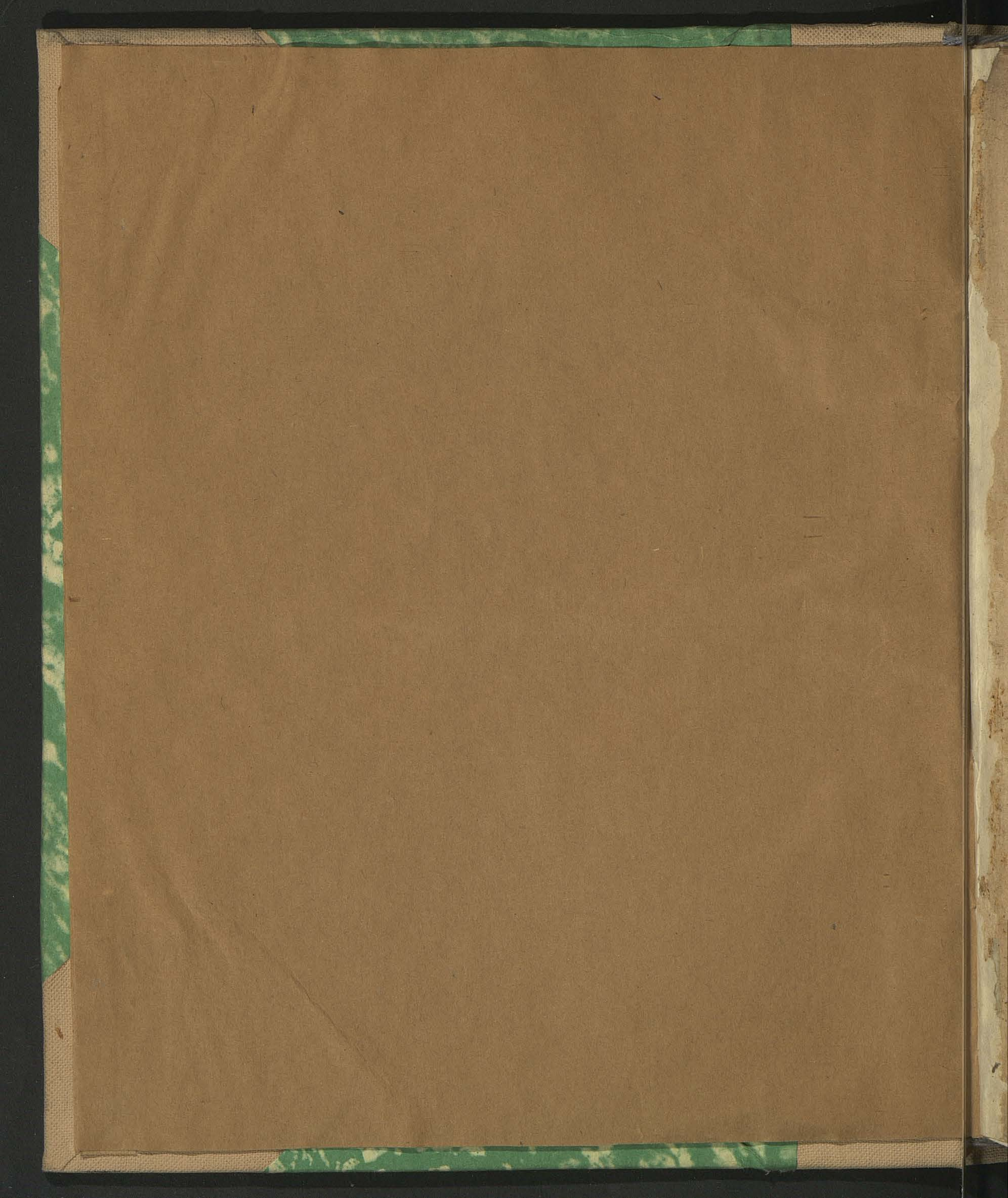

V
B J
C
Mag. St. Dr.
905524 II

БЛАГОЧЕСТИВѢЙШІЯ САМОДЕРЖАВНѢЙШІЯ ВЕЛИКІЯ ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ ЕКАТЕРИНЫ ВТОРЫЯ

УЧРЕЖДЕНІЯ ДЛЯ УПРАВЛЕНІЯ ГУБЕРНІЙ ВСЕРОССІЙСКІЯ ИМПЕРІИ. ВЪ КОИХЪ СТОЛИЦЫ.

ВЪ БЕРДИЧЕВѢ 1795 ГОДА

Biblioteka Inst. Historycznego
UJ
BIBLIOTEKA
Sem.
Hist.
U
8373/zI
BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVIENSIS
905524 II

NAYPRAWOSŁAWNIEYSZEY NAYSAMOWŁADNIEYSZEY WIELKIEY MONARCHINI JMPERATOROWY.

KATARZYNY DRUGIEY

USTAWY
DLA URZĄDZENIA GUBERNIY
CAŁO-ROSSYISKIEY JMPERYI
W KTORYCH STOLICE.

W BERDYCZOWIE 1795 ROKU

ОГЛАВЛЕНІЕ.

REGESTR ROZDZIAŁOW.

):(O):(

):(O):(

БОЖІЕЮ МИЛОСТІЮ.

МЫ ЕКАТЕРИНА ВТОРАЯ

ИМПЕРАТРИЦА И САМОДЕРЖИЦА

ВСЕРОССІЙСКАЯ

И прочая, и прочая, и прочая.

Объявляемъ всѣмъ НАШИМЪ вѣрнымъ подданнымъ.

Царіе и Царства вѣковъ прошедшихъ и блаженствующіе и во днехъ НАШИХЪ хотя многіе примѣры въ бытіяхъ своихъ оставили въ доказательство истинны сей, что распространеніе предѣловъ государства, умноженіе въ ономъ народа и произшедшее изобиліе въ способахъ ко внутреннему и извнѣ текущему обогащенію перемѣняли какъ образъ ихъ управленія, такъ часто и заставляли дополнять самыя законоположенія учинившіяся напослѣдокъ или неудобными, или недостаточными, коихъ довлѣло при основаніи державы и въ первомъ ея состояніи: но МЫ не восходя изслѣдованіемъ ко временамъ отдаленнымъ и къ Царствамъ чуждымъ, наиубѣдительнѣйшее доказательство для усердныхъ сыновъ Россіи заемлемъ и предлагаемъ отъ собственнаго Отечества, которое прежнимъ положеніемъ и состояніемъ своимъ настоящимъ есть тому подобно; ибо сравнивая времена и лѣта и въ нихъ восхожденіе Россіи, узрѣть каждый можетъ помощію здраваго своего разсудка и заимствованнымъ отъ исторіи смысломъ, колико въ настоящемъ для Россійскаго Отечества знаменитомъ

въ-

Z B O Z E Y   Ł A S K I

MY KATARZYNA WTORA

JMPERATOROWA I SAMOWŁADNĄCA

W S Z E C H   R O S S Y I

i t. d. i t. d. i t. d.

Podaiemy do wiadomości wſzyſtſkim NASZYM wierno-poddanym.

MM. ſſq.

KRólowie, i Narody wiekow dawnych, i zá dni NASZYCH ſzczęśliwie kwitnące, lubo mnogie w dzieiach ſwoich zoſtawili przykłady ná dowod tey prawdy, że roſpoſtrzenienie granic państwa, pomnożenie ludności, i wynikła ztąd obfitość źrzodeł ku wewnętrznemu, i zewnątrz ſpływaiącemu ubogaceniu, odmieniały tak ſpoſob ich rządu, iako też przymuſzały częſtokroć pomnożyć kraiowych uſtaw, które zá czaſem ſtały ſię albo nieſtoſownemi, albo niedoſtarczaiącemi, lubo doſtateczne były przy założeniu państwa i w pierwiaſtkowym onego ſtanie; wſzakże MY dla zgłębienia tey prawdy nieudaiąc ſię ani do oddalonych wiekow, ani do Państw obcych, zaſiągniemy na to naymocniey przekonywaiące dla gorliwych Roſſyi Synow dowody, i okażemy ie w właſney Oyczyznie, która uważana w pierwſzym początku ſwoim, i teraźnieyſzym iey ſtanie przykładem w tey mierze być może; albowiem porownywaiąc wieki i lata, a w nich wzroſt Roſſyi, widzieć każdy może zá pomocą zdrowego rozſądku, i nabytey z hiſtoryi wiadomości, iak dalece w tym znamienitym dla Roſſyiſkiego Państwa wieku zaiaśniało ono ſławą doſtatkiem, i potęgą; ſtoſuiąc zaś dawnieyſze i teraźnieyſze niezmiernie od ſiebie rożne okoliczno-

вѣкѣ возсіяло оное купно славою, пользою и силами своими; а соображая прежнія и нынѣшнія многоразствующія обстоятельства, перемѣны, состояніе, постановленіи, нужды или необходимости, сухопутныя и морскія государственныя тогдашнія и нынѣшнія силы, торговлю, ремесла, и частыя заселенія тутъ, гдѣ засѣки были, и за засѣками степи, и когда нынѣ не токмо многія степи, но и за степи селенія далеко простираются, вразумиться легко чрезъ сіе соображеніе состоянія прежняго и нынѣшняго Россіи, сколь не оспоримо и въ оной дѣйствуютъ умноженіе и просвѣщеніе народное, возбуждающія собою умноженіе попеченій и всякаго въ землѣ порядка, и умножающія по мѣрѣ того и заботы правительствъ.

Началось сіе столѣтіе войною съ Свейскою короною нѣсколько лѣтъ неудачливою, но твердостію духа Государя Императора ПЕТРА Великаго, и лучшимъ Его устройствомъ Войскъ сухопутныхъ съ заведенною Морскою силою, счасливо оконченною, и увеличившею Россію тремя Княжествами.

Посредѣ сихъ побѣдъ, Турецкихъ и Персидскихъ походовъ, сей премудрый и неутомимый Государь чувствуя тогдашнія уже недостатки во внутреннемъ управленіи своего Государства, и желая видѣть Имперію на найлучшей степени славы и порядка, издавалъ и установлялъ много разнообразныхъ законовъ и учрежденій къ пользѣ своихъ подданныхъ, старался о ихъ просвѣщеніи, торговлѣ и купеческомъ мореплаваніи, а входя во всѣ подробности не оставлялъ ни какой части правленія безъ новыхъ учрежденій или предписаній. Умножая доходы Государственные, умножалъ и способы къ пріобрѣтеніямъ подданнымъ своимъ; открывая новыя отросли торговли, промысловъ, рукодѣлія и ремеслъ, завелъ торговые города и пристани морскія; но вѣкъ

Его

liczności, odmiany, ſtan, uſtawy, potrzeby, czyli konieczności, lądową i morſką dawnieyſzą i teraźnieyſzą kraiu potęgę, handel, rzemiesła, i gęſte wſie tam, gdzie w przódy były głębokie puſzcze, á za puſzczą ſtepy, oraz gdy teraz nie tylko wiele ſtepów, ale i za ſtepami wſi daleko rozpościeraią ſię, łatwo widzieć można z takowego porównania ſtanu Rosſyi dawnieyſzego z teraźnieyſzym iak widocznie w niey okazuie ſię pomnożenie ludności, i oświecenia, co zá ſobą ciągnie potrzebę pomnożenia dozoru, i wſzelkiego w kraiu porządku, á zatym ſtarania i troſkliwości rządu.

Wiek teraznieyſzy począł ſię od woyny z Króleſtwem Szwedzkim, która w początkach ſwoich kilka lat niepomyślna ale ſtałością umyſłu JMPERATORA PIOTRA Wielkiego zá lepſzym tudzież urządzeniem woyſk lądowych, i założeniem potęgi Morſkiey ſzczęśliwie zakończona, powiękſzyła Roſſyię trzema Xięſtwami.

Pośrzód tych zwycięſtw, pośrzód woiennych wypraw do Turcyi, i Perſyi, mądry ten i nieſpracowany MONARCHA czuiąc onczaſowe iuż niedoſtatki w urządzeniu wewnętrznym ſwoiego Państwa, i żądaiąc widzieć Roſſyiſkie Jmperium na ſtopniu naywyżſzym ſławy, i porządku, wydawał, i ſtanowił wiele rozmaitych praw, i uſtaw ku dobru ſwoich poddanych, ſtarał ſię o ich oświecenie, handel, i żeglugę kupiecką, á wchodząc w naymnieyſze ſzczegóły niezoſtawił ani iedney części rządowey bez nowych uſtaw, i przepiſow. Pomnażaiąc dochody Państwa, pomnażał i ſpoſoby poddanym ſwoim do nabycia maiątku; odkrywaiąc nowe kanały handlu, przemyſłu, rzemioſł, i rękodzieł, założył miaſta handlowne, i porty morſkie; ale wiek iego zbyt wcześnie przerwany zoſtawił rozmaite zaprowadzenia, uſta-

Его бывъ рановременно прекращенъ, оставилъ многія заведенія, установленія и учрежденія при самомъ еще ихъ основаніи. Многія по блаженной Его кончинѣ бывшія перемѣны, разныя правила и мысли, частыя войны хотя не умаляли величества Имперіи, но наводили на установленія Сего Великаго Императора или отмѣны, либо отнимали мысли къ продолженію Имъ начатаго, или вводили правила иныя по разнымъ о вещахъ понятіямъ, или же по перемѣняющимся обстоятельствамъ по естественному теченію вещей.

Мы по тому отъ самаго дня возведенія НАШЕГО на Всероссійскій Престолъ, попеченіе НАШЕ неутомленно простирали спознать вообще и подробно по перемѣнившимся обстоятельствамъ части внутренняго управленія, требующія поправленія или изданія новыхъ учрежденій, постановленій и узаконеній.

Свѣту извѣстно, что въ 1766 году уже приступили МЫ къ созыву депутатовъ со всей Имперіи, дабы спознать нужды и недостатки каждаго уѣзда по его положенію; и уже оставалось НАМЪ ожидать отъ трудовъ Коммиссіи уложенья плодовъ соотвѣтствующихъ НАШЕМУ попеченію о благѣ общемъ и частномъ, какъ объявленіе съ Турецкой стороны въ 1768 году войны Россіи и шестилѣтное продолженіе оной совокупленное со многими, сколь трудными, столь и опасными обстоятельствами, отвлекая людей и возможности отъ продолжительнаго сочиненія цѣлаго узаконенія, и умножая собою бремя, заняло время и мысли упражненіемъ не менѣе важнымъ, обороною вѣры и Отечества отъ враговъ внѣшнихъ, и внутреннихъ.

Богъ однакожъ благословящій намѣренія благія, и истребляющій неправедныя и нечестивыя затѣи, даровавъ НАМЪ по шестилѣтнымъ многочисленнымъ сухопу-

wy, i urządzenia w ſamym ich początku. Po śmierci iego mnogie wydarzone przypadki, rozmaite maxymy, i ſpoſoby myślenia, częſte woyny, lubo nieściesniły granic Ceſarſtwa, wſzakże, co do uſtaw tego wielkiego JMPERATORA, albo przywodziły ie o znaczne odmiany, albo niedały myśleć o kontynuowaniu tego, co on roſpoczął, albo nakoniec wprowadzały inne prawidła według rozmaitego rzeczy poięcia, lub też według odmiennych okoliczności, iako to ieſt na świecie zwyczaynym rzeczy biegiem.

Dla tego MY od pierwſzego dnia wſtąpienia NASZEGO na Trón Roſſyiſki, rościągaliśmy nieſpracowanie ſtarania naſze, ażeby poznać w powſzechności i ſzczegółach te części wewnętrznego rządu Jmperyi, które według odmiany okoliczności potrzebuią poprawy, lub wydania nowych urządzeń, praw, i uſtaw.

Wiadomo światu że w roku 1766 iużeśmy byli przyſtąpili do zwołania deputatow z całey Roſſyi, w celu poznania potrzeb i niedoſtatkow każdego powiatu według iego położenia; i zoſtawało NAM tylko czekać owoców od prac Kommiſſyi ułożenia, odpowiadaiących pieczołowitości NASZEY o dobro powſzechne, i każdego z oſobna Obywatela, gdy tym czaſem woyna od Turkow Roſſyi wypowiedziana 1768 roku, w ſześcioletnim ciągu ſwoim złączona z wielu iako trudnemi, tak niebeſpiecznemi okolicznościami, odwlekaiąc ludzi, i odeymuiąc ſpoſobność ciągłego ułożenia całego prawodawſtwa, także pomnażaiąc ciężar rządu, zaięła czas, i myśli pracą niemniey ważną, to ieſt obroną Wiary, i Oyczyzny od nieprzyiacioł wnętrznych, i zewnętrznych.

Bóg wſzakże dobry, ktòry błogoſławi świątobliwym zamiarom, a niſzczy, i pognębia zamyſły wyſtępne, i niegodziwe, darowawſzy Nam ſławny pokóy po licznych bez

przer-

путнымъ и морскимъ побѣдамъ славный миръ, съ совокупно возстановленными тишиною и покоемъ по всюду въ обширныхъ предѣлахъ Имперіи, доставилъ НАМЪ паки время упражняться пріятнѣйшимъ сердцу НАШЕМУ трудомъ, снабдить Имперію нужными и полезными учрежденіями для умноженія порядка всякого рода, и для безпрепятственнаго теченія правосудія; и для того, какъ Мать о чадахъ своихъ безпрестанно пекущаяся, входя во всѣ подробности внутренняго управленія Имперіи, нашли МЫ во первыхъ: что по великой обширности нѣкоторыхъ губерній, оныя недостаточно снабдѣны какъ правительствами, такъ и надобными для управленія людьми, что въ однемъ и томъ же мѣстѣ, гдѣ вѣдомо правленіе губерніи, и казенные доходы, и счеты общѣ съ благочиніемъ или полиціею, и сверьхъ того еще уголовныя дѣла и гражданскіе суды отправляются, а таковымъ же неудобствамъ тѣхъ же губерній въ провинціяхъ и уѣздахъ правленія не меньше подвержены; ибо въ одной воеводской канцеляріи совокуплены находятся дѣла всякого рода и званія.

Произходящее отъ того неустройство весьма ощутительно, съ одной стороны медлѣнность, упущеніи и волокита суть естественныя слѣдствія таковаго неудобнаго и недостаточнаго положенія, гдѣ дѣло одно другое останавливаетъ, и гдѣ опять невозможность исправить на единую воеводскую канцелярію множество различнаго существа возложенныхъ дѣлъ служить можетъ иногда и долгою отговоркою, и покрывать неисправленіе должности, и быть поводомъ страстному производству. Съ другой стороны отъ медлительнаго производства возрастаютъ своевольство и ябеда, общѣ со многими пороками; ибо возмездіе за преступленія и пороки производится не съ таковою поспѣшностію, какъ бы надлежало для укрощенія и въ

страхъ

przerwy ſześcioletnich na morzu i lądzie zwycięſtwach, z powróconą weſpół ſpokoynością, i uciſzeniem powſzechnym w obſzernych granicach NASZEGO Ceſarſtwa, zdarzył NAM znowu czas ſpoſobny zatrudnienia ſię naymilſzą ſercu NASZEMU pracą, w opatrzeniu Jmperium NASZEGO potrzebnemi, i pożytecznemi urządzeniami, ku pomnożeniu porządku w każdey części, i uproſtowaniu krom wſzelkich przeſzkod biegu ſprawiedliwości. I dla tego, iako matka o dzieci ſwoich nieuſtannie troſzcząca ſię, wchodząc znowu we wſzelkie ſzczegóły wewnętrznego rządu Jmperyi, doſtrzegliśmy nayprzod: że dla wielkiey obſzerności niektórych Guberniy niedoſyć one opatrzone ſą iako w urzędy, tak i w potrzebne do rządu oſoby, tak dalece że w iednym i tymże ſamym mieyſcu, gdzie ſię ſprawuie rząd guberſki, tamże i dochody ſkarbowe, i rachunki, wraz z policyą mieyſce maią, á nadto ieſzcze i Sądy kryminalne, i cywilne agituią ſię; podobnież podlegaią takowym nieprzyzwoitościom urzędy prowincyonalne, i powiatowe tychże guberniy; albowiem w iedney Woiewodzińſkiey kancelaryi znayduią ſię pomieſzane dzieła wſzelkiego rodzaiu, i wſzelkiego nazwiſka.

Wypływaiący z tąd nieporządek nadto ieſt iawny: z iedney ſtrony przewłoka, zaniedbanie, i włoczenie prawuiących ſię, ſą ſkutki konieczne z tak nieſtoſownego, i niedoſtatecznego urządzenia, gdzie dzieło iedno mieſza drugie, i gdzie znowu niepodobieńſtwo wygotowania robót rozmaitego rodzaiu ná iedną Woiewodzińſką kancelaryą narzuconych ſłużyć może niekiedy za przyczynę długiey wymówki, i pokrywać niedbalſtwo w powinności, i być powodem do ſtronnego ſprawy wyprowadzenia, i ſądu. Z drugiey ſtrony przewłoka w odbyciu dzieł ſądowych, zrzódłem bywa ſwawoli i pieniactwa wraz z wielu innemi wyſtępkami; gdyż kara za przeſtępſtwa nie tak rychło naſtępuie, iakoby należało dla okrocenia ſwawoli, i rzucenia ſtrachu ná zuchwalce. W innych zaś mieyſcach wielość pozwolonych appellacyi,

страхъ продерзостнымъ. Въ иныхъ же мѣстахъ множество дозволенныхъ апелляцій, не малую причиняютъ правосудію остановку, какъ то на примѣръ: по торговымъ, купеческимъ и мѣщанскимъ дѣламъ, кто словеснаго суда рѣшеніемъ не доволенъ, тотъ можетъ съизнова просить въ городовомъ Магистратѣ, на сей отзываться въ провинціальный Магистратъ; изъ провинціальнаго перенесть въ губернской Магистратъ, изъ губернскаго въ главный Магистратъ, а изъ онаго въ Сенатъ.

Для пресѣченія всѣхъ сихъ и много другихъ неудобностей, кои исчислять пространнобъ было, наипаче же ради заведенія лучшаго порядка и для безпрепятственнаго теченія правосудія за благо разсудили МЫ издать нынѣ учрежденіе для управленія губерній и снабдить симъ оныя какъ части составляющія Россійской Имперіи обширность, приготовляя тѣмъ самимъ, и облегчая лучшее и точнѣйшее исполненіе полезнѣйшихъ впредь издаваемыхъ узаконеній.

Сіе НАШЕ постановленіе, какъ всякъ усмотрѣть можетъ, судебныя мѣста отдѣляетъ отъ губернскихъ правленій, предписываетъ каждому мѣсту должности и правила, доставляетъ онымъ возможность исполнять предписанное, не токмо порядкомъ своимъ соотвѣтствуетъ нынѣшнему внутреннему состоянію НАШЕЙ Имперіи, но еще наивящше противу прежняго надежно утверждаетъ общую тишину и безопасность, снабдѣвая разными выгодами частное, и личное, состояніе и пребываніе, въ нѣдрахъ государства живущихъ разнаго рода и поколѣнія людей; и слѣдственно существомъ своимъ производитъ новый опытъ къ удостовѣренію НАШИХЪ вѣрнолюбезныхъ подданныхъ, сколь наполнены МЫ человѣколюбивымъ призрѣніемъ къ народу, и горячимъ попеченіемъ о общемъ благѣ и добромъ устройствѣ.

cyi, niemało zatrudnia ſprawiedliwość, iako to naprzykład: w ſprawach handlowych kupieckich i mieſzczańſkich, kto nie ieſt kontent z Sądu ſłownego, ten może na nowo pozywać w mieyſkim Magiſtracie, a od prowincyonalnego do Magiſtratu guberſkiego, a od guberſkiego do głownego, a z tamtąd znowu do Senatu.

Dla uprzątnienia wſzyſtkich tych, i innych wielu nieprzyzwoitości, które wyſzczególniać w tym mieyſcu byłoby długo, naybardziey zaś dla zaprowadzenia lepſzego porządku i uproſtowaniia bez przeſzkod biegu ſprawiedliwości, oſądziliśmy za rzecz zbawienną wydać teraz uſtawę dla urządzenia Guberniy, i opatrzyć ie oną, iako części ſkładaiące obſzerność Roſſyiſkiego Ceſarſtwa, uſpoſabiaiac ie tym ſamym, i czyniąc im ulgę ku łatwieyſzemu, i punktualnieyſzemu dopełnieniu maiących wychodzić na potym naypożyteczznieyſzych uſtanowień.

Ta NASZA uſtawa iako to każdy doſtrzedz może, oddziela mieyſca Sądowe, od guberſkiego rządu, naznacza każdemu mieyſcu obowiązek, i przepiſuie prawidła, podaie ſpoſob wypełnienia przepiſanych obowiązkow, i nietylko porządkiem ſwoim zgadza ſię z teraznieyſzym wewnętrznym ſtanem NASZEGO Ceſarſtwa, ale ieſzcze nie równie pewniey, niżeli rząd dawny, gruntuie powſzechną ſpokoyność, i beſpieczeńſtwo, opatruiąc w rozmaite wygody, partykularny, i oſobiſty ſtan, i byt żyiących na łonie Państwa rozmaitego rodzaiu, i pokolenia ludzi; á zatym iſtotą ſwoią daie nowy dowod ku przekonaniu miłych NAM wierno poddanych Naſzych, iak dalece ſerce naſze napełnione ieſt troſkliwą pieczołowitością o Narodzie Swoim, i gorliwym ſtaraniem, o dobru powſzechnym i dobrym w Kraiu porządku.

А по сему и надѣемся МЫ, что всякъ благоразумный человѣкъ, и всякъ ревностный сынъ Отечества усердно стремиться будетъ соотвѣтствовать НАШЕМУ благому намѣренію, сколь до кого сіи новыя учрежденія касаться будутъ, и тѣмъ самимъ да докажутъ НАМЪ достодолжную признательность за дарованныя вновь НАШЕМУ народу вообще единымъ учрежденіемъ разныя благодѣянія; Бога же МЫ просимъ и молимъ, да благословитъ сіе НАШЕ постановленіе многихъ лѣтъ благополучнымъ теченіемъ, къ счастію подданыхъ, къ умноженію истиннаго правосудія, къ поправленію нравовъ и къ разпространенію всѣхъ христіянскихъ добродѣтелей: да вселитъ Онъ въ сердца употребляемыхъ въ сіе дѣло усердіе къ точному и не лицемѣрному отправленію должности, отвращеніе же отъ празднаго провожденія времени въ роскоши и во всякихъ иныхъ порокахъ нравы развращающихъ, да почтется въ людяхъ сихъ наивящшимъ стыдомъ лѣность, нерадѣніе и неприлѣжность ко всякому порученному дѣлу, яко же и главнѣйшимъ поношеніемъ да будетъ упущеніе должности, и нераченіе о части блага общаго имъ ввѣреннаго, и да наставитъ всѣхъ и НАСЪ САМИХЪ на путь Ему Творцу во всемъ благоугодный, пребывая въ прочемъ ко всѣмъ НАШИМЪ вѣрнымъ подданнымъ съ обыкновенною НАШЕЮ Монаршею милостію. Данъ въ Москвѣ Ноября 7 дня 1775 года, Государствованія НАШЕГО въ четвертоенадесять лѣто.

Подлинный подписанъ собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

ЕКАТЕРИНА.

Печатанъ въ Санктпетербургѣ при Сенатѣ. Генваря 10. дня 1780 года.

A z tey przyczyny obiecuiemy ſobie że każdy rozumny człowiek, i gorliwy Syn Oyczyzny uſilnie ſtarać ſię będzie odpowiadać zbawiennym NASZYM zamiarom, ile do kogo ta nowa uſtawa tyczeć ſię będzie, i tym ſpoſobem niechay okażą NAM powinną wdzięczność, za nowo darowane całemu Narodowi NASZEMU tym iednym uſtanowieniem rozmaite dobrodzieyſtwa. Prośiemy zaś Boga, aby raczył błogoſławić tey NASZEY uſtawie, nadaiąc JEY ſzczęśliwe trwanie w lata potomne, ku ſzczęściu poddanych, ku roſpoſtrzenieniu ſprawiedliwości, ku poprawie obyczaiow, ku wzroſtowi wſzelkich cnot chrześciańſkich. Niechay On Sam wrazi w ſerca użytych do tego dzieła oſob gorliwość ku wiernemu, i nieobłudnemu wypełnieniu powinności, wſtręt zaś od proznego trwonienia czaſu w miękkości, i wſzyſtkich innych przywarach obyczaie pſuiących; Niechay w tych ludziach za naywiękſzy wſtyd poczytane będzie leniſtwo, zaniedbanie, i niepilność we wſzelkim poruczonym ſobie dziele; iakoż ma być głowną ſromotą niedopełnienie obowiązku, i nie baczenie o części po wierzonego im publicznego dobra. Niechay nareſzte wſzyſtkich, i NAS ſamych Naywyżſzy Pan naprowadza na drogę we wſzyſtkim ſobie podobaiącą ſię, będąc zatym ku wſzyſtkim NASZYM Wiernym Poddanym z zwyczayną NASZĄ Monarſzą dobrocią. Dan w Moſkwie Liſtopada ſiodmego dnia tyſiącznego ſiedmſetnego ſiedmdzieſiąt piątego roku, panowania NASZEGO czternaſtego.

Autentyk podpiſany własną JEY JMPERATORSKIEY MOSCI ręką tak:

Drukowano w Sankt Petersburgu przy Senacie Januar 10. dnia 1780 Roku.

KATARZYNA.

СТАТЪ САНКТПЕТЕРБУРГСКОЙ ГУБЕРНІИ СОСТАВЛЕННОЙ ИЗЪ СЕМИ УѢЗДОВЪ, А ИМЕННО: САНКТПЕТЕРБУРГСКАГО, ШЛИССЕЛЬБУРГСКАГО, СОФІЙСКАГО, ОРАНІЕНБАУМСКАГО, РОЖЕСТВЕНСКАГО, ЯМБУРГСКАГО, И НАРВСКАГО.

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья. Одному	Всѣмъ.
		рубли.	
Въ Правленіи губернскомъ:			
Главнокомандующій въ отсутствіи ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА. - - - -	1		
Правитель или Губернаторъ.	1	2250	2250
Ему на столъ по 300 рублей на мѣсяцъ. - - - -	-	3600	3600
Совѣтниковъ шестаго класса.	2	750	1500
И того.	-	-	7350
ВЪ ПАЛАТАХЪ:			
Въ палатѣ уголовныхъ дѣлъ.			
Предсѣдатель пятаго класса.	1	1350	1350
Совѣтниковъ шестаго класса.	2	750	1500
Ассессоровъ осьмаго класса.	2	450	900
И того.	-	-	3750
Въ палатѣ гражданскихъ дѣлъ.			
Предсѣдатель пятаго класса.	1	1350	1350

Со-

ETAT SANKTPETERSBURSKIEY GUBERNII ZŁOZONEY Z SIEDMIU POWIATOW TO IEST: SANKTPETERSBURSKIEGO, SZLISSELBURSKIEGO, SOFIYSKIEGO, ORANIENBAUMSKIEGO, ROZESTWIENSKIEGO, JAMBURSKIEGO, I NARWSKIEGO.

	Liczka osob.	Pensyi im roczney	
		Jednemu	Wszystkim.
W rządzie Guberskim.		Ruble.	
Głowno-Kommenderuiący pod nieprzytomność JMPERATORSKĄ.	1		
Rządca czyli Gubernator. -	1	2250	2250
Stołowych dla niego pieniędzy po 300 Rublow na miesiąc. - - -	-	3600	3600
Konsyliarzow szostey klassy. -	2	750	1500
summa.	-	-	7350
W JZBACH. *W izbie spraw Kryminalnych.*			
Prezyduiący piątey klassy. -	1	1350	1350
Konsyliarzy szostey klassy. -	2	750	1500
Assessorow osmey klassy. - -	2	450	900
summa.	-	-	3750
W izbie spraw Cywilnych.			
Prezyduiący piątey klassy. -	1	1350	1350

Kon-

	Число людей	Имъ окладнаго въ годъ жалованья.	
		Одному	Всѣмъ.
		рубли.	
Совѣтниковъ шестаго класса.	2	750	1500
Ассессоровъ осьмаго класса. -	2	450	900
И того.	-	- -	3750
Въ казенной палатѣ:			
Поручикъ Правителя, или Вице-Губернаторъ. - - - -	1	1875	1875
Директоръ Экономіи шестаго класса	1	1500	1500
Совѣтникъ для таможенныхъ дѣлъ и надзиранія за оными шестаго класса	1	1200	1200
Совѣтникъ шестаго класса. -	1	750	750
Губернскій Казначей осьмаго класса.	1	450	450
Ассессоровъ осьмаго класса. -	2	450	900
Присяжныхъ опредѣленныхъ изъ отставныхъ гвардіи унтеръ-офицеровъ.	4	100	400
И того.	-	- -	7075
Губернскій Прокуроръ шестаго класса. - - - - - -	1	750	750
Губернскихъ Стряпчихъ седьмаго класса. - - - - - -	2	600	1200
Секретаръ одиннадцатаго класса въ правленіи одинъ, въ палатахъ уголовной и гражданской по одному, въ казенной два, и еще одинъ при экспедиціи экономіи Директора. -	6	450	2700

На

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
Konsyliarzy szostey klassy. -	2	750	1500
Assessorow osmey klassy. - -	2	450	900
summa.	-	- -	3750
W izbie skarbowey.			
Porucznik rządcy, czyli Wice-Gubernator. - - - - -	1	1875	1875
Dyrektor Ekonomii szostey klassy.	1	1500	1500
Konsyliarz dla interessow celnych, i dla dozoru ceł, szostey klassy. -	1	1200	1200
Konsyliarz szostey klassy. -	1	750	750
Guberski Skarbny osmey klassy.	1	450	450
Assessorow osmey klassy. -	2	450	900
Przysiężnych naznaczonych z abszytowanych gwardyi unter-Officierow.	4	100	400
summa.	-	- -	7075
Guberski Prokuror szostey klassy.	1	750	750
Guberskich adwokatow czyli strabczych 7mey klassy. - - -	2	600	1200
Sekretarz 11stey klassy w guberskim rządzie ieden, w izbach spraw kryminalnych, i cywilnych po iednemu, w izbie skarbowey dwa, i ieszcze ieden przy expedycyi dyrektora ekonomii.	6	450	2700

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья. Одному	Всѣмъ.
		рубли.	
На канцелярскихъ служителей, то есть: Переводчика, Протоколистовъ Регистраторовъ, Архиваріусовъ сравниваемыхъ въ классахъ съ состоящими нынѣ въ коллегіяхъ, и другихъ для письменныхъ дѣлъ, также переплетчиковъ, сторожей и прочихъ, коихъ всѣхъ опредѣленіе числа и жалованья по трудамъ слагается на разпоряженіе правленія, и на канцелярскіе расходы по губернскому правленію и палатамъ. - - -	-	- -	11200
И того.	-	- -	15850
Совѣстный судъ.			
Судья Совѣстнаго суда шестаго класса. - - - - -	1	750	750
Дворянскихъ Засѣдателей седьмаго класса. - - - -	2	600	1200
Мѣщанскихъ Засѣдателей десятаго класса. - - - -	2	300	600
Сельскихъ Засѣдателей. -	2	100	200
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - -	-	- -	600
И того.	-	- -	3350
Верьхній земскій судъ:			
Первый. } Предсѣдатели шестаго Вторый } класса. - -	2	750	1500
Засѣдателей седьмаго класса.	10	600	6000

Про-

	Liczba osob.	Pensyi im roczney: Jednemu	Pensyi im roczney: Wszystkim.
		Ruble.	
Na kancellarzystow, to iest tłomacza, protokolistow, regestratorow, archiwistow, liczących się w podobnychże klassach z temi, którzy zostaią teraz przy kollegiach, i innych do pióra, także introligatorow, strożow, i innych, których wszystkich naznaczenie liczby i pensyi w proporcyą prac oddaie się do rozporządzenia rządu, oraz ná kancellarskie rozchody w guberskim rządzie i izbach.	-	- -	11200
summa.	-	- -	15850
Sumienny sąd.			
Sędzia sumiennego sądu szostey klassy. - - - - - - -	1	750	750
Szlacheckich Zasiadaiących siodmey klassy. - - - - - -	2	600	1200
Mieyskich Zasiadaiących dziesiątey klassy. - - - - - -	2	300	600
Zasiadaiących od Osad. - -	2	100	200
Na kancelarzystow i kancellaryę.	-	- -	600
summa.	-	- -	3350
Wyższy ziemski sąd.			
Pierwszy. } Drugi. } Prezyduiący szostey klassy. - - -	2	750	1500
Zasiadaiących siodmey klassy. -	10	600	6000

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья.	
		Одному	Всѣмъ.
		рубли.	
Прокуроръ седьмаго класса. -	1	600	600
Стряпчихъ осьмаго класса. -	2	450	900
Секретарей двѣнадцатаго класса.	2	375	750
На канцелярскихъ служителей и расходъ департаментамъ. -	-	- -	2500
И того.	-	- -	12250
Верьхній надпорный судъ.			
Первый. Вторый Председатели шестаго класса. - -	2	750	1500
Совѣтниковъ седьмаго класса.	2	600	1200
Ассессоровъ девятаго класса. -	4	375	1500
Прокуроръ седьмаго класса. -	1	600	600
Стряпчихъ осьмаго класса. -	2	450	900
Секретаръ двѣнадцатаго класса.	1	375	375
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - -	-	- -	2000
И того.	-	- -	8075
Губернскій Магистратъ.			
Первый. Вторый. Председатели седьмаго класса. - -	2	600	1200

За-

	Liczba osob.	Pensyi im roczney.	
		Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
Prokuror siodmey klassy. - -	1	600	600
Adwokatow czyli strabczych osmey klassy. - - - - -	2	450	900
Sekretarzow dwunastey klassy. -	2	375	750
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	2500
summa.	-	- -	12250
Wyższy nadworny sąd.			
Pierwszy, Drugi. } Przedsiadaiących szostey klassy. - -	2	750	1500
Konsyliarzow siodmey klassy. -	2	600	1200
Assessorow dziewiątey klassy. -	4	375	1500
Prokuror siodmey klassy. -	1	600	600
Adwokatow czyli strabczych osmey klassy. - - - - - -	2	450	900
Sekretarz dwunastey klassy. -	1	375	375
Ná kancellaryę i kancellarzystow.		- -	2000
summa.	-	- -	8075
Gnberski Magistrat.			
Pierwszy. Drugi. } Przedsiadaiących siodmey klassy. - - -	2	600	1200

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья. Одному	Всѣмъ.
		рубли.	
Засѣдателей десятаго класса.	6	300	1800
Прокуроръ осьмаго класса. -	1	450	450
Стряпчихъ десятаго класса. -	2	300	600
Секретарей двѣнадцатаго класса.	2	375	750
Публичный Нотаріусъ. - -	1	200	200
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - -	-	- -	1800
И того.	-	- -	6800
Верьхняя расправа.			
Первый. } Предсѣдатели седьмаго класса. Вторый } - -	2	600	1200
Засѣдателеи. - - -	10	100	1000
Прокуроръ осьмаго класса. -	1	450	450
Стряпчихъ десятаго класса. -	2	300	600
Секретарей двѣнадцатаго класса.	2	375	750
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - -	-	- -	1548
И того.	-	- -	5548
Приказа общественнаго призрѣнія.			
Секретарь одинадцатаго класса.	1	450	450
На канцелярскій расходъ. -	-	- -	150
Канцелярскихъ же служителей			

упо-

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
Zasiadaiących dziesiątey klassy. -	6	300	1800
Prokuror osmey klassy. - -	1	450	450
Adwokatow, czyli strabczych dziesiątey klassy. - - - - -	2	300	600
Sekretarzow dwunastey klassy. -	2	375	750
Publiczny Notaryusz. - -	1	200	200
Ná kancellaryę i kancellarzystow.		- -	1800
summa.		- -	6800
Wyższa rosprawa.			
Pierwszy. } Przedsiadaiących siodmey klassy. Drugi. }	2	600	1200
Zasiadaiących.	10	100	1000
Prokuror osmey klassy. - -	1	450	450
Adwokatow czyli strabczych dziesiątey klassy. - - - -	2	300	600
Sekretarzow dwunastey klassy. -	2	375	750
Ná kancellaryę i kancellarzystow.		- -	1548
summa.		- -	5548
Magistratura powszechney opieki.			
Sekretarz iedenastey klassy. -	1	450	450
Ná kancellaryę. - - -		- -	150
Kancellarzystow zaś używaią Głowno-			

	Число людей	Имъ окладнаго въ годъ жалованья. Одному	Всѣмъ.
		рубли.	
употребляютъ Главнокомандующій или Губернаторъ къ сему приказу изъ другихъ мѣстъ.			
И того.	-	- -	600
При губернскомъ правленіи.			
Губернскій Землемѣръ. - -	1	500	500
Губернскій Архитекторъ. -	1	400	400
Механикъ или машинный и мельничный мастеръ. - - -	1	300	300
И того	-	- -	1200
И того на губернское правленіе.	-	- -	75598
Въ городахъ.			
Въ столицѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.			
Оберъ Полицмейстеръ пятаго класса	1	1875	1875
При немъ Секретарь двѣнадцатаго класса. - - - - -	1	375	375
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - -	-	- -	2500
И того.	-	- -	4750
Въ прочихъ городахъ, гдѣ нѣтъ Коммендантовъ.			
Городничихъ осьмаго класса. -	4	450	1800

На

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
Kommenderuiący lub Gubernator z drugich mieysc.			
summa.	-	- -	600
Przy guberskim rządzie.			
Guberski Mierniczy. - -	1	500	500
Guberski architekt. - -	1	400	400
Mechanik czyli młynowy mayster.	1	300	300
summa.	-	- -	1200
wszystkiego ná guberski rząd. -	-	- -	75598
W miastach.			
W stolicy JMPERATORSKIEY.			
Ober-polic meyster piątey klassy.	1	1875	1875
Przy nim sekretarz dwunastey klassy.	1	375	375
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	2500
summa.	-	- -	4750
W innych miastach gdzie niema Kommendantow.			
Horodniczych osmey klassy. -	4	450	1800

Ná

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья.	
		Одному.	Всѣмъ.
		рубли.	
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - -	-	180	720
И того.	-	- -	2520
Въ уѣздномъ судѣ.			
Уѣздный Судья осьмаго класса.	1	450	450
Засѣдателей девятаго класса.	2	375	750
Секретарь четырнадцатаго класса	1	250	250
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - -	-	- -	650
И того.	-	- -	2100
А на семь уѣздныхъ судовъ:	-	- -	14700
Нижній надпорный судъ:			
Надворный судья осьмаго класса.	1	450	450
Засѣдателей девятаго класса.	2	375	750
Секретарь четырнадцатаго класса.	1	250	250
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - -	-	- -	600
И того.	-	- -	2050
Въ уѣздномъ казначействѣ.			
Уѣздный Казначей девятаго класса.	1	375	375

При-

	Liczba osob.	Pensyi im roczney Jednemu	Pensyi im roczney Wszystkim.
		Ruble.	
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	180	720
summa.	-	- -	2520
W sądzie powiatowym.			
Powiatowy sędzia osmey klassy.	1	450	450
Zasiadaiących dziewiątey klassy.	2	375	750
Sekretarz czternastey klassy. -	1	250	250
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	650
summa.	-	- -	2100
A ná siedm powiatowych sądow.	7	- -	14700
Niższy nadworny sąd.			
Nadworny sędzia osmey klassy. -	1	450	450
Zasiadaiących dziesiątey klassy. -	2	375	750
Sekretarz czternastey klassy. -	1	250	250
Na kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	600
summa.	-	- -	2050
W powiatowym podskarbstwie.			
Powiatowy skarbny dziewiątey klassy.	1	375	375

 Przy-

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья.	
		Одному.	Всѣмъ.
		рубли.	
Присяжныхъ изъ отставныхъ Гвардіи унтеръ офицеровъ. -	4	100	400
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - -	-	- -	400
Итого.	-	- -	1175
А на семъ уѣздныхъ казначействъ.	-	- -	8225
При дворянскихъ опекахъ.			
Протоколистовъ четырнадцатаго класса. - - - -	7	150	1050
На канцелярскіе расходы. -	-	50	350
А на семь дворянскихъ опекъ:	-	- -	1400
Секретарь и канцелярскіе служители берутся въ опеки по надобности изъ уѣзднаго суда.			
Въ нижнемъ земскомъ судѣ.			
Земскій Капитанъ, или Исправникъ девятаго класса. - - -	1	375	375
Дворянскихъ Засѣдателей десятаго класса. - - - -	2	300	600
Сельскихъ Засѣдателей. -	2	100	200
Секретарь четырнадцатаго класса.	1	250	250
На канцелярскихъ служителей и			

А

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
Przysięgłych z abszytowanych gwardyi unter-officerow. - -	4	100	400
Na kancellaryę i kancelarzystow.	--	- -	400
summa.	-	- -	1175
A na siedm powiatowych podskarbstw. - - - -	-	- -	8225
Przy szlacheckich opiekach.			
Protokolistow czternastey klassy.	7	150	1050
Ná kancellaryę. - - -	-	50	350
A na siedm szlacheckich opiek.	-	- -	1400
Sekretarz i kancellarzystowie biorą się do opieki w potrzebie z sądu powiatowego.			
W niższym ziemskim sądzie.			
Ziemski kapitan czyli sprawnik 9tey klassy. - - - - -	1	375	375
Zasiadaiących ze szlachty 10tey klassy. - - - - - -	2	300	600
Zasiadaiących z osad. - -	2	100	200
Sekretarz czternastey klassy. -	1	250	250

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья. Одному	Всѣмъ.
		рубли.	
расходъ. - - - - -	-	- -	300
И того.	-	- -	1725
А на семь. - -	-	- -	12075
Въ городовомъ Магистратѣ.			
Бургомистровъ двѣнадцатаго класса. - - - - -	2	180	360
Ратмановъ тринадцатаго класса.	4	140	560
И того на одинъ.	-	- -	920
А на восемь, включая въ то число и Кронстатскій. - - -	-	- -	7360
Въ нижней расправѣ.			
Расправный судья девятаго класса	1	375	375
Засѣдателей. - - -	4	100	400
Секретарь четырнадцатаго класса	1	250	250
На канцелярскихъ служителей и расходъ. - - - - - -	-	- -	575
И того па одну.	-	- -	1600
Уѣздныхъ Землемѣровъ. -	7	400	2800
Уѣздныхъ Стряпчихъ одиннадцатаго класса, и особливо одинъ въ Кронстатѣ. - - - -	8	200	1600

До-

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
Na kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	300
summa.	-	- -	1725
A na siedm. - -	-	- -	12075
W mieyskim Magistracie.			
Burmistrzow dwunastey klassy. -	2	180	360
Raycow trzynastey klassy. -	4	140	560
summa,	-	- -	920
A ná osm zamykaiąc w tey liczbie i Kronsztacki. - - - -	-	- -	7360
W niższey rosprawie.			
Rosprawny sędzia dziewiątey klassy.	1	375	375
Zasiadaiących. - - -	4	100	400
Sekretarz czternastey klassy. -	1	250	250
Ná kancellaryę i kancellarzystow.	-	- -	575
summa.	-	- -	1600
Powiatowych mierniczych. -	7	400	2800
Powiatowych adwokatow czyli strabczych czternastey klassy, á osobno ieden w Kronsztacie. - - -	8	200	1600

Do-

	Число людей.	Имъ окладнаго въ годъ жалованья. Одному	Всѣмъ
		рубли.	
Докторовъ. - - - -	7	400	2800
Лѣкарей. - - - -	7	180	1260
Подлѣкарей. - - -	14	90	1260
Лѣкарскихъ учениковъ. -	14	40	560
И того.	-	- -	10280
А всего на уѣзды. -	-	- -	64960
И того на всю губернію Санктпетербургскую. - - -	-	- -	140558

	Liczba osob.	Pensyi im roczney. Jednemu	Wszystkim.
		Ruble.	
Doktorow. - - - -	7	400	2800
Lekarzow. - - - -	7	180	1260
Podlekarzow. - - -	14	90	1260
Lekarskich uczniow. - -	14	40	560
summa.	-	- -	10280
Na wszystkie Powiaty. -	-	- -	64960
Na całą guberniią Sankt-Petersburską. - - - - - -	-	- -	140550

Весьма желательно, да и Главнокомандующему или губернскому правленію нужно поощрять, чтобъ молодые дворяне по окончаніи наукъ употребляли себя къ наученію не меньше для нихъ полезному, знать законы своей земли и образъ судопроизводства; а для сего бы опредѣлялись въ приказы не вмѣняя отнюдь въ предосужденіе благородству пріобрѣтать отъ первыхъ степеней канцелярскихъ свѣденіе и способности въ дѣлахъ, и въ нихъ столько изощряться, чтобъ могли, поступая въ чины вышшіе, достойно и похвально исправлять свое званіе къ пользѣ общей; ибо таковымъ преимущество всегда отдастся, при выборѣ и опредѣленіи въ почтнѣйшія мѣста гражданскихъ должностей.

На подлинномъ подписано собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

БЫТЪ ПО СЕМУ ТРИ ГОДА.

ЕКАТЕРИНА.

Въ Санктпетербургѣ
Генваря 1 дня
1780 года.

Wielce pożądana rzecz ieſt, á głowno-kommenderuiący i rząd guberſki, maią do tego zachęcać, aby młodzież ſzlachetnie urodzona po zakończeniu nauk ſwoich, applikowała ſię do nauczenia ſię rownież iey pożytecznego praw kraiowych, i proceſſu ſądowego, a na ten koniec, aby ſtarali ſię mieścić przy ſądowych magiſtraturach, niekładąc ſobie cale za żaden wſtyd, i za uymę ſzlachetności, nabywać od pierwſzych kancellarzyſkich ſtopniow znaiomości, i ſpoſobności prawney i w nich tyle doſkonalić ſię, aby mogli poſtąpiwſzy do znacznieyſzych urzędow godnie, i chwalebnie dopełniać ſwoiego powołania ku uſłudze powſzechney; albowiem takim pierwſzeńſtwo odda ſię zawſze, przy wyborze i naznaczaniu, na poważnieyſze ſtopnie w cywilnych urzędach.

Ná oryginale podpiſano właſną JEY JMPERATORSKIEY MOSCI ręką tak:

TAK MA BYC PRZEZ TRZY LATA.

KATARZYNA.

W Sankt-petersburgu
Stycznia 1 dnia
1780 roku.

СТАТЪ.

О ЧИСЛѢ ВОИНСКИХЪ ЧИНОВЪ, КОННЫХЪ И ПѢХОТНЫХЪ ВЪ ГУБЕРНІИ САНКТ-ПЕТЕРБУРГСКОЙ И ШЕСТИ УѢЗДНЫХЪ ПРАВЛЕНІЯХЪ.

ЗВАНІЕ ЧИНОВЪ.	Число людей.	Имъ въ годъ жалованья.			
		Одному.		Всѣмъ.	
При губернскомъ правленіи.		руб:	коп:	руб:	коп:
Капитанъ. -	1	247	36 $\frac{1}{4}$	247	36 $\frac{1}{4}$
Порутчикъ. -	1	151	78 $\frac{1}{8}$	151	78 $\frac{1}{8}$
Подпорутчикъ.	1	126	38 $\frac{1}{8}$	126	38 $\frac{1}{8}$
Сержантовъ.	3	15	-	45	-
Каптенармусъ.	1	12	-	12	-
Капраловъ. -	6	11	-	66	-
Рядовыхъ. -	116	7	50	870	-
Барабанщиковъ.	2	7	50	15	-
Фельдшеръ. -	1	7	50	7	50
И того при одномъ губернскомъ. - -	132	-	-	1541	2 $\frac{1}{2}$

При конныхъ.

Въ томъ числѣ при конныхъ одинъ Вахмистръ.

Въ томъ числѣ при конныхъ два.

Въ томъ числѣ конныхъ драгунъ 24 человѣкъ.

При-

E T A T.

WOYSKOWYCH LUDZI, W IAKIEY LICZBIE TAK OD JAZDY IAKO OD PIECHOTY ZNAYDOWAC SIĘ MAIĄ PRZY RZĄDZIE GUBERNII SANKT-PETERSBURSKIEY I SZESCIU POWIATOWYCH.

RANGI WOYSKOWE.	Liczba osob.	Gaży im roczney.				
		Jednemu		Wszystkim.		
Przy guberskim rządzie.		rub:	kop:	rub:	kop:	
Kapitan.	1	247	36¼	247	36¼	
Porucznik.	1	151	78⅛	151	78⅛	Od kawaleryi.
Podporucznik.	1	126	38⅛	126	38⅛	
Serżantow.	3	15	-	45	-	W liczbie tych ieden Wachmistrz od kawaleryi
Kapitenarmus.	1	12	-	12	-	
Kapralow.	6	11	-	66	-	W liczbie tych dwoch od kawaleryi
Szeregowych.	116	7	50	870	-	
Doboszow.	2	7	50	15	-	W liczbie tych kawaleryi dragunow 24.
Felczer.	1	7	50	7	50	
Summa przy iednym guberskim.	132	-	-	1541	2½	

	Число людей.	Имъ въ годъ жалованья.				
		Одному.		Всѣмъ.		
		руб:	коп:	руб:	коп:	
При одномъ уѣздномъ:						
Подпорутчикъ.	1	126	$38\frac{1}{8}$	126	$38\frac{1}{8}$	
Сержантъ. - -	1	15	-	15	-	
Капраловъ. -	3	11	-	33	-	Въ томъ числѣ при конныхъ одинъ.
Рядовыхъ. -	28	7	50	210	-	Въ томъ числѣ конныхъ драгунъ 8 человѣкъ.
Барабанщикъ.	1	7	50	7	50	
Итого при одномъ уѣздномъ. -	34	-	-	391	$88\frac{1}{8}$	
Всего при губернскомъ правленіи и шести уѣздныхъ. -	336	-	-	3892	$31\frac{1}{4}$	

Све-

	Liczba osob.	Gaży im roczney.				
		Jednemu		Wszystkim.		
		rub:	kop:	rub:	kop:	
Przy iednym powiatowym.						
Podporucznik.	1	126	$38\frac{1}{8}$	126	$38\frac{1}{8}$	
Serżant. -	1	15	-	15	-	
Kapralow. -	3	11	-	33	-	W liczbie tych ieden od kawaleryi
Szeregowych.	28	7	50	210	-	W liczbie tych kawaleryi dragunow 8.
Doboſz. . - -	1	7	50	7	50	
Summa przy iednym powiatowym.	34	-	-	391	$88\frac{1}{8}$	
Wſzyſtkiego przy guberſkim rządzie i ſześciu powiatowych. - -	336	-	-	3892	$31\frac{1}{4}$	

Prócz

Сверьхъ вышеписаннаго окладнаго жалованья всѣмъ унтеръ-офицерамъ и рядовымъ обыкновенный пѣхотный а коннымъ драгунскій какъ верхній, такъ и нижній мундиръ и обувь въ положенные по штатамъ сроки дѣлать подъ смотрѣніемъ тѣхъ правленій, у которыхъ оные воинскіе чины состоять будутъ; а сумму на то употреблять изъ доходовъ принадлежащихъ до Статсъ конторы, равно какъ драгунамъ и положеннымъ при нихъ вахмистру и капраламъ лошадей при первомъ случаѣ искупить, и по томъ на ремонтѣ содержать точно по конфирмованному вновь 1775 года Генваря 16 дня штату драгунскаго полка изъ означенной же суммы.

Провіантъ и крупу, а лошадямъ фуражъ давать въ натурѣ, покупая отъ тѣхъ же правленій, или по продажнымъ цѣнамъ деньгами; однакожъ не свыше положенной въ воинскомъ штатѣ суммы, изъ штатскихъ же доходовъ.

Чтожъ принадлежитъ до ружья, аммуниціи и седѣлъ съ приборомъ, то всѣмъ пѣхотнымъ и коннымъ унтеръ-офицерамъ и рядовымъ портупеи и сумы патронныя, коннымъ же и седлы съ приборомъ на первый случай отпустить отъ главнаго Кригсъ-Коммиссаріата изъ отборныхъ отъ Карабинерныхъ полковъ, а ружья, пистолеты, шпаги и сабли по томужъ изъ отборныхъ отъ полковъ отъ ружейной канцеляріи.

Всѣмъ же вышеписаннымъ аммуничнымъ и оружейнымъ вещамъ, такъ же и седламъ съ принадлежащимъ къ нимъ приборомъ по причинѣ, что оныя не всегда, но временно въ употребленіи будутъ, срока не полагается, а имѣть оныя съ починкою, пока совсѣмъ придутъ въ ветхость; и для того на починку оныхъ и впредь на всегдашнее содержаніе употреблять, считая въ годъ на

ка-

Prócz wyż wyrażoney roczney gaży, wszystkim unter-officerom, i szeregowym zwyczayny piechotny, a kawaleryi dragońskí, iako wierzchni, tak i spodni mundur, i obuwie, w naznaczone Etatami termina robić pod dozorem tego rządu, przy którym ci woyskowi ludzie zostawać będą; summy zaś nato używać z dochodow należących do Etat-kantoru; podobnież dragonii, i znayduiącym się przy niey wachmistrzowi i kapralom koni przy pierwszym razie kupić, a potym utrzymywać na remoncie według konfirmowanego na nowo 1775 roku Stycznia 16 dnia Etatu dragońskiego pułku z wyżoznaczoneyże summy.

Prowiant i krupę, a dla koni furaż dawać w naturze, kupione przez też rządy, lub pieniędzmi, według cen zwyczaynych w tenczas w tym mieyscu, iednakowoż niewięcey nad położoną summę w woiennym Etacie, z dochodow także na Etat naznaczonych.

Co się tycze broni, ammunicyi, i siodeł ze wszelkiemi do nich potrzebami, tedy wszystkim piechotnym, i kawalerzyskim unter-officerom, i żołnierzom pendenty, i ładownice, kawaleryi zaś i siodła ze wszystkiemi potrzebami, na raz pierwszy wydać z głownego kriks-kommissoriatu z odebranych od karabiniernych pułkow; a broń, pistolety, szpady, i szable rownież z odebranych od połkow, z kancellaryi orężney.

Dla wszystkich zaś wyż wyrażonych ammunicii, i broni, także i siodeł z potrzebami do nich, z tey przyczyny, że one niezawsze, ale czasem tylko użyte być mogą, terminu się niekładzie, ale zaleca się one utrzymywać porządnie z poprawkami, aż poki niezwiotszeią zupełnie; i dla tego na reparacyę onych do utrzymania naydłuższego naznacza się na rok po rublu na człowieka piechotnego, a na

ka-

каждаго человѣка пѣхотнаго по одному рублю, а на коннаго съ подковкою лошади по два рубли; что учинитъ при губернскомъ сто пятьдесятъ шесть рублей, при уѣздномъ сорокъ два рубли, изъ чего покупать на случай нужды порохъ, свинецъ и кремни изъ статскихъ же доходовъ.

На подлинномъ подписано собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

БЫТЬ ПО СЕМУ

ЕКАТЕРИНА.

Въ Санктпетербургѣ
Генваря 1 дня
1780 года.

kawalerzystę z podkową koniowi po dwa ruble, co uczyni przy gubernii sto pięćdziesiąt sześć rublow, przy powiecie czterdzieści dwa ruble, z których pieniędzy kupować w przypadku potrzeby proch, ołow, i skałki, z dochodow również naznaczonych na Etat.

Na oryginale, podpisano własną JEY JMPERATORSKIEY MOSCI ręką tak:

TAK MA BYC

KATARZYNA.

W Sankt-petersburgu
Stycznia 1 dnia
1780 roku.

ГЛАВА I.

ПРИМѢРНЫЙ СТАТЪ ГУБЕРНІИ, ВЪ КОЕЙ СТОЛИЦА.

1.

Коликое число душъ въ губерніи примѣрно полагается.

Дабы губернія порядочно могла быть управляема, полагается во оной отъ трехъ до четырехъ сотъ тысячь душъ.

2.

Опредѣленіе Главно-командующаго.

Для управленія же губерніи полагается Главно-командующій въ отсутствіи ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

3.

Опредѣленіе Губернатора.

Въ губерніи учреждается Правитель или Губернаторъ.

4.

Учрежденіе правленія губернскаго.

Въ губерніи учреждается правленіе губернское.

5.

О присутствующихъ въ правленіи.

Въ губернскомъ правленіи засѣдаетъ Главно-командующій, Правитель или Губернаторъ съ двумя Совѣтниками.

Учре-

ROZDZIAŁ I.

ETAT NALEZNY GUBERNII W KTOREY STOLICA.

1.

Jaka liczba dusz na gubernią może się położyć.

ABy gubernia mogła być należycie rządzona, kładzie się w oney od trzech do czterech - statysięcy dusz.

2.

Naznaczenie Głowno - kommenderuiącego.

Dla rządu gubernii naznacza się Głowno-kommenderuiący pod niebytność JMPERATORSKĄ.

3.

Naznaczenie Gubernatora.

W gubernii naznacza sią Rządca czyli Gubernator.

4.

Ustanowienie rządu guberskiego.

W gubernii ustanawia się rząd guberski.

5.

O zasiadaiących w rządzie.

W guberskim rządzie zasiada Głównokommenderuiący, Rządca czyli Gubernator, z dwoma Konsyliarzami.

6.

Учрежденіе уголовной палаты.

Въ губерніи учреждается палата уголовнаго суда.

7.

О присутствующихъ въ уголовной палатѣ.

Въ палатѣ уголовнаго суда засѣдаетъ Предсѣдатель одинъ, два Совѣтника и два Ассессора.

8.

Учрежденіе гражданской палаты.

Въ губерніи учреждается палата гражданскаго суда.

9.

О присутствующихъ въ гражданской палатѣ.

Въ палатѣ гражданскаго суда засѣдаетъ Предсѣдатель одинъ, два Совѣтника и два Ассессора.

10.

О опредѣленіи губернскаго Землемѣра.

Въ губерніи опредѣляется губернскій Землемѣръ.

11.

Учрежденіе казенной палаты.

Въ губерніи учреждается палата для домостроительныхъ дѣлъ и управленія казенныхъ доходовъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

6.

Ustanowienie kryminalney izby.

W gubernii ustanawia się izba kryminalnego sądu.

7.

O zasiadaiących w izbie kryminalnego sądu.

W izbie kryminalnego sądu zasiada Prezydent ieden, dwoch Kunsyliarzów i dwoch Assessorow.

8.

Ustanowienie izby cywilnego sądu.

W guberniii ustanawia się izba cywilnego sądu.

9.

O zasiadaiących w izbie cywilney.

W izbie cywilnego sądu zasiada Prezydent ieden, dwóch Konsyliarzów, i dwóch Assessorow.

10.

Naznaczenie guberskiego Mierniczego.

W gubernii naznacza się guberski Mierniczy.

11.

Ustanowienie izby skarbowey.

W gubernii ustanawia się izba dla ekonomicznych skarbowych spraw, i zawiadowania skarbowemi dochodami JMPERATORSKIEMI.

12.

О присутствующихъ въ казенной палатѣ.

Въ казенной палатѣ засѣдаетъ Поручикъ Правителя или Вицъ-Губернаторъ, Директоръ экономіи или домоводства, одинъ совѣтникъ, два Ассессора, и одинъ губернскій Казначей.

13.

Учрежденіе верьхняго земскаго суда.

Въ губерніи учреждается верьхній земскій судъ, а буде обширность губерніи того требуетъ, то дозволяется учредить въ губерніи болѣе одного верьхняго земскаго суда.

14.

О присутствующихъ въ верьхнемъ земскомъ судѣ.

Въ верьхнемъ земскомъ судѣ засѣдаетъ первый и вторый Предсѣдатель и десять Засѣдателей.

15.

О раздѣленіи губерніи на провинціи.

Буде нужда того требуетъ, то губернію раздѣлить на области или провинціи.

16.

О раздѣленіи губерніи на уѣзды.

Губерніи и области раздѣляются на уѣзды, или округи.

При-

12.

O zasiadaiących w izbie skarbowey.

W skarbowey izbie zasiada Porucznik Rządcy czyli Wice-Gubernator, Direktor ekonomii czyli gospodarstwa, ieden Konsyliarz, dwóch Assessorow, i ieden guberski Skarbny.

13.

Ustanowienie wyższego ziemskiego sądu.

W gubernii ustanawia się wyższy ziemski sąd, a ieśli rozległość gubernii tego wyciąga, tedy pozwala się ustanowić w gubernii więcey, niżeli ieden, wyższych ziemskich guberskich sądow.

14.

O zasiadaiących w wyższym ziemskim sądzie.

W wyższym ziemskim sądzie zasiada pierwszy i drugi Prezydent, i dziesięciu Zasiadaiących.

15.

O rozdzieleniu gubernii na prowincye.

Ieśli tego potrzeba wyciąga, tedy gubernię rozdzielić na ziemie, czyli prowincye.

16.

O rozdzieleniu gubernii na powiaty.

Gubernie i ziemie czyli prowincye dzielą się na powiaty.

17.

Примѣрное число душъ въ уѣздѣ.

Въ уѣздѣ, или округѣ считается отъ двадцати до тридцати тысячь душъ.

18.

Учрежденіе уѣзднаго суда.

Въ каждомъ уѣздѣ, или округѣ учреждается уѣздный, или окружный судъ.

19.

О присутствующихъ въ уѣздномъ судѣ.

Въ уѣздномъ, или окружномъ судѣ засѣдаютъ уѣздный, или окружный судья и два Засѣдателя.

20.

Учреждается дворянская опека.

При каждомъ уѣздномъ судѣ учреждается мѣсто подъ названіемъ: дворянская опека.

21.

О присутствующихъ въ дворянской опекѣ.

Въ дворянской опекѣ предсѣдаетъ уѣздный дворянскій Предводитель, и засѣдаютъ уѣздный Судья и его Засѣдатели.

22.

Учрежденіе нижняго земскаго суда,

Въ каждомъ уѣздѣ, или округѣ учреждается нижній земскій судъ.

17.

O liczbie duſz, iaka na powiat kłaść ſię ma.

W powiecie liczy ſię od dwudzieſtu do trzydzieſtu tyſięcy duſz.

18.

Uſtanowienie powiatowego ſądu.

W każdym powiecie uſtanawia ſię ſąd powiatowy.

19.

O zaſiadaiących w powiatowym ſądzie.

W powiatowym ſądzie zaſiada powiatowy Sędzią, i dwoch zaſiadaiących.

20.

Uſtanowienie ſzlacheckiey opieki.

Przy każdym powiatowym ſądzie uſtanawia ſię urząd pod imieniem: ſzlachecka opieka.

21.

O zaſiadaiących w ſzlacheckiey opiece.

W ſzlacheckiey opiece prezyduie powiatowy ſzlachecki Marſzałek, i zaſiadaią powiatowy Sędzia i iego Zaſiadaiący.

22.

Uſtanowienie niżſzego ziemſkiego ſądu.

W każdym powiecie uſtanawia ſię niżſzy ziemſki ſąd.

23.

О присутствующихъ въ нижнемъ земскомъ судѣ.

Въ нижнемъ земскомъ судѣ засѣдаетъ земскій Исправникъ, или Капитанъ, и два или три Засѣдателя, смотря на обширность уѣзда.

24.

Опредѣленіе Казначея, Землемѣра, Доктора, Лѣкаря и проч:

Въ каждомъ уѣздѣ или округѣ опредѣляется уѣздный Казначей одинъ, Землемѣръ присяжный одинъ, Докторъ одинъ, Лѣкаръ одинъ, подлекарей два и лѣкарскихъ учениковъ два.

25.

Опредѣленіе Городничаго.

Въ каждомъ городѣ, гдѣ нѣтъ Комменданта, опредѣляется Городничей, въ столицѣ же Оберъ Полицмейстеръ.

26.

Старосты и судьи словеснаго суда остаются.

По городамъ и посадамъ старосты и судьи словеснаго суда остаются на прежнемъ основаніи.

27.

Ратушамъ бытъ по посадамъ.

Ратушамъ быть только по посадамъ.

28.

Городовые Магистраты остаются.

Въ городахъ остаться имѣютъ городовые Магистраты.

23.

O zaſiadaiących w niżſzym ziemſkim ſądzie.

W niżſzym ziemſkim ſądzie zaſiada ziemſki Sprawnik, albo Kapitan, i dway lub trzey Zaſiadaiący według rozległości powiatu.

24.

Naznaczenie Skarbnego, Mierniczego, Doktora, i t. d.

W każdym powiecie naznacza ſię ieden powiatowy Skarbny, ieden przyſięgły Mierniczy, ieden Doktor, ieden Lekarz, dway Podlekarze, i dway Uczniowie lekarſcy.

25.

Naznaczenie Horodniczego.

W każdym mieście gdzie nie ma Kommendanta naznacza ſię Horodniczy, w ſtolicy zaś Ober-Policmeyſter.

26.

Staroſty i Sędziowie ſłownego ſądu zoſtaią.

W miaſtach i poſadach (*a*) Staroſty i Sędziowie ſłownego ſądu zoſtawać maią podług dawnieyſzego przepiſu.

27.

Ratuſze w poſadach.

Ratuſze maią być tylko w poſadach.

28.

Mieyſkie Magiſtraty zoſtaią.

W miaſtach zoſtawać maią Magiſtraty mieyſkie,

29.

О присутствующихъ въ городовомъ Магистратѣ.

Въ городовомъ Магистратѣ присутствовать имѣютъ два Бургомистра и четыре Ратмана.

30.

Учрежденіе городоваго сиротскаго суда.

При каждомъ городовомъ Магистратѣ учреждается городовый сиротскій судъ.

31.

О присутствующихъ въ городовомъ сиротскомъ судѣ.

Въ городовомъ сиротскомъ судѣ предсѣдаетъ городской глава и засѣдаютъ два члена городоваго Магистрата, и городовый староста.

32.

Учрежденіе губернскаго Магистрата.

Въ губерніи учреждается губернской Магистратъ, и буде обширность губерніи того требуетъ, то дозволяется учредить въ губерніи болѣе одного губернскаго Магистрата.

33.

О присутствующихъ въ губернскомъ Магистратѣ.

Въ губернскомъ Магистратѣ засѣдаетъ первый и вторый Предсѣдатель и шесть Засѣдателей.

Учре-

29.

O zaſiadaiących w Magiſtracie.

W magiſtracie mieyſkim zaſiadać maią dway Burmiſtrze, i cztery Rayce.

30.

Uſtanowienie mieyſkiego ſierockiego ſądu.

Przy każdym mieyſkim magiſtracie uſtanawia ſię mieyſki ſierocki ſąd.

31.

O zaſiadaiących w mieyſkim ſierockim ſądzie.

W mieyſkim ſierockim ſądzie przedſiada mieyſki Zwierzchnik, zwany. Głowa; i zaſiadaią dwa członki mieyſkiego magiſtratu, i mieyſki Staroſta.

32.

Uſtanowienie guberſkiego Magiſtratu.

W gubernii uſtanawia ſię guberſki Magiſtrat, a ieśli rozległość tego wyciąga, tedy dozwala ſię uſtanowić w gubernii więcey, niżeli ieden, guberſkich Magiſtratow,

33.

O zaſiadaiących w guberſkim Magiſtracie.

W Magiſtracie guberſkim zaſiadaią pierwſzy, i drugi przedſiadaiący, i ſześciu zaſiadaiących.

34.

Учрежденіе нижней расправы.

Въ губерніи учреждается по усмотренію Главно-командующаго, соображаясь съ обширностію губерніи и обстоятельствами разнообразнихъ уѣздовъ, для однодворцовъ и прочихъ, о коихъ въ 335 статьѣ ниже сего сказано, у каждыхъ отъ десяти до тридцати тысячь душъ, по одному суду подъ названіемъ: нижняя расправа.

35.

О присутетпующихъ въ нижней расправѣ.

Въ нижней расправѣ засѣдаетъ расправный Судья и восемь Засѣдателей, изъ коихъ двое отсылаются для засѣданія въ нижнемъ земскомъ судѣ, и двое для засѣданія въ совѣстномъ судѣ, по дѣламъ до ихъ селеній касающимся.

36.

Учрежденіе верьхней расправы.

Въ губерніи, гдѣ учреждена одна или болѣе, нижняя расправа, тамъ учреждается и судъ подъ-названіемъ: верьхняя расправа; и буде обширность губерніи того требуетъ то дозволяется учредить въ губерніи болѣе одной верьхней расправы.

37.

О присутствую-

Въ верьхней расправѣ засѣдаютъ

ющихъ

34.

Ustanowienie niższey rosprawy.

W gubernii ustanawiaią się według rozsądku Głowno-kommenderuiącego, stosownie do rozległości gubernii, i okoliczności rozmaitych powiatow, dla Iednodworcow, (*b*) i innych, o których się niżey w paragrafie 335 powie, wszędy gdzie się ich znayduie od dziesięciu do trzydziestu tysięcy dusz po iednym sądzie pod imieniem: niższa rosprawa.

35.

O zasiadaiących w rosprawie niższey.

W niższey rosprawie zasiada rosprawny Sędzia, i ośm Zasiadaiących, z których dway posyłaią się do zasiadania w niższym ziemskim sądzie, i dway do zasiadania w sądzie sumiennym, co do spraw tyczących się ich osad, czyli okolic.

36.

Ustanowienie wyższey rosprawy.

W gubernii gdzie ustanowiono iedną, lub kilka rospraw niższych, ustanawia się także sąd pod imieniem: rosprawa wyższa; a ieśli rozległość gubernii tego wymaga, tedy dozwala się i więcey ustanowić sądow tego imienia.

37.

O zasiadaiących

W wyższey rosprawie zasiada pierwszy

ющихъ въ верьхней расправѣ.

первый и вторый Предсѣдатель и десять Засѣдателей.

38.

Учрежденіе приказа общественнаго призрѣнія

Въ губерніи учреждается по одному приказу подъ названіемъ: приказъ общественнаго призрѣнія.

39.

О присутствующихъ въ приказѣ общественнаго призрѣнія.

Въ приказѣ общественнаго призрѣнія предсѣдаетъ Губернаторъ самъ, и засѣдаютъ двое Засѣдателей верьхняго земскаго суда, двое Засѣдателей губернскаго Магистрата, да два Засѣдателя верьхней расправы, (гдѣ есть; гдѣ же которыхъ нѣтъ, то само собою разумѣется, что въ засѣданіи не будутъ.)

40.

Учрежденіе совѣстнаго суда.

Въ губерніи учреждается по одному суду подъ названіемъ: совѣстный судъ.

41.

О присутствующихъ въ совѣстномъ судѣ.

Въ совѣстномъ судѣ предсѣдаетъ Судья совѣстнаго суда той губерніи, и засѣдаютъ по дворянскимъ дѣламъ двое дворянъ, по городовымъ дѣламъ двое гражданъ, по расправнымъ дѣламъ двое поселянъ.

Опре-

w rosprawie wyższey.

i drugi Przedsiadaiący, i dziesięciu Zasiadaiących.

38.

Ustanowienie magistratury powszechney opieki.

W gubernii ustanawia się po iedney ieszcze magistraturze pod imieniem: magistratura powszechney opieki.

39.

O zasiadaiących w powszechney opiece.

W magistraturze powszechney opieki prezyduie Gubernator sam, zasiadaią dway Zasiadaiący wyższego ziemskiego sądu, dway Zasiadaiący guberskiego magistratu, i dway Zasiadaiący wyższey rosprawy, gdzie iest; gdzie zaś którego z tych sądow nie ma, tedy samo przez się rozumie się, iż w zasiadaniu nie będą z tego sądu członki.

40.

Ustanowienie sumiennego sądu.

W gubernii ustanawia się po iednym sądzie pod imieniem: sąd sumienny.

41.

O zasiadaiących w sądzie sumiennym.

W sumiennym sądzie prezyduie Sędzia sumienny tey gubernii, i zasiadaią do spraw szlacheckich dwóch ze szlachty, do spraw mieyskich dwóch z mieszczan, do spraw rosprawnych dwóch z osady.

42.

Опредѣленіе губернскаго Прокурора и губернскихъ Стряпчихъ

При губернскомъ правленіи и при палатахъ опредѣляется губернскій Прокуроръ, губернскій Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и губернскій Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

43.

Опредѣленіе Прокурора и Стряпчихъ при верьхнемъ земскомъ судѣ.

При верьхнемъ земскомъ судѣ опредѣляется Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

44.

Опредѣленіе Прокурора и Стряпчихъ при губернскомъ Магистратѣ.

При губернскомъ Магистратѣ опредѣляется Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

45.

Опредѣленіе Прокурора и Стряпчихъ при верьхней расправѣ.

При верьхней расправѣ опредѣляется Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

46.

Опредѣленіе въ уѣздѣ уѣзднаго Стряпчаго.

Въ каждомъ уѣздѣ, или округѣ опредѣляется уѣздный Стряпчей одинъ.

ГЛА-

42.

Naznaezenie guberſkiego Prokurora, czyli Jnſtygatora i guberſkich Adwokatow (Strabczych.)

Przy guberſkim rządzie, i przy izbach naznacza ſię guberſki Prokuror, gnberſki Adwokat, (Strabczy) ſkarbowych ſpraw, i guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych.

43.

Naznaczenie Prokurora i Adwokatow przy wyżſzym ziemſkim ſądzie.

Przy wyżſzym ziemſkim ſądzie naznacza ſię Prokuror, Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

44.

Naznaczenie Prokurora i Adwokatow przy guberſkim Magiſtracie.

Przy guberſkim Magiſtracie naznacza ſię Prokuror, Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

45.

Naznaczenie Prokurora i Adwokatow do wyżſzey roſprawy.

Przy roſprawie wyżſzey naznacza ſię Prokuror, Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

46.

Naznaczenie Adwokata powiatowego.

W każdym powiecie naznacza ſię ieden powiatowy Adwokat,

ГЛАВА II.

О ЧИНАХЪ,

47.

Губернаторъ, четвертаго класса.

Правитель, или Губернаторъ, буде чина выше того не имѣетъ, считается въ четвертомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываетъ.

48.

Вицъ Губернаторъ, Оберъ-Полицмейстеръ, Предсѣдатели палатъ пятаго класса.

Порутчикъ Правителя, или Вицъ Губернаторъ, Оберъ-Полицмейстеръ, Предсѣдатель палаты уголовнаго суда, Предсѣдатель палаты гражданскаго суда, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ пятомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

49.

Совѣтники правленія и палатъ, Директоръ экономіи, губернскій Прокуроръ, первый и вторый Предсѣдатель верьхняго земскаго суда, и Судья совѣстнаго

Совѣтники губернскаго правленія, Совѣтники палаты уголовнаго суда, Совѣтники палаты гражданскаго суда, Директоръ домоводства, Совѣтникъ казенной палаты, губернской Прокуроръ, первый и вторый Предсѣдатель верьхняго земскаго суда, и Судья совѣстнаго суда, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ шестомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

су-

ROZDZIAŁ II.

O RANGACH.

47.

Gubernator czwartey klassy.

RZądca czyli Gubernator ieśliby wyższey rangi nie miał liczy się w czwartey klasie z urzędu, poki na nim zostaie.

48.

Wice-Gubernator, Ober-Policmeyster, Prezyduiący izb piątey klassy.

Porucznik Rządcy czyli Wice-Gubernator, Ober-Policmeyster, Prezyduiący w izbie kryminalnego sądu, Prezyduiący w izbie cywilnego sądu, ieśliby wyższey rangi nie mieli, liczą się w piątey klasie z urzędu, poki na nim zostaią.

49.

Konsyliarze rządu i izb, Dyrektor ekonomii, Prokuror, pierwszy i drugi Prezyduiący wyższego ziemskiego sądu, i Sędzia sumienny klassy szostey.

Konsyliarze guberskiego Rządu, Konsyliarze izby sądu kryminalnego, Konsyliarze izby sądu cywilnego, Dyrektor ekonomii, Konsyliarze izby skarbowey, Prokuror guberski, pierwszy i drugi Prezyduiący wyższego ziemskiego sądu, i Sędzia sądu sumiennego, ieśliby wyższey rangi nie mieli liczą się w klasie szostey z urzędu, poki na nim zostaią.

Mar-

суда шестаго класса.

50.

Дворянской Предводитель, верьхняго земскаго суда Засѣдатели и Прокуроръ, губернскіе Стряпчіе, губернскаго Магистрата Предсѣдатели, верьхней расправы Предсѣдатели, совѣстнаго суда дворянскіе Засѣдатели седьмаго класса.

Дворянской Предводитель, верьхняго земскаго суда Засѣдатели и Прокуроръ, губернской Стряпчей казенныхъ дѣлъ, губернской Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, губернскаго Магистрата первый и вторый Предсѣдатель, верьхней расправы первый и вторый Предсѣдатель, совѣстнаго суда дворянскіе Засѣдатели, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ седьмомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

51.

Ассессоры палатъ, губернской Казначей, верьхняго земскаго суда Стряпчіе, губернскаго Магистрата Прокуроръ, верьхней расправы Прокуроръ, уѣздный Судья, Городничей и губернской

Ассессоры палатъ, губернской Казначей, верьхняго земскаго суда Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, губернскаго Магистрата Прокуроръ, верьхней расправы Прокуроръ, уѣздный Судья, Городничей и губернской Землемѣръ, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ осьмомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

50.

Marſzałek ſzlachecki, wyżſzego ziemſkiego ſądu Zaſiadaiący, Prokuror, guberſcy Adwokaci, guberſkiego Magiſtratu Przedſiadaiący, wyżſzey roſprawy Przedſiadaiący, ſumiennego ſądu Zaſiadaiący od ſzlachty klaſſy ſiodmey.

Marſzałek Szlachecki, wyżſzego ziemſkiego ſądu Zaſiadaiący, i Prokuror, guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych, guberſkiego Magiſtratu pierwſzy i drugi Przedſiadaiący, wyżſzey roſprawy pierwſzy i drugi Przedſiadaiący, ſumiennego ſądu Zaſiadaiący od ſzlachty, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w klaſie ſiodmey z urzędu, poki na nim zoſtaią,

51.

Aſſeſſorowie izb, Skarbny guberſki, wyżſzego ziemſkiego ſądu Adwokaci, guberſkiego Magiſtratu Prokuror, wyżſzey roſprawy Prokuror, Sędzia powiatowy, Horodniczy i Mierniczy guberſki oſmey klaſſy.

Aſſeſſorowie izb, guberſki Skarbny, wyżſzego ziemſkiego ſądu Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych guberſkiego Magiſtratu Prokuror, powiatowy Sędzia, Horodniczy, i Mierniczy guberſki, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w oſmey klaſie z urzędu, poki na nim zoſtaią.

Ka-

Землемѣрѣ осьмаго класса.

52.

Земской Исправникъ или Капитанъ, расправный Судья, уѣзднаго суда Засѣдатели и уѣздный Казначей девятаго класса.

Земской Исправникъ, или Капитанъ, расправный Судья, уѣзднаго суда Засѣдатели и уѣздный Казначей, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ девятомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

53.

Дворянскіе Засѣдатели нижняго земскаго суда, городской глава, Засѣдатели губернскаго Магистрата, мѣщанскіе Засѣдатели совѣстнаго суда, Стряпчіе казенные и уголовные губернскаго Магистрата и верьхней расправы, въ десятомъ классѣ.

Дворянскіе Засѣдатели нижняго земскаго суда, городской глава, Засѣдатели губернскаго Магистрата, совѣстнаго суда мѣщанскіе Засѣдатели, Стряпчіе казенные и уголовные губернскаго Магистрата и верьхней расправы, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ десятомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

54.

Губернскаго города городоваго

Губернскаго города городоваго Магистрата первый и вторый Бурго-

52.

Kapitan Sprawnik, Sędzia rosprawny, powiatowego sądu Zasiadaiący, i powiatowy Skarbny dziewiątey klassy.

Ziemski Sprawnik, albo Kapitan, rosprawny Sędzia, sądu powiatowego Zasiadaiący, i powiatowy Skarbny, ieśliby wyższey rangi nie mieli, liczą się w dziewiątey klassie z urzędu, poki na nim zostaią.

53.

Zasiadaiący od szlachty w sądzie niższym ziemskim, mieyski Głowa, Zasiadaiący guberskiego magistratu, Zasiadaiący od mieszczan w sądzie sumiennym, Adwokaci skarbowi i kryminalni guberskiego Magistratu i wyższey rosprawy klassy dziesiątey.

Zasiadaiący od Szlachty w niższym ziemskim sądzie, mieyski głowa, Zasiadaiący od mieszczan, Adwokaci skarbowych, i kryminalnych spraw w guberskim Magistracie, i wyższey rosprawie ieśliby wyższey rangi nie mieli, liczą się w dziesiątey klasie z urzędu, poki na nim zostaią,

54.

Guberskiego Miasta w guberskim

Guberskiego miasta w guberskim Magistracie pierwszy i drugi Burmistrz, i

Магистрата первый и вторый Бургомистръ и уѣздный Стряпчей одинадцатаго класса.

мистръ и уѣздный Стряпчей, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ одиннадцатомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

55.

Городовыхъ Магистратовъ Бургомистры и губернскаго города городоваго Магистрата Ратманы вторагонадесять класса.

Городовыхъ Магистратовъ первый и вторый Бургомистръ и Ратманы губернскаго городоваго Магистрата, буде чина выше того не имѣютъ, считаются во второмнадесять классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

56.

Городоваго Магистрата Ратманы и Бургомистры въ посадахъ третьягонадесять класса.

Городоваго Магистрата Ратманы и Бургомистры въ посадахъ, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ третьемнадесять классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

57.

Городскіе старосты, судьи словеснаго суда и Ратманы въ посадахъ четвертагонадесять класса.

По городамъ старосты, судьи словеснаго суда и Ратманы въ посадахъ, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ четвертомнадесять классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

Сель-

Magiſtracie pierwſzy i drugi Burmiſtrz, i Adwokat powiatowy klaſſy iedynaſtey.

Adwokat powiatowy, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w klaſſie iedynaſtey z urzędu, poki na nim zoſtaią.

55.

Mieyſkich Magiſtratow Burmiſtrze, i Rayce Magiſtratu guberſkiego klaſſy dwunaſtey.

Mieyſkich Magiſtratow pierwſzy i drugi Burmiſtrz, i Rayce guberſkiego mieyſkiego Magiſtratu, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w klaſſie dwunaſtey z urzędu, poki na nim zoſtaią.

56.

Mieyſkiego Magiſtratu Rayce i Burmiſtrze w poſadach klaſſy trzynanaſtey.

Mieyſkiego Magiſtratu Rayce, i Burmiſtrze w poſadach, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w trzynaſtey klaſie z urzędu, poki na nim zoſtaią.

57.

Staroſty mieyſcy, Sędziowie ſłownego ſądu, i Rayce w poſadach klaſſy czterſtey.

Staroſty w miaſtach, Sędziowie ſłownego ſądu, i Rayce w poſadach, ieśliby wyżſzey rangi nie mieli, liczą ſię w czternaſtey klaſie z urzędu, poki na nim zoſtaią.

58.

Сельскіе Засѣдатели верьхней и нижней расправы, нижняго земскаго суда и совѣстнаго суда, не считаются въ классахъ, и проч:

Засѣдатели верьхней и нижней расправы, нижняго земскаго суда, и совѣстнаго суда сельскіе Засѣдатели не считаются ни противъ котораго класса, но пока въ должности пребываютъ, то безъ суда да не коснется до нихъ наказаніе ни отъ кого; по прошествіи же срока да почтутся они первыми въ селеніяхъ своихъ между ихъ равными.

ГЛАВА III.

ПОРЯДОКЪ ОПРЕДѢЛЕНІЯ ВЪ ДОЛЖНОСТИ.

59.

Главно-командующій, Правитель, Порутчикъ Правителя и Оберъ-Полицмейстеръ опредѣляются отъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

Главно-командующій, Правитель или Губернаторъ, Порутчикъ Правителя, или Вицъ-Губернаторъ, Оберъ-Полицмейстеръ опредѣляются отъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

60.

Предсѣдателей

Предсѣдателей палатъ, Предсѣдателей

па-

58.

Wieyſcy Zaſiadaiący wyżſzey i niżſzey roſprawy, niżſzego ziemſkiego ſądu, i ſądu ſumiennego nie liczą ſię w żadney klasſie, i t. d.

Zaſiadaiący wyżſzey i niżſzey roſprawy, niżſzego ziemſkiego ſądu, i ſądu ſumiennego od oſad, czyli okolic, nie liczą ſię w żadney klasſie, ale póki zoſtaią na urzędzie, tedy bez ſądu nikt karać ich nie może; po upłynionym z ś urzędowania czaſie, maią mieć pierwſzeńſtwo między równemi ſobie, i za przednieyſzych w oſadach ſwoich poczytywani.

ROZDZIAŁ III.

PORZĄDEK NAZNACZANIA DO URZĘDOW.

59.

Główno-komenderuiący, Gubernator, Wice-Gubernator, Ober-Policmeyſter, naznaczaią ſię od JMPERATORA.

Główno-komenderuiący, Rządca czyli Gubernator, Porucznik Rządcy czyli Wice-Gubernator, Ober-Policmeyſter naznaczaią ſię od NAYJASNIEYSZYCH JMPERATOROW.

60.

Prezydentow izb,

Prezytentow izb, i Prezydentow wyż-

i Wyż

палатъ и верьхняго земскаго суда Сенатъ избирая, докладываетъ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ.

телей верьхняго земскаго суда Сенатъ избирая достойныхъ людей на каждое порожнее мѣсто по два, внесетъ о томъ докладъ къ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ, и ожидаетъ повелѣнія.

61.

Въ правленіе и въ палаты Совѣтниковъ и Ассессоровъ опредѣляетъ Сенатъ.

Въ губернское правленіе и въ палаты Совѣтники и Ассессоры опредѣляются Сенатомъ.

62.

Экономіи Директоръ, губернскій Казначей, оба Предсѣдатели губернскаго Магистрата; оба Предсѣдатели верьхней расправы опредѣляются по представленію губернскаго правленія Сенатомъ.

Экономіи Директоръ, губернскій Казначей, первый и второй Предсѣдатель губернскаго Магистрата, первый и вторый Предсѣдатель верьхней расправы опредѣляются по представленію губернскаго правленія изъ достойныхъ людей Сенатомъ.

63.

Судья совѣстнаго суда губерніи выбираетъ-

Въ Судьи совѣстнаго суда губерніи опредѣляется выборомъ каждаго суднаго мѣста той губерніи, одинъ къ

ся

i wyżſzego ziemſkiego ſądu Senat wybieraiąc wnoſi do JMPERATORA.

ſzego ziemſkiego ſądu Senat wybrawſzy na każde wakuiące mieyſce po dwie ſpoſobne do tego urzędu oſoby, podaie o nich na piſmie do JMPERATORA, i czeka rozkazu.

61.

Konſyliarzow, i Aſſeſſorow do rządu, i izb, naznacza Senat.

Do guberſkiegó rządu, i do izb Konſyliarzow i Aſſesſorow naznacza Senat.

62

Ekonomii Dyrektora, ſkarbnego guberſkiego, dwoch przedſiadaiących, guberſkiego Magiſtratu, dwoch przedſiadaiących wyżſzey roſprawy za rekommendacyą rządu guberſkiego naznacza Senat.

Dyrektor Ekonomii, guberſki Skarbny, pierwſzy, i drugi Przedſiadaiący guberſkiego Magiſtratu, pierwſzy i drugi Przedſiadaiący wyżſzey roſprawy naznaczaią ſię od Senatu za przedſtawieniem od rządu guberſkiego ſpoſobnych oſob.

63.

Sędziego ſumiennego wybieraią urzędy ſądowe, a

Na urząd Sędziego ſumiennego guberſkiego ſądu naznacza ſię przez wybor każdego ſądowego w tey gubernii urzędu,

Mar-

ся судебными мѣстами, и опредѣляется Главнокомандующимъ.

тому способный, совѣстный, разсудительный, справедливый и безпорочный человѣкъ, котораго всякое судебное мѣсто особо представляетъ Главнокомандующему, и сей изъ тѣхъ представленныхъ опредѣляетъ одного быть Судьею совѣстнаго суда той губерніи.

64.

Уѣздный Предводитель выбирается дворянствомъ.

Уѣздный Предводитель дворянства выбирается дворянствомъ чрезъ всякіе три года по баламъ,

65.

Верьхняго земскаго суда Засѣдатели избираются дворянствомъ и проч:

Верьхняго земскаго суда десять Засѣдателей и двое дворянскіе Засѣдатели совѣстнаго суда, выбираются дворянствомъ тѣхъ уѣздовъ, кои составляютъ подсудное вѣдомство того верьхняго земскаго суда, чрезъ всякіе три года и представляются отъ онаго Правителю, или Губернатору, когда Главно-командующаго на мѣстѣ нѣтъ; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Главно-командующій, или въ небытность его Правитель губерніи подтверждаетъ дворянской выборъ.

66.

Уѣздный Судья и земской

Уѣздный или окружный Судья и земской Исправникъ, или Капитанъ вы-

Испра-

Główno-komenderuiący naznacza.

ieden do tego ſpoſobny, ſumienny, rozſądny, ſprawiedliwy i niepoślakowany człowiek, którego każden z oſobna urząd przedſtawia Główno-komenderuiącemu, a ten iednego z przedſtawionych naznacza Sędzią ſumiennego w tey gubernii ſądu.

64.

Marſzałek powiatowy wybiera ſię od ſzlachty.

Powiatowy Marſzałek wybiera ſię od ſzlachty tegoż powiatu co trzy lata przez kałkuły.

65.

Zaſiadaiących w wyżſzym ziemſkim ſądzie wybiera ſzlachta i t, d.

Wyżſzego ziemſkiego ſądu dzieſięciu Zaſiadaiących, i dwoch Zaſiadaiących od ſzlachty w ſądzie ſumiennym, wybiera ſzlachta tych powiatow, które ſkładaią jurysdykcyą tego wyżſzego ziemſkiego ſądu, co trzy lata, i przedſtawia Rządcy, czyli Gubernatorowi, ieśli Głównokomenderuiący na mieyſcu nie ieſt; a ieśli oni niepodpadaią żadney publiczney nocie, tedy Głównokomenderuiący, lub pod niebytność Jego Rządca gubernii potwierdza wybór Szlachty.

66.

Sędzia powiatowy, i ziemſki Sprawnik

Powiatowy Sędzia, i ziemſki Sprawnik czyli Kapitan wybieraią ſię od ſzlachty co

Испрапникъ избираются дпорянстпомъ и проч

бираются дворянствомъ чрезъ всякіе три года, и представляются отъ онаго Правителю; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Губернаторъ подтверждаетъ дворянской выборъ. Въ тѣхъ же уѣздахъ, гдѣ дворянскихъ имѣній нѣтъ, или мало, то земской Исправникъ опредѣляется губернскимъ правленіемъ изъ чиновныхъ людей, по представленію трехъ достойныхъ людей отъ верьхней расправы.

67.

Засѣдатели уѣзднаго суда и дпорянскіе Засѣдатели нижняго земскаго суда избираются дпорянстпомъ и проч

Засѣдатели уѣзднаго суда и дворянскіе Засѣдатели нижняго земскаго суда выбираются дворянствомъ чрезъ три года, и представляются Правителю; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Губернаторъ подтверждаетъ дворянской выборъ.

68.

Уѣздный Казначей опредѣляется по предстапленію казенной палаты государстпеннымъ Казначеемъ.

Уѣздный Казначей опредѣляется чрезъ всякіе три года по представленію казенной палаты государственнымъ Казначеемъ.

69.

Губернской и

Въ губернію губернской, а въ уѣздъ уѣз-

wnik wybieraią ſię od Szlachty, i t, d.

trzy lata, i przedſtawiaią ſię od oney Gubernatorowi, który potwierdza ten wybór, ſkoro wybrani żadney publiczney nocie nie podpadaią. W tych zaś powiatach, gdzie nie ma maiątkow ſzlacheckich, albo ich mało, tedy Rząd guberſki naznacza ziemſkiego Sprawnika z ludzi rangę maiących, za przedſtawieniem trzech godnych do tego urzędu oſob od wyżſzey roſprawy.

67.

Zaſiadaiący w powiatowym ſądzie, Zaſiadaiący w niżſzym ziemſkim ſądzie wybieraią ſię od ſzlachty,

Zaſiadaiący w powiatowym ſądzie, i Zaſiadaiący od ſzlachty w niżſzym ziemſkim ſądzie, wybieraią ſię od ſzlachty co trzy lata, i przedſtawiaią ſię Gubernatorowi: i ieżeli oni żadney niepodlegaią publiczney nocie, tedy Gubernator potwierdza wybor ſzlachty.

68.

Powiatowego Skarbnego za przedſtawieniem izby ſkarbowey naznacza Podſkarbi Jmperyi

Powiatowy Skarbny za przedſtawieniem co trzy lata od izby ſkarbowey naznacza ſię od Podſkarbiego Jmperyi.

69.

Guberſkiego i po-

Do Gubernii guberſki, 'a do powiatu

уѣздный Землемѣры опредѣляются Межевою экспедицiею.

уѣздный Землемѣры опредѣляются Сенатскою Межевою экспедицiею.

70.

Уѣзднаго Доктора и Лѣкаря принимаетъ въ службу Правитель и проч:

Уѣздный Докторъ и Лѣкарь принимаются въ службу Правителемъ на урочное время по контракту, но не инако, какъ съ достаточными свидетельствами, откуда надлежитъ, о ихъ искуствѣ, наукѣ и добромъ поведенiи; подлѣкарей и учениковъ Докторъ и Лѣкарь представляютъ Правителю.

71.

Городничей опредѣляется Сенатомъ по представленiю губернскаго правленiя.

Городничей опредѣляется Сенатомъ по представленiю губернскаго правленiя.

72.

Городской глава, Бургомистры, Ратманы, старосты и судьи словеснаго суда выбираются обществомъ и проч:

По городамъ и посадамъ городской глава, Бургомистры и Ратманы выбираются городскимъ обществомъ чрезъ всякiе три года по баламъ, старосты же и судьи словеснаго суда выбираются тѣмъ же обществомъ всякой годъ по баламъ.

73.

Засѣдатели гу-

Губернскаго Магистрата Засѣдате-

wiatowego Mierniczego naznacza expedycya graniczna.

powiatowy Mierniczowie naznaczaią się od Graniczney Senackiey expedycyi.

70.

Powiatowego Doktora i Lekarza przyimuie do służby Gubernator i t. d.

Doktor i Lekarz powiatowi przyimowani bywaią do służby przez Gubernatora na czas umówiony kontraktem, wszakże nie inaczey, tylko za dostatecznym, zkąd należy, świadectwem, o ich znaiomości, nauce, i dobrey konduicie; Podlekarzow zaś Doktor i Lekarz przedstawiaią Gubernatorowi.

71.

Horodniczego naznacza Senat za przedstawieniem guberskiego rządu.

Horodniczego naznacza Senat za przedstawieniem guberskiego rządu.

72.

Głowa Miasta, Burmistrze, Rayce, Starosty, Sędziowie słownego sądu wybieraią się od Mieszczan, i t. d.

W Miastach i posadach mieyski głowa Burmistrze, i Rayce, wybieraią się od mieyskiego ludu przez kałkuły, co trzy lata. Starosty zaś i Sędziowie słownego sądu wybierani bywaią od tegoż ludu, i także przez kałkuły corocznie.

73.

Zasiadaiący

Zasiadaiący guberskiego Magistratu, i Za-

берискаго Магистрата, и Засѣдатели совѣстнаго суда выбираются губернскимъ городомъ и проч:

ли и Засѣдатели совѣстнаго суда выбираются губернскимъ городомъ изъ купцовъ и мѣщанъ того губернскаго города чрезъ всякіе три года по баламъ, и представляются Правителю, или Губернатору; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Губернаторъ дозволяетъ имъ засѣданіе.

74.

Расправный Судья опредѣляется правленіемъ.

Расправный Судья опредѣляется губернскимъ правленіемъ изъ чиновныхъ людеи.

75.

Верьхней расправы Засѣдатели, да восемь Засѣдателей, нижней расправы, нижняго земскаго суда и совѣстнаго суда выбираются селеніями и проч:

Верьхней расправы Засѣдатели, да восемь Засѣдателей нижней расправы, изъ коихъ двое отсылаются для засѣданія въ нижнемъ земскомъ судѣ, да двое въ совѣстномъ судѣ по дѣламъ до ихъ селеній касающимся, выбираются тѣми селеніями, кои составляютъ подсудное вѣдомство той верьхней расправы; и не запрещается имъ избрать и изъ дворянъ, или ученыхъ людей, или изъ чиновныхъ людей, или изъ разночинцовъ, или поселянъ безпорочныхъ людей, чрезъ всякіе три года, и представляются Правителю; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Губернаторъ дозволяетъ имъ засѣданіе.

guberſkiego Magiſtratu, i Zaſiadaiący ſumiennego ſądu wybieraią ſię od mieſzczan guberſkich.

Zaſiadaiący ſumiennego ſądu wybieraią ſię od mieſzczan guberſkiego miaſta, co trzy lata, z pomiędzy kupcow tego miaſta, i przedſtawiaią ſię Gubernatorowi; i ieżeli oni nie podpadaią żadney publiczney nocie, tedy Gubernator zaſiadać im dozwala.

74.

Roſprawny Sędzia naznacza ſię od guberſkiego rządu.

Na Sędziego roſprawy naznacza rząd guberſki z ludzi maiących rangę.

75.

Wyżſzey roſprawy Zaſiadaiący, i ośm Zaſiadaiących niżſzey roſprawy, niżſzego ziemſkiego ſądu, i ſądu ſumiennego wybieraią ſię od oſad, i t, d.

Zaſiadaiący wyżſzey roſprawy, i ośm Zaſiadaiących roſprawy niżſzey, z ktòrych dway odſyłaią ſię dla Zaſiadania w niżſzym ziemſkim ſądzie, a dway w ſądzie ſumiennym, w ſprawach tyczących ſię ich oſad, wybieraią ſię od oſad ſkładaiących iuriſdykcyę ſądową tey wyżſzey roſprawy; i nie zabrania ſię im wybierać albo ze Szlachty, albo z ludzi uczonych, albo maiących rangi, Rożnoczyńcow, (*c*) albo ze włościan obyczaynych, i nienotowanych, co trzy lata, i przedſtawiaią ſię Gubernatorowi; a ieżeli oni nie podlegaią żadney publiczney nocie, tedy Gubernator dozwala im zaſiadać.

76.

Во время трехъ лѣтъ какъ убылыя мѣста наполнять.

Буде во время трехъ лѣтъ изъ выбранныхъ кто смертію, или инымъ случаемъ убудетъ, то поручается до трехлѣтняго срока дворянскія мѣста верьхнему земскому суду мѣщанскія мѣста губернскому Магистрату, поселянскія мѣста верьхней расправѣ наполнять людьми достойными со утвержденіемъ отъ губернскаго правленія,

77.

Прокуроры опредѣляются Сенатомъ.

Губернскій Прокуроръ, Прокуроръ верьхняго земскаго суда, Прокуроръ губернскаго Магистрата, Прокуроръ верьхней расправы опредѣляются Сенатомъ по предложенію Генералъ-Прокурора.

78.

Губернскіе оба Стряпчіе опредѣляются Сенатомъ.

Губернской Стряпчей уголовныхъ дѣлъ и губернской Стряпчей казенныхъ дѣлъ опредѣляются Сенатомъ.

79.

Стряпчіе верьхняго земскаго суда, губернскаго Магистрата и верьхней расправы опредѣляются по предста-

Верьхняго земскаго суда Стряпчей уголовныхъ дѣлъ и Стряпчей казенныхъ дѣлъ, губернскаго Магистрата Стряпчей уголовныхъ дѣлъ и Стряпчей казенныхъ дѣлъ, верьхней расправы Стряпчей уголовныхъ дѣлъ и Стряп-

пле-

76.

W ciągu trzech lat zawakowane, urzędy iak dopełniać?

Ieżeli kto w ciągu trzech lat z pomiędzy wybranych przez śmierć albo innym iakowym przypadkiem ubędzie, porucza ſię do terminu trzech lat mieyſca ſzlacheckie wyżſzemu ziemſkiemu Sądowi, mieſzczańſkie guberſkiemu Magiſtratowi, a włościańſkie wyżſzey roſprawie ſłuſznemi ludźmi napełniać z potwierdzeniem Gubernatora.

77.

Prokurorow naznacza Senat.

Prokuror guberſki, Prokuror wyżſzego ziemſkiego ſądu, Prokuror Magiſtratu guberſkiego, Prokuror wyżſzey roſprawy, naznacza ſię od Senatu, za przełożeniem Generał-Prokurora.

78.

Guberſkich Adwokatow naznacza Senat.

Guberſki Adwokat ſpraw ſkarbowych, i guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych, naznaczaią ſię od Senatu.

79.

Adwokaci wyżſzego ziemſkiego ſądu, guberſkiego Magiſtratu, i wyżſzey roſprawy naznaczaią ſię od Senatu

Wyżſzego ziemſkiego ſądu Adwokat ſpraw kryminalnych, i Adwokat ſpraw ſkarbowych, guberſkiego Magiſtratu Adwokat kryminalnych ſpraw, i Adwokat ſpraw ſkarbowych, wyżſzey roſprawy Adwokat ſpraw kryminalnych, i Adwo-

пленію палатъ Сенатомъ. чей казенныхъ дѣлъ опредѣляются по представленію палатъ Сенатомъ.

80.

Уѣздные Стряпчіе опредѣляются правленіемъ. Уѣздные Стряпчіе опредѣляются губернскимъ правленіемъ.

ПРИМѢЧАНІЕ.

Выборъ по баламъ производится на основаніи депутатскаго выбора 1766 года 14 Декабря.

ГЛАВА IV.

О ДОЛЖНОСТИ ГЛАВНО-КОМАНДУЮЩАГО ВЪ ОТСУТСТВІИ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

81.

Должность Главно-командующаго. Должность Главно-командующаго есть слѣдующая: строгое и точное взысканіе чинить со всѣхъ ему подчиненныхъ мѣстъ, а именно: той губерніи уголовной палаты, гражданской палаты, казенной палаты и имъ подчиненныхъ мѣстъ, Оберъ-Полицмейстера, Городничаго, Землемѣровъ, приказа общественнаго призрѣнія, совѣстнаго суда, и людей въ той губерніи находящихся о исполненіи законовъ и опредѣленнаго ихъ званія и должностей;

za przedstawieniem izb.

kat skarbowych spraw naznaczaią się od Senatu za przedstawieniem izb.

80.

Powiatowych Adwokatow naznacza rząd guberski.

Powiatowych Adwokatow naznacza rząd guberski.

U W A G A.

Wybór przez kałkuły czyni się na wzór wyboru Deputatow 1766 roku 14 grudnia.

ROZDZIAŁ IV.

O POWINNOSCI GŁOWNO-KOMENDERUJĄCEGO POD NIEBYTNOSC JMPERATORSKĄ.

81.

Powinność Głowno-komenderuiącego.

POwinność Głowno-komenderuiącego iest następuiąca: surowie dostrzegać, i wymagać nieodstępnie, od wszystkich pod władzą iego zostaiących urzędow, a mianowicie: tey gubernii izby kryminalney, izby Cywilney, izby skarbowey, i podkomendnych im urzędow, Ober-policmeystra, Horodniczego, Mierniczych, magistratury powszechney opieki, sumiennego sądu, i od wszystkich w tey gubernii znayduiących się ludzi, punktualnego wypełnienia praw, według naznaczo-

стей; но безъ суда да не накажетъ никого; преступниковъ законовъ и должностей да отошлетъ, куда по узаконеніямъ слѣдуетъ, для суда, ибо

82.

Главно командующій не есть судья, но оберегатель законовъ и проч:

Главно-командующій не есть судья, но оберегатель ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА изданнаго узаконенія, ходатай за пользу общую и Государеву, заступникъ утѣсненныхъ и побудитель безгласныхъ дѣлъ. Словомъ сказать: нося должность Главно-командующаго, долженъ онъ показать въ поступкахъ своихъ доброхотство, любовь и соболѣзнованіе къ народу.

83.

Благоустройство и законное удовольствіе каждаго отъ его попеченія зависятъ

Благоустройство въ губерніи, споспѣшествованіе въ исполненіи законовъ и способъ къ удовольствію каждаго законнымъ образомъ отъ попеченія Главно-командующаго зависятъ.

84.

Пресѣченіе роскоши разорительной и жестокостей.

Какъ Главно-командующему благочиніе, или полиція градская и сельская подчинены; то онъ имѣетъ пресѣкать всякаго рода злоупотребленія, а наипаче роскошъ безмѣрную и разорительную, обуздывать излишества, безпутства,

nego każdemu powołania, i obowiązku; wszakże bez sądu nikogo karać nie ma; przestępcow praw, i powinności, odesłać ma do sądu, gdzie według ustawy należeć będzie, albowiem

82.

Główno-komenderuiący nie iest Sędzią, ale Strożem ustaw i t. d.

Główno-komenderuiący nie iest Sędzia, lecz Stróż MONARSZYCH ustaw, i poszukiwaiący wszędy dobra pospolitego i JMPERATORSKIEGO, zastępca uciemiężonym, i patron sprawom głosu niemaiącym. Słowem: sprawuiący urząd Główno-komenderuiącego winien iest w postępkach swoich okazać uprzeymość, przywiązanie, dla ludzi, i pełne litości serce.

83.

Porządek dobry, i zadosyć uczynienie każdemu według praw zawisi od niego.

Porządek dobry w gubernii, przyłożenie się do punktualnego praw dopełnienia, y sposób uczynienia satysfakcyi każdemu według przepisow prawa, zależą od starań, i pieczołowitości Główno-komenderuiącego.

84.

Zapobieżenie niszczącym zbytkom, i okrucieństwu.

Ponieważ policya mieyska, i włościańska rządowi Główno-komenderuiącego poruczone są, tedy starać się ma zabiegać występkom wszelkiego rodzaju, a mianowicie zbytkom niezmiernym i wyniszczaiącym, powściągać zuchwalstwa, rozpusty,

ства, мотовство, тиранство и жестокости.

85.

О изтребленіи волокитъ по дѣламъ.

Главно-командующій долженствуетъ вступаться за всякаго, кого по дѣламъ волочатъ, и принуждать судебныя мѣста той губерніи, рѣшить такое то дѣло, но отнюдъ не мѣшается въ производство онаго; ибо онъ есть яко хозяинъ своей губерніи, а не судья.

86.

Въ случаѣ несправедливаго рѣшенія о пересылкѣ дѣлъ въ Сенатъ и къ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ.

Естьлибъ въ судебномъ мѣстѣ опредѣлено было что несправедливо, то Главно-командующій можетъ остановить исполненіе, и доноситъ Сенату, а о времени не терпящихъ дѣлахъ и ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ. Сіе наипаче касается до дѣлъ уголовныхъ въ присужденіи къ отнятію у кого жизни или чести; и но такимъ дѣламъ исполненіе и во все быть не должно, не донеся Главно-командующему.

87.

О предупрежденіи недостатка въ нужныхъ для жизни припасахъ.

Главно-командующій обязанъ предупреждать могущій быть въ той губерніи всякій недостатокъ въ нужныхъ для жизни припасахъ, какъ то въ хлѣбѣ, въ соли и проч:

marnotrawſtwo, tyrańſtwo, i okrucieńſtwo.

85.

O wykorzenieniu zwłoki ſpraw.

Powinnością ieſt Głownokomenderuiącego uymować ſię za tego, komu ſprawę przewłoczą, i przyniewalać ſądy tey gubernii, aby takie, a takie dzieło kończono, niewdawaiąc ſię iednak bynaymniey w ſąd onego; albowiem on w gubernii ſwoiey ieſt iako goſpodarż, a nie ſędzia.

86.

W przypadku nieſprawiedliwego ſądu, o przeſłaniu ſprawy do Senatu, i do SAMEGO JMPERATORA.

Jeżeliby u którego ſądu decydowano było co nieſprawiedliwie, tedy Główno-komenderuiący może wſtrzymać exekucyą, i donieść Senatowi, a zaś w ſprawach niecierpiących zwłoki, i SAMEMU JMPERATOROWI. To naybardziey rozumieć ſię ma w ſprawach kryminalnych w ſkazaniu kogo na gardło, lub na infamią, w których to ſprawach exekucya cale niepowinna być bez donieſienia wprzody o tym Głownokomenderuiącemu.

87

O zapobieżeniu niedoſtatkowi potrzebnych do życia prowizyi.

Główno-komenderuiący obowiązany ieſt zapobiegać wcześnie, wſzelkiemu mogącemu ſię zdarzyć w tey gubernii niedoſtatkowi, potrzebnych do utrzymania życia prowizyi, iako to, w zbożu, w ſoli, i t. d.

O

88.

О точности сборовъ и о рекрутскомъ наборѣ.

Точность сборовъ той губерніи и сохраненіе въ томъ порядка безотяготительнаго, принадлежитъ до попеченія Главно-командующаго, и отдача рекрутъ должна быть подъ его рачительнымъ присмотромъ.

89.

О Главно-командующаго власти при всякомъ опасномъ случаѣ и о снабдѣніи войскъ.

Естьли губернія пограничная, то Главно-командующему облежитъ бдѣніе и предосторожности отъ сосѣдей, и онъ въ случаѣ нужды беретъ надлежащія мѣры военныя. Въ таковыхъ разпоряженіяхъ находящійся тамо военный Командиръ его послушать долженъ, хотя бы былъ и старѣе; то же и въ случаѣ какого ослушанія народнаго, или во время язвы, или наводненія, или пожара. Когда же отъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА поручится военное дѣло воинскому Начальнику, тогда уже тотъ и отвѣчаетъ; но снабжать войска всѣмъ нужнымъ, есть дѣло Главно-командующаго въ той губерніи.

90.

Крѣпости, Комменданты и проч: находятся въ

Въ крѣпостяхъ той губерніи Комменданты, гарнизоны и армейскіе полки, или караулы какіе случатся, на-

ко-

88.

O punktualności poborow i o rekrutowaniu.

Punktualność poborow w tey gubernii, i zachowanie w tym porządku bez uciemiężenia, należy do pieczołowitości Główno-komenderuiącego, tudzież oddawanie rekrutow powinno być pod troskliwym iego dozorem.

89.

O władzy Główno-komenderuiącego w każdym niebespiecznym przypadku, i opatrzeniu woysk.

Ieżeli Gubernia ieſt pograniczna, tedy Główno-komenderuiący winien ieſt pilne mieć baczenie na ſąſiedzi, i ſwoie czynić oſtrożności, a w przypadku potrzeby, może nawet uczynić przyzwoite woienne kroki. W takowym razie znayduiący ſię w gubernii Komendant Woyſkowy poſłuſzny iemu być ma, chociażby był ſtarſzy, także w przypadku iakiego nieposłuſzeńſtwa od ludu, oraz w czaſie morowey zarazy, wylewu rzek, i pożaru. Kiedy zaś dzieła woienne poruczone ſą od Jmperatora woiennemu Naczelnikowi, pod ów czas iuż ten za nie odpowiada; wſzakże doſtarczać woyſku co potrzeba, ieſt obowiązkiem Główno-komenderuiącego w tey gubernii.

90.

Fortecy Kommendanci, i t. d. zoſtaią pod kommendą Głó-

W Fortecach tey gubernii Komendanci, garnizony, i polowe półki, czyli ſtraże, iakie ſię znayduią, zoſtaią proſto

командѣ Главнокомандующаго.

ходятся въ точной командѣ Главнокомандующаго на основанiи коммендантскаго права.

91.

О засѣданiи Главно-командующаго въ столицѣ въ Сенатѣ.

Главно-командующiй въ Столицѣ засѣдаетъ въ Сенатѣ въ общемъ собранiи, и въ томъ департаментѣ, гдѣ вѣдомы дѣла его вѣдомства; и въ ономъ бываетъ онъ ходатаемъ по дѣламъ ввѣренной ему губернiи, и имѣетъ голосъ, такъ какъ и прочiе засѣдающiе въ Сенатѣ.

92.

О конвоѣ и почести Главно-командующаго.

Главно-командующiй имѣетъ для конвоя своей особы двадцать четыре человѣка легкой конницы съ однимъ Подпорутчикомъ; ему же даются два Адьютанта, да дворянство наряжаетъ для почести его молодыхъ дворянъ съ каждаго уѣзда по одному человѣку, которыхъ Главно-командующiй отпускаетъ по своему благоусмотрѣнiю.

93.

О столовыхъ деньгахъ.

Когда Главно-командующiй въ губернiи пребыванiе свое имѣетъ, тогда производится ему по пяти сотъ рублей на мѣсяцъ столовыхъ денегъ, или какъ отъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА указано будетъ.

ГЛА-

wnokomenderuiącego. pod komendą Główno-komenderuiącego, na fundamencie komendantſkiego prawa.

91.

O zaſiadaniu Główno-komenderuiącego w Senacie w mieście ſtołecznym.

Główno-komenderuiący w ſtołecznym mieście zaſiada w Senacie w powſzechnym zgromadzeniu, i w tym departamencie, w którym dzieła iego zawiadywania ſprawuią ſię, tam on ſtarania czyni o dziełach poruczoney iemu gubernii, i ma głos równo z innemi w Senacie zaſiadaiącemi.

92.

O konwoiu i aſſyſtencyi Główno-komenderuiącego.

Główno-komenderuiący ma dla konwoiu ſwoiego dwudzieſtu czterech ludzi letkiey iazdy, z iednym Podporucznikiem; tudzież daie ſię iemu dwoch Adjutantow, a ſzlachectwo w Gubernii wyznacza dla iego aſſyſtencyi ze młodzieży ſzlacheckiey z każdego powiatu po iedney oſobie, których Główno-komenderuiący uwalnia według ſwego upodobania.

93.

O ſtołowych pieniądzach.

Kiedy Główno-komenderuiący w ſwoiey gubernii mieſzka, w tenczas wydaie ſię iemu po pięćſet rublow na mieſiąc ſtołowych pieniędzy, alboli też, ile od JMPERATORA rozkazano będzie.

ГЛАВА V.

О ДОЛЖНОСТИ ГУБЕРНСКАГО ПРАВЛЕНІЯ.

94.

О Предсѣдателѣ и Засѣдателяхъ губернскаго правленія.

Главно-командующій есть Предсѣдатель правленія; съ нимъ засѣдаетъ Губернаторъ съ двумя губернскими Совѣтниками; когда же Главно-командующій и Губернаторъ внѣ губерніи бываютъ, тогда Вицъ-Губернаторъ заступаетъ мѣсто Губернатора.

95.

Власть губернскаго правленія.

Правленіе губерніи есть то мѣсто, которое управляетъ въ силу законовъ именемъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА всею губерніею, обнародываетъ и объявляетъ повсюды въ подчиненныхъ оному областяхъ законы, указы, учрежденія, повеленія и приказанія ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и выходящія изъ Сената и изъ прочихъ государственныхъ мѣстъ на то власть имѣющихъ.

96.

Должность губернскаго правленія.

Губернское правленіе бдѣніе свое прилѣжно простираетъ, дабы законы были вездѣ исполняемы, взысканіе чинитъ

ROZDZIAŁ V.

O POWINNOSCI GUBERSKIEGO RZĄDU.

94.

O Prezydencie, i Zasiadaiących w guberskim rządzie.

GŁówno-komenderuiący ieſt Prezydentem rządu, z nim zaſiada Gubernator z dwoma guberſkiemi Konſyliarzami, kiedy zaś Głównokomenderuiący i Gubernator nie znayduią ſię w gubernii, tedy Wice-Gubernator zaſtępuie mieyſce Gubernatora.

95

Władza guberſkiego rządu.

Rząd guberſki ieſt to Magiſtratura, która zarządza na mocy uſtaw Imieniem JMPERATORSKIM całą gubernią, obwołuie, i podaie do wiadomości wſzędy w należących do ſiebie prowincyach prawa, ukazy, uſtawy, przepiſy, i nakazy JMPERATORSKIE, tudziez wychodzące z Senatu, i innych Magiſtratur kraiowych, władzę na to maiących.

96.

Powinność guberſkiego rządu.

Rząd guberſki czuwanie ſwoie rozciąga pilnie, aby prawa były wypełniane wſzędy, ſtrofuie wſzyſtkich nieposłu-

ſznych

нитъ со всѣхъ непослушныхъ, роптивыхъ, лѣнивыхъ и медлительныхъ, пѣню на нихъ налагаетъ, и буде не исправляются, то оныхъ къ суду отсылаетъ; тщаніе имѣетъ, дабы учрежденія полицейскія, или благочинія и торговли сохраняемы и исполняемы были съ точностію. Всѣ непорядки законамъ противные за благовременно прекращаетъ; прилѣжное стараніе имѣетъ о установленіи, утвержденіи и сохраненіи въ ненарушимости всякаго рода благонравія, порядка, мира и тишины не токмо въ городахъ, селахъ и деревняхъ, но и во всѣхъ подчиненныхъ той губерніи земляхъ и водахъ, также и на дорогахъ во оной лежащихъ.

97.

О дѣлахъ до губернскаго правленія принадлежащихъ.

Въ губернское правленіе взносятся, производятся и отправляются въономъ всѣ дѣла исполнительныя, и скораго отправленія, или приказанія требующія; такъ же и тѣ, о которыхъ противорѣчія, или спора быть не можетъ, какъ на примѣръ: подписанные должникомъ счеты, или векселя, или контракты ясные и явные, по которымъ въ срокъ платежъ не возпослѣдовалъ. По таковымъ дѣламъ жалобы вносятся въ губернское правленіе, и отъ онаго дѣлается понужденіе. Буде же какое дѣло окажется не безспор-

ſznych, ſzemrzących, leniwych, i nierychłych w wypełnieniu ſwoiego obowiązku, winy na nich nakłada, a ieżeli ſię niepoſtrzegaią, tedy do ſądu odſyła; dokłada ſtarania, aby uſtanowienia policyiſkie, i targowe dochowane, i wypełniane były punktualnie. Wſzyſtkie nieporządki prawom przeciwne wcześnie wykorzenia; bacznego dokłada ſtarania o uſtanowieniu, ugruntowaniu, i zachowaniu nienaruſzenie wſzelkiego rodzaiu obyczayności, porządku, ſpokoyności, i uciſzenia, nietylko w miaſtach, oſadach, i wſiach, ale i we wſzyſtkich rządowi tey gubernii podległych ziemiach, i na wodach, i po drogach w niey leżących.

97.

O ſprawach do guberſkiego rządu należących.

Do guberſkiego rządu wchodzą, rozpoznawaią ſię, i odbywaią ſię wſzyſtkie dzieła wykonawcze, i prędkiey odprawy, lub rozkazu wymagaiące, rownież i te, o które ſpierać ſię, ani powątpiewać niemożna, iako to naprzykład: podpiſane od dłużnika obrachunki, czyli wexle, albo kontrakty iaſne, i iawne, według których na terminie opłata nienaſtąpiła. W takowych ſprawach załoby zanoſzą ſię w guberſkim rządzie, a ten zniewala do zadoſyć uczynienia. Jeżeli zaś ſprawa iaka okaże ſię być wątpliwa, i ſporowi podległa, tedy odſyła ſię dla rozſądzenia ſtron tam, gdzie należy.

спорно, и нѣкоторому сомнѣнію подлежащее, тогда отсылается для разобранія спорющихся въ тѣ мѣста, куда надлежитъ.

98.

О наложеніи ареста и понужденіи подчиненныхъ мѣстъ.

Наложеніе ареста на имѣніе, или на часть онаго за долги по приговору судебнаго мѣста, есть дѣло губернскаго правленія; туда же слѣдуютъ и прошенія о проволочкѣ въ подчиненныхъ мѣстахъ, и понужденіе дѣлается отъ губернскаго правленія по разсмотрѣнію обстоятельствъ.

99.

О исполненіи повелѣній губернскаго правленія.

Къ исполненію повелѣній губернскаго правленія обязаны какъ верьхніе, такъ и уѣздные и нижніе земскіе суды, равномѣрно верьхнія и нижнія расправы, губернской и городовые Магистраты и Ратуши въ той губерніи находящіяся.

100.

Жалобу на губернское правленіе приносить въ Сенатъ.

Кто же губернскимъ правленіемъ недоволенъ, тотъ жалобу свою приноситъ имѣетъ въ Сенатъ.

101.

О призывѣ палатъ на общій

Въ случаѣ дѣлъ важныхъ или чрезвычайныхъ, или при полученіи новаго

98.

O położeniu areſztu, i o przyniewoleniu podległych ſobie urzędow.

Położyć areſzt na maiątek, lub na część onego za długi, według decyzyi ſądowey, ieſt rzeczą guberſkiego rządu; do niego także należą ſkargi o przewłokę ſpraw w podległych iemu ſubſelliach, a guberſki rząd przyniewala one ſtoſownie do okoliczności.

99.

O Wypełnieniu rozkazow guberſkiego rządu.

Do wypełnienia rozkazow guberskiego rządu, obowiązane ſą iako wyżſze, tak też powiatowe, i niżſze ziemskie ſądy, również wyżſze, i niżſze rosprawy, guberskie, i mieyskie Magiſtraty, i ratuſze w tey gubernii znayduiące ſię.

100.

Załobę na guberſki rząd zanoſić w Senacie.

Kto niekontent z rządu guberskiego, ten może zanoſić żałobę w Senacie.

101.

O przywołaniu izb na wſpolną ra-

W przypadku ſpraw ważnych, czyli nadzwyczaynych, oraz przy odebraniu

совѣтѣ съ губернскимъ правленіемъ, и о правѣ чинить представленія.

общенароднаго узаконенія, Главно-командующій призывать можетъ палату уголовнаго суда, палату гражданскаго суда, и казенную палату для уваженія дѣлъ обще съ губернскимъ правленіемъ. При случаѣ же новаго общаго узаконенія, буде законъ въ чемъ не удобенъ усмотрится, то дозволяется имъ вообще единогласно дѣлать свои представленія въ Сенатъ; а въ случаѣ подтвержденія отъ верьховной власти непремѣнное и безмолвное исполненіе послѣдовать имѣетъ.

102.

О Правителѣ, или Губернаторѣ.

Во время отлучки изъ губерніи Главно-командующаго, Правитель или Губернаторъ отправляетъ свою должность по даннымъ Губернаторамъ наказамъ, и отправляетъ переписку съ прилѣжащими къ его губерніи сосѣдними внутренними и внѣшними провинціями. О пограничныхъ же перепискахъ Губернаторъ, такъ какъ и Главно-командующій, увѣдомляетъ коллегію Иностранныхъ дѣлъ.

103.

О совѣтникахъ губернскаго правленія.

Два Совѣтника опредѣляются въ губернское правленіе для вспоможенія Губернатору. Они разсужденіемъ своимъ уважаютъ дѣло, и потомъ исполня-

dę z rządem guberſkim i o mocy czynienia przedſtawień.

nowego na cały kray prawa, Głównokomenderuiący przywołać może izbę kryminalnego ſądu, izbę ſądu cywilnego, izbę skarbowę dla roztrząśnienia dzieła wraz z guberskim rządem. W okoliczności zaś nowego na cały kray prawa, ieśliby prawo nieſtoſowne w czym zdawało ſię, wolno ieſt im ſpolnie, i iednomyślnie otworzyć Senatowi myśli ſwoie. W przypadku wſzakże potwierdzenia od wyżſzey władzy, wypełnienie onego niezwłoczne, nie ſporne, i ciche ma naſtępować.

102.

O Rządcy czyli Gubernatorze.

W czaſie oddalenia ſię z gubernii Główno-komenderuiącego, Rządca czyli Gubernator ſprawuie urząd ſwóy według danego Gubernatorom nakazu, i utrzymuie korreſpondencyę z przyległemi ſwoiey gubernii ſomſiedzkiemi wnętrznemi, i zewnętrznemi prowincyami. O korreſpondencyi zaś pogranicznéy Gubernator tak, iako i Głowno-komenderuiący, uwiadamia kollegię zagranicznych dzieł.

103.

O Konſyliarzach guberskiego rządu.

Dway Konſyliarze naznaczaią ſię do guberskiego rządu dla pomocy Gubernatora. Oni uwagą ſwoią roztrząſaią, i obiaśniaią dzieło, a potym wypełniaią roz-

няютъ положенія Губернаторскія. Буде же случится, что Губернаторскія приказанія не соотвѣтствуютъ пользѣ общей, или службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, или нарушаютъ узаконенія, и Губернатора разсужденіями отъ того отвратить имъ не можно, тогда Совѣтники долженствуютъ внести въ правленіе письменно свое мнѣніе, и Главно-командующаго и Сенатъ о томъ увѣдомить; но приказаній Губернаторскихъ отмѣнить не могутъ, и по онымъ исполнять обязаны.

104.

О губернскомъ Прокурорѣ и о Стряпчихъ.

Губернское правленіе имѣетъ губернскаго Прокурора, губернскаго Стряпчаго казенныхъ дѣлъ, и губернскаго Стряпчаго уголовныхъ дѣлъ. Сіи Стряпчіе приносятъ свои жалобы въ губернское правленіе по ихъ должностямъ; и буде жалоба уваженія достойна, тогда Губернаторъ прикажетъ имъ жалобу производить, гдѣ по существу дѣла надлежитъ.

ГЛА-

rządzenia gubernatorskie. Jeżeli się zaś zdarzy, że Gubernatorskie rozkazy nieodpowiadaią dobru pospolitemu, czyli służbie JMPERATORSKIEY, czyli naruszaią ustawy, a nie mogą odwrócić Gubernatora swoiemi uwagami od tego zdania, tedy Konsyliarze obowiązani są podać do rządu na piśmie mniemanie swoie, i Głównokomenderuiącego, i Senat o tym uwiadomić, iednak rozkazow Gubernatorskich odmienić niemogą, i powinni są według onych przepisow wypełniac.

104.

O guberskim Prokurorze i Adwokatach (Strabczych).

Guberski rząd ma guberskiego Prokurora, guberskiego Adwokata spraw skarbowych, i guberskiego Adwokata spraw kryminalnych. Ci Adwokaci przynosić maią do guberskiego rządu żałoby swoie, iako ich powinność każe, i ieżeli żałoba ważna, tedy Gubernator rozkaże im według żałoby swoiey czynić sądownie tam, gdzie z natury sprawy należy.

ROZ-

ГЛАВА VI.

О ДОЛЖНОСТИ ПАЛАТЫ УГОЛОВНАГО СУДА.

105.

О присутствующихъ.

Въ палатѣ уголовнаго суда засѣдаетъ Предсѣдатель одинъ, два Совѣтника и два Ассессора.

106.

Что есть палата уголовнаго суда.

Палата уголовнаго суда ни что иное есть, какъ Юстицъ коллегіи департаментъ, которому поручаются особенно уголовныя дѣла, и слѣдственныя дѣла въ преступленіи должностей въ той губерніи.

107.

О взносѣ дѣлъ уголовныхъ для ревизіи и рѣшенія въ палату.

Той губерніи уголовныя дѣла, кои подвергаютъ обвиняемаго лишенію жизни, или чести, да внесутся изъ верьхняго земскаго суда, или верьхней расправы, или губернскаго Магистрата безъ всякой аппелляціи, или переноса прямо на ревизію и вершеніе палаты уголовнаго суда той губерніи.

108.

Что есть ре-

Ревизія уголовныхъ дѣлъ ни что

ROZDZIAŁ VI.

O POWINNOSCI IZBY KRYMINALNEGO SĄDU.

105.

O zaſiadaiących.

W Izbie kryminalnego ſądu zaſiada Prezydent ieden, dwóch Konſyliarzow, i dwóch Aſſeſſorow.

106.

Co ieſt izba kryminalnego ſądu.

Izba kryminalnego ſądu nieco innego ieſt, iako departament kollegii ſprawiedliwości. którému poruczaią ſię oſobliwie kryminalne ſprawy, i ſprawy śledzące przeſtępſtwa urzędowych powinności w tey Gubernii.

107.

O wprowadzeniu ſpraw kryminalnych do rozpoznania i decyzyi izby.

Sprawy kryminalne tey gubernii takowe, za które obwiniony podpada karze na życiu, lub na czci, wnoſzone być maią, z wyżſzego ziemskiego ſądu, lub wyżſzey roſprawy, lub guberskiego Magiſtratu, bez wſzelkiey appellacyi, lub przenieſienia ſprawy przez ſtronę, proſto na rozpoznanie, i dokonanie izby kryminalnego ſądu tey gubernii.

108.

Co ieſt rewizya

Rewizya kryminalnych ſpraw, nieco innego

визія уголовнаго дѣла.

иное есть, какъ прилѣжное разсмотрѣніе, произведено ли дѣло порядочно и сходственно съ законами, сколь для оправданія невинности, столь и для приведенія въ ясность преступленій, или для обличенія преступника.

109.

О жалобѣ Стряпчаго уголовныхъ дѣлъ.

Въ палатѣ уголовнаго суда Стряпчей уголовныхъ дѣлъ по приказанію и дозволенію Губернатора жалобу свою приноситъ по его должности.

ГЛАВА VII.

О ТЕЧЕНІИ ДѢЛЪ УГОЛОВНЫХЪ.

110.

О будущемъ теченіи дѣлъ уголовныхъ, о власти уѣзднаго суда, городоваго Магистрата или Ратуши и нижней расправы.

Теченіе дѣлъ уголовныхъ да будетъ отъ нынѣ слѣдующимъ порядкомъ: буде кто учинитъ уголовное преступленіе въ подсудномъ вѣдомствѣ уѣзднаго суда, или городоваго Магистрата, или Ратуши, или нижней расправы; тогда изъ сихъ судовъ тотъ въ подсудномъ вѣдомствѣ котораго то уголовное преступленіе учинилось, долженствуетъ учинить немедлѣнно изслѣдованіе произшедшаго преступленія; и буде преступленіе не подлежитъ ни лишенію жизни, ни лишенію чести, ни торговой казни; то судъ изслѣ-

kryminalney sprawy.

innego ieſt, iak tylko pilne rozpatrzenie, ieśli dzieło porządkiem, i według prawa wyprowadzone było, iako dla uſprawiedliwienia niewinności, tak też dla oczewiſtego wyiaśnienia przeſtępſtwa, czyli dla przeświadczenia wynowaycy.

109.

O żałobie Adwokata ſpraw kryminalnych.

W izbie kryminalnego ſądu Adwokat kryminalnych ſpraw za rozkazem i pozwoleniem Gubernatora żałobę ſwoią zanoſi według ſwey powinności.

ROZDZIAŁ VII.

O POSTĘPOWANIU W SPRAWACH KRYMINALNYCH.

110.

O maiącym być poſtępowaniu w ſprawach kryminalnych, o władzy powiatowego ſądu, mieyſkiego Magiſtratu, lub Ratuſzu, i niżſzey roſprawy.

POſtępowanie w ſprawach kryminalnych ma być odtąd takim porządkiem: Jeśli kto popełni kryminalne przeſtępſtwo, a należeć będzie do ſądowey jurysdykcyi czyli powiatowego ſądu, czyli mieyſkiego Magiſtratu, czyli Ratuſzu, czyli niżſzey roſprawy, tedy ten ſąd, w iuryzdykcyi którego to kryminalne przeſtępſtwo popełniło ſię, obowiązany ieſt uczynić niezwłoczne wyśledzenie (inkwizycyę) popełnionego przeſtępſtwa; i ieżeli przeſtępſtwo nieściąga kary ani na gardle, ani

изслѣдовавъ, властенъ учинить въ силу законовъ приговоръ рѣшительный, который для исполненія и наказанія преступника за преступленіе на мѣстѣ уѣздный судъ и нижняя расправа вручитъ нижнему земскому суду, а городовый Магистратъ, или Ратуша Городничему.

111.

Въ какихъ случаяхъ уголовное дѣло долженствуетъ отсылать уѣздный судъ въ верьхній земскій судъ, городовый Магистратъ или Ратуша въ губернскій Магистратъ, а нижняя расправа въ верьхнюю расправу.

Буде же обвиняемый за преступленіе подлежитъ лишенію жизни, или лишенію чести, или торговой казни; тогда по изслѣдованіи дѣла, съ приличными законами и со мнѣніемъ отошлетъ дѣло и обвиняемаго уѣздный судъ въ верьхній земскій судъ, городовый Магистратъ или Ратуша въ губернскій Магистратъ, а нижняя расправа въ верьхнюю расправу для приговора.

112.

О власти верьхняго земскаго суда, губернскаго Магистрата и верьхней расправы въ учиненіи приговора.

Верьхній земскій судъ, или губернскій Магистратъ, или верьхняя расправа, получа изъ суда слѣдствіе уголовнаго преступленія, не теряя времени, прилѣжно входитъ въ разсмотрѣніе обстоятельствъ, и учинитъ въ силу законовъ приговоръ, который отсылаетъ при описаніи дѣла въ палату уголо-

na czci, ani na kaźń publiczną u pręgierza niezasługuie, tedy sąd wyśledziwszy rzecz całą, mocen iest uczynić wyrok ostateczny, któren po exekucyą i ukaranie winowaycy na mieyscu wykroczenia sąd powiatowy, i niższa rosprawa odeszle do sądu niższego ziemskiego, a Magistrat mieyski, czyli Ratusz do Horodniczego.

111.

W iakim przypadku kryminalne sprawy powinien odsyłać sąd powiatowy do wyższego ziemskiego sądu, Magistrat mieyski, czyli Ratusz do Magistratu guberskiego, a niższa rosprawa, do rosprawy wyższey.

Ieżeli zaś obwiniony za przestępstwo swoie winien iest ukaranym być, albo na gardle, albo na czci, albo karą u pręgierza, w tenczas po wyśledzeniu dzieła z przyzwoitym stosowaniem prawa, i przyłączonym zdaniem swoim, odeszle sprawę, i winowaycę sąd powiatowy do wyższego ziemskiego sądu, Magistrat mieyski, czyli Ratusz do guberskiego Magistratu, niższa rosprawa do rosprawy wyższey po dekret.

112.

O władzy wyższego ziemskiego sądu, guberskiego Magistratu, i wyższey rosprawy co do uczynienia dekretu.

Wyższy ziemski sąd, albo guberski Magistrat, albo wyższa rosprawa odebrawszy od sądu inkwizycyę kryminalnego przestępstwa, nietracąc czasu, pilnie weydzie w rospoznanie okoliczności, i uformuie wyrok na mocy prawa, który odsyła przy opisaniu dzieła do izby kryminalnego

 sądu.

ловнаго суда для ревизіи о порядочномъ производствѣ и рѣшеніи дѣла.

113.

О власти палаты уголовнаго суда въ ревизіи дѣлъ уголовныхъ.

Палата уголовнаго суда по полученіи уголовнаго дѣла, не мѣшкавъ ни мало, учинитъ производству уголовнаго дѣла ревизію, и приступаетъ къ рѣшительному вершенію дѣла; и для того взноситъ оное къ Главно-командующему, дабы повелѣніемъ его въ страхъ злымъ наказанъ былъ преступникъ за преступленіе въ томъ уѣздѣ или городѣ, гдѣ учинилъ злое дѣло.

ГЛАВА VIII.

О ДОЛЖНОСТИ ПАЛАТЫ ГРАЖДАНСКАГО СУДА.

114.

О присутствующихъ.

Въ палатѣ гражданскаго суда засѣдаетъ Предсѣдатель одинъ, два Совѣтника и два Ассессора.

115.

Что есть палата гражданскаго суда.

Палата гражданскаго суда ни что иное есть, какъ соединенный департаментъ Юстицъ и Вотчинной коллегій, которому поручается аппелляція для ревизіи гражданскихъ дѣлъ на верьхній зем-

ſądu, dla rewizyi ieżeli porządnie ieſt wyprowadzone, i decydowane dzieło.

113.

O władzy izby kryminalnego ſądu co do rewidowania kryminalnych ſpraw.

Izba kryminalnego ſądu odebrawſzy kryminalną ſprawę, bez naymnieyſzego omieſzkania uczyni rewizyę wyprowadzenia dzieła, i przyſtąpi do oſtatecznego ſprawy dokonania, i dla tego podaie o nim do Główno-kommenderuiącego, ażeby za iego rozkazem na poſtrach złośliwym ukarany był winowayca za przeſtępſtwo w tym powiecie, lub mieście, gdzie niegodziwość popełnił.

ROZDZIAŁ VIII.

O POWINNOSCI IZBY CYWILNEGO SĄDU.

114.

O zaſiadaiących.

W Izbie ciwilnego ſądu zaſiada Prezydent ieden, dwóch Konſyliarzow, i dwóch Aſſeſſorow.

115.

Co ieſt izba ciwilnego ſądu.

Izba ciwilnego ſądu nieco innego ieſt, iako departament złączony kollegii ſprawiedliwości, i dziedzictw, któremu poruczaſię rewizya cywilnych ſpraw weſzłych z appellacyi od wyżſzego ziemſkiego

ſądu

земскій судъ, губернскій Магистратъ и верьхнюю расправу той губерніи.

116.

Что есть ревизія гражданскаго дѣла.

Ревизія гражданскихъ дѣлъ ни что иное есть, какъ прилѣжное разсмотрѣніе, произведено ли дѣло порядочно и сходственно съ законами, сколь для приведенія въ ясность права оправданной стороны, столь и для опровержения мнимаго права противорѣчущей стороны.

ГЛАВА IX.

О ДОЛЖНОСТИ КАЗЕННОЙ ПАЛАТЫ.

117.

О присутствующихъ.

Въ казенной палатѣ засѣдаетъ Порутчикъ Правителя или Вицъ-Губернаторъ, Директоръ экономіи или домоводства, одинъ Совѣтникъ, два Ассессора и одинъ губернскій Казначей; когда же Вицъ-Губернаторъ заступаетъ мѣсто Губернатора, тогда въ казенной палатѣ экономіи Директоръ мѣсто занимаетъ Порутчика Правителя.

118.

Что есть ка-

Казенная палата ни что иное есть,

sądu, guberſkiego Magiſtratu, i wyżſzey roſprawy.

116.

Co ieſt rewizya cywilney ſprawy.

Rewizya ſpraw cywilnych nieco innego ieſt, iako pilne roztrząśnienie; czyli dzieło porządnie ieſt wyprowadzone, i ſtoſownie z prawami, tak dla oczewiſtego wyiaśnienia prawa uſprawiedliwioney ſtrony, iako też dla zbicia mniemanego prawa ſtrony ſpór wiodącey.

ROZDZIAŁ IX.

O POWINNOSCI IZBY SKARBOWEY.

117.

O Zaſiadaiących.

W Skarbowey izbie zaſiada Porucznik Rządcy, czyli Wice-Gubernator, Dyrektor ekonomii, czyli goſpodarſtwa, ieden Konſyliarz, dwóch Aſſeſſorow, i ieden guberſki Skarbny; kiedy zaś Wice-Gubernator zaſtępuie mieyſce Gubernatora, pod ów czas w izbie skarbowey Dyrektor ekonomii zaſtępuie mieyſce Wice-Gubernatora.

118.

Co ieſt izba

Izba ſkarbowa nieco innego ieſt, iako

ſkar-

зенная палата. какъ соединенный департаментъ Каммеръ и Ревизіонъ коллегій, которому поручаются въ смотрѣніе домостроительныя и казенныя дѣла той губерніи, какъ то вѣдомости о числѣ народа, ревизіонныя сказки, свѣденіе о приходѣ и расходѣ, ревизія счетовъ, соляныя дѣла, винный откупъ и подряды, казенныя всякія права, казенныя и публичныя строенія и ихъ содержаніе въ той губерніи; съ такою противъ Каммеръ коллегіи отмѣною, что казенная палата ни кого не судитъ, но производитъ требованія свои о дѣлахъ, о которыхъ противорѣчія или спора быть не можетъ, въ губернскомъ правленіи, какъ о таковыхъ дѣлахъ предписано въ 97 й статьѣ о дѣлахъ до губернскаго правленія надлежащихъ. О прочихъ же дѣлахъ, кои небезспорны, или сомнѣнію подлежащія, приноситъ свои жалобы въ судебныхъ мѣстахъ чрезъ губернскаго Стряпчаго казенныхъ дѣлъ.

119.

Казенной палатѣ поручаются какъ узаконенные сборы, такъ и бдѣніе, дабы съ народа запрещенные собираемы не были.

Какъ казенной палатѣ поручается свѣденіе всякаго рода казеннаго сбора законами установленнаго и сбираемаго въ той губерніи; то равномѣрно казенная палата накрѣпко смотрѣть имѣетъ, дабы въ той губерніи съ народа никакіе запрещенные сборы собираемы не

ſkarbowa. złączony departament Kamer - i rewizion-kollegii, ktorego dozorowi poruczaią ſię ekonomiczne i ſkarbowe intereſſa tey gubernii, iako to: wiadomość o liczbie duſz mieſzkańcow, rewizyine ſpiſy, wiadomość o przychodzie, i rozchodzie, roſtrząſnienie rachunkow, dzieła ſolne, aręda gorzałczana, i kontrakty, wſzyſtkie ſkarbowe prawa, ſkarbowe i publiczne budowle w tey gubernii, i onych utrzymanie; z tą rożnicą od Kamer-kollegii, że izba skarbowa nikogo nie ſądzi, ale czyni rekwizycye ſwoie w ſprawach, w ktorych ſprzeciwieńſtwa czyli ſporu być niemożę, u guberskiego rządu, iako ſię o takowych ſprawach poſtanowiło punktem 97, gdzie rzecz ieſt o ſprawach do guberskiego rządu, należących. W innych zaś ſprawach ktore ſprzeczne ſą, i podlegaią wątpliwości, czyni żałoby ſwoie u ſądowych urzędow przez Adwokata guberskiego ſpraw skarbowych.

119.

Izbie ſkarbowey poruczaią ſię tak prawami uſtanowione pobory, iako też baczność, aby od ludu zakazanych poborow nie

Iako skarbowey izbie porucza ſię wiadomość o poborach ſkarbowych prawami uſtanowionych, i zbieranych w tey gubernii; tak rownież izba ſkarbowa dozierać ma naymocniey, aby w tey gubernii zakazane pobory od ludu wymuſzane nie były, a gdzie ſię to okaże, tedy przez Adwokata skar-

K bo-

не были, а гдѣ таковые усмотритъ, то чрезъ Стряпчаго казенныхъ дѣлъ жалобу приноситъ въ то мѣсто, куда къ суду надлежитъ.

120.

Казенная палата старается:
1. О собраніи.
2. О доставленій.
3. О сохраненіи доходовъ.

Казенная палата въ разсужденіи доходовъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА старается: 1 е, дабы доходы сполна и въ настоящее время собраны были, 2 е. дабы доходы, куда надлежитъ, доставлены были, и 3 е. дабы доходы въ цѣлости сохранены были.

121.

О сочиненіи погодно реэстровъ о доходахъ, и доставленіи свѣденія о доходахъ и расходахъ государственному Казначею.

Казенная палата сочиняетъ погодно вѣрный реэстръ о доходахъ каждаго уѣзда той губерніи, и старается, дабы сіи реэстры были исправны и точны, и доставляетъ все свѣденіе о доходахъ и расходахъ той губерніи къ государственному Казначею.

122.

Уѣздные Казначеи подчинены казенной палатѣ, и ею считаются какъ въ деньгахъ, такъ и въ счетахъ.

Уѣздные Казначеи подчинены казенной палатѣ, которая ихъ погодно и при смѣнѣ считаетъ, и ихъ счеты повѣряетъ.

Ка-

wybierano.

bowych ſpraw zanieſie żałobę u tego ſądu, do ktorego to należeć będzie.

120.

Izba ſkarbowa ma ſtaranie:
1. O zebraniu.
2. O doſtawieniu.
3. O zachowaniu dochodow.

Izba ſkarbowa co ſię tycze JMPERATORSKICH dochodow ſtara ſię: 1. Aby dochody ſpełna, i w przyzwoitym czaſie zebrane były, 2. aby dochody doſtawione były, gdzie należy, i 3. aby dochody cało zachowane były.

121.

O ułożeniu corocznie regeſtru dochodow, i o daniu wiadomości dokładnych o dochodach i rozchodach Podſkarbiemu Imperyi.

Izba ſkarbowa corocznie czyni wierny regeſtr dochodow każdego powiatu tey gubernii, i ſtara ſię, aby te regeſtra były porządne i wiernie, i odſyła dokładną wiadomość o dochodach tey gubernii Podskarbiemu Jmperyi.

122.

Powiatowi Skarbni ſą pod zwierzchnością izby ſkarbowey, i od niey kalkulowani iako z pieniędzy, tak i z rachunkow.

Powiatowi skarbni zoſtaią pod zwierzchnością skarbowey izby, ktòra ich corocznie, lub w czaſie odmiany rachunkow ſłucha, i rachunki ich weryfikuie.

123.

Казенная палата получаетъ отъ уѣзднаго Казначея вѣдомости
1. О собранiи доходовъ.
2. О недоимкахъ.
3. О употребленiи доходовъ.
4. О остаткѣ за статнымъ расходомъ.
5. О храненiи денежной казны.
6. О цѣлости денегъ.

Казенная палата въ разсужденiи доходовъ и расходовъ каждаго уѣзда получаетъ отъ уѣздныхъ Казначеевъ слѣдующiя вѣдомости: 1 е. всѣ ли казенные доходы собраны, или 2 е. за чемъ доходъ не собранъ, 3 е. куда доходы употреблены, 4 е. естьли за статнымъ расходомъ остатокъ, 5 е. гдѣ тѣ остатки и 6 е. все ли на лицо, и таковою ли монетою, каковою въ приходъ вступили.

ГЛАВА X.

О ПАЛАТАХЪ ВООБЩЕ.

124.

Палаты рѣшатъ по законамъ.

ПАлаты да не рѣшатъ инако, какъ въ силу государственныхъ узаконенiй.

125.

Палата посылаетъ указы въ подчиненныя ей мѣста.

Палата да не пошлетъ указы, токмо въ подчиненныя ей мѣста.

Па-

123.

Izba ſkarbowa odbiera od Skarbnych powiatowych wiadomości:
1. O zbiorze dochodow.
2. O niedoborze.
2. O użyciu dochodow.
4. O reſzcie od rozchodu etatowego.
5. O chowaniu pieniężney kaſſy.
6. O całości pieniędzy.

Izba Skarbowa, co ſię tycze dochodow, i rozchodow każdego powiatu odbiera od powiatowych Skarbnych naſtępuiące wiadomości: 1. Czyli wſzyſtkie ſkarbowe dochody odebrane ſą, lub 2. dla czego dochod iaki nie odebran? 3. gdzie ſię dochody obróciły? 4. Czyli ſię co od rozchodu etatem położonego zoſtaie? 5. gdzie ta reſzta? 6. Czyli wſzyſtko w gotowiznie i tą ſamą monetą, iaką do ſkarbu weſzło?

ROZDZIAŁ X.

O IZBACH W POWSZECHNOSCI.

124.

Izby decyduią według praw.

IZby nie maią decydować inaczey, tylko na mocy praw kraiowych.

125.

Izba poſyła ukazy podległym ſwoim urzędom.

Izba nie ma poſyłać ukazow ſwoich tylko do podległych ſobie urzędow.

126.

Палатскія рѣшенія объявляются при открытыхъ дверяхъ.

Палатскія рѣшенія не инако объявляются, какъ прочтеніемъ при открытыхъ дверяхъ рѣшительнаго опредѣленія той палаты.

127.

Обнародованія произходятъ чрезъ губернское правленіе.

Буде рѣшеніе которой палаты къ обнародыванію для публики той губерніи слѣдуетъ, да пошлется для того въ губернское правленіе.

128.

Палаты по дѣламъ производятъ сообщеніе между собою.

Буде которой палатѣ нужно по дѣламъ сообщеніе съ равнымъ ей мѣстомъ, да произведутъ сообщеніе между собою; въ случаѣ же медлѣннаго отвѣта, да требуютъ вспоможенія отъ своего губернскаго правленія, откуда пошлется требованіе въ то правленіе, отъ котораго зависитъ мѣсто, въ которомъ оказалось медлѣніе.

129.

Палата одна во власть другой да невходитъ.

Палата всякая избѣгаетъ случая входить во власть другой палаты, и не пересылается съ подчиненнымъ другой палатѣ мѣстомъ.

Па-

126.

Izb decyzye obiawiaią się przy otwarciu drzwi.

Decyzye izb nie inaczey obiawiane bywaią, tylko przeczytaniem przy otwarciu drzwi decyduiącego tey izby dekretu.

127.

Publikacye czynią się przez rząd guberski.

Ieżeli decyzya którey izby powinna być publikowana w tey gubernii, tedy na ten koniec posyła się do guberskiego rządu.

128.

Izby czynią kommunikacyę między sobą ieśli sprawa tego wyciąga.

Ieżeli którey izbie potrzebne iest z równym sobie urzędem porozumienie się czyli kommunikacya, tedy uczynić ią między sobą maią; a w przypadku zwłoki odpowiedzi udać się maią o pomoc do swoiego guberskiego rządu, który poszle rekwizycyę do tego rządu od ktorego zależy ten urząd, w ktorym zwłoka nastąpiła.

129.

Izba iedna nie ma wdawać się do władzy drugiey.

Izba każda unika okazyi wkroczenia w obręby władzy inney izby, ani korrespondnie urzędownie z podległym inney izbie urzędem.

130.

Палата не перерешивает ни своих, ни другой палаты рѣшений.

Одна палата не можетъ отмѣнить рѣшенія другой палаты, ни собственныхъ своихъ перевершивать.

131.

Жалобу на палаты приносить въ Сенатъ.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ палаты, тотъ жалобу свою приносить имѣетъ въ Сенатъ, какъ и нынѣ на коллегіи; но напередъ да внесетъ двѣсти рублей въ палату. Сіи деньги въ палатѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія Сената. Сверьхъ же того переноситель да распишется самъ вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ; и буде Сенатъ его обвинитъ, тогда внесенныя деньги изъ палатъ отдадутся въ приказъ общественнаго призрѣнія. Стряпчіе казенныхъ и уголовныхъ дѣлъ отъ взносу двухъ сотъ рублей увольняются; ибо ихъ должность есть общественная, только вмѣсто присяги расписаться должны.

132.

Запрещается переносъ изъ палатъ въ Сенатъ въ дѣлѣ ниже пяти сотъ рублей.

Переносъ дѣлъ изъ палатъ въ Сенатъ запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго цѣна ниже пяти сотъ рублей.

130.

Izba nie przeiſtacza ſwoich ani drugiey izby wyrokow.

Iedna izba nie może odmienić decyzyi izby drugiey, ani właſnych ſwoich przeiſtaczać.

131

Załoby od izb zanoſić w Senacie.

Ieżeli kto nie ieſt kontent z wyroku izby, tedy żałobę ſwoię zanieść może w Senacie, tak, iako i dotąd od kollegiow; wſzakże wprzody wnieść ma do izby rublow dwieście. Te pieniądze w izbie wiernie zachowywane być maią do Senackiego wyroku. Prócz tego przenoſzący ſprawę, czyli appelluiący ma wyznać zamiaſt przyſięgi na piſmie z podpiſem ręki ſwoiey, że on w ſumieniu ſwoim przekonany ieſt, iż ſprawiedliwą ma ſprawę; a ieżeli Senat uzna go winnym, tedy wnieſione pieniądze oddane będą z izb do Magiſtratury powſzechney opieki. Adwokaci ſkarbowych i kryminalnych ſpraw od wnoſzenia dwóchſet rublow wolni ſą, gdyż ich powinność ieſt uſługą poſpolitemu dobru, wſzakże zamiaſt przyſięgi ſkrypt dać powinni.

132.

Zabrania ſię appellować od Izb do Senatu w ſprawach o mniey od pięciu ſet rublow.

Niedozwala ſię appellacya od izb do Senatu, ieśli ſpór idzie o rzecz, której wartość mnieyſza ieſt od piąciu ſet rublow.

133.

Рѣшенія палатъ въ гражданскихъ дѣлахъ исполняются.

Рѣшенія палатъ въ гражданскихъ дѣлахъ исполняются, не смотря на переносъ.

ГЛАВА XI.

О ДОЛЖНОСТИ УѢЗДНАГО КАЗНАЧЕЯ.

134.

О опредѣленіи уѣзднаго Казначея.

Въ каждомъ уѣздѣ определяется по одному Казначею.

135.

Должность уѣзднаго Казначея.

Уѣздный Казначей имѣетъ въ вѣдомствѣ своемъ казенные сборы того уѣзда, и увѣдомляетъ о приходѣ и расходѣ денегъ казенную палату той губерніи, то есть. 1, всѣ ли казенные доходы того уѣзда собраны, или 2, зачѣмъ не собраны и съ кого 3, куда доходы употреблены, 4, есть ли доходы въ остаткѣ за статнымъ расходомъ, 5, гдѣ тѣ остатки хранятся, и 6, всѣ ли на лицо, и таковою ли монетою, каковою въ приходъ вступили.

136.

Уѣздный Ка-

Уѣздный Казначей не имѣетъ вла-

133.

Wyroki izb w cywilnych ſprawach exekwuią ſię.

Wyroki izb w ſprawach cywilnych pomimo założonę appellacyę exekucyę biorą.

ROZDZIAŁ XI.

O POWINNOSCI POWIATOWEGO SKARBNEGO.

134.

O naznaczeniu powiatowego Skarbnego.

W Każdym powiecie naznacza ſię ieden Skarbny.

135.

Powinność powiatowego ſkarbnego.

Powiatowy Skarbny ma w ſwoim zawiadowaniu pobory skarbowe tego powiatu, i uwiadamia o przychodzie, i rozchodzie pieniędzy ſkarbową izbę tey gubernii, to ieſt: 1. czyli wſzyſtkie ſkarbowe dochody w tym powiecie zebrane; lub 2. dla czego nie zebrane, i od kogo? 3. Iak ſię dochody obróciły? 4. ieżeli zoſtaie co od expenſy etatowey? 5. gdzie ſię ta reſzta chowa? i 6, czyli wſzyſtkie w gotowiznie, i takąli monetą, iaką weſzły?

136.

Powiatowy Skar-

Powiatowy Skarbny nie ma władzy

значей не собирает деней, и не разпоряжаетъ доходами, но ведетъ счеты и бережетъ деньги.

сти самъ собирать, ни разпоряжать казенными доходами; но онъ есть хранитель тѣхъ денегъ, кои въ казну приносятся, и ведетъ порядочныя приходныя и расходныя книги.

137.

Всѣ казенные доходы того уѣзда суть подъ сохраненіемъ уѣзднаго Казначея.

Всѣ казенные доходы того уѣзда, какого бы званія ни были, не изключая ни какихъ, должны вступать въ приемъ и подъ сохраненіе уѣзднаго Казначея.

ГЛАВА XII.

О СБОРѢ СЪ НАРОДА И О ДОХОДАХЪ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

138.

Казенные денежные сборы слѣдуютъ къ уѣздному Казначею, хлѣбъ же и сѣно въ Магазейны.

Всякій родъ сбора законами установленный съ каждаго уѣзда, буде денежный, да отдастся въ кладовыя уѣзднаго Казначея тѣми самими, кому сборъ платитъ слѣдуетъ, или ихъ повѣренными въ указный срокъ; буде хлѣбъ или сѣно, да отдадутъ въ магазейны ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

139.

По окончаніи

По окончаніи срока сбора уѣздный

сро-

bny nie zbiera pieniędzy, ani rozrządza, ale rachunki wiedzie, i ſtrzeże kaſſy.

zbierać ſam, ani rozrządzać dochodami ſkarbowemi; ale on ieſt ſtrożem tych pieniędzy, które do ſkarbu wnoſzą ſię, i prowadzi porządne przychodowe i rozchodowe kſięgi.

137.

Wſzyſtkie dochody ſkarbowe tego powiatu w ſtraży ſą Skarbnego powiatowego.

Wſzyſtkie ſkarbowe dochody tego powiatu iakiego bądź nazwiſka, niewyimuiąc żadnych, maią iść do percepty, i ſtraży powiatowego Skarbnego.

ROZDZIAŁ XII.

O CZYNIENIU POBOROW, I O DOCHODACH JMPERATORSKICH.

138.

Pieniężny pobor do Skarbnego, zboże lub ſiano do magazynow wnoſić.

WSzelki gatunek poboru prawami uchwalony z każdego powiatu, ieżeli pieniężny, wnieſion być ma do ſkarbcu powiatowego Skarbnego przez tychże ſamych, którzy ten pobor płacić winni, albo przez ich umocowanych na terminie prawami oznaczonym; ieżeli zaś w zbożu, lub ſieniu, tedy oddany być ma do magazynow JMPERATORSKICH.

139.

Po wyiściu ter-

Po wyiściu terminu poboru powiato-

срока сбора Казначей, по силѣ 123 статьи посылаетъ вѣдомости въ казенную палату, и реэстръ о недоимкахъ въ нижній земскій судъ для взысканія.

Казначей долженствуетъ увѣдомить казенную палату, какъ о томъ въ 123 статьѣ предписано. О недоимкахъ же посылаетъ реэстръ въ нижній земскій судъ для взысканія.

140.

Казенная палата по окончаніи срока сбора сочиняетъ два реэстра; первый о исправномъ сборѣ, вторый о недоимкахъ, и посылаетъ оные въ губернское правленіе, откуда чинится приказаніе о взысканіи

Казенная палата по прошествіи всякаго срока сбора изъ вѣдомостей уѣздныхъ Казначеевъ сочинить имѣетъ два реэстра; въ первый вноситъ перечень по уѣздамъ исправныхъ, а во вторый перечень же неисправныхъ плательщиковъ, и буде есть, и недоимку каждаго уѣзда. Оба реэстра посылаетъ казенная палата въ губернское правленіе, откуда по второму реэстру о недоимкахъ посылаютъ не мѣшкавъ въ нижній земскій судъ приказаніе о взысканіи.

141.

Нижній земскій судъ о недоимкахъ посылаетъ приказаніе къ неисправнымъ плательщикамъ о взносѣ недоимокъ

По полученіи реэстра о недоимкахъ, нижній земскій Судъ посылаетъ въ недоимочное мѣсто неисправнымъ плательщикамъ приказаніе, чтобъ въ четыренедѣльный срокъ недоимочный сборъ былъ внесенъ, куда надлежитъ, и данныя имъ расписки о приемѣ къ суду представлены были.

minu Skarbny uwiadamia izbę ſkarbowę według paragrafu 123 i regeſtr remanentow odſyła do niżſzego ziemſkiego ſądu.

wy Skarbny winien ieſt uwiadomić izbę ſkarbowę, iako ſię przepiſuie w paragrafie 123. Regeſtr zaś remanentow odſyła do niżſzego ziemſkiego ſądu dla upomnienia ſię.

140.

Izba ſkarbowa po wyiściu terminu poboru robi dwa regeſtra, pierwſzy o regularnym poborze, drugi o remanentach, i poſyła ie do rządu guberſkiego, zkąd daie ſię rozkaz upomnienia ſię.

Izba ſkarbowa, po upłynieniu wſzelkiego terminu z podanych ſobie wiadomości od Skarbnych powiatowych ułożyć ma dwa regeſtra; do pierwſzego wnoſi imiona z każdego powiatu punktualnych upłatnikow, do drugiego niepunktualnych, a ieżeli ieſt, tedy i remanent każdego powiatu wyrazi. Obydwa regeſtra poſyła izba do rządu guberſkiego, zkąd według drugiego regeſtru o remanentach wydaie ſię bez odwłoki rozkaz niżſzemu ziemſkiemu ſądowi upomnienia ſię.

141.

Niżſzy ziemſki ſąd względem remanentow poſyła rozkaz niepunktualnym upłatnikom o wnieſieniu remanentow, i prezentowaniu kwitow z odda-

Odebrawſzy regeſtr remanentow niżſzy ziemſki ſąd, poſyła na mieyſce gdzie remanent zoſtał rozkaz nie punktualnym upłatnikom, ażeby w terminie czterech tygodni remanent poborowy wnieſiony był tam, gdzie należy: i zakwitowanie z oddanych pieniędzy ſądowi prezentowane było.

nych

и расписокъ о приемѣ въ четыренедѣльный срокъ.

142.

О взысканіи недоимокъ на мѣстѣ послѣ четыренедѣльнаго срока.

Буде же въ четыренедѣльный срокъ не внесутся недоимки, и расписки о приемѣ къ суду представлены не будутъ; тогда земскій Исправникъ самъ долженъ ѣхать въ то мѣсто, гдѣ учинилась недоимка, и оную собирать, или же одинъ изъ Засѣдателей того суда; и для того придать тому взыскателью двухъ человѣкъ солдатъ, коимъ ежедневно производить двойную порцію на счетъ неисправныхъ плательщиковъ до тѣхъ поръ, пока не будетъ выплачена въ казну недоимка. Буде же въ трои сутки неисправный плательщикъ не внесетъ недоимки, тогда земскій Исправникъ имѣетъ право поступать, какъ о неисправныхъ плательщикахъ въ уставѣ казенной палаты написано. И все сіе дѣлается неисправнымъ плательщикамъ въ стыдъ и наказаніе; ибо всякъ исправенъ быть долженствуетъ.

143.

Земскій Исправникъ имѣетъ власть напоминать уѣздному

Буде же уѣздный Казначей станетъ мѣшкать въ приемѣ сбора, или въ отдачѣ расписокъ о приемѣ, и на него въ томъ жалоба будетъ нижнему земско-

Ка-

nych pieniędzy w terminie czteroniedzielnym.

142.

O dochodzeniu niedoborow po terminie czteroniedzielnym.

Jeżeli zaś w ciągu czterech niedziel remanent wniesiony, i kwit prezentowany sądowi nie będzie; tedy Kapitan Sprawnik powinien sam iechać na to mieysce, gdzie niedobor stał się, i remanent odbierać, albo liteż ieden z Zasiadaiących w tym sądzie, a na ten koniec przydać temu exekutorowi dwóch żołnierzy, którym da się na dzień dwóyne strawne na rachunek niepunktualnych upłatnikow do póty, póki niedobor wniesion do skarbu nie będzie. Jeżeli zaś we trzy doby nieuiści się, tedy Kapitan Sprawnik ma moc postąpienia z nim tak, iako przepisano w ustawie izby skarbowey o zawodnie opłacaiących pobory; a wszystko to czyni się tym niepunktualnym upłatnikom na wstyd i karę; albowiem każdy w opłacie poborow punktualnym być powinen.

143.

Ziemski Kapitan ma prawo przypominać Skarbnemu wypełnienie powinności.

Jeżeli zaś powiatowy Skarbny pocznie czynić zwłokę w przyięciu poborow, lub w wydaniu kwitow o przyięciu onych, i oto zaydzie żałoba u niższego ziemskiego

Казначею о исполнении его должности.

му суду; тогда земскій Исправникъ долженъ Казначею напомнить о исполненіи его должности, и о томъ увѣдомить казенную палату, дабы неисправные по мѣрѣ ихъ вины и воздаяніе получить могли.

ГЛАВА XIII.

О ХРАНЕНІИ ДЕНЕЖНОЙ КАЗНЫ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА

144.

Гдѣ хранить казну.

ХРанить денежную казну вездѣ въ кладовыхъ.

145.

Кладовымъ быть каменнымъ

Кладовымъ быть каменнымъ, и отъ огня и кражи безопаснымъ.

146.

Деньги содержать за замками и печатью.

Кладовыя и въ нихъ денежную казну содержать вездѣ за замками и печатью.

147.

Въ кладовую не ходить инако, какъ троимъ вмѣстѣ.

Въ кладовую не входить одному для выниманія и поклажи денегъ, но всегда троимъ присяжнымъ вмѣстѣ.

Отпра-

ſądu, tedy Kapitan Sprawnik winien ieſt przypomnieć Skarbnemu wypełnienie powinności, i o tym dać znać izbie ſkarbowey, aby niepełniący obowiązku w miarę ich winy byli ukarani.

ROZDZIAŁ XIII.

O STRZEZENIU PIENIĘZNEGO JMPERATORSKIEGO SKARBU.

144.

Gdzie ſkarb chować.

CHować ſkarb pieniężny wſzędy po skarbcach.

145.

Skarbce maią być murowane.

Skarbiec powinien być murowany, beſpieczny od ognia, i kradzieży.

146.

Pieniądze chować za zamkiem, i pieczęcią.

Skarbce, a w nich pieniężne ſkrzynie maią być zawſze pod zamkami, i pieczęcią.

147.

Do ſkarbcu nie wchodzić, tylko we trzech razem.

Do skarbcu nie ma nikt wchodzić ieden dla wnieſienia, lub wyięcia pieniędzy, ale zawſze trzey przyſiężni przytomnemi być maią.

148.

Отправленіе денегъ дѣлать троимъ вмѣстѣ.

Отправленіе денежной казны дѣлать не одному, но троимъ присяжнымъ вмѣстѣ.

149.

При отправленіи денегъ освидѣтельствовать, всѣ ли на лицо.

При отправленіи денежной казны должно освидѣтельствовать, всѣ ли деньги на лицо; и по томъ приложить печать, и оставить столько безъ печати, сколько нужно денегъ на путевыя издержки.

150.

Препровождать деньги съ карауломъ.

Для препровожденія денежной казны употребить караулъ.

151.

Когда пойдутъ въ кладовую, осмотрѣть, все ли на лицо.

Когда въ кладовую пойдутъ, то осмотрѣть, всѣ ли мѣшки, или бочки, сколько быть надлежитъ, на лицо, и цѣлы ли они?

152.

Чтобъ не вынимали вмѣсто одной монеты другой.

При выниманіи денежной казны смотрѣть, чтобъ вмѣсто мѣдныхъ не было вынято серебреныхъ, или же золотыхъ денегъ.

148.

Odprawiać kaſſę we trzech.

Odprawiać pieniężną kaſſę nie ma ieden, ale we trzech przyſiężnych razem.

149.

Przy odprawie pieniędzy obrachować czyli wſzyſtkie w gotowiźnie?

Przy odprawie kaſſy należy uczynić obrachunek, i obaczyć czyli wſzyſtkie ſą w gotowiznie, á potym przyłożyć pieczęć, i zoſtawić tyle pieniędzy niezapieczętowanych, ile potrzeba na expenſa podroży.

150.

Przeprowadzać pieniądze z woyſkową ſtrażą.

Dla przeprowadzenia pienięzney kaſſy użyć ſtraży woyskowey.

151.

Gdy póydą do ſkarbcu, obeyrzeć, czyli wſzyſtko w całości.

Gdy do ſkarbcu wchodzą, tedy obeyrzeć maią, ieśli wſzyſtkie ſą worki, czyli beczki, ile ich być powinno, i czyli w całości?

152.

Aby niewyiąć zamiaſt iedney, drugiey monety.

Przy wyimowaniu pieniędzy z kaſſy mieć na to baczność, aby miaſto miedzianych nie wyięto ſrebrney, lub złotey monety.

153.

Большихъ суммъ нигдѣ не накоплять, и что останется, при всякомъ случаѣ отправлять, куда надлежитъ.

Запрещается нигдѣ большихъ суммъ, не накоплять, но что за расходомъ на жалованье и за статнымъ употребленіемъ денегъ останется; при всякомъ удобномъ случаѣ доставлять въ тѣ мѣста, куда который доходъ отпустить велѣно, или куда отъ тѣхъ мѣстъ ассигнованъ переводомъ или натурою.

154.

Запрещается всѣмъ мѣстамъ производить сверьхъ статные расходы безъ указа.

Запрещается всѣмъ мѣстамъ производить собою расходы безъ ассигнацій тѣхъ мѣстъ, которымъ какіе доходы принадлежатъ, или безъ именныхъ и Сенатскихъ указовъ; давая однако же знать о всѣхъ таковыхъ на сверьхъ-статныя выдачи полученныхъ указахъ и ассигнаціяхъ немедлѣнно по полученіи оныхъ государственному Казначею.

155.

Запрещается одну сумму съ другою смѣшивать, и чинить заимообразныя выдачи.

Запрещается одну сумму съ другою смѣшивать, и чинить заимообразныя выдачи; производить же всякую законную выдачу изъ той суммы, изъ которой ассигновано.

156.

Сумму для кан-

Понеже по статамъ опредѣлена канце-

це-

153.

Wielkich sum nigdzie nie zgromadzać, lecz co się zostanie, przy każdym zdarzeniu odsyłać gdzie należy.

Niedozwala się nigdzie wielkie zgromadzać summy, ale co się zostanie od rozchodu na upłatę pensyi, i etatem przepisane expensa, odsyłać natychmiast przy każdym sposobnym zdarzeniu tam, gdzie który dochod rozkazano wydać, lub gdzie z tego mieysca assygnowano przewodem, lub w naturze.

154.

Zabrania się wszystkim urzędom czynić nad-etatowe wydatki bez ukazu.

Zabrania się wszystkim urzędom czynić wydatki z domysłu swoiego, bez assygnacyi tych urzędow, do których iakie dochody należą, lub bez wyraźnych JMPERATORSKICH lub Senackich ukazow; daiąc iednakowo znać o wszystkich takowych na wydatki nad-etatowe otrzymanych ukazach, i assygnacyach, wraz po otrzymaniu onych Podskarbiemu Jmperyi.

155.

Zabrania się mieszać summy iedną z drugą, i czynić expensa sposobem pożyczanym.

Zabrania się mieszać iedną summę z drugą, i czynić expensa sposobem pożyczanym; wszelki zaś prawem przepisany wydatek czynić zawsze z tey summy z której assygnowano.

156.

Summę na roz-

Ponieważ w etatach naznaczona iest

chody

целярскихъ расходовъ и на жалованье отпускать предъ наступленіемъ трети въ каждое мѣсто.

ждому мѣсту особая для канцелярскихъ расходовъ сумма, которую въ кладовыхъ содержать неудобно, ибо ежечасно потребна для расходовъ; того ради повелѣваемъ отпускать для расходовъ и на жалованье служителямъ ту сумму предъ наступленіемъ каждой трети въ тѣ мѣста, куда надлежитъ, и тогда той трети быть уже на отвѣтѣ тѣхъ мѣстъ, въ которыхъ принята.

157.

Гражданскимъ мѣстамъ жалованье отпускать на наличное число людей.

Повелѣваемъ во всѣхъ гражданскихъ мѣстахъ жалованье производить на то только число людей, сколько гдѣ на лицо состоитъ; остаточную же сумму причислять къ наличной суммѣ.

158.

Подтверждается имѣть реэстры о приходахъ, и приходныя и расходныя книги содержать по законамъ.

Подтверждаемъ, чтобъ вступающимъ деньгамъ имѣть исправные реэстры, и приходныя и расходныя книги содержать по законамъ.

159.

Держать кладовую дневную записку, и что въ нее вносить.

Повелѣваемъ при всякой денежной кладовой содержать кладовую дневную записку; и въ оной записывать

chody kancellaryiſkie, i na penſye ſłużącym wydawać z góry co trzecia część roku każdemu urzędowi.

każdemu urzędowi oſobna ſumma na rozchody kancellaryi, którą to ſummę nie wygodnie trzymać w skarbcu, gdyż co godzina potrzebna ieſt na expens, a zatym rozkazuiemy wydawać tę ſummę na rozchod, i na penſyę ſłużącym co trzecia część roku z góry, tym urzędom, do których ona należy; a pod ow czas przez tę trzecią część roku odpowiadaią za tę ſummę te urzędy, które przyięły.

157.

Cywilnym urzędom wydawać penſye na liczbę oſób przytomnych.

Rozkazuiemy we wſzyſtkich cywilnych urzędach wydawać penſyę na taką tylko liczbę oſób, ile gdzie przytomnych u ſwego mieyſca znayduie ſię; pozoſtałą zaś ſummę przyłączać do ſumm w gotowiznie będących.

158.

Zaleca ſię mieć porządne regeſtra wnoſzonych pieniędzy, i kſięgi przychodowe, i rozchodowe utrzymywać.

Zalecamy porządne mieć regeſtra wchodzących pieniędzy, i kſięgi przychodowe, i rozchodowe utrzymywać według przepiſow prawa.

159.

Utrzymywać dziennik ſkarbcowy, i co w nim za-

Rozkazuiemy utrzymywać przy każdym pieniężnym skarbcu dziennik skarbcowy, w którym zapiſywać nietylko iakiego dnia,

не токмо въ какой день, мѣсяцъ и годъ, сколько денегъ положено и вынуто, и при комъ именно, но и когда кто и зачемъ въ кладовую входилъ.

160.

О мѣсячномъ свидѣтельствѣ казны и о рапортѣ, куда надлежитъ.

Повелѣваемъ при окончанїи каждаго мѣсяца не токмо по приходнымъ и расходнымъ книгамъ, но и по реэстру и по кладовой дневной запискѣ свидѣтельствовать денежную казну. Казначеи же рапортовать имѣютъ въ губернскую казенную палату, всѣ ли деньги на лицо въ кладовой, или буде чего не достаетъ, то по какимъ обстоятельствамъ.

161.

По окончанїи полугода присылать счеты въ казенную палату

Повелѣваемъ по окончанїи каждаго полугода присылать счеты для ревизованїя въ казенную палату той губернїи.

162.

Губернаторъ властенъ освидѣтельствовать денежную казну.

Губернаторъ, яко хозяинъ губернїи, можетъ во всякое время денежную казну въ губернїи ему ввѣренную освидѣтельствовать самъ, или чрезъ уполномоченнаго отъ него.

pisywać. roku, miesiąca, ile, i przy kim pieniędzy włożono, i wyięto, ale nawet i to, kiedy, kto, i dla czego do skarbcu wchodził.

160.

O miesięcznym obrachunku kassy, i o raporcie, gdzie należy.

Rozkazuiemy po upłynieniu każdego miesiąca nietylko według ksiąg przychodowych, i rozchodowych, ale według regestru, i dziennika skarbcowego obrachować pieniężną kassę. Skarbni zaś rapportować maią skarbowey izbie, ieżeli się wszystkie pieniądze w gotowiznie znayduią w skarbcu, albo ieśliby czego niedostawało, tedy z iakich okoliczności.

161.

Po upłynieniu puł-rocza posyłać rachunki do izby skarbowey.

Rozkazuiemy po upłynieniu każdego pół-rocza przysyłać rachunki do izby skarbowey tey gubernii dla rewizyi.

162.

Gubernator mocen iest weryfikować kassę

Gubernator, iako gospodarz w gubernii może każdego czasu kassę pieniężną w gubernii iemu poruczoną rewidować, i obrachować sam, czyli przez swego pełnomocnika.

163.

О определеніи присяжныхъ.

Въ каждомъ уѣздѣ при казнѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА опредѣляются четыре человѣка отставныхъ гвардіи унтеръ-офицеровъ, людей добраго и исправнаго состоянія и испытанной вѣрности, изъ коихъ двумъ должно быть при томъ, когда деньги вносятся и вынимаются изъ кладовой; и безъ нихъ да не войдетъ никто въ кладовую; ибо они суть тѣ присяжные, о коихъ выше сего упомянуто, и имъ ввѣряется храненіе кладовой; печать же и ключи отъ оной имѣетъ Казначей.

ГЛАВА XIV.

О ДОЛЖНОСТИ ВЕРЬХНЯГО ЗЕМСКАГО СУДА.

164.

Учреждается верьхній земскій судъ одинъ, или болѣе въ губерніи.

Въ губерніи учреждается верьхній земскій судъ; и буде обширность губерніи того требуетъ, то дозволяется учредить въ губерніи болѣе одного верьхняго земскаго суда.

165.

О присутствующихъ въ верь-

Въ верьхнемъ земскомъ судѣ засѣдаютъ первый и вторый Предсѣдатели и десять Засѣдателей. О

163.

O naznaczeniu przyſiężnych.

W każdym powiecie przy JMPERATORSKIEY kaſſie naznacza ſię czterech abſzytowanych gwardyi unter-officerow, ludzi dobrego, i przyſtoynego ſtanu, i doznaney wierności, z których dway maią być zawſze przytomni w ten czas kiedy ſię pieniądze wnoſzą, lub biorą ze skarbcu; a bez nich nawet nikt wchodzić nie ma do skarbcu; gdyż oni ſą ci przyſiężni, o których wyżey namieniło ſię, i im porucza ſię ſtraż skarbcu, pieczęć zaś, i klucze maią być u Skarbnego.

ROZDZIAŁ XIV.

O POWINNOSCI WYZSZEGO ZIEMSKIEGO SĄDU.

164.

Uſtanawia ſię w gubernii wyżſzy ziemſki ſąd ieden, lub więcey ich.

W gubernii uſtanawia ſię wyżſzy ziemſki ſąd, á ieżeli rozległość gubernii tego wyciąga, tedy dozwala ſię uſtanowić w gubernii więcey, niżeli ieden, wyżſzych ziemſkich ſądow.

165.

O zaſiadaiących w wyżſzym ziemſkim ſądzie.

W wyżſzym ziemſkim ſądzie zaſiada pierwſzy i drugi Prezydent, i dzieſięciu Zaſiadaiących.

хнемъ земскомъ судѣ.

166.

О выборѣ дворянствомъ десяти Засѣдателей.

Десять Засѣдателей выбираются чрезъ всякіе три года дворянствомъ тѣхъ уѣздовъ, кои составляютъ подсудное вѣдомство того верьхняго земскаго суда, изъ дворянъ на мѣстѣ живущихъ, или изъ тѣхъ, кои въ дворянскомъ спискѣ той губерніи написаны, но не отлучны по службѣ и должностямъ.

167.

О раздѣленіи верьхняго земскаго суда на два департамента.

Верьхній земскій судъ раздѣляется на два департамента.

168.

Первый департаментъ имѣетъ уголовныя дѣла.

Первому департаменту верьхняго земскаго суда поручается судъ уголовныхъ дѣлъ.

169.

Вторый департаментъ имѣетъ гражданскія дѣла

Второму департаменту верьхняго земскаго суда поручается судъ гражданскихъ дѣлъ.

170.

Въ верьхнемъ земскомъ судѣ въ

Въ первомъ департаментѣ верьхняго земскаго суда засѣдаетъ первый

166.

O wyborze przez szlachtę dziesięciu Zasiadaiących.

Dziesięciu Zasiadaiących wybiera co trzy lata szlachta tych powiatow, które składaią iuryzdykcyę tego wyższego ziemskiego sądu, z pomiędzy szlachty na mieyscu mieszkaiących, lub z pomiędzy tych którzy w popisie szlachty tey gubernii pomieszczeni są, wszakże którzy na czas służby i powinności przytomni znayduią się.

167.

O rozdziale wyższego ziemskiego sądu na dwa departamenty.

Wyższy ziemski sąd dzieli się na dwa departamenty.

168.

Pierwszy departament ma kryminalne sprawy.

Pierwszemu departamentowi wyższego ziemskiego sądu porucza się sąd kryminalnych spraw.

169.

Drugi departament ma sprawy cywilne.

Drugiemu departamentowi wyższego ziemskiego sądu porucza się sąd spraw cywilnych.

170.

W wyższym ziemskim sądzie w ka-

W pierwszym departamencie wyższego ziemskiego sądu zasiada pierwszy Prezy-

w ka-

каждомъ департаментѣ засѣдаетъ одинъ Предсѣдатель и пять Засѣдателей.

Предсѣдатель и пять Засѣдателей; во второмъ же департаментѣ засѣдаетъ второй Предсѣдатель и пять Засѣдателей.

171.

Буде нѣтъ уголовныхъ дѣлъ, то оба департамента раздѣляютъ трудъ.

Буде же не случится уголовныхъ дѣлъ, тогда оба департамента раздѣляютъ трудъ въ отправленіи гражданскаго правосудія.

172.

Верьхнему земскому суду подчинены уѣздные суды, дворянскія опеки и нижніе земскіе суды.

Верьхнему земскому суду подчинены уѣздные суды, дворянскія опеки и нижніе земскіе суды его окружности.

173.

Какія дѣла принадлежать до верьхняго земскаго суда.

Въ верьхній земскій судъ вносятся по аппелляціи на уѣздные суды, дворянскія опеки и нижніе земскіе суды всѣ дѣла, жалобы и тяжбы дворянскія и на дворянина какъ гражданскія, такъ и уголовныя дѣла касающіяся до вотчинъ, привиллегій, завѣщаній, до наслѣдства въ имѣніи и до права наслѣдованія, спорныя о владѣніи, тяжкія до безчестія и до права Стряпчихъ касающіяся; такожъ и всѣ дѣла разночинцовъ тѣхъ, кои по правамъ аппелля-

żdym departamencie zasiada ieden Prezyduiący, i pięciu zasiadaiących.

duiący, i pięciu Zasiadaiących; w drugim zaś departamencie zasiada drugi Prezyduiący, i pięciu Zasiadaiących.

171.

Jeżeli nie ma kryminalnych spraw oba departamenty sądzą cywilne.

Jeżeli się nie zdarzą sprawy kryminalne, tedy oba departamenty rozdzielaią pracę sądzenia spraw cywilnych.

172.

Wyższemu ziemskiemu sądowi podległe są powiatowe sądy, szlacheckie opieki, i niższe ziemskie sądy.

Wyższemu ziemskiemu sądowi podległe są powiatowe sądy, szlacheckie opieki, i niższe ziemskie sądy znayduiące się w mieyscach iego iurisdykcyi.

173.

Jakie sprawy należą do wyższego ziemskiego sądu.

Do wyższego ziemskiego sądu wchodzą z appellacyi od sądow powiatowych, szlacheckiey opieki, i niższego ziemskiego sądu wszystkie sprawy, żałoby, i procedera szlacheckie i z szlachcicem, tak cywilne iako też i kryminalne, co się tycze dóbr, przywileiow, testamentow, sukcessyi i prawa dziedziczenia, sprawy sporne o possessye, uciążliwe co do czci, i prawa Adwokatow ściągaiące się; tudzież wszelkie sprawy tych różnoczyńcow, ktòrzy z prawa appellacyi od powiatowych i niż-

ляціи на уѣздные и нижніе земскіе суды не посредственно до верьхняго земскаго суда принадлежатъ.

174.

Какъ дѣла переносить изъ верьхняго земскаго суда въ палату.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ верьхняго земскаго суда, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему суду; и тогда жалобу свою для ревизіи внести можетъ въ палату, въ которую дѣло подлежитъ, но напередъ да внесетъ сто рублей; сіи деньги въ верьхнемъ земскомъ судѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія палаты. Сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ то по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчій его то же учинитъ; и буде палата по ревизіи дѣла его обвинитъ, тогда внесенныя деньги останутся въ верьхнемъ земскомъ судѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію верьхняго земскаго суда по прошествіи всякаго года. Стряпчіе казенныхъ и уголовныхъ дѣлъ отъ взноса ста рублей увольняются; ибо ихъ должность есть общественная, только вмѣсто присяги расписаться они должны.

За-

ſzych ziemſkich ſądow proſto należą do wyżſzego ziemſkiego ſądu.

174.

Jak przeprowadzać ſprawę od wyżſzego ziemſkiego ſądu do izb.

Jeżeli kto niekontentuie ſię wyrokiem wyżſzego ziemſkiego ſądu, tedy ten w terminie iednego tygodnia niekontentowanie ſię ſwoie obiawić ma u tego ſądu, i pod ów czas żałobę ſwoią dla rewizyi zanieść może w izbie, do ktorey ſprawa należy, lecz w przódy wnieść ma rublow ſto: te pieniądze w wyżſzym ziemſkim ſądzie zachowuią ſię wiernie do decyzyi izby, á nadto przeprowadzaiący ſprawę zamiaſt przyſięgi ma wyznać na piſmie, z podpiſem ręki ſwey, iako w ſumieniu ſwoim przekonany ieſt, iż ſprawiedliwą ma ſprawę, lub Adwokat iego to uczyni; á ieżeli izba po rewizyi ſprawy obwini go, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w wyżſzym ziemſkim ſądzie, i oddadzą ſię na procent, który użyty będzie według woli, i przepiſu wyżſzego ziemſkiego ſądu, po upłynieniu każdego roku. Adwokaci ſkarbowych i kryminalnych ſpraw od wnoſzenia ſta rublow uwalniaią ſię; ponieważ ich powinność ieſt poſługą poſpolitemu dobru; wſzakże zamíaſt przyſięgi ſkrypt dać winni ſą.

175.

Запрещается переносъ изъ верьхняго земскаго суда въ палату, въ дѣлѣ ниже ста рублей.

Переносъ дѣла изъ верьхняго земскаго суда въ палаты запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна есть ниже ста рублей.

176.

Какъ теряется право переноса изъ верьхняго земскаго суда въ палату.

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ во 174 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

177.

Какъ дѣло изъ верьхняго земскаго суда отсылается въ палату и проч:

Когда же и срокъ сохраненъ, и деньги внесены, и расписка въ верьхнемъ земскомъ судѣ отдана; тогда верьхній земскій судъ увѣдомляетъ о томъ палату, и дѣло въ палату для ревизіи внесется; и буде палатою оправданъ будетъ переноситель, или палата малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи верьхняго земскаго суда, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю, о чемъ палата при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

178.

О переносѣ дѣлъ

Буде же кто неимутъ, и подъ при-

не-

175.

Zabrania ſię appellować od wyżſzego ziemſkiego ſądu do izb w ſprawach o rzecz wartą mniey niżeli ſto rublow.

Nie pozwala ſię appellować od wyżſzego ziemſkiego ſądu do izb, kiedy ſpór idzie o rzecz, ktorey rzetelna wartość nie wynoſi rublow ſto.

176.

Jak ſię traci prawo appellacyi od wyżſzego ziemſkiego ſądu do izb.

Jeżeli kto terminu appellacyi chybi, pieniędzy nie wnieſie, i nie da piſma zamiaſt przyſięgi, iako ſię przepiſało paragrafem 174, ten traci prawo appellacyi.

177.

Jak ſię ſprawa z wyżſzego ziemſkiego ſądu odſyła do izby.

Kiedy zaś i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt dany w wyżſzym ziemſkim ſądzie, pod ów czas wyżſzy ziemſki ſąd uwiadamia o tym izbę, i ſprawa weydzie do izby dla rewizyi; i ieżeli izba uſprawiedliwi appeluiącego, lub cokolwiek odmieni w wyroku wyżſzego ziemſkiego ſądu, na ten czas pieniądze z tego ſądu appelluiącemu powrócone będą, o czym iednak izba przy każdym dekrecie nie omieſzka namienić.

178.

O przeprowadze-

Jeżeli zaś kto niemaiętny pod przyſięgą ſam,

неимущихъ безъ заплаты ста рублей для ревизіи въ палату.

сягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ ста рублей для внесенія въ верьхній земскій судъ; тогда дѣло его безденежно для ревизіи да перенесется въ палату.

179.

О наложеніи пѣни на ябедниковъ и начинателей пустыхъ тяжебъ.

Буде же верьхній земскій судъ найдетъ, что проситель ни малѣйшей правости не имѣлъ всчинать дѣла въ уѣздномъ судѣ, и что всчиналъ дѣло безъ всякой причины и вида справедливаго основанія, или по одной ябедѣ; тогда за пустое всчинаніе спора и тяжбы верьхній земскій судъ наложитъ на него пѣню двадцать пять рублей, кои отдадутся на содержданіе школъ въ томъ уѣздѣ, гдѣ билчеломъ напрасно.

180.

Уголовные дѣла переносятся изъ верьхняго земскаго суда для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

Уголовныя дѣла по окончаніи сентенціи, не производя ее въ дѣйствіе, да отошлются изъ верьхняго земскаго суда для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

181.

Члены верьхняго земскаго суда

Когда въ верьхній земскій судъ въ тяжбахъ отъ истца и отвѣтчика всѣ

до-

niu ſpraw ubogich ludzi bez opłaty ſta rublow do izb dla rewizyi.

ſam, albo przez umocowanego wyzna na piſmie, iako w niedoſtatku ſwoim nie ma ſta rublow, którėby wnioſł do wyżſzego ziemſkiego ſądu, tedy ſprawa takowego bez opłaty ma być przenieſiona dla rewizyi do izby.

179.

O wſkazaniu win na pieniaczow, i zaczynaiących ſpory prawne bez przyczyny.

Jeżeli zaś wyżſzy ziemſki ſąd znaydzie, że żałuiący nie miał naymnieyſzey prawności roſpoczynać ſprawę w powiatowym ſądzie, á rozpoczął ią bez żadney przyczyny, ba nawet bez pozoru ſprawiedliwego fundamentu, lecz tylko dla ſamego pieniactwa, tedy za płoche rozpoczęcie ſporu, i procederu wyżſzy ziemſki ſąd wſkaże na nim winy dwadzieści pięć rublow, które oddadzą ſię na utrzymanie ſzkół w tym powiecie w którym ſprawę daremnie rozpoczął.

180.

Kryminalne ſprawy przenoſzą ſię od wyżſzego ziemſkiego ſądu do izby kryminalnego ſądu dla rewizyi.

Kryminalne ſprawy po uformowaniu ſentencyi, nie przywodząc do exekucyi, odeſłać ma wyżſzy ziemſki ſąd do izby kryminalnego ſądu dla rewizyi.

181.

Zaſiadaiący wyżſzego ziemſkiego ſą-

Kiedy do wyżſzego ziemſkiego ſądu w ſprawach toczących ſię od powodowey i

du

докладывают по жребію.

утверждающія правости ихъ грамоты, или словесныя доказательства на бумагѣ написанныя поданы и отъ нихъ преданы властному рѣшенію верьхняго земскаго суда; (то же и по уголовнымъ дѣламъ) тогда не изключая Предсѣдателя, Засѣдатели того департамента, въ которомъ дѣло гласно, жребіи кидаютъ между собою, кому изъ нихъ достанется по сему дѣлу докладывать собранію. При докладѣ того члена, на котораго палъ жребій, прочіе прилѣжно смотрятъ, дабы изъ дѣла ничего пропущено не было, и докладъ учиненъ было съ точностію, чистосердечно и сходнѣ съ истинною. Буде дѣло переносное изъ уѣздныхъ судовъ, дворянскія опеки, или нижнихъ земскихъ судовъ, то подлинное рѣшеніе и приказаніе тѣхъ судовъ должны быть прочтены, дабы усмотрѣть можно было точность доклада во всякихъ обстоятельствахъ.

182.

По окончаніи доклада приступаютъ ко мнѣнію.

По окончаніи доклада, когда судіи совершенно поняли какъ существо, такъ и обстоятельства предлагаема имъ дѣло, по достаточному уваженію и зрѣлому испытанію околичностей, безъ медлѣнія приступаютъ къ рѣшенію, и начнутся мнѣнія.

По-

i obżałowaney ſtrony wſzyſtkie dokumenta ſtanowiące ich rzecz, czyli ſłowne dowody na piſmie wyrażone podane, i wolnemu wyrokowi wyżſzego ziemſkiego ſądu zoſtawione będą (co rozumieć ſię ma i w ſprawach kryminalnych) tedy niewyłączaiąc Prezyduiącego, Zaſiadaiący tego departamentu w którym ſprawa toczy ſię, rżucaią loſy między ſobą, komu z nich wypadnie, ſprawę tę wyłuſzczyć zgromadzeniu, i ſwoie o nim uczynić obſerwacye. Gdy ten członek, na którego los wypadł, czyni obſerwacye ſwoie; inni uważaią, ażeby niczego w ſprawie nie było opuſzczono, i wyłuſzczenie ſprawy aby było punktualne, bezſtronne, i zgadzaiące ſię z prawdą. Jeżeli ſprawa przenieſiona ieſt z powiatowego, ſzlacheckiey opieki, lub niżſzego ziemſkiego ſądu, tedy oryginalny owych ſądow dekret, i wſkaz przeczytane być powinny, ażeby doſtrzedz można było dokładności czynionych obſerwacyi we wſzyſtkich okolicznościach.

182.

Po uczynionym wyłuſzczeniu przyſtępuią do ſentencyi.

Po zakończonym wyłuſzczeniu ſprawy, kiedy ſędziowie doſkonale poięli tak grunt rzeczy, iako okoliczności oney, po doſtateczney rozwadze, i doyrzałym roztrząſnieniu wſzyſtkich okoliczności, bez omieſzkania przyſtępuią do decyzyi, i zaczną dawać ſenteneye.

183.

Порядокъ, какъ подавать свое мнѣніе.

Младшій членъ скажетъ напередъ существо дѣла, потомъ доказательства, и на конецъ сдѣлаетъ заключеніе основанное на узаконеніи; и за нимъ прочіе члены по старшинству, младшіе на передъ то же дѣлаютъ, и большинство голосовъ дѣло рѣшитъ.

184.

Какъ поступать въ случаѣ раздѣленія голосовъ судейскихъ.

Понеже всякое рѣшеніе дѣла не инако да учинится, какъ точно въ силу узаконеній и по словамъ закона; и слѣдовательно бы въ рѣшеніи разногласія быть не долженствовало; но буде гдѣ при рѣшеніи, паче чаянія, раздѣленіе голосовъ судейскихъ въ гражданскомъ дѣлѣ окажется, то постановляется во 1. Что большинство голосовъ дѣло рѣшитъ 2. Буде голоса раздѣлены на ровно, тогда голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ. 3. Разногласіе да внесется въ особенный протоколъ, который не инако откроютъ, какъ тогда, когда дѣло потребуется для ревизіи въ палату.

185.

О трехъ срокахъ засѣданія каждаго года.

Верьхній земскій судъ засѣданіе свое имѣетъ всякій годъ трижды, выключая воскресные и табельные дни; первое отъ 8 числа Генваря до страстной

не-

183.

Porządek podawania sentencyi.

Młodszy z członkow powie naypierwey istotę rzeczy, potym dowody, á na koniec uczyni wniosek na prawach funduiący się, po nim inne członki według starszeństwa; młodsi wprzódy toż samo czynią, a większość głosow decyduie sprawę.

184.

Jak postępować w przypadku różności zdań Sędziow.

Ponieważ wszelka decyzya sprawy nie inaczey powinna się czynić, iako na mocy ustaw, i słowami prawa; a zatym różności zdań byćby nie należało, wszakże ieżeli gdzie nad spodziewanie przy decyzyi cywilney sprawy zdarzy się rozdział głosow Sędziowskich, tedy postanawia się:
1. Że większość głosow stanowi dzieło.
2. Jeżeli głosy dzielą się na równo, w ten czas głos Prezydenta czyni przewagę.
3. Rożność głosow zapisze się do protokułu osobnego, który w ten czas tylko odkryć maią, kiedy zaydzie rekwizycya o wydanie sprawy do rewizyi izby.

185.

O trzech rokach sądowych wyższych ziemskich sądow do roku.

Wyższy ziemski sąd ma swoie roki czyli kadencye trzy razy do roku, wyłączaiąc dni niedzielne, i na tablicy wytknięte; pierwsze od osmego stycznia do wielkie-

недѣли, второе послѣ Троицына дни до 27 Іюня, а третіе отъ 2 Октября до 18 Декабря.

186.

Верьхній земскій судъ начинаетъ срокъ засѣданія прочтеніемъ реэстра дѣламъ.

При открытіи всякаго срока засѣданія, верьхній земскій судъ во первыхъ прочтетъ реэстръ дѣламъ къ его рѣшенію подлежащимъ.

187.

Порядокъ рѣшенію дѣлъ.

Къ рѣшенію же возмутъ въ гражданскомъ департаментѣ послѣ казенныхъ и общественныхъ дѣлъ, дѣла по нижеслѣдующему порядку: 1. Дѣла должниковъ для безопасности заимодавцовъ. 2. Дѣла о контрактахъ и о купчихъ. 3. Дѣла о недвижимыхъ имѣніяхъ. 4. Дѣла тяжебныя людей живущихъ отъ верьхняго земскаго суда въ дальнемъ разстояніи. 5. Потомъ прочіе споры по разсмотрѣнію судей. 6. Наконецъ пространныя дѣла, и буде возможно, то верьхній земскій судъ до разъѣзда своего изъ судебнаго мѣста очиститъ рѣшеніемъ реэстръ такъ, чтобъ ни единое дѣло не осталось.

188.

О скорѣйшемъ

Наипаче же верьхнему земскому су-

go tygodnia; drugie od dnia S. Tróycy, do dwudzieftego fiodmego czerwca; trzecie, od drugiego października do ośmnaftego grudnia.

186.

Wyżfzy ziemfki fąd poczyna kadencye od przeczytania regeftru fpraw.

Przy odkryciu każdey kadencyi, wyżfzy ziemfki fąd nayprzód przeczyta regeftr fpraw do decyzyi iego należących.

187.

Porządek decydowania fpraw.

Do decyzyi zaś w cywilnym czyli w drugim departamencie po fkarbowych, i publicznych dziełach brać fię maią fprawy według naftępuiącego porządku. 1. Sprawy dłużnikow, dla befpieczeńftwa wierzycielow, 2. Sprawy o kontraktach, i kuplach. 3. Sprawy o máiątek nieruchomy. 4. Sprawy fporne ludzi żyiących w odległości od wyżfzego ziemfkiego fądu. 5. potym inne fpory według rozfądku fędziow. 6. Na koniec fprawy obfzerne; á ieżeli to być może, tedy wyżfzy ziemfki fąd przed roziachaniem fię fwoim oczyści decyzyami regeftr, żeby ani iedney fprawy niezoftawało.

188.

O nayprędfzym

Naybardziey zaś wyżfzemu ziemfkiemu

окончаніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

ду предписывается оканчивать въ одинъ срокъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на верьхній земскій судъ жалобы будутъ, что таковое дѣло оставилъ три срока безъ рѣшенія, то члены верьхняго земскаго суда лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или школъ.

189.

О чрезвычайныхъ засѣданіяхъ верьхняго земскаго суда.

Буде нужда того требуетъ, или по позыву Губернатора, то верьхній земскій судъ засѣдаетъ и въ прочія времена года.

190.

Во время разпущенія верьхняго земскаго суда остается по два Члена въ каждомъ департаментѣ.

Когда верьхній земскій судъ не въ собраніи, тогда засѣдаютъ по мѣсячно по два члена въ каждомъ департаментѣ, кои ни рѣшить дѣла, ни обнародованій ни какихъ дѣлать не могутъ, но резолюціи временныя а не рѣшительныя по текущимъ дѣламъ дать могутъ.

191.

Когда всѣ дѣла въ срокъ засѣданія не окончаны, какъ ихъ кончить.

Буде же случится, что въ срокъ засѣданія всѣ дѣла не окончаны, тогда Предсѣдатели должны остаться въ засѣданіи съ тѣми членами, кои по мѣсячно присутствуютъ, для окончанія предлежащаго.

ſądzeniu ſpraw za które kto zoſtaie pod ſtrażą.

mu ſądowi zaleca ſię kończyć na iednych rokach te ſprawy, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą; á ieżeli wyżſzy ziemſki ſąd będzie oſkarżony, że takowe dzieła w przeciągu trzech kadencyi rozſądzić omieſzkał, tedy członki wyżſego ziemſkiego ſądu ukarani będą odięciem im roczney penſyi, na rzecz cierpiącego, lub naſtępcow, albolitеž ná ſzkoły.

189.

O nadzwyczaynym zaſiadaniu wyżſzego ziemſkiego ſądu.

Jeżeli potrzeba tego wyciąga, albo Gubernator przyzowie, tedy wyżſzy ziemſki ſąd, i w inne czaſy zaſiada.

190.

W czaſie nieagitowania ſię wyżſzego ziemſkiego ſądu, zaſiada w każdym departamencie po dwóch.

Kiedy wyżſzy ziemſki ſąd nie ieſt zgromadzony, tedy zaſiadaią mieſięcznie po dwu członkow w każdym departamencie, którzy ani decydować ſprawy, ani publikacyi żadnych czynić nie mogą, ale rezolucye tymczaſowe á nie decyduiące w potocznych ſprawach dać mogą.

191.

Jeżeli na kadencyi nie zakończono ſpraw wſzyſtkich, iak kończyć

Jeżeli ſię zdarzy że na kadencyi nie wſzyſtkie ſię ſprawy rozſądziły, tedy Prezyduiący zoſtanie z temi Zaſiadaiącemi którzy mieſięcznie zoſtać powinni, dla ukończenia ſpraw pozoſtałych.

O

192.

О Прокурорѣ и Стряпчихъ.

При верьхнемъ земскомъ судѣ находятся.

Прокуроръ.

Стряпчій казенныхъ дѣлъ.

Стряпчій уголовныхъ дѣлъ.

ГЛАВА XV.

О УѢЗДНОМЪ СУДѢ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

193.

О раздѣленіи губерній и провинцій на уѣзды.

Губерніи и области раздѣляются на уѣзды.

194.

О числѣ душъ въ уѣздѣ.

Въ уѣздѣ считается отъ двадцати до тридцати тысячь душъ.

195.

Учреждается уѣздный судъ.

Въ каждомъ уѣздѣ учреждается уѣздный судъ.

196.

О присутствующихъ въ уѣздномъ судѣ и о ихъ избраніи.

Въ уѣздномъ судѣ засѣдаетъ уѣздный Судья одинъ и два Засѣдателя, кои выбираются и опредѣляются чрезъ три года, какъ о томъ предписано въ статьяхъ 66, 67 и 166.

192.

O Prokurorze, i Adwokatach.

Przy wyżſzym ziemſkim ſądzie znayduią ſię:

Prokuror,

Adwokat ſpraw ſkarbowych.

Adwokat ſpraw kryminalnych.

ROZDZIAŁ XV.

O POWIATOWYM SĄDZIE I IEGO POWINNOSCI.

193.

O rozdziale gubernii i prowincyi na powiaty.

GUbernie, i ziemie rozdzielaią ſię ná powiaty.

194.

O liczbie duſz w powiecie.

W powiecie liczy ſię od dwudzieſtu do trzydzieſtu tyſięcy duſz.

195.

Uſtanawia ſię ſąd powiatowy.

W każdym powiecie, uſtanawia ſię ſąd powiatowy.

196.

O zaſiadaiących w powiatowym ſądzie, i ich wyborze.

W powiatowym ſądzie zaſiada Sędzia powiatowy, i dwóch zaſiadaiących którzy wybieraią ſię i naznaczaią ſię co trzy lata, iako o tym powiedziało ſię w paragrafach 66, 67, i 166.

197.

О должности уѣзднаго суда въ отправленіи правосудія.

Должность уѣзднаго суда есть слѣдующая: уѣздный судъ имѣетъ отправлять въ уѣздѣ правосудіе какъ по уголовнымъ, такъ и по гражданскимъ дѣламъ,

198.

Уѣздный судъ не инако вступаетъ въ разборъ дѣла, какъ по жалобѣ, иску, сообщенію или повелѣнію.

Уѣздный судъ самъ собою не вступается ни въ какій разборъ, но принимается за дѣло или по жалобѣ, или по иску частныхъ людей, или Стряпчихъ, или по сообщенію другаго суда, или по повелѣнію той губерніи губернскаго правленія, или палаты, или верьхняго земскаго суда.

199.

Уѣздный судъ долженъ съ Землемѣромъ осматривать спорныя межи и границы.

Какъ уѣздный судъ имѣетъ разбирать всѣ о земляхъ споры, то долженъ сей судъ, (буде нужда того требуетъ) обще съ присяжнымъ Землемѣромъ осматривать на мѣстѣ спорныя межи и границы, объявя какъ истцу, такъ и отвѣтчику срокъ такого осмотра за шесть недѣль.

200.

Какъ дѣло переносить изъ уѣзднаго суда въ

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ уѣзднаго суда, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему

перь-

197.

O powinności powiatowego ſądu.

Powinność powiatowego ſądu ieſt naſtępuiąca: powiatowy ſąd ma ſprawować w powiecie ſprawiedliwość tak w ſprawach kryminalnych, iako też i cywilnych.

198.

Powiatowy ſąd nie przyſtępuie do ſprawy, tylko za żałobą, pozwem, kommunikacyą, nakazem.

Powiatowy ſąd ſam przez ſiebie nierozpoznawa żadnego dzieła, ale przyſtępuie do ſprawy albo za żałobą, albo za pozwem, tak partykularnych oſób, iako też Adwokatów, albo zá odebraną kommunikacyą od innego ſądu, albo za rozkazem od guberſkiego rządu tey gubernii, lub izby, lub wyżſzego ziemſkiego ſądu.

199.

Powiatowy ſąd oglądać ma z Mierniczym ſporne miedze i granice.

Ponieważ powiatowy ſąd ma roztzygać wſzyſtkie ſpory gruntowe, a za tym obowiązany ieſt ten ſąd (ſkoroby tego potrzeba było) weſpół z Mierniczym przyſięgłym obeyrzeć na mieyſcu ſporne miedze, i granice, obwieściwſzy tak powoda, iako pozwanego o terminie takowego obeyrzenia za niedziel ſześć.

200.

Jak przenoſić czyli appellować ſprawę z powiato-

Jeżeli kto niekontentuie ſię wyrokiem powiatowego ſądu, ten w terminie iednego tygodnia ma obiawić niekontentowa-

перьхній земскій судъ.

суду самъ, или чрезъ Стряпчаго; и тогда жалобу свою внести можетъ въ верьхній земскій судъ, но напередъ да внесетъ двадцать пять рублей въ уѣздный судъ. Сіи деньги въ уѣздномъ судѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія верьхняго земскаго суда; сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ во истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчій его то же учинитъ; и буде верьхній земскій судъ найдетъ, что переносъ, или аппелляція учинены безъ всякой правости, и уѣзднаго суда рѣшеніе оправдаетъ. тогда внесенныя деньги останутся въ уѣздномъ судѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію уѣзднаго суда по прошествіи всякаго года.

201.

Запрещается переносъ изъ уѣзднаго суда пъ перьхній земскій судъ, пъ дѣлѣ ниже дпадцати пяти публей.

Переносъ дѣла изъ уѣзднаго суда въ верьхній земскій судъ запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна ниже двадцати пяти рублей.

202.

Какъ теряется прапо переноса

Буде кто срокъ переноса пропуститъ, денегъ не внесетъ въ уѣздный

wego do wyższego sądu.

nie się swoie u tego sądu sam, albo przez Adwokata, a pod ów czas żałobę swoię zanieść może w wyższym ziemskim sądzie, ale wprzódy wnieść powinien do powiatowego sądu dwadzieści i pięć rublow. Te pieniądze wiernie zachowuią się w powiatowym sądzie do decyzyi wyższego ziemskiego sądu, á prócz tego appelluiący zamiast przysięgi ma wyznać na piśmie ręką własną podpisanym, iako w sumieniu swoim przekonany iest, iż ma sprawę sprawiedliwą, lub Adwokat iego to uczyni; á ieżeli wyższy ziemski sąd znaydzie, że przeniesienie sprawy, czyli appellacya uczyniona była bez wszełkiey prawości, i decyzyę powiatowego sądu usprawiedliwi, tedy wniesione pieniądze zostaną w powiatowym sądzie, i oddadzą się na procent, który corocznie użyty będzie według woli i przepisu powiatowego sądu.

201.

Zabrania się appellować z powiatowego do wyższego ziemskiego sądu w sprawie o mniey niżeli 25 rublow.

Niedozwala się appellacyi, od powiatowego do wyższego ziemskiego sądu, ieżeli sprawa idzie o rzecz, którey rzetelna wartość mnieysza iest, niżeli dwadzieści pięć rublow.

202.

Jak się traci prawo appellacyi.

Jeżeli kto terminu appellacyi uchybi, pienędzy nie wniesie, i zamiast przysięgi nie

изъ уѣзднаго суда въ верьхній земскій судъ.

судъ, и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 200 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

203.

Какъ дѣло изъ уѣзднаго суда отсылается въ верьхній земскій судъ и проч:

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены и расписка въ уѣздномъ судѣ отдана; тогда уѣздный судъ увѣдомляетъ о томъ верьхній земскій судъ, и дѣло въ верьхній земскій судъ отсылается; и буде верьхнимъ земскимъ судомъ оправданъ будетъ переноситель, или верьхній земскій судъ малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи уѣзднаго суда, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю; о чемъ верьхній земскій судъ при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

204.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты двадцати пяти рублей въ верьхній земскій судъ.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ двадцати пяти рублей для внесенія въ уѣздный судъ, тогда дѣло его безденежно перенесется въ верьхній земскій судъ.

205.

О покупкѣ и отказѣ деревень въ уѣздѣ.

Кто въ уѣздѣ купитъ деревню, тотъ купчую да объявитъ въ уѣздномъ су-

nie da ſkryptu, iako ſię powiedziało w punkcie 200, ten traci prawo appellacyi.

203.

Jak ſprawa odſyła ſię z powiatowego ſądu do wyżſzego ziemſkiego.

Kiedy zaś i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt w powiatowym ſądzie dany, w ten czas powiatowy ſąd uwiadamia o tym wyżſzy ziemſki ſąd, i ſprawa przed ten ſąd odſyła ſię; a ieżeli wyżſzy ziemſki ſąd uſprawiedliwi appelluiącego, albo, ieżeli cokolwiek odmieni w wyroku powiatowego ſądu, na ten czas pieniądze z tego ſądu appelluiącemu powrócone będą; o czym wyżſzy ziemſki ſąd przy każdym dekrecie uczynić wzmiankę nieomieſzka.

204.

O przeprowadzeniu ſpraw ubogich ludzi bez zapłaty 25 rublów do wyżſzego ziemſkiego ſądu.

Jeżeli zaś kto nie maiętny, i przyſięgą ſam, albo przez umocowanego upewni ſkryptem, że dla niedoſtatku ſwoiego nie ma dwudzieſtu pięciu rublow, którebу wnioſł do powiatowego ſądu, tedy ſprawa iego bez opłaty przenieſiona będzie do wyżſzego ziemſkiego ſądu.

205.

O kupli i podaniu wſi w powiecie.

Kto w powiecie kupi wieś, ten prawo kupli ſwoiey ma obiawić w powiatowym ſą-

дѣ, уѣздный же судъ къ судейскимъ дверямъ прибьетъ листъ, что деревня таковая куплена такимъ и за такую цѣну, и о семъ сообщитъ въ верьхній земскій судъ, дабы сей то же учинилъ; такъ же и въ Сенатъ дадутъ знать для внесенія въ публичныя вѣдомости обѣихъ столицъ. И буде отъ того времени чрезъ два года никто не явится для спора, то впредь всякій споръ о купчей да уничтожится, и деревню за покупщикомъ уѣздный судъ велитъ нижнему земскому суду отказать безспорно.

206.

О трехъ срокахъ засѣданіи каждаго года.

Уѣздный судъ собирается три раза или срока въ году, буде нѣтъ дѣлъ чрезвычайныхъ; первый срокъ отъ 8. Генваря до страстной недѣли, вторый послѣ Троицына дни до 27 Іюня, а третій отъ 2 Октября по 18 Декабря.

207.

О скорѣйшемъ окончаніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Уѣздному суду предписывается оканчивать въ одинъ срокъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на уѣздный судъ жалобы будутъ, что таковое дѣло оставилъ три срока засѣданій безъ рѣшенія; то члены уѣзднаго суда лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго,

или

ſądzie, ſąd zaś powiatowy do drzwi ſądodowych przybiie kartę, iako wieś takowa kupiona przez tego, i za taką ſummę, i da wiedzieć o tym wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi, aby toż ſamo uczynił; także i do Senatu dadzą wiedzieć o tym, dla podania do puplicznych wiadomości obydwu miaſt ſtołecznych; á ieżeli od tego terminu, w ciągu dwóch lat nikt ſporu nie uczyni, tedy potym wſzelki ſpór o kuplę tę upada, i wieś na imie kupuiącego każe ſąd powiatowy niżſzemu ziemſkiemu ſądowi podać bez ſprzecznie.

206.

O trzech rokach ſądowych corocznie.

Powiatowy ſąd zbiera ſię trzy razy, czyli na trzy kadencye do roku, ieżeli nie ma ſpraw nadzwyczaynych; pierwſza kadencya od oſmego ſtycznia do wielkiego tygodnia; drugi od dnia S. Troycy do dwudzieſtego ſiodmego czerwca, á trzeci od wtorego października, do oſmnaſtego grudnia.

207.

O nayprędſzym decydowaniu ſpraw, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą.

Powiatowemu ſądowi zaleca ſię kończyć te ſprawy w iednym terminie, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą, á ieżeli ná ſąd powiatowy zaydzie ſkargá, że takowe ſprawy przez trzy kadencye oſądzić omieſzkał, tedy członki powiatowego ſądu ukarani będą odięciem im penſyi roczney ná rzecz cierpiącego, czyli iego naſtępcow, czyli ná ſzkoły powiatowe.

или его наслѣдниковъ, или уѣздныхъ школъ.

208.

О чрезвычайныхъ засѣданіяхъ уѣзднаго суда.

Буде нужда того требуетъ, или по приказанію Губернатора, или по повелѣнію верьхняго земскаго суда, то уѣздный судъ засѣдаетъ и въ прочія времена года.

ГЛАВА XVI.

О ДВОРЯНСКОЙ ОПЕКѢ И О ДОЛЖНОСТИ СЕГО МѢСТА.

209.

Учреждается дворянская опека.

ПРи каждомъ верьхнемъ земскомъ судѣ учреждается мѣсто подъ названіемъ: дворянская опека для дворянскихъ вдовъ и малолѣтныхъ.

210.

О присутствующихъ.

Въ дворянской опекѣ предсѣдаетъ уѣздный дворянскій Предводитель по выбору дворянскому чрезъ всякіе три года, и засѣдаетъ уѣздный Судья и его Засѣдатели.

211.

О выборѣ Предводителя дворянства.

Уѣздный Предводитель дворянства выбирается дворянствомъ чрезъ всякіе три года по баламъ, Ка-

208.

O nadzwyczaynym zaſiadaniu wyżſzego ziemſkiego ſądu.

Jeżeli potrzeba tego wyciąga, czyli zaydzie rozkaz Gubernatora, lub wyżſzego ziemſkiego ſądu, tedy powiatowy ſąd zaſiada i w inne czaſy.

ROZDZIAŁ XVI.

O SZLACHECKIEY OPIECE, I O POWINNOSCI TEGO URZĘDU.

209.

Uſtanawia ſię opieka ſzlachecka.

PRzy każdym powiatowym ſądzie, uſtanawia ſię ſąd pod imieniem: ſzlachecka opieka dla ſzlacheckich wdów i małoletnich.

210.

O zaſiadaiących.

W ſzlacheckiey opiece prezyduie powiatowy Marſzałek, wybierany od ſzlachty co trzy lata, i zaſiada Sędzia powiatowy, i iego Zaſiadaiący.

211.

O wyborze Marſzałka

Powiatowy Marſzałek wybiera ſię od ſzlachty co trzy lata, przez kałkuły.

212.

Каждый уѣздный Предводитель дворянскую опеку увѣдомлять долженъ о вдовахъ и сиротахъ.

Каждый дворянскій Предводитель долженствуетъ увѣдомлять дворянскую опеку о вдовахъ и осиротѣвшихъ дворянскихъ малолѣтныхъ дѣтяхъ, кои въ томъ уѣздѣ остались послѣ мужей, или родителей, и безъ призрѣнія находятся, прилагая о томъ свидѣтельство.

213.

Дворянской опекѣ поручается попеченіе о вдовахъ и сиротахъ и имѣніи и дѣлахъ ихъ.

Дворянской опекѣ поручается попеченіе не токмо о оставшихъ послѣ дворянскихъ родителей малолѣтныхъ сиротахъ и ихъ имѣніи, но и о вдовахъ и ихъ дѣлахъ.

214.

Дворянская опека не инако вступаетъ въ дѣло, какъ по увѣдомленію, по прозьбѣ, повелѣнію или сообщенію.

Дворянская опека сама собою не вступается въ дѣла вдовъ или сиротъ, но принимается за дѣло по прошенію вдовы, или по увѣдомленію уѣзднаго дворянскаго Предводителя, или ближнихъ родственниковъ, или свойственниковъ малолѣтнаго, или по свидѣтельству постороннихъ двухъ свидѣтелей и приходскаго Священника, (который имѣетъ доносить дворянской опекѣ, когда въ его приходѣ вдовы, или малолѣтные безъ призрѣнія остаются) или же по повелѣнію той губерніи губернскаго правленія,

212.

Każdy Marszałek powiatowy uwiadamiać powinien szlachecką opiekę o wdowach i sierotach.

Każdy powiatowy Marszałek obowiązany dawać wiedzieć szlacheckiey opiece o wdowach, i osierociałych małoletnich szlacheckich dzieciach, które w tym powiecie pozostały po mężach, lub po rodzicach, i bez opieki znayduią się z przyłączeniem o tym świadectwa.

213.

Szlacheckiey opiece porucza się starranność o wdowach sierotach, i ich maiątku i sprawach.

Szlacheckiey opiece porucza się starranność, nietylko o pozostałych po rodzicach szlacheckich dzieciach, sierotach, i ich maiątku, ale i o wdowach, i ich interessach.

214.

Szlachecka opieka nieinaczey zatrudni się dziełami tyczącemi się wdow, i sierot, aż za uwiadomieniem, prozbą, nakazem, kommunikacyą.

Szlachecka opieka sama przez siebie niewdaie się w dzieła tyczące się wdow, albo sierot, ale przystępuie do rzeczy zá prozbą wdowy, lub zá daniem o tym wiedzieć od Marszałka powiatowego, lub od bliskich krewnych, czyli powinowatych małoletniego, albo zá świadectwem postronnych dwóch świadkow, i Plebana (który winien iest donosić szlacheckiey opiece, ieżeli w iego parafii wdowy, lub małoletni bez opieki, i dozoru zostaią) albo też zá rozkazem tey gubernii guberskiego rządu, lub izby, lub wyższego ziemskiego sądu, czyli na koniec zá odebraniem kommunikacyi od drugiego sądu.

или палатѣ, или верьхняго земскаго суда, или по сообщенію другаго суда.

215.

О пласти и должности дворянской опеки.

Когда же о малолѣтномъ сиротѣ дойдетъ до свѣденія дворянской опекѣ; тогда дворянская опека во 1. освѣдомляется, кто по волѣ родителей опредѣлены опекунами къ малолѣтному, и буде нѣтъ, то 2. дворянская опека власть имѣетъ избирать опекуновъ къ имѣнію и къ особѣ малолѣтнаго, 3. къ имѣнію приставляетъ (буде не подходятъ подъ изключительныя ниже сего прописанныя въ 216 статьѣ четыре означенія) малолѣтнаго родственниковъ, или же и свойственниковъ, или и постороннихъ людей честнаго и порядочнаго поведенія, 4. Опекунами къ особѣ малолѣтнаго дворянская опека опредѣляетъ такъ же изъ родственниковъ, или свойственниковъ, или же изъ постороннихъ людей тѣхъ, кои добродѣтельными качествами своими, честностію и незазорнымъ поведеніемъ болѣе подаютъ надежды къ призрѣнію малолѣтнаго въ здравіи, благородномъ воспитаніи и пристойномъ содержаніи, и отъ которыхъ отеческаго попеченія къ малолѣтному ожидать непремѣнно можно, 5. дворянская опека по назначеніи Опекуна, или Опекуновъ предписываетъ имъ, чтобъ при

Се-

215.

O władzy i powinności ſzlacheckiey opieki.

Kiedy zaś o małoletnim ſierocie doydzie wiadomość do ſzlacheckiey opieki, tedy ſzlachecka opieka 1. Dowiaduie ſię kto z woli rodzicow naznaczony ieſt opiekunem małoletniemu? á ieżeli nie maſz go, tedy, 2. Szlachecka opieka ma władzę wybierać opiekunow dla oſoby, i maiątku małoletniego. 3 Do maiątku naznacza (ieżeli niepodpadaią pod cztery noty oddalaiące od opieki opiſane niżey w 216 punkcie) krewnych małoletniego, albo powinowatych, albo nawet poſtronnych ludzi ſłuſznych, i uczciwych. 4. Opiekunami oſób małoletnich ſzlachecka opieka naznacza także z pokrewnych, lub powinowatych, lub też z poſtronnych ktorzy cnotliwemi ſwoiemi przymiotami, poczciwością, i przykładnym ſprawowaniem ſię, więcey podaią nadziei, iż będą troſkliwi, i dbali o zdrowie małoletniego, o ſzlachetne wychowannie, o przyſtoyne utrzymanie, i od których ná reſztę rodzicielſkiey pieczołowitości oczekiwać można. 5. Szlachecka opieka naznaczywſzy opiekuna, lub opiekunow, zaleca im, ażeby przy Sekretarzu powiatowego ſądu, i dwóch poſtronnych świadkach ſzlachcie, uczynili porządne opiſanie całego dziedzictwa, którego to opiſania kopia iedna z podpiſem opiekunow Sekretarza, i świadkow oddaie ſię

do

Секретарѣ уѣзднаго суда и двухъ постороннихъ дворянскихъ свидѣтеляхъ сдѣлать обстоятельную опись всему наслѣдству, съ которой описи одна копія за скрѣпами Опекуновъ, Секретаря и свидѣтелей отдается въ дворянскую опеку, а другая копія за скрѣпами же Опекунамъ, 6. дворянская опека даетъ Опекунамъ наставленія; въ чемъ же состоять имѣютъ сіи Опекунамъ наставленія, въ оныхъ дополненіе по разнообразнымъ дѣламъ и наслѣдствамъ оставляется на благоусмотрѣніе дворянской опеки: примѣрное же, или повальное наставленіе Опекунамъ ниже сего прописано, 7. дворянская опека долженствуетъ знать, какъ велико имѣніе малолѣтнаго, 8. какъ Опекуны управляютъ имѣніемъ сиротскимъ, 9. дворянская опека по годно получаетъ отъ Опекуновъ отчетъ какъ о доходахъ, такъ и о содержаніи и воспитаніи малолѣтнаго, 10. дворянская опека разсматриваетъ отчеты и счеты Опекуновъ, и бдѣніе имѣетъ, дабы имѣніе малолѣтнаго порядочно управляемо было, чтобъ малолѣтный получалъ пристойное воспитаніе и содержаніе обще съ тѣми людьми, коихъ по необходимости надлежитъ приставить къ малолѣтному, и чтобъ опека во всѣхъ частяхъ устроена была такъ, чтобъ дѣйствительная польза отъ того возпослѣдова-

ſzlacheckiey opieki, á druga kopia, z podpiſem także, opiekunom. 6. Szlachecka opieka daie opiekunom inſtrukcye; ná czym zaś zależeć maią tę inſtrukcye opiekunow, zoſtawuie ſię rozſądkowi ſzlacheckiey opieki ułożenie oney, według rozmaitości ſpraw, i dziedzictw; wzór zaś inſtrukcyi, czyli ogólna inſtrukcya opiekunom niżey kładzie ſię. 7. Szlachecka opieka wiedzieć powinna iak wielki maiątek małoletniego. 8. Jak opiekunowie zarządzaią maiątkiem ſierockim. 9. Szlachecka opieka, corocznie odbiera ſprawę od opiekunow iako o dochodach, tak też i o utrzymywaniu, i edukacyi małoletniego. 10 Szlachecka opieka rozpatruie rachunki, i obrachunki opiekunow, i ma baczność aby maiątek małoletniego porządnie zawiadywany był, aby małoletni miał przyſtoyne wychowanie, i utrzymywanie, iako też i ci ludzie, których koniecznie do małoletniego przyſtawić należy; i ażeby opieka we wſzyſtkich częściach urządzona była tak, iżby iſtotny pożytek wypływał z niey dla oſoby, i maiątku małoletniego, nie zaś zguba, i ſpuſtoſzenie. 11. Wdowom zaś ſzlachecka opieka daie pomoc w tym: iż ná mieyſcu iey ſtara ſię o intereſſa iey w drugich ſądach, naznacza Adwokata bez płaty, i ſtara ſię pozyſkać, i zwrócić iey należący ruchomy, i nieruchomy maiątek, i ieżeli wdowa tego żąda, tedy naznacza ze ſzlachty kuratora dla obrony, i porady we ſzyſtkich iey inte-

вала для особы и имѣнія малолѣтнаго, а не погибель, или разореніе, 11. вдовамъ же дворянская опека помогаетъ такъ, что вмѣсто ихъ дѣлается хожатымъ въ другихъ судахъ, даетъ имъ стряпчихъ безденежно, и старается доставить имъ принадлежащее движимое и недвижимое имѣніе; и буде вдова того желаетъ, то опредѣляютъ ей попечителя изъ дворянъ для совѣта и защиты во всѣхъ ея дѣлахъ съ такими же качествами, какъ и о Опекунахъ предписано, 12. о раздѣлѣ же вдовъ и сиротъ между собою, или къ однимъ мѣстамъ, дворянская опека (во всякомъ случаѣ смотря на выгоды и спокойствіе какъ вдовъ, такъ и сиротъ) докладывается верьхнему земскому суду. Когда же Опекуны по необходимымъ обстоятельствамъ для заплаты долговъ дворянской опекѣ представятъ о продажѣ какого недвижимаго имѣнія малолѣтнаго, тогда дворянская опека должна по представленію Опекуновъ съ своимъ мнѣніемъ доложить верьхнему земскому суду.

216.

Кого Опекунами опредѣлять не надлежитъ.

Дворянской опекѣ запрещается Опекунами опредѣлять, или избирать, (ибо Опекунами быть не должны,) 1. расточителей собственнаго своего имѣнія и такого, за кѣмъ было родитель-

ское

ressach; człowieka takichże przymiotow, iako się o Opiekunach powiedziało. 12. O rozdziale zaś wdów i sierot między sobą, albo przeciwnie o społecznym ich z sobą pomieszkaniu, szlachecka opieka (w każdym zdarzeniu maiąc oko, ná wygodę i spokoyność, iako wdów, tak sierot) zapytuie o to wyższego ziemskiego sądu. Kiedy zaś opiekunowie dla nieodbitych okoliczności, ná opłatę długow, reprezentować będą szlacheckiey opiece o przedaży iakiego nieruchomego maiątku małoletniego, tedy szlachecka opieka obowiązana iest stosownie do reprezentacyi opiekunow z przyłączeniem swoiego zdania udać się do wyższego ziemskiego sądu.

216.

Kogo nie można naznaczać opiekunem.

Szlacheckiey opiece zabrania się naznaczać i wybierać za opiekunow, (albowiem opiekunami być nie powinni:) 1. Marnotrawców własnego swoiego maiątku, i tych którzy mieli rodzicielski maiątek,

ское имѣнїе, но отъ мотовства ничего изъ онаго не осталось, 2. такого, кто въ явныхъ и гласныхъ порокахъ находится, или подъ наказанїемъ судебнымъ есть, или былъ, 3. такого, котораго суровые поступки извѣстны членамъ дворянской опеки; ибо Опекуну надлежитъ быть кротку, человѣколюбиву, попечительну, радиву и усердну къ пользѣ малолѣтнаго, 4. такого, который имѣлъ ссору съ родителями малолѣтнаго.

217.

О вдовахъ и малолѣтныхъ кои безъ имѣнїя остались.

Буде же малолѣтный остался безъ всякаго имѣнїя, тогда дворянская опека старается помѣстить его въ общественныхъ училищахъ, или записать въ какую ни есть службу ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА; вдовамъ же, у коихъ нѣтъ ни какого имѣнїя, старается доставить пристанище и пропитанїе приличное ихъ состоянїю.

218.

Дворянская опека доноситъ погодно о всякой опекѣ верьхнему суду, и ему же подчинена.

Дворянская опека доноситъ погодно верьхнему земскому суду, которому и подчинена, коротко, но подробно о состоянїи имѣнїя малолѣтнаго и о опекунскомъ управленїи.

lecz przez ſwawolę utracili go, 2. tych, którzy w iawnych, i publicznych przeſtępſtwach poſzlakowani ſą, i którzy pod karą ſądową znayduią ſię, lub znaydowali ſię. 3. tych, których okrutne poſtępki wiadome ſą członkom ſzlacheckiey opieki, albowiem opiekun powinien być łagodny, ludzki, ſtaranny, troſkliwy, i dbały o dobro małoletniego. 4. tych którzy mieli kłótnię, z rodzicami małoletniego.

217.

O Wdowach, i małoletnich, którzy zoſtali bez maiątku.

Jeżeli zaś małoletni zoſtał bez żadnego maiątku, tedy ſzlachecka opieka ſtara ſię pomieścić go w ſzkołach publicznych, lub, zapiſać w którąkolwiek JMPERATORSKĄ ſłużbę. Wdowom zaś, które nie maią żadnego maiątku, ſtara ſię dać przytułek, i wyżywienie przyzwoite ich ſtanowi.

218.

Szlachecka opieka donoſi co rok opiece wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi, i do niego należy.

Szlachecka opieka donoſi co rocznie wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi pod którego zwierzchnością zoſtaie, krótko, ale z ſzczegułami o ſtanie maiątku małoletniego, i opiekuńſkim zawiadowaniu.

219.

О переносѣ дѣлъ изъ дворянской опеки въ верьхній земскій судъ.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ дворянской опеки, тому дозволяется переносъ изъ дворянской опеки въ верьхній земскій судъ точно на томъ основаніи, какъ о переносѣ изъ уѣзднаго суда предписано.

220.

О срокахъ засѣданій дворянской опеки.

Дворянская опека собирается въ три срока въ году въ то же самое время, когда уѣздный судъ засѣданія имѣетъ, къ чему тогда особые дни и часы по общему согласію назначивать должно.

221.

О чрезвычайныхъ засѣданіяхъ дворянской опеки.

Буде нужда того требуетъ, или по приказанію Губернатора, или по повелѣнію верьхняго земскаго суда, то дворянская опека засѣдаетъ и въ прочія времена года.

222.

ПРИМѢРНОЕ, ИЛИ ПОВАЛЬНОЕ НАСТАВЛЕНІЕ ОПЕКУНАМЪ.

1.

Нравоучительное наставленіе Опекуну.

Опекуну надлежитъ быть съ добросотствомъ, кротку, человѣколюбиву, попечительну, радиву и усердну къ пользѣ малолѣтнаго.

219.

O appellacyi od ſzlacheckiey opieki do wyżſzego ziemſkiego ſądu.

Jeśli kto niekontentuie ſię wyrokiem ſzlacheckiey opieki, temu wolno przenieść ſprawę do wyżſzego ziemſkiego ſądu, tym porządkiem iako ſię przepiſało o przenoſie czyli appellacyi z powiatowego ſądu.

220.

O terminach zaſiadania ſzlacheckiey opieki.

Szlachecka opieka zbiera ſię we trzy terminy do roku, w te ſame czaſy, kiedy powiatowy ſąd miewa ſwoie ſeſſye, i dla tego oſobne w ten czas godziny, i dni zá powſzechnym zgłoſzeniem ſię naznaczać trzeba ná ſeſſye ſzlacheckiey opieki.

221.

O nadzwyczaynym zaſiadaniu.

Jeżeli potrzeba tego wyciąga, lub zá rozkazem Gubernatora, alboli też wyżſzego ziemſkiego ſądu, tedy ſzlachecka opieka, i w inne czaſy zaſiada.

222.

WZOR INSTUKCYI OPIEKUNOM CZYLI INSTRUKCYA OGOLNA.

1.

Inſtrukcya opiekunom co do obyczayności.

Opiekun powinien być z uprzeymością łagodny, ludzki, ſtaranny, troſkliwy, i gorliwy o dobro małoletniego.

O przy-

2.

О пріемѣ имѣнія малолѣтнаго.

Опекунъ принимаетъ движимое и недвижимое имѣніе малолѣтнаго по описи въ свое смотрѣніе и вѣдомство.

3.

О сбереженіи движимаго имѣнія малолѣтнаго.

Принятое же Опекуномъ въ свое смотрѣніе и вѣдомство движимое имѣніе, крѣпости, векселя, закладныя и тому подобное и всякія вещи Опекунъ хранить имѣетъ въ удобныхъ и безопасныхъ мѣстахъ, дабы отъ худаго смотрѣнія, или небреженія повреждены, утрачены, или истреблены быть не могли.

4.

О вѣрныхъ приходныхъ и расходныхъ книгахъ и проч:

Доходамъ малолѣтнаго Опекунъ долженствуетъ вести вѣрныя и точныя приходныя, а расходамъ расходныя книги по годно, и старается, чтобъ доходы собираемы были въ надлежащее время и срокъ, а расходы производились безъ излишества.

5.

О особѣ малолѣтнаго, о его содержаніи и воспитаніи.

О особѣ и здравіи малолѣтнаго Опекунъ имѣетъ наиприлѣжное попеченіе, и всячески старается, дабы малолѣтный воспитанъ былъ въ страхѣ Божіи, въ познаніи твоя вѣры, въ которой

2.

O przyięciu maiątku małoletniego.

Opiekun przyimuie ruchomy i nieruchomy maiątek według opiſania w ſwóy dozór, i zawiadowanie.

3.

O dochowaniu ruchomego maiątku małoletniego.

Przyięty przez opiekuna w ſwóy dozór i zawiadowanie ruchomy maiątek, prawa wieczyſte, wexle, zaſtawy, i temu podobne, i wſzelkie rzeczy opiekun chować winien w ſpoſobnych, i beſpiecznych mieyſcach, ażeby od złego dozoru, lub niedbalſtwa zepſute, utracone, lub zniſzczone nie były.

4.

O porządnych przychodowych, i rozchodowych kſięgach.

O dochodach małoletniego Opiekun obowiązany ieſt prowadzić porządne, i wierne przychodowe, á o rozchodach rozchodowe kſięgi od roku do roku, i ſtara ſię aby dochody zebrane były, w ſwoim czaſie i terminie, á rozchody, aby ſię czyniły bez zbytkow.

5.

O oſobie małoletniego, iego utrzymywaniu, i wychowaniu.

O oſobie, i zdrowiu małoletniego Opiekun mieć ma naypilnieyſzą pieczę, i ſtara ſię wſzelkim ſpoſobem, ażeby małoletni wychowany był w boiaźni Bożey, w znaiomości tey wiary, w którey ſię urodził

rodził

рой родился, въ правилахъ добронравія, въ удаленіи отъ всѣхъ злыхъ примѣровъ, сердце и нравъ отъ самаго дѣтства развращающихъ и повреждающихъ; и для того (буде малолѣтный не помѣщенъ въ общественныхъ для дворянъ училищахъ) надлежитъ Опекуну опредѣлить къ малолѣтному для услуженія необходимо только нужныхъ служителей, людей добрыхъ и поведенія непорочнаго, а для воспитанія и наученія не принимать бродягъ, отъ коихъ добра ожидать не можно, и кои болѣе нравы и сердце портятъ и развращаютъ, нежели на путь добродѣтели наставляютъ; но принимать такихъ людей, кои въ знаніи и въ поведеніи законами опредѣленное свидѣтельство выдержали, и оное имѣютъ, и добронадежны. Содержаніе же малолѣтнаго и съ опредѣленными къ нему людьми для услуженія и для воспитанія должно быть отпущено изъ доходовъ малолѣтнаго, ведя о всемъ вѣрные счеты, и отрѣшая всѣ излишнія, не нужныя и роскошныя прихоти, дабы малолѣтный отъ самой младости поваженъ былъ къ благопристойной умѣренности какъ въ жизни, такъ и въ поведеніи, и чрезъ то приуготовился, въ какомъ бы состояніи общества, или родѣ службы ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА быть ни случилось, вести жизнь поря-

rodził, w obyczayności, w oddaleniu od wszystkich złych przykładow serce, i obyczaie od samego dzieciństwa zarażaiących, i psuiących; i dla tego, (ieżeli małoletni niepomieszczony w publicznych dla szlachty szkołach) powinien opiekun wyznaczyć do małoletniego dla usługi niewięcey osòb, iak tylko ile konieczna potrzeba wyciąga, ludzi dobrych i postępkow nienagannych; dla wychowania zaś, i nauki nie przyimować włóczeg, od których żadnego dobra oczekiwać nie można, i którzy serce, i obyczaie raczey psuią, i zarażaią, niżeli na drogę cnoty nawodzą; ale przyimować takich ludzi, którzy co do umieiętności, i sprawowania się prawami przepisany examen wytrzymali, i świadectwo maią, i na których polegać można. Na utrzymywanie zaś małoletniego z naznaczonemi do niego ludźmi dla usługi, i wychowu, należy wydać, ile potrzeba, z dochodow małoletniego, prowadząc we wszystkim wierne rachunki, i usuwaiąc wszystkie niepotrzebne, zbytnie, i do miękkości wiodące wymysły, aby małoletni od samego niemowlęstwa przyzwyczaiany był do przystoynego pomiarkowania, iako w życiu, tak i w postępkach, á przez to sposobił się, w iakimkolwiek bądź stanie społeczności, lub rodzaiu służby JMPERATORSKIEY być mu się zdarzyło, prowadzić życie porządne, do maiątku stosowne, nie kłótliwe od wierzycielow, i niekłopotliwe od domowego

дочную, сходственную съ достаткомъ, безхлопотную отъ заимодавцовъ и безмятежную отъ домашняго неустройства, весьма отдаленную отъ расточенія разоряющаго роды и поколѣнія, и удаленъ бы былъ отъ жизни разстроивающей умы, истребляющей въ подчиненныхъ повиновеніе и отъ умаляющей почтеніе ко властямъ законами опредѣленнымъ.

6.

О послушаніи къ Опекунамъ и о порядочномъ управленіи деревнями и людьми малолѣтнаго.

Деревни и люди малолѣтнаго должны быть во всякомъ повиновеніи Опекунамъ; Опекунамъ же надлежитъ содержать, или приводить деревни и людей малолѣтнаго въ такое состояніе, чтобъ малолѣтный получалъ съ нихъ принадлежащіе ему доходы; государственные поборы бездоимочно были выплачены въ опредѣленное время; крестьяне же и люди малолѣтнаго и все ему принадлежащее въ добропорядочномъ положеніи сохранено пребыло; хлѣбопашество въ удобныхъ къ тому мѣстахъ не ослабѣвало, равномѣрно и скотоводство; всякіе же иные деревенскіе законами незапрещенные промыслы, по удобству разнообразныхъ мѣстъ положенія, выгодъ или заведенія не были презираемы, упущены, или разорены.

nieporządku, całe oddalone od rozrzutności wyniszczaiącey rody, i pokolenia; tudzież aby daleki był od sposobu życia przewracaiącego rozum, wykorzeniaiącego powolność i posłuszeństwo w podległych, i umnieyszaiącego uszanowanie ku władzom prawami postanowionym.

6.

O posłuszeństwie opiekunom, i porządnym utrzymywaniu ludzi, i wsi małoletniego.

Wsie i ludzie małoletniego powinni być ze wszelkim posłuszeństwem dla opiekunow, Opiekunowie zaś winni utrzymywać; czyli przyprowadzać wsie, i ludzi małoletniego do takiego stanu, ażeby małoletni miał od nich należące iemu dochody; podatki Monarsze bez remanentu, i w swoim czasie płacone były, poddani zaś, i ludzie małoletniego, i wszystko co do niego należy w porządnym stanie zachowane było; rolnictwo w mieyscach przyzwoitych niezaniedbywało się, rownież stada, i obory; wszystkie zaś inne wieyskie prawami dozwolone przemysły, pochodzące z rozmaitego położenia mieysc, wygod, i zaprowadzeń, aby nie były lekce ważone, opuszczone, lub spustoszone.

7.

О починкѣ строеній и о исправленіи наложенныхъ на домы и на прочее общественныхъ должностей.

Нужныя же и полезныя строенія малолѣтнаго гдѣ находятся, Опекунъ не допуститъ до разрушенія, или упадка, но старается ихъ по возможности починкою исправить въ удобное время; по деревнямъ же и по городскимъ домамъ всякія положенныя общественныя должности и починки улицъ и дорогъ неупустительно велитъ исправить.

8.

Не употреблять изъ доходовъ малолѣтнаго безъ вѣдома Опекуна и о проч:

Понеже всѣ деревни и люди малолѣтнаго и самъ онъ подъ опекою состоятъ, то прикащики, старосты и выборные, кромѣ опредѣленнаго людямъ на содержаніе и на кормъ птицамъ и всякому скоту, безъ вѣдома Опекуна изъ принадлежащихъ малолѣтному доходовъ денежныхъ, или иныхъ, какого бы званія ни были, не должны употреблять сами собою ничего, но да сохранятъ въ цѣлости принадлежащее малолѣтному помѣщику до Опекунскаго повелѣнія. Оказавшихся же изъ людей малолѣтнаго въ непорядкахъ, или утратѣ помѣщичьяго, Опекунъ власть имѣетъ отрѣшить, и опредѣлить на мѣсто отрѣшеннаго другаго, буде въ томъ есть нужда. Въ тѣлесныхъ же наказаніяхъ людей и крестьянъ Опекунъ самъ собо-

7.

O reparacyi budowli, i wypełnieniu publicznych powinności nałożonych na domy, i inne possessye.

Gdzie się znayduią domy i budowle pożyteczne małoletniego, Opiekun nie da im się ruynować, i obalać, ale stara się, ile być może, poprawiać one w czasie przyzwoitym; po wsiach zaś, i domach w mieście, wszystkie nakazane publiczne powinności, i poprawy dróg, i ulic bez omieszkania wypełniać każe.

8.

Bez wiadomości opiekuna dochodow nie używać.

Ponieważ wszystkie wsie, i ludzie małoletniego, i on sam pod opieką zostaie, á za tym podstaroście, starosta, i wóyt, prócz tego, co wyznaczono iest na utrzymanie ludzi, i karm ptastwa, i bydła, bez wiadomości opiekuna, z należących małoletniemu dochodow pieniężnych, czyli iakiego bądź innego rodzaiu, niepowinni używać sami niczego, ale zachować maią wcałości wszystko, co małoletniemu należy, do dyspozycyi Opiekuna. Ludzi zaś niezdatnych do służby, albo trwoniących maiątek małoletniego, opiekun ma prawo oddalić od służby, á na mieysce onych naznaczyć drugich, gdy tego potrzeba. Co się zaś tycze kar cielesnych, tedy opiekun czynić ie sam nie iest mocen; ale za kryminalne i prawom przeciwne przestępstwa ma odesłać winnego z ludzi, czyli z chłopow tam, gdzie według praw należy; zá

małe

бою поступать не властенъ, но за уголовныя преступленія и законамъ противныя вины да отошлетъ изъ людей, или крестьянъ виновнаго, куда по законамъ надлежитъ; за малыя же домашнія погрѣшности Опекунъ въ городѣ вручитъ людей Городничему для наказанія и воздержанія, а въ деревняхъ отдастъ ихъ на судъ прикащикамъ, старостамъ и выборнымъ, которые присходѣ крестьянъ, или собраніи дворовыхъ людей учинятъ имъ наказаніе.

9.

Подробное наставленіе Опекуну предписываетъ дворянская опека.

Подробнаго наставленія Опекунамъ о правленіи деревнями и имѣніемъ и о собираніи доходовъ малолѣтнаго здѣсь не предписывается; ибо каждой дворянской опекѣ по положенію мѣстъ и состоянію имѣнія малолѣтнаго сходственное о томъ предписаніе учинить оставляется.

10.

О приобрѣтеніи добрымъ хозяйствомъ.

Опекунъ сверьхъ прежде положенныхъ доходовъ или оброковъ самъ собою ничего не налагаетъ, и крестьянъ и людей излишними поборами и работами отнюдъ не отягощаетъ; приобрѣшеніе же доброю экономіею къ пользѣ и умноженію доходовъ и имѣнія малолѣтнаго, по состоянію времени и по разсмотрѣнію Опекуновъ или

учре-

małe zaś i potoczne wykroczenia, opiekun w mieście odda Horodniczemu dla powściągnienia, i kary, po wſiach zaś odda ná ſąd podſtarościch, ſtaroſtow, i woytow, którzy przy zgromadzeniu włościan albo zebrawſzy dworſkich ludzi przyzwoicie ich ukarzą.

9.

Szczególne inſtrukcye opiekunowi daie ſzlachecka opieka.

Nie wypiſuią ſię tu ſzczególne inſtrukcye opiekunom, o urządzeniu wſiow, i maiątkow, i o zbieraniu dochodow małoletniego, gdyż każdey ſzlacheckiey opiece uczynić ie według położenia mieyſca, ſtanu i maiątku małoletniego zoſtawuie ſię.

10.

O nabyciach dobrym goſpodarſtwem.

Opiekun prócz położonych wprzódy dochodow, czyli dani, ſam niczego nienakłada, á chłopow, i ludzi zbytniemi poborami, lub robociznami przez żaden ſpoſob uciemiężać nie ma, nabycia zaś porządnym goſpodarowaniem ku pożytkowi, i pomnożeniu dochodow, i maiątku małoletniego, według czaſu, i rozſądku opiekuna, albo urządzić ná nowo dozwala

учредитъ вновь дозволяется, или перемѣнить къ лучшему не запрещается.

11.

О излишнихъ дворовыхъ людяхъ.

Людей же въ домѣ и въ деревняхъ содержать, какъ прежде содержаны были, или опредѣлить имъ, сколько надобно будетъ на ихъ содержанiе; но буде по разсмотрѣнiю Опекуновъ въ деревнѣ, или въ домѣ малолѣтнаго явятся дворовые люди праздные и излишнiе, то Опекуны могутъ оныхъ отпускать на оброкъ съ паспортами, или опредѣлять, кто къ чему способенъ явится въ домѣ, въ деревнѣ, или на пашню, смотря однако же на вѣрность и услугу каждаго.

12.

О взысканiи долговъ съ заимщиковъ.

По разпоряженiи содержанiя малолѣтнаго и его воспитанiи, и по устроенiи порядочномъ домашней и деревенской его экономiи, Опекунъ долженствуетъ обратить вниманiе и на прочiя дѣла малолѣтнаго; и буде есть закладныя, или векселн, или долги, то Опекуны взыскиваютъ оныя деньги въ сроки съ заимщиковъ; а въ случаѣ неплатежа, закладныя для записи объявляютъ, гдѣ по законамъ надлежитъ, и прозьбу производятъ о справкѣ и отказѣ заложеннаго имѣнiя за малолѣтнымъ,

się, albo odmienić ku lepszemu nie zabrania się.

11.

O ludziach we dworze nad potrzebę znayduiących się.

Ludzi zaś w domu i po wsiach utrzymywać ma, iako pierwey utrzymywani byli, lub naznaczać im, ile będzie potrzeba na ich utrzymanie, wszakże ieżeli po rozpatrzeniu opiekunow, znaydą się ludzie w domu, lub ná wsi małoletniego próżni, i niepotrzebni, tedy opiekun mocen iest uwolnić ich ná czynsz (*d*) zá paszportem, albo naznaczać do tego mieysca, gdzie który sposobnym będzie, w domu, alboli też ná wsi, lub też do roli, maiąc iednak wzgląd, ná wierność i usługę każdego.

12.

O pozyskaniu długow od dłużnikow.

Po urządzeniu utrzymywania małoletniego, i iego wychowu, i po udysponowaniu porządnym domowey i wieyskiey iego ekonomii, opiekun obowiązany iest zwrócić oko i ná inne interessa małoletniego, i tak, ieżeli są zastawy, lub wexle, lub długi, tedy opiekunowie odbieraią w czasie przyzwoitym pieniądze od dłużnikow, á w przypadku nieopłacenia; zastawy dla zapisania prezentuią gdzie prawa każą, i podaią prozbę, o wyśledzenie tego, i podania ná wieczność zastawnego maiątku ná rzecz małoletniego, i do skarbu

нымъ, и пошлины платятъ изъ его доходовъ; векселиже въ срокъ протестуютъ и долги взыскиваютъ, деньги же малолѣтнаго отдаютъ въ узаконенные проценты на вѣрныя закладныя, или же отдаютъ ихъ въ банкъ для того же употребленія.

13.

О заплатѣ долгопъ малолѣтнаго.

Буде же случится, что имѣніе малолѣтнаго отягощено долгами, то Опекуны стараются изъ оставшихъ за расходами доходовъ, не оспоримые долги уплачивать, и имѣніе малолѣтнаго освободить отъ всякаго долга. Буде же доходы не достаточны для заплаты вдругъ долговъ, то Опекунамъ стараться изворачиваться такъ, чтобъ времени не терпящіе долги напередъ выплачены были, а на другіе было выиграно время. Въ самыхъ же нужныхъ, или сомнительныхъ случаяхъ, прописывая свое мнѣніе, докладываться дворянской опекѣ, и требовать отъ нея наставленія.

14.

Опекуну ходатайство имѣть за дѣлами малолѣтнаго.

Буде есть по деревнямъ малолѣтнаго дѣла въ судебныхъ мѣстахъ, то за оными Опекуну ходатайство имѣть поручается, и предписывается во всѣхъ случаяхъ избирать тѣ способы, кои

ма-

wnoszą z dochodow iego prawem przepisaną od kupli wieczystych maiątkow opłatę; wexle zaś w terminie protestuią, i długi odbieraią; pieniądze zaś małoletniego oddaią w procencie prawem przepisanym ná pewne zastawy, alboli też oddaią ich do banku podobnież dla procentow.

13.

O opłacie długow małoletniego.

Jeżeli zaś zdarzy się, że maiątek małoletniego iest obciążony długami, tedy opiekunowie staraią się z pozostałych od expensy dochodow niezaprzeczone długi opłacać, i maiątek małoletniego oswobodzić od wszelkiego długu. Jeżeli zaś dochody nie są dostateczne ná opłatę razem wszystkich długow, tedy opiekunowie maią się obracać tak, aby długi nie cierpiące zwłoki opłacić nayprzód, á na opłacenie innych zyskać czas. W nagłych zaś, i wątpliwych zdarzeniach wypisawszy mniemanie swoie udać się maią do szlacheckiey opieki, i prosić od niey informacyi.

14.

Opiekun staranie mieć ma w sprawach małoletniego.

Jeżeli są u którego sądu, reguluiące się do dóbr małoletniego sprawy, tedy staranie o nich opiekunowi porucza się, i zaleca się we wszelkich zdarzeniach obierać te śrzodki które małoletniemu spokoyną dzierżawę maiątku przynieść mogą.

малолѣтному спокойнѣйшее владѣнїе имѣнїемъ доставить могутъ.

15.

Опекуны малолѣтнаго дворянина подчинены дворянской опекѣ.

Опекуны малолѣтнаго дворянина подчинены дворянской опекѣ, и отъ оной получаютъ наставленїе.

16.

О Опекунскомъ отчетѣ.

По окончанїи опеки, то есть по совершеннолѣтїи малолѣтнаго, Опекуны отчетъ свой вручаютъ дворянской опекѣ, въ которую сверьхъ того въ теченїи опеки погодно присылаютъ отчетъ какъ о доходахъ, такъ и о содержанїи и воспитанїи малолѣтнаго.

17.

Что Опекунамъ за труды опредѣляется.

За труды Опекунамъ (сколько бы ихъ ни было) дозволяется всѣмъ вмѣстѣ взять пять процентовъ изъ доходовъ малолѣтнаго погодно.

ГЛАВА XVII.

О ДОЛЖНОСТИ НИЖНЯГО ЗЕМСКАГО СУДА.

223.

О присутствующихъ.

Въ нижнемъ земскомъ судѣ засѣдаетъ зем-

15.

Opiekunowie małoletniego ſzlachcica pod zwierzchnością ſzlacheckiey opieki.

Opiekunowie małoletniego ſzlachcica, zoſtaią pod zwierzchością ſzlacheckiey opieki, i od niey biorą inſtrukcyą.

16.

O obrachunku opiekunow.

Po ſkończoney opiece, to ieſt gdy małoletni przyidzie do lat doyrzałych, opiekunowie obrachunek ſwóy oddaią ſzlacheckiey opiece, którey prócz tego w ciągu opieki co rocznie daią ſprawę ná piſmie, iako o dochodach, tak i o utrzymaniu, i wychowie małoletniego.

17.

Co zá pracę opiekunom naznacza ſię.

Zá pracę opiekunow (ile ich będzie) pozwala ſię wſzyſtkim wraz wziąć pięć procentow z dochodow małoletniego co rocznie.

ROZDZIAŁ XVII.

O POWINNOSCI NIZSZEGO ZIEMSKIEGO SĄDU.

223.

O zaſiadaiących.

W Niżſym ziemſkim ſądzie zaſiada ziemſki

земскій Исправникъ и два Засѣдателя, но буде обширность уѣзда того требуетъ, то оставляется на разсмотрѣніе правленія губернскаго приказать выбрать и третьяго Засѣдателя земскаго суда, кои выбираются, опредѣляются и присылаются чрезъ три года, какъ о томъ предписано въ статьяхъ 23, 35, 65, 66, 67, 75, 166 и 336.

224.

Нижнему земскому суду поручается 1. Земская полиція или благочиніе, 2. Приведеніе въ исполненіе закона, 3. Приведеніе въ дѣйствіе повелѣній правленія, рѣшенія палатъ и верьхняго и уѣзднагѣ суда, и чинить отказы.

Нижній земскій судъ долженствуетъ во первыхъ имѣть бдѣніе, дабы въ уѣздѣ сохранены были благочиніе, добронравіе и порядокъ; второе, чтобъ предписанное законами полезное повсюды въ уѣздѣ исполняемо и сохраняемо было; въ случаѣ же нарушенія оныхъ, нижній земскій судъ по состоянію дѣла, не смотря ни на какое лице, всякаго долженъ приводить къ исполненію предписаннаго закономъ; и третіе, нижній земскій судъ одинъ въ уѣздѣ право имѣетъ приводить въ дѣйствіе повелѣнія правленія, рѣшенія палатъ, верьхнихъ и уѣздныхъ судовъ, и чинить отказы.

225.

По дѣламъ до полиціи, до мостовъ и дорогъ касающимся, ни-

По дѣламъ до полиціи, или благочинія земскаго касающимся, и по дѣламъ о мостахъ и дорогахъ нижній земскій судъ состоитъ прямо подъ

жній

ſki Sprawnik, i dway Zaſiadaiący; wſzakże, ieżeli rozległość powiatu wyciąga, tedy oddaie ſię ná rozſądek i wolę rządu guberſkiego rozkazać wybrać i trzeciego Zaſiadaiącego do niżſzego ziemſkiego ſądu, którzy wybieraią ſię, naznaczaią ſię, i przeſyłaią ſię, co trzy lata według przepiſow w punktach 23. 35. 65. 66. 67. 75. 166. i 336.

224.

Niżſzemu ziemſkiemu ſądowi porucza ſię: 1. Ziemſka policya, czyli dozor porządku. 2. Exekucya praw. 3. Exekucya rozkazow rządu, wyrokow izb, i wyżſzego, i powiatowego ſądu, tudzież podanie maiątkow.

Niżſzy ziemſki ſąd powinien mieć baczność, nayprzod: o zachowanie w powiecie policyi, obyczayności, i porządku; powtóre: aby to, co pożytecznego prawa przepiſały, wſzędy w powiecie dopełniano, i zachowywano; w przypadku zaś naruſzenia onych, niżſzy ziemſki ſąd według ſtanu rzeczy, nie maiąc ná nikogo względu, winien ieſt każdego przyniewalać do wypełnienia prawnych przepiſow; i potrzecie: ſam tylko niżſzy ziemſki ſąd w powiecie ma prawo przywodzić do exekucyi rozkazy rządu, wyroki izb, wyżſzych i powiatowych ſądow, i podawać maiątki.

225.

Co ſię tycze policyi, moſtow, i dróg, niżſzy ziemſki ſąd należy proſto do guberſkiego rządu.

Co do dzieł policyi powiatowey tyczących ſię, także co do dzieł o moſtach i drogach niżſzy ziemſki ſąd zależy proſto od rządu guberſkiego.

жній земскій судъ состоитъ прямо подъ губернскимъ правленіемъ.

повелѣніемъ губернскаго правленія.

226.

Нижній земскій судъ наблюдать имѣетъ, дабы запрещеннымъ никто не торговалъ въ уѣздъ.

Нижній земскій судъ долженствуетъ наблюдать, дабы никто запрещеннымъ не торговалъ въ уѣздѣ, и чрезъ межу уѣзда не возилъ запрещеннаго.

227.

Нижній земскій судъ имѣетъ свѣденіе о торговыхъ цѣнахъ.

Нижній земскій судъ долженъ имѣть свѣденіе о торговыхъ цѣнахъ въ уѣздѣ всякаго рода хлѣба и харча, и о семъ по прошествіи каждаго мѣсяца дѣлать записку, и вносить въ особливую на то книгу, дабы всегда по ней справиться можно было, по какой цѣнѣ въ которое время въ году хлѣбъ состоялъ.

228.

Нижній земскій судъ имѣетъ смотрѣніе, чтобъ вѣсы и мѣры въ уѣздѣ были вѣрны и исправны.

Нижній земскій судъ имѣетъ такъ же прилѣжное смотрѣніе, чтобъ въ уѣздѣ вездѣ мѣры и вѣсы были вѣрныя, исправныя и заклейменыя; за лживыя же чинитъ взысканіе по узаконеніямъ.

229.

Нижній земскій

Нижній земскій судъ бдѣніе имѣетъ,

226.

Niżſzy ſąd ziemſki doſtrzegać ma, aby w powiecie nikt nie kupczył zakazanym towarem.

Niżſzy ziemſki ſąd doſtrzegać powinien, aby nikt zakazanym towarem niekupczył w powiecie, i w granice powiatu nie wwoził towaru zakazanego.

227.

Niżſzy ſąd ziemſki wiedzieć ma o cenach targowych.

Niżſzy ziemſki ſąd winien ieſt mieć wiadomości o targowych cenach w powiecie wſzelkiego gatunku zboża, i żywności, i o tym każdo-mieſięczną czynić adnotacyę, i wnoſić ią w oſobną ná to ſporządzoną kſięgę, ażeby z niey można było zawſze zaſiągnąć wiadomości, iaką ceną w którym czaſie roku zboże przedawało ſię.

228.

Niżſzy ziemſki ſąd ma patrzeć, aby miary i wagi w powiecie były wierne, i porządne.

Niżſzy ziemſki ſąd ma pilny dozór także, aby w powiecie miary i wagi były wſzedy wierne i porządne, i piątnowane, zá fałſzywe zaś karać według przepiſu praw.

229.

Niżſzy ziemſki

Niżſzy ziemſki ſąd ma pilnie doſtrze-

судъ бдѣніе имѣетъ, дабы никто бѣглыхъ людей не принималъ, не держалъ и не укрывалъ.

чтобъ въ уѣздѣ никто бѣглыхъ людей не принималъ, не держалъ и не укрывалъ; и буде гдѣ явится таковый ослушникъ и нарушитель установленнаго порядка, кто бы принималъ, держалъ, или у себя укрывалъ бѣглаго, то нижній земскій судъ долженъ (буде не отдастъ добровольно) поступить съ таковымъ, какъ по законамъ предписано. Кто же по симъ дѣламъ не доволенъ производствомъ нижняго земскаго суда, тотъ просить можетъ въ уѣздномъ судѣ, а гдѣ онаго нѣтъ, въ нижней расправѣ о производствѣ дѣла; но сіе прошеніе не есть аппелляція, или переносъ, но просителю дается право избрать, быть судиму или нижнимъ земскимъ судомъ, или уѣзднымъ судомъ, или нижнею расправою; и тогда нижній земскій судъ обязанъ учиненное имъ по тому дѣлу послать въ уѣздный судъ, или въ нижнюю расправу. За бѣглыхъ же людей отвѣтствуетъ тогда тотъ, у кого они найдены до тѣхъ поръ, пока рѣшеніе уѣзднаго суда возпослѣдуетъ.

230.

Дороги, мосты и переправы суть въ вѣдомствѣ нижняго земскаго суда.

Нижній земскій судъ въ вѣдомствѣ своемъ имѣетъ всѣ дороги и мосты, и прилагаетъ неусыпное смотрѣніе и попеченіе, чтобъ дороги, мосты и переправы чрезъ рѣки и воды въ такомъ испра-

Sąd baczenie ma, aby nikt zbiegłych ludzi nie przyimował, nie-utrzymywał, i nie-przechowywał.

gać, aby nikt w powiecie zbiegłych ludzi nieprzyimował, nieutrzymywał, i nieprzechowywał; i ieżeliby gdzie zdarzył się taki nieposłuszny, i naruszyciel ustanowionego porządku, któryby zbiegłych ludzi przyimował, utrzymywał, i przechowywał, tedy niższy ziemski sąd, ma postąpić z owym tak, (ieżeli dobrowolnie niewyda) iako prawa przepisuią. Kto zaś w podobnym dziele niechciałby przestać ná takowym wyprowadzeniu sprawy niższego ziemskiego sądu, ten może podać prozbę do sądu powiatowego, lub gdzie iego nie ma, do rozprawy niższey, o wyniesienie ná nowo sprawy. Wszakże ta prozba nie iest appellacya, ani przeniesienie, ale stronie proszącey daie się prawo obrania sobie sądu, lub niższego ziemskiego, lub powiatowego, lub niższey rosprawy, á w tenczas niższy ziemski sąd obowiązany iest posłać uwiadomienie o tym, co uczynił w tym dziele do powiatowego sądu, czyli rozprawy niższey. Z i zbiegłych zaś ludzi odpowiada tym czasem ten, u kogo znaleziono, aż do decyzyi powiatowego sądu.

230.

Drogi, mosty, przeprawy są w zawiadowaniu niższego sądu ziemskiego.

Niższy ziemski sąd w swoim zawiadowaniu ma wszystkie drogi, i mosty, i dokłada nieustanney baczności, ażeby drogi, i mosty, i przeprawy przez rzeki, i wody były w stanie tak porządnym utrzymywane

исправномъ состоянїи содержаны были, чтобъ проѣзжимъ не было ни остановки, ни опасности.

231.

Нижнїй земскїй судъ изслѣдывает дѣла на мѣстѣ бездснежно.

Нижнїй земскїй судъ вездѣ на мѣстѣ дѣла вѣдомства своего изслѣдываетъ, не требуя ни какого рода заплаты ни за дѣло, ни за проѣздъ; а какъ скоро свѣдаетъ о таковыхъ дѣлахъ, кои обществу вредъ наносятъ, и не до его рѣшенїя принадлежатъ, о томъ дастъ знать, куда надлежитъ.

232.

Нижнїй земскїй судъ не забираетъ для допросовъ многагo числа людей, но переѣзжаетъ съ мѣста на мѣсто, и для чего.

Буде явится дѣло такого рода, что многое число людей допросить надлежитъ изъ одного, или изъ разныхъ селенїй, или жилищъ; то нижнїй земскїй судъ съ долженъ ѣхать изъ одного мѣста въ другое, дабы не забирать людей излишно, и ихъ не отлучить отъ домовъ, работъ, ремесла и прокормленїя; и по зрѣлому и точному разсмотрѣнїю всѣхъ обстоятельствъ на мѣстѣ, нижнїй земскїй судъ заключитъ приговоръ, который по самой истиннѣ и въ слѣдствїе законовъ учинить надлежитъ.

wane, aby przeieżdzaiący nie mieli ani mitręgi, ani niebeſpieczeńſtwa.

231.

Niżſzy ziemſki ſąd czyni inkwizycye dzieł ná mieyſcu bez płatnie.

Niżſzy ziemſki ſąd wſzędy ná mieyſcu dzieła do ſwoiey iurysdykcyi należące śledzi, niewyciągaiąc żadnego rodzaiu nadgrody, ani zá inkwizycye, ani zá przeiazd, á ſkoro ſię dowie o takich dziełach, które powſzechności przynoſzą ſzkodę, á nie do iego iurysdykcyi należą, tedy o tym da wiedzieć, gdzie należy.

232.

Niżſzy ziemſki ſąd nie zgromadza dla inkwizycyi wielkiey liczby ludzi, ale ſam iedzie z mieyſca ná mieyſce, i dla czego.

Jeżeli zdarzy ſię dzieło takiego rodzaiu, iż wielką liczbę oſób ná inkwizycyą brać trzeba z iedney lub wielu wſi, albo domów, niżſzy ziemſki ſąd, winien ieſt iechać z iednego mieyſca ná drugie, aby lud darmo niewłóczyć, i nie odrywać go od domoſtwa, robocizny, rzemioſł, rękodzieł, i wſzelkiey pracy, którą ſię przekarmia; á po doyrzałym, i punktualnym rozbiorze wſzyſtkich okoliczności, niżſzy ziemſki ſąd ná mieyſcu uczyni wyrok, który podług prawdy rzeczywiſtey, i ná mocy prawa wydać należy.

233.

О переносѣ дѣлъ изъ нижняго земскаго суда.

Буде кто нижняго земскаго суда исполненіемъ по повелѣнію, или рѣшенію верьхняго какого либо мѣста недоволенъ, и доказать можетъ, что нижній земскій судъ не законно поступилъ; тотъ долженъ просить въ четыренедѣльный срокъ въ томъ верьхнемъ мѣстѣ той губерніи, отъ котораго то повелѣніе, или рѣшеніе для исполненія въ нижнемъ земскомъ судѣ получено. Буде же дѣло началось по прошенію Стряпчаго, или по усмотрѣнію самого земскаго Капитана, или нижняго земскаго суда, или по прошенію, или объявленію истца, и потомъ кто бы рѣшеніемъ нижняго земскаго суда недоволенъ былъ, тотъ о своемъ неудовольствіи да объявитъ нижнему земскому суду, и въ четыренедѣльный срокъ просить можетъ законнымъ порядкомъ въ уѣздномъ судѣ, какъ сказано въ статьѣ 229. И тогда нижній земскій судъ производство отошлетъ въ уѣздный судъ, а гдѣ онаго нѣтъ, въ нижнюю расправу, и буде кто по тому дѣлу подъ стражею содержится или чемъ ополиченъ, то и таковаго съ онымъ дѣломъ отошлетъ въ уѣздный судъ, или въ нижнюю расправу.

Ни-

233.

O przenosie czyli appellacyi spraw od niższego ziemskiego sądu.

Jeżeli kto exekucyą rozkazu, lub wyroku wyższego iakiego sądu uczynioną ppzez sąd niższy niekontentuie się, i dowieść może, że sąd niższy bezprawnie w tey mierze, postąpił, tedy ten żałować się może w terminie czterech niedziel przed tym wyższym swoiey gubernii sądem, od którego niższy ziemski sąd miał sobie przysłany rozkaz, lub wyrok do wypełnienia. Jeżeliby zaś zaczeła się sprawa zá żałobą Adwokata albo zá dostrzeżeniem samego Kapitana ziemskiego, lub ziemskiego niższego sądu; albo zá prozbą lub obiawieniem poszukuiącege, i potym niekontentował się kto wyrokiem sądu niższego ziemskiego, ten obiawić ma to nieukontentowanie się niższemu ziemskiemu sądowi, i w terminie cztero-niedzielnym podać prozbę prawnym porządkiem do powiatowego sądu, iako się wyżey w punkcie 229 powiedziało. A w ten czas niższy ziemski sąd sprawę odeszle do powiatowego sądu, á gdzie go nie masz, do niższey rosprawy; á ieżeli kto dla tey sprawy pod strażą zostaie, albo iest poszlakowany, tedy i takowego przy tey sprawie odeszle do powiatowego sądu, lub do niższey rosprawy.

234.

Нижній земскій судъ во всякое время засѣдаетъ тамъ, гдѣ свѣдаетъ, что непорядки есть, или куда посланъ, или позванъ будетъ.

Нижній земскій судъ не имѣетъ опредѣленнаго въ году времени для засѣданія, но во всякое время собирается въ уѣздѣ тамъ, гдѣ свѣдаетъ, что непорядки учинились, или куда позванъ, или посланъ будетъ.

ГЛАВА XVIII.

О ДОЛЖНОСТИ ЗЕМСКАГО ИСПРАВНИКА, ИЛИ КАПИТАНА.

235.

Предписаніе земскому Исправнику или Капитану.

Нижнему земскому суду поручено въ уѣздѣ, 1. земская полиція, или благочиніе, 2. приведеніе въ исполненіе закона, 3. приведеніе въ дѣйствіе повелѣній правленія и проч; отъ земскаго же Исправника, какъ онъ есть первый Засѣдатель сего суда, требуется и предписывается ему слѣдующее:

236.

Нравоучительное наставленіе земскому Исправнику.

Земскому Исправнику надлежитъ отправлять должность свою съ непоколебимою вѣрностію и ревностію къ службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, съ доброхотствомъ и человѣколюбіемъ къ народу, съ осторожною

ко-

234.

Niższy ziemski sąd w każdym czasie zasiada tam, gdzie dowie się, iż nieporządki zdarzyły się, lub gdzie posłany, lub przyzwany będzie.

Niższy ziemski sąd nie ma naznaczonych sobie w roku terminow do zasiadania, ale w każdym czasie zbiera się w powiecie tam, gdzie dowie się, iż nieporządek stał się, lub gdzie przyzwany, lub posłany będzie.

ROZDZIAŁ XVIII.

O POWINNOSCI ZIEMSKIEGO SPRAWNIKA CZYLI KAPITANA.

235.

Zalecenie ziemskiemu Sprawnikowi czyli Kapitanowi.

NIższemu ziemskiemu sądowi poruczono iest: 1. powiatowa policya, czyli dozór spokoynego wszystkich zachowania się. 2. exekucya praw 3. wypełnienie nakazow rządu i t. d. Od ziemskiego zaś Sprawnika, iako on iest pierwszym Zasiadaiącym w tym sądzie, wyciąga się, i zaleca się co następuie:

236.

Instrukcya co do obyczaiow Sprawnikowi.

Ziemski Sprawnik powinien sprawować urzad swóy z nienaruszoną wiernością, i gorliwością o służbę JMPERATORSKĄ, z uprzeymością, i ludzkością dla ludzi, z ostrożną łagodnością, bez słabości wszakże, we wszystkich dziełach, i pilnością nie-

кротостію безъ ослабленія во всѣхъ дѣлахъ и съ непрестаннымъ бдѣніемъ, дабы вездѣ установленный порядокъ всѣми и каждымъ въ уѣздѣ сохраненъ былъ въ цѣлости.

237.

О сохраненіи присяги подданнической вѣрности къ Особѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и о не допущеніи предпріятія въ противность оной.

Земскій Исправникъ самъ и всѣ въ уѣздѣ живущіе обязаны клятвою предъ всемогущимъ Богомъ въ сохраненіи ненарушимо подданнической вѣрности къ Особѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и какъ безъ нарушенія временнаго и вѣчнаго своего блаженства клятву свою преступить не могутъ; для того земскому Исправнику поручается и предписывается бдѣніе, дабы никто въ противность подданническаго долга и послушанія, въ уѣздѣ ничего не предпріялъ и не учинилъ. Буде же паче чаянія, гдѣ окажется сему противное предпріятіе, то земскій Исправникъ не токмо о томъ увѣдомить долженствуетъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи, но имѣетъ до того не допустить, и смирить по мѣрѣ данной ему власти нарушителя общаго, частнаго и собственнаго своего покоя и блаженства, въ чемъ всякій вѣрный ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА подданный обязанъ по мѣрѣ власти, силы и возможности своей помогать земскому Исправнику.

ſpracowaną, aby uſtanowiony porządek od wſzyſtkich, i od każdego zachowany był zupełnie.

137.

O zachowaniu przyſięgi poddańſkiey wierności ku Oſobie JMPERATORSKIEY i o niedopuſzczeniu przeciwnych iey zamiarow.

Ziemſki Sprawnik ſam, i wſzyſcy w powiecie żyiący ludzie związali ſię przyſięgą przed wſzechmocnym BOGIEM, co do zachowania nienaruſzonego, poddańſkiey wierności NAYJASNIEYSZEMU JMPERATOROWI, á iako bez naruſzenia doczeſney, i wieczney ſzczęśliwości ſwoiey, przeſtąpić tey przyſięgi nie mogą, przeto ziemſkiemu Sprawnikowi porucza ſię, i zaleca ſię czuyne baczenie, aby nikt w powiecie cokolwiek bądź przeciwnego poddańſkiemu obowiązkowi, i poſłuſzeńſtwu niezamyślił, i nieuczynił. Jeżeliby zaś, czego nieſpodziewamy ſię, okazało ſię gdzie przeciwne temu przedſięwzięcie, tedy ziemſki Sprawnik nietylko obowiązany ieſt uwiadomić o tym rząd guberſki, i Głównokomenderuiącego, czyli Gubernatora, ale winien ieſt ſtarać ſię niedopuścić do tego, i w miarę daney mu władzy, okrócić burzyciela powſzechney, oſobney każdego, i właſney iego ſpokoyności, i pomyślności; do czego każdy wierny JMPERATORSKI poddany winien ieſt w miarę władzy, ſił, i ſpoſobności ſwoiey pomagać ziemſkiemu Sprawnikowi.

238.

О свидѣтельствѣ прилипчивыхъ болѣзней, и о лѣчени больныхъ.

Буде (отъ чего Боже сохрани) въ уѣздѣ окажутся на людяхъ прилипчивыя болѣзни, яко то горячки съ пятнами, кровавые поносы и другія тому подобныя болѣзни, то земскому Исправнику освидѣтельствовать немедлѣнно самому на мѣстѣ съ находящимися въ уѣздѣ Докторомъ, или Лѣкаремъ при приходскомъ Священникѣ и двухъ свидѣтеляхъ; и буде подлинно таковыя болѣзни по свидѣтельству явятся, то для предупрежденія прилипчивости, земскій Капитанъ отлучить имѣетъ здоровыхъ отъ больныхъ; такъ чтобъ сообщенія одни съ другими не имѣли. Пользованіе и излѣченіе поручаетъ врачамъ, самъ же о болѣзни увѣдомляетъ не мѣшкавъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи съ яснымъ Докторскимъ, или Лѣкарскимъ описаніемъ какъ болѣзни, такъ и гдѣ кому и отъ чего она приключилась.

239.

О язвѣ и опредосторожностяхъ отъ оной.

Буде гдѣ въ уѣздѣ за подлинно (что Всевышній да благоволитъ на вѣчное время отвратить отъ людей своихъ) язва окажется, тогда земскій Исправникъ поступать имѣетъ въ силу предписаній 1771 года о осторожностяхъ,

138.

O examinie zaraźliwych chorob, i ich leczeniu.

Jeżeli (czego broń Boże) w powiecie ż iawią się w ludziach zaraźliwe choroby, iako to gorączki zgniłe z piątnami, krwawe biegunki, i inne tym podobne niemocy, tedy ziemski Sprawnik ma one opatrzyć sam bez omieszkania ná mieyscu z Doktorem, lub lekarzem powiatowym w przytomności także Plebana tamecznego, i dwóch świadkow, i ieżeli w samey rzeczy te choroby z examinu tego okażą się zaraźliwemi, tedy, dla przeszkodzenia zarazy, ziemski Sprawnik odłączy zdrowych od chorych tak, aby kommunikacyi iedni z drugiemi nie mieli; ratunek i leczenie poleca lekarzom, sam zaś o chorobie niezwłocznie daie wiedzieć rządowi guberskiemu, Główno-komenderuiącemu, lub Gubernatorowi z dostatecznym Doktorskim, lub lekarskim opisaniem iako choroby, tak też od czego, gdzie, i komu zdarzyła się.

239.

O powietrzu, i ubespieczeniu się od onego.

Jeżeli gdzie w powiecie niewątpliwie (co niech Naywyższy raczy od ludu swego wiecznemi czasy oddalić) okaże się zaraza, czyli powietrze, w tenczas ziemski Sprawnik ma postąpić według przepisu 1771 roku o ostrożnościach; á mianowicie

а именно: 1. о приставленіи караула къ опаснымъ мѣстамъ, 2. о запрещеніи проѣзда сквозь зараженныя мѣста, и о проложеніи обводныхъ дорогъ, 3. о имѣніи огней, 4. о употребленіи предосторожностей для уменьшенія бѣдствія, 5. о приведеніи въ дѣйствіе, какъ предохранить себя отъ прилипчивости.

240.

О селеніяхъ зараженныхъ одною болѣзнію, и о попеченіи для сохраненія челоѣческаго рода.

Буде окажутся гдѣ въ уѣздѣ цѣлыя селенія заражены одною опасною болѣзнію, то земскій Капитанъ приложитъ попеченіе и стараніе о излѣченіи и сохраненіи человѣческаго рода.

241.

О осторожностяхъ по время скотскаго падежа.

Буде въ которомъ мѣстѣ въ уѣздѣ окажется скотскій падежъ, то земскому Исправнику освидѣтельствовать немедлѣнно самому на мѣстѣ, и о семъ увѣдомить не мѣшкавъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи съ яснымъ описаніемъ, гдѣ, отъ чего и сколько скота пало; зараженный скотъ земскій Капитанъ велитъ отдѣлить отъ здороваго, а палый прикажетъ отъ жилья въ отдаленныхъ мѣстахъ, не снимая отнюдъ кожъ, и не касаясь до онаго руками, зарыть въ глубокія ямы; къ зарытію же употреблять надлежитъ длин-

ные

1. o przyſtawieniu warty w niebeſpiecznych mieyſcach. 2. o zabronieniu przeiazdu przez mieyſca zarażone, i oznaczeniu dróg gdzie indziey. 3. o konſerwowanin ogniow. 4. o użyciu śrzodkow dla umnieyſzenia nieſzczęścia. 5. o exekucyi podanych śrzodkow dla ubeſpieczenia ſię od przylgnienia zarazy.

240.

O wſiach zarażonych niebeſpieczną chorobą, i o ſtaraniu o zachowanie rodu ludzkiego.

Jeżeli ſię okażą gdzie w powiecie całe wſie zarażone iaką chorobą niebeſpieczną, tedy ziemſki Kapitan przyłoży ſtarania o uleczeniu, i zachowaniu rodu ludzkiego.

241.

O oſtrożnościach w czaſie zarazy bydła.

Jeżeli w którym mieyſcu w powiecie, okaże ſię odpadnienie bydła, tedy ziemſki Sprawnik ma examinować to ſam bez zwłoki ná mieyſcu, i o tym uwiadomić natychmiaſt rząd guberſki, Głównokomenderuiącego, lub Gubernatora z dokładnym opiſaniem gdzie, odczego, i wiele bydła padło; bydło zarażone każe oddzielić od zdrowego, á padłe każe daleko od mieſzkań, niezdeymuiąc z nich ſkór, i nietykaiąc ſię rękoma, zaryć w głebokie doły; do zarycia zaś użyć należy długich drągow, á doły zaſypać ziemią. Przez wieś gdzie upadek bydła zdarzy ſię, Ziemſki Sprawnik nie dozwoli przeiazdu, i przełoży

ные шесты, а ямы засыпать землею. Сквозь селенія, гдѣ падежъ скотскій случится, земскій Исправникъ запретитъ проѣздъ, и проложитъ обводныя дороги, и поступаетъ въ силу законовъ о семъ 1746, 1771 и 1774 года.

242.

О приведеніи въ послушаніе ослушныхъ.

Буде гдѣ въ уѣздѣ окажется въ чемъ ослушаніе отъ цѣлаго селенія, то земскій Капитанъ увѣдомляетъ о семъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи; а между тѣмъ прилагаетъ стараніе о приведеніи ослушныхъ въ послушаніе по мѣрѣ данной ему власти.

243.

Какъ поступать земскому Исправнику въ случаѣ насильства въ уѣздѣ.

Земскій Исправникъ всякому обиженному даетъ судейское покровительство; и для того буде-гдѣ въ уѣздѣ окажется насильство, то земскій Капитанъ тотъ часъ на мѣстѣ о томъ изслѣдываетъ безъ многаго письменнаго производства, но единственно въ ясность приводитъ, учинился ли такій то случай, или нѣтъ, и свидѣтелей допрашиваетъ, и буде у кого что отнято, и оно на лицо находится, тотъ часъ велитъ возвратить, и дастъ о томъ знать уѣздному суду, къ которому прозьбу производить дозволяется

łoży obiezdne drogi, i postępuie według przepisu praw ná to 1746, 1771, i 1774 roku.

242.

O przyprowadzeniu do posłuszeństwa nieposłusznych.

Jeżeli gdzie w powiecie zdarży się nieposłuszeństwo w czym całey wsi, tedy ziemski Kapitan daie znać o tym rządowi guberskiemu, i Główno-komenderuiącemu, lub Gubernatorowi; á tym czasem stara się przyprowadzić nieposłusznych do posłuszeństwa w miarę daney sobie władzy.

243.

Jak postąpić ma Kapitan Sprawnik w przypadku gwałtu iakiego w powiecie.

Ziemski Sprawnik każdemu ukrzywdzonemu daie sądową protekcyą; i dla tego ieśli się gdzie w powiecie okaże gwałt, tedy ziemski Kapitan natychmiast czyni inkwizycyą ná mieyscu bez wielu ná piśmie formalności, ale iedynie wyprowadza ná iaw rzecz, dochodząc ieśli się to zdarzyło, lub nie, i świadków urzędownie pyta, á ieśli odięto co komu, i znayduie się w naturze, tedy natychmiast powrócić mu każe, i da o tym wiedzieć powiatowemu sądowi, do którego z żałobą przychodzić wolno temu, kto dowieść może, że Kapitan ziemski stronnie, lub niesprawiedli-

тѣмъ, кои доказать могутъ, что земскій Исправникъ пристрастно, или несправедливо поступилъ, какъ о томъ въ 229 и 233 статьѣ предписано.

244.

О истребленіи скопища воровъ, или бѣглыхъ людей.

Буде гдѣ въ уѣздѣ окажется скопище воровъ, или бѣглыхъ людей, то земскій Капитанъ увѣдомляетъ о семъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи; а между тѣмъ, не теряя времени, приложитъ всевозможное стараніе воровъ имать въ тѣхъ мѣстахъ въ уѣздѣ, гдѣ находятся, въ чемъ каждое селеніе обязано подать руку помощи; и буде по слѣдствію окажется, что гдѣ въ селеніи воры, или бѣглые были, и ихъ въ селеніи не имали небреженіемъ, то таковыя селенія подвержены пѣни, и земскій Исправникъ предложитъ нижнему земскому суду, который имѣетъ наложить на нерадивыхъ о общей безопасности, и взыскивать съ таковыхъ селеній старостъ, выборныхъ и сотскихъ по рублю съ каждаго изъ нихъ за человѣка, что упустили, могти его имать.

245.

Земскій Исправникъ самовластно не наказываетъ никого.

Земскій Исправникъ самъ собою ни на кого не налагаетъ пѣни, или наказанія, но сіе учинить имѣетъ судъ по законамъ. О

wie postąpił, iako się o tym w 229, i 233. punktach powiedziało.

244.

O wykorzenieniu kupy hultaiow, lub zbiegłych ludzi.

Jeśli gdzie w powiecie okaże się kupa hultaiow, albo ludzi zbiegłych, tedy ziemski Kapitan uwiadamia o tym rząd guberski, i Główno komenderuiącego, lub Gubernatora, á tym czasem nie tracąc pory stara się wszelkiemi sposobami imać hultaiow w tych mieyscach w powiecie, gdzie się okażą, do czego każda wieś pomoc dawać powinna; á ieżeli z inkwizycyi okaże się, że hultaie byli w iakiey wsi, lub zbiegli ludzie, á we wsi ich nieimano przez lekceważenie, tedy takowe wsie maią podpadać winie, i ziemski Kapitan przełoży niższemu ziemskiemu sądowi, który ma wskazać niedbałych o powszechną spokoyność, i ukarać wsi onych starostów, woytow, i setnikow biorąc od każdego z nich po rublowi od osoby, iż upuścili mogłszy onych poimać.

245.

Ziemski Kapitan sam nie karze nikogo.

Ziemski Kapitan sam przez siebie ná nikogo win niewskazuie, ani kary naznacza, ale to ma czynić sąd według praw.

246.

О смотрѣніи за исправностію и чистотою мостовъ и дорогъ.

Земскій Капитанъ неусыпное смотрѣніе имѣть долженъ въ уѣздѣ за мостами и большими дорогами, дабы они въ такомъ исправномъ состояніи были, чтобъ на нихъ остановки и опасности никому не приключилось; а буде гдѣ испортятся, велѣть поправлять тѣмъ, кому надлежитъ, безъ упущенія времени, и къ тому принудить можетъ. Земскій Исправникъ наблюдаетъ и то, чтобъ мостовъ и дорогъ никто не перекопалъ, не загородилъ и не переложилъ съ одного мѣста на другое безъ повелѣнія, и чтобъ вездѣ на мостахъ и дорогахъ была чистота, и палой скотины и мертвечины, отъ чего вредный духъ произходитъ, на мостахъ и дорогахъ и возлѣ оныхъ нигдѣ не валялось.

247.

О проходѣ воинскихъ людей чрезъ уѣздъ.

Буде случится полку ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, или войскамъ, или командѣ, при которой знамена, пройти чрезъ уѣздъ, тогда земскій Капитанъ самъ, или одинъ изъ Засѣдателей нижняго земскаго суда встрѣчаетъ у межи уѣзда, и провожаетъ воинскихъ людей до межи сосѣдняго уѣзда, и гдѣ надобно, квартиры отводитъ земскій Исправникъ, смотря

въ

246.

O dozorze drog i mostow, aby porządnie, i ochędożnie utrzymywane były.

Ziemſki Kapitan nieuſtannie patrzeć ma w powiecie moſtów, i dróg więkſzych, aby one zawſze były utrzymywane tak porządnie, aby ná nich mitręgi i niebeſpieczeńſtwa nikt nie miał, á ieżeli gdzie ſię zepſuią, tedy kazać naprawiać tym, do których należy bez odwłoki, do czego i przymuſić mocen ieſt. Ziemſki Sprawnik doſtrzega i tego, aby moſtów, i dróg nikt nieprzekopał, niezagrodził, i dróg bez rozkazu nieprzełożył z iednego mieyſca ná drugie, także aby wſzędy ná moſtach i drogach było ochędoſtwo, i bydło padłe, ani żadna zdechlina od czego ſwąd zaraźliwy bywa, ná drodze, ani koło drogi nigdzie ſię nie walały.

247.

O przeprowadzeniu woyſk przez powiat.

Jeżeli zdarzy ſię, że półk JMPERATORSKI czyli woysko, lub kommenda, przy którey znamiona, przez powiat przechodzić będzie, tedy ziemſki Kapitan ſam, lub ieden z Zaſiadaiących w niżſzym ziemſkim ſądzie ſpotyka ná granicy powiatu, i przeprowadza woyſko do granicy powiatu przyległego; i gdzie potrzeba, kwatery naznacza ziemſki Sprawnik, maiąc baczenie w każdym mieyſcu, ażeby Obywatele

вѣ каждомѣ мѣстѣ, чтобѣ обывателямѣ однимѣ предѣ другими отягощенія не было, и безѣ крайней необходимости (развѣ по множеству воинскихѣ людей и за неимѣніемѣ достаточнаго для нихѣ жилья) отводитѣ и ставитѣ не инако, какѣ по два человѣка солдатѣ на каждый обывательскій покой. Буде же жилья мало, а команда во многомѣ числѣ, то тогда разставитѣ по разсмотрѣнію возможности, по скольку на покой причтется, и о томѣ земскій Капитанѣ сѣ показаніемѣ полковѣ, или командѣ, и гдѣ имѣ квартиры и какѣ отведены, присылать имѣетѣ рапортѣ вѣ губернское правленіе и Главно-командующему, или Правителю губерніи; то же учинитѣ и по выступленіи полка, или команды изѣ уѣзда. Во все же время бытности полка, или воинской команды вѣ уѣздѣ, имѣть смотрѣніе, чтобѣ обоюдныхѣ обидѣ и притѣсненій никому не было. Буде же гдѣ окажутся обиды, или притѣсненія, то земскій Исправникѣ разсмотря, за обывателей, буде кто изѣ нихѣ обиженѣ, требовать имѣетѣ удовольствія, такѣ какѣ и сѣ нихѣ обывателей взысканіе чинитѣ, буде они кого обидили; буде земскій Капитанѣ отѣ воинскаго командира удовольствія за обиды, или притѣсненія не получитѣ, то имѣетѣ о томѣ увѣдомить губернское правленіе и Главно-командующаго, или

Пра-

watele iedni od drugich więcey nie cierpieli, i gdy nagłey potrzeby nie ma (chyba w przypadku wielkiego mnoſtwa woyſk, á niedoſtarczaiącey liczby mieſzkania dla nich) naznacza, i mieści nieinaczey, iako po dwóch żołnierzow ná każdą izbę goſpodarſką. Jeśli zaś pomieſzkania mało, á kommenda woyſkowa liczna, pod ów czas ma rozſtawić uważaiąc iak można, i po wielu ná izbę przypadnie, i o tym Kapitan ziemſki z oznaczeniem półkow, czyli kommend, i gdzie im kwatery, i iak naznaczone, ma posłać rapport do rządu guberſkiego, i Główno-komenderuiącego, lub do Gubernatora; toż ſamo uczyni po wyiściu półku, czyli kommendy z powiatu. Przez cały zaś czas przebywania półku, czyli kommendy w powiecie, mieć oko, aby wzaiemnych krzywd i uciążliwości nikomu nie było. Jeżeli zaś okażą ſię, gdzie pokrzywdzenia, tedy ziemſki Sprawnik roztrząſnąwſzy rzecz, zá obywatelow, ieśli kto z nich ukrzywdzon, ma wſtawaić ſię, i żądać nagrody; równie iako ſtroſuie obywatelow, ſkoro oni pokrzywdzili; ieżeli zaś ziemſki Kapitan od Komendanta woiennego ſatysfakcyi zá krzywdy, lub uciemiężenia nieotrzyma, tedy ma donieść o tym rządowi guberſkiemu, i Głównokommenderuiącemu, lub Gubernatorowi wzywaiąc ich zaſtępſtą, i wſtawienia ſię o ſatysfakcyę i nagrodę, iako ſwoiemu urzędowi, i władzy, tak też i pokrzywdzonym.

Правителя губерніи, прося заступленія, удовольствія и удовлетворенія какъ своей должности и власти, такъ и обиженнымъ.

248.

О паствищахъ въ уѣздѣ воинскимъ командамъ.

Буде въ уѣздѣ гдѣ потребно будетъ отводить воинскимъ командамъ для лошадей въ лѣтнее время по силѣ плаката пастбища, то земскій Исправникъ отводитъ оныя по очереди, чтобъ однимъ предъ другими владѣльцамъ напрасной обиды не было; и земскому Капитану притомъ смотрѣть, чтобъ посѣянному хлѣбу и другимъ сѣннымъ покосамъ травли и толоки не было, и обидъ ни какого рода обоюдно ни отъ кого и ни кому не было, и стараться нигдѣ до того не допускать; а буде гдѣ, паче чаянія, какія обиды окажутся, то поступать земскому Исправнику, какъ о семъ въ 236 и 247 статьѣ предписано.

249.

О осторожностяхъ отъ пожаровъ, и о лѣсныхъ пожарахъ.

Земскій Капитанъ властенъ подтвердить единожды о прилѣжнѣйшемъ смотрѣніи каждому хозяину, чтобъ крайняя вездѣ осторожность наблюдаема была въ домахъ отъ огня, и на поляхъ при выжиганіи травъ, жнитвъ и коренья, и чтобъ проѣзжіе раскладывали огни отъ мостовъ, строеній и лѣсовъ въ такой отдаленности, чтобъ

по-

248.

O paſtwiſkach w powiecie kommendantom woyſkowym.

Jeżeli gdzie w powiecie trzeba będzie naznaczyć woiennym Kommendom podług płakatu w letniey porze paſtwiſka dla koni, tedy Kapitan Sprawnik oznacza ie koleyno, aby iedni obywatele więcey od drugich nie cierpieli; i Kapitan Sprawnik poſtrzekać ma, aby zaſianego zboża, i innych ſianożęci nieſtrawiono, i nie tłoczono, i krzywd wzaiemnie żadnych ni od kogo, i nikomu nieczyniono, i ſtarać ſię aby do tego nigdzie nieprzychodziło; á ieżeliby gdzie nadſpodziewanie iakie ſię krzywdy zdarzyły, tedy Kapitan Sprawnik ma poſtąpić iak ſię przepiſało w 236. i 247. punktach.

249.

O oſtrożnościach od pożaru, i o pożarach leśnych.

Ziemſki Kapitan mocen ieſt zalecić raż ná zawſze każdemu goſpodarzowi, o naypilnieyſzym dozorze, aby naywiękſza oſtrożność zawſze od ognia w domach zachowywana była, i ná polach przy wypalaniu traw, ściernifka, i pniow, i ażeby przeieżdzaiący rozpalali ognie ſwoie od moſtow, budowli, i laſow tak daleko, iżby ztąd pożar zaiąć ſię nie mógł, i ażeby przy

пожара отъ того учиниться не могло, и чтобъ при отъѣздѣ со становъ огни гасили. Буде же гдѣ въ лѣсныхъ дачахъ учинится, отъ чего Боже сохрани, такій пожаръ, что весь лѣсъ будетъ въ опасности згорѣть, то земскій Исправникъ долженствуетъ самъ на мѣстѣ учинить всѣ возможныя разпоряженія къ утушенію пожара, и обывателей заставить окапывать рвами, или каналами тѣ мѣста, дабы огонь далѣе не разпространился.

250.

Полкамъ на полковыя тягости лѣса не отводить, ибо имъ на то деньги изъ казны отпускаются, а на вареніе каши въ лагерѣ дать валежнику и проч:

Полкамъ стоящимъ въ уѣздѣ, или проходящимъ, лѣса на по строеніе полковыхъ тягостей и на другія надобности земскій Капитанъ самъ собою не отводитъ; ибо по инструкціи Полковничей велѣно полкамъ довольствоваться покупкою, на что и деньги въ полки отпускаются; на вареніе же каши и печенія хлѣба въ лагерьное время, по повелѣнію губернскаго правленія, земскій Исправникъ отводитъ изъ валежника, подсохлаго лѣса и подстою.

251.

О поощреніи къ земледѣлію и трудолюбію.

Земскій Исправникъ словами долженствуетъ поощрять не токмо земледѣльцовъ къ земледѣлію и трудолюбію, а селенія къ тому, чтобъ всегда нѣ-

odieździe ze ſtanowiſka ogień gaſili. Jeżeli zaś w laſach uczyni ſię (czego broń Boże) taki pożar, że od niego cały las będzie w niebeſpieczeńſtwie ſpłonienia, tedy Kapitan Sprawnik ſam winien ieſt ná mieyſcu, iakie tylko może, uczynić dyſpozycye do ugaſzenia pożaru, i obywatelów przymuſić mocen ieſt, okopywać rowami, i kanałami te mieyſca, aby ſię ogień nie rozpościerał daley.

250.

Półkom ná półkowe narzędzia nie wyznaczać laſu, bo ná to daią ſię im pieniądze z kaſſy, á na gotowanie kaſzy w obozie dać powału, i t. d.

Połkom ſtoiącym w powiecie, albo przechodzącym Kapitan ziemſki nie naznacza ſam od ſiebie laſu dla zrobienia półkowych narzędzi, i innych potrzeb, albowiem inſtrukcya półkownicza każe im kupować drzewo, i pieniądze ná to daią ſię półkom; ná gotowanie zaś kaſzy, i pieczenie chleba w czaſie obozowania letniego, ziemſki Kapitan zá rozkazem Gubernatora pokaże im mieyſce, gdzie maią brać las zeſchły, pował i z zarośli.

251.

O zachęcaniu do rolnictwa, pracowitości, i obyczaynośći.

Ziemſki Kapitan obowiązany ieſt upominać, i zachęcać ſłowami, nietylko rolnikow, ku ochoczemu około roli krzątaniu ſię, i pracowitości, á wſie, aby zawſze

miały

сколько хлѣба въ запасѣ имѣли, дабы въ случаѣ неурожая обыватели нужды терпѣть не могли, но и вообще всѣхъ людей къ добронравію и порядочному житію.

252.

О прокормленіи нищихъ и убогыхъ, и о изловленіи подъ видомъ нищихъ праздно шатающихся лѣнивцовъ.

Земскій Капитанъ долженствуетъ имѣть особливое попеченіе о прокормленіи нищихъ и убогихъ въ уѣздѣ, и старается, чтобъ всякій приходъ, помѣщикъ, или селеніе своихъ нищихъ, убогихъ и по тѣлеснымъ недугамъ работать не могущихъ прокормилъ, и оныхъ отнюдъ не допускалъ до такой крайности, чтобъ отъ голода и холода принуждены были по миру шататься, и стыднымъ и порочнымъ образомъ докучать людямъ подъ окошками, или на улицахъ и дорогахъ прошеніемъ милостыни. Буде же подъ видомъ нищихъ набредутъ изъ другихъ уѣздовъ праздно шатающіеся люди, то таковыхъ изловя, высылать вонъ изъ уѣзда; буде же бѣглые и безпаспортные, то отсылать, куда принадлежатъ, а пока не отошлются (буде работать могутъ) заставить чинить дороги и мосты вмѣсто обывателей, кои имъ за то дадутъ дневную нужную пищу.

ГЛА-

miały cokolwiek w zapaśie zboża, iżby w przypadku nieurodzaiu obywatele nie cierpieli niedoſtatku, ale i wſzyſtkich w oguł, ku obyczayności i rządnemu życiu.

252.

O przekarmieniu ubogich, i o imaniu pod pozorem ubogich włoczących ſię leniwcow.

Ziemſki Kapitan winien ieſt mieć oſobliwą pieczę o wyżywieniu ubogich, i żebrakow w powiecie, i ſtara ſię aby każda paraſia, obywatel, i wieś ubogich ſwoich, i żebrakow, i dla niemocy cieleſney pracować niemogących przekarmili, i całe niedopuſzczali ich do takowey nędzy, aby dla głodu, i zimna muſieli póyść ná włoczęgę, á haniebnym, i nieprzyſtoynym ſpoſobem turbować ludzi u okien, po ulicach, i drogach żebraniną iałmużny. Jeżeli zaś pod pozorem ubogich przywleką ſię próżniacy z drugiego powiatu, tedy Kapitan ziemski takowych włóczęgow ma imać, i precz z powiatu wyſyłać; ieżeli zaś będą zbiegli, i bez paſzportu, tedy odſyłać gdzie należy, á nim ſię odeſzlą, ieśli pracować mogą, tedy kazać im reparować drogi, i moſty, zaſtępuiąc obywatelow, którzy im zá to dadzą dzienną ſtrawę.

ROZ-

ГЛАВА XIX.

О ГОРОДНИЧЕМЪ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

253.

Въ уѣздномъ городѣ опредѣляется Городничей.

Въ каждомъ уѣздномъ городѣ, гдѣ нѣтъ Коммендантa, опредѣляется Городничей, гдѣ же есть Коммендантъ, то поручается имъ исполненіе нижеписаннаго въ сей главѣ; въ столицѣ же Оберъ-Полицмейстеру.

254.

Городничему поручается, 1. городская полиція, или благочиніе, 2. приведеніе по исполненіе закона, 3. приведеніе въ дѣйствіе повелѣніи правленія, рѣшенія палатъ и прочихъ судовъ.

Городничей не Судья, но долженствуетъ во первыхъ имѣть бдѣніе, дабы въ городѣ сохранены были благочиніе, добронравіе и порядокъ; второе, чтобъ предписанное законами полезное въ городѣ исполняемо и сохраняемо было; въ случаѣ же нарушенія онаго, Городничей по состоянію дѣла, не смотря ни на какое лице, всякому напоминать можетъ о исполненіи предписаннаго закономъ; а въ случаѣ непослушанія дастъ о томъ знать судебному мѣсту для сужденія виновнаго; третіе, Городничей въ городѣ право имѣетъ привести въ дѣйствіе повелѣнія правленія, рѣшенія палатъ и прочихъ судовъ.

Пра-

ROZDZIAŁ XIX.

O HORODNICZYM I IEGO POWINNOSCI.

253.

W powiatowym mieście naznacza się Horodniczy.

W Każdym powiatowym mieście, gdzie nie masz Kommendanta, naznacza się Horodniczy, á gdzie iest Kommendant, tedy Kommendantowi porucza się do wypełnienia to, co w tym rozdziale napisano; w stolicach zaś Ober-polic-meystrowi.

254.

Horodniczemu porucza się 1. mieyska policya, czyli dozor porządku. 2. exekucya praw. 3. exekucya rozkazow rządu, wyrokow izb, i innych magistratur.

Horodniczy nie iest sędzia, ale powinien mieć staranie, naypzód: aby w mieście zachowana była policya, to iest spokoyne zachowanie się, obyczayność i porządek; powtóre: aby co prawa przepisały potrzebnego, i pożytecznego w mieście dochowano było; w przypadku zaś naruszenia tego, Horodniczy niemaiąc ná nikogo względu, iak rzecz wyciągać będzie, upomni każdego o wypełnienie przepisow prawa, á w przypadku nieposłuszeństwa daie o tym wiedzieć sądowi, dla wskazania winnego; potrzecie: Horodniczy w mieście ma prawo przywieść do exekucyi nakazy rządu, wyroki izb, i innych magistratur.

255.

Нравоучительное наставленіе Городничему.

Городничему надлежитъ отправлять должность свою съ непоколебимою вѣрностію и ревностію къ службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, съ доброхотствомъ и человѣколюбіемъ къ народу, съ осторожною кротостію безъ ослабленія во всѣхъ дѣлахъ, и съ непрестаннымъ бдѣніемъ, дабы установленный порядокъ всѣми и каждымъ въ городѣ сохраненъ былъ въ цѣлости.

256.

О сохраненіи присяги подданнической вѣрности къ Особѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и о недопущеніи предпріятія въ противность оной.

Городничей самъ и всѣ въ городѣ живущіе обязаны клятвою предъ всемогущимъ Богомъ въ сохраненіи ненарушимо подданнической вѣрности къ Особѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и какъ безъ нарушенія временнаго и вѣчнаго своего блаженства клятву свою преступить не могутъ; для того Городничему поручается и предписывается бдѣніе, дабы никто въ противность подданническаго долга и послушанія, въ городѣ ничего не предпріялъ и не учинилъ. Буде же, паче чаянія, гдѣ окажется сему противное предпріятіе; то Городничей не токмо о томъ увѣдомить долженствуетъ губернское правленіе и Главно-командующаго или Правителя губерніи, но и имѣетъ до того не допустить и смирить по мѣрѣ данной ему

255.

Instrukcya co do obyczayności Horodniczego.

Horodniczy winien ieſt ſprawować urząd ſwóy z nienaruſzoną wiernością, i gorliwością o ſłużbę JMPERATORSKĄ, z uprzeymością, i ludzkością dla ludu, z oſtrożną łagodnością, bez ſłabości wſzakże, we wſzyſtkich dziełach, i nieſpracowaną pilnością, aby uſtanowiony porządek od wſzyſtkich, i od każdego z oſobna zachowany był zupełnie.

256.

O zachowaniu przyſięgi poddańſkiey wierności JMPERATOROWI i o niedopuſzczeniu przeciwnych iey zamiarow.

Horodniczy ſam, i wſzyſcy w mieście żyiący ludzie związali ſię przyſięgą przed wſzechmocnym Bogiem co do zachowania nienaruſzenie Poddańſkiey wierności NAYJASNIEYSZEMU JMPERATOROWI, á iako bez naruſzenia doczeſney, i wieczney ſzczęśliwości ſwoiey, przeſtąpić tey przyſięgi nie mogą, przeto Horodniczemu porucza ſię, i zaleca ſię, czuyne baczenie, aby nikt w mieście cokolwiek bądź przeciwnego poddańſkiemu obowiązkowi, i poſłuſzeńſtwu, nie zamyślił, i nieuczynił. Jeżeliby zaś, czego nieſpodziewamy ſię, okazało ſię gdzie przeciwne temu przedſiewzięcie, tedy Horodniczy, nietylko obowiązany ieſt uwiadomić o tym rząd guberſki, i Główno-komenderuiącego, czyli Gubernatora, ale winien ieſt ſtarać ſię, niedopuścić

власти нарушителя общаго, частнаго и собственнаго своего покоя и блаженства; въ чемъ всякій вѣрный ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА подданный обязанъ по мѣрѣ власти, силы и возможности своей помогать Городничему.

257.

О статной командѣ и употребленіи ея.

Статныя команды, кои въ городахъ находятся при разныхъ караулахъ присутственныхъ мѣстъ, или при должностяхъ, суть въ командѣ Городничаго, который въ случаѣ опасности (оставя часовыхъ, гдѣ необходимо нужно) оныя собрать и употребить можетъ для предохраненія общаго блага отъ опасности; почему Городничему надлежитъ за исправнымъ состояніемъ той статной команды прилѣжное смотрѣніе имѣть.

258.

О дачѣ команды для выемокъ.

Для выемокъ корчемства Городничей даетъ команды, и когда что законамъ противное найдется, отсылаетъ виновныхъ къ суду, куда по законамъ надлежитъ; когда же судъ не засѣдаетъ, то содержитъ виновныхъ подъ стражею, и доноситъ губернскому правленію.

259.

О смотрѣніи за

За мѣрами и вѣсами въ городѣ имѣетъ

do tego, i w miarę daney mu władzy, okrócić burzyciela powſzechney, oſobney każdego, i w łaſney iego ſpokoyności, i pomyślności, do czego każdy wierny JMPERATORSKI poddany, winien ieſt w miarę władzy, ſił, i ſpoſobności ſwoiey pomagać Horodniczemu.

257.

O cywilney, kommendzie, i iey użyciu.

Kommendy cywilne znayduiące ſię w mieście przy rozmaitych ſtrażach ſądowych iurysdykcyi, lub przy urzędach, zoſtaią pod kommendą Horodniczego, który w przypadku niebeſpieczeńſtwa, zoſtawiwſzy wartę, gdzie koniecznie potrzebna, zgromadzić może, i użyć dla ochronienia powſzechnego dobra od ſzkody i utraty; á zá tym do Horodniczego należy mieć pilny dozór ná te kommendy, aby w przyſtoynym ſtanie znaydowały ſię.

258.

O daniu kommendy dla zrewidowania karczem w podeyrzeniu, iż nad prawo przedaią gorzałkę.

Dla zrewidowania karczem, czyli nad zakaz gorzałki nie przedaią, Horodniczy daie kommendy, i ieśli co znaydzie ſię przeciwnego prawom, odſyła winnych do ſądu, gdzie prawa nakazuią; kiedy zaś ſąd niezaſiada, tedy zatrzymuie winowaycow pod ſtrażą, i donoſi rządowi gnberſkiemu.

259.

O doſtrzeganiu

Miar, i wag w mieście ma Horodniczy

мѣрами и вѣсами. етъ Городничей обще съ городовымъ Магистратомъ смотрѣніе.

260.

О свидѣтельствѣ прилипчивыхъ болѣзней, и о лѣченіи больныхъ.

Буде (отъ чего Боже сохрани) въ городѣ окажутся на людяхъ прилипчивыя болѣзни, яко то: горячки съ пятнами, кровавые поносы и другія тому подобныя болѣзни, о томъ Городничей освидѣтельствовать велитъ немедлѣнно Доктору, или Лѣкарю при двухъ свидѣтеляхъ; и буде подлинно таковыя болѣзни по свидѣтельству явятся, то для предупрежденія прилипчивости Городничей отлучить велитъ здоровыхъ отъ больныхъ такъ, чтобъ сообщенія одни съ другими не имѣли, пользованіе же и излѣченіе поручаетъ врачамъ. Самъ же о болѣзни увѣдомляетъ не мѣшкавъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи съ яснымъ Докторскимъ, или Лѣкарскимъ описаніемъ какъ болѣзни, такъ и гдѣ, кому и отъ чего она приключилась.

261.

О язвѣ и о предосторожностяхъ отъ оной.

Буде въ городѣ заподлинно (что Всевышній да благоволитъ на вѣчное время отвратить отъ людей своихъ) язва окажется, тогда Городничей поступать имѣетъ въ силу предписаній

miar, i wag. czy wraz z mieyſkim magiſtratem do ſtrzegać.

260.

O examinie chorob zaraźliwych i ich leczeniu. Jeżeli (czego broń Boże) w mieście ziawią ſię w ludziach zaraźliwe choroby, iako to gorączki z piątnami, krwawe biegunki, i inne tym podobne niemocy, tedy Horodniczy natychmiaſt każe wyexaminować doktorowi, czyli lekarzowi, przy dwóch świadkach, á ieżeli w ſamey rzeczy takie choroby z examinu być ſię okażą, tedy dla zapobieżenia zarazie Horodniczy oddzielić każe zdrowych od chorych tak, aby kommunikacyi iedni z drugiemi nie mieli; ratunek, i leczenie porucży lekarzom; ſam zaś o chorobie niezwłocznie daie wiedzieć guberſkiemu rządowi, i Główno-komenderuiącemu, lub Gubernatorowi, z dokładnym doktorſkim, lub lekarſkim opiſaniem iako choroby, tak też gdzie? komu? i od czego zdarzyła ſię.

261.

O powietrzu i oſtrożnościach w czaſie onego. Jeżeli w mieście niewątpliwie (co niech Naywyżſzy raczy od ludu ſwego wiecznemi czaſy oddalic) okaże ſię zaraza, czyli powietrze, w ten czas Horodniczy ma poſtąpić według przepiſu 1771. roku o oſtrożno-

1771 года о осторожностяхъ, а именно, 1. о приставленiи караула къ опаснымъ мѣстамъ, 2. о запрещенiи проѣзда сквозь зараженныя мѣста, 3. о имѣнiи огней, 4. о употребленiи предосторожностей для уменьшенiя бѣдствiя, 5. о приведенiи въ дѣйствiе, какъ предохранить себя отъ прилипчивости.

262.

Городничей въ опасномъ случаѣ изъ города не отлучается.

Городничей ни въ какомъ опасномъ случаѣ городъ не покидаетъ подъ опасенiемъ лишенiя мѣста и чести.

263.

О осторожностяхъ во время скотскаго падежа

Буде въ городѣ окажется скотскiй падежъ, о томъ Городничей освидѣтельствовать велитъ немедлѣнно на мѣстѣ, и о семъ увѣдомляетъ не мѣшкавъ губернское правленiе и Главнокомандующаго, или Правителя губернiи съ яснымъ описанiемъ, отъ чего и сколько скота пало; зараженный скотъ Городничей отдѣлить велитъ отъ здороваго, а палый прикажетъ отъ жилья въ отдаленныхъ мѣстахъ, не снимая отнюдъ кожъ, и не касаясь до онаго руками, зарыть въ глубокiя ямы, къ зарытiюжъ употреблять надлежитъ длинные шесты, а ямы засыпать землею.

ſtrożnościach, á mianowicie 1. O przyſtawieniu warty w niebeſpiecznych mieyſcach. 2. O zabronieniu przeiazdu przez mieyſca zarażone. 3. O konſerwowaniu ogniow. 4. O użyciu śrzodkow dla umnieyſzenia nieſzczęścia. 5. O exekucyi podanych ſrzodkow dla ubeſpieczenia ſię od przylgnienia zarazy.

262.

Horodniczy w przypadku niebeſpiecznym nie oddala ſię z miaſta.

Horodniczy w żadnym niebeſpiecznym przypadku miaſta nieopuſzcza, pod karą utraty mieyſca, i odięcia czci.

263.

O oſtrożnościach w czaſie upadku bydła.

Jeżeli w mieście okaże ſię odpadnienie bydła, tedy Horodniczy każe to examinować ná mieyſcu niezwłocznie, i o tym uwiadamia natychmiaſt rząd guberſki i Główno-komenderuiącego, lub Gubernatora, z dokładnym opiſaniem od czego, i wiele bydła zgineło; bydło zarażone każe Horodniczy oddzielić od zdrowego, á padłe rozkaże w dalekim od pomięſzkania mieyſcu niezdeymuiąc pod żadnym pretextem ſkór, ani ſię rękoma dótykaiąc, żaryć w głębokie doły; do zarycia zaś użyć należy długich drągow, á doły ziemią zaſypać.

264.

О приведеніи въ послушаніе ослушныхъ.

Буде въ городѣ окажется ослушаніе отъ цѣлаго общества, то Городничей о семъ увѣдомитъ губернское правленіе и Главно-командующаго, или Правителя губерніи; а между тѣмъ приложитъ стараніе ослушныхъ привести въ послушаніе, по мѣрѣ данной ему власти.

265.

О бытіи Магистратскому члену по дѣламъ купецкимъ.

Городничей, когда что ему исполнить слѣдуетъ по его должности въ дѣлахъ до купца, или мѣщанина касающихся, да призоветъ члена городоваго Магистрата, который Магистратомъ особо для того назначенъ, и всегда на лицо быть долженъ.

266.

Какъ поступать Городничему въ случаѣ насильства въ городѣ.

Городничей всякому обиженному долженствуетъ дать начальничье покровительство; и для того, буде въ городѣ окажется насильство, Городничей велитъ о томъ тотъ часъ на мѣстѣ изслѣдовать безъ многаго письменнаго производства, но единственно привести въ ясность, учинился ли такій то случай, или нѣтъ, и свидѣтелей допросить велитъ; и буде у кого что отнято, и оно на лицо находится, тотъ часъ возвратить ве-

264.

O przyprowadzeniu do posłuszeństwa nieposłusznych.

Jeżeli w mieście okaże się nieposłuszeństwo całego zgromadzenia, tedy Horodniczy da wiedzieć o tym guberskiemu rządowi, i Główno-komenderuiącemu lub Gubernatorowi, á tym czasem przyłoży starania, aby nieposłusznych przyprowadzić do posłuszeństwa w miarę daney sobie władzy.

265.

O znaydowaniu się magistratowego członka w sprawach kupieckich.

Horodniczy gdy iemu co wypełnić należy według iego powinności, w dziele tyczącym się kupca, lub mieszczanina, przywołać ma członka z mieyskiego magistratu który od mieyskiego magistratu ná to osobno naznaczony iest, i zawsze przytomny być powinien.

266.

Jak postąpić ma Horodniczy w przypadku wydarzonego gwałtu w mieście.

Horodniczy każdemu ukrzywdzonemu, winien dać zwierzchniczą protekcyą, i dla tego gdy się w mieście okaże iaki gwałt, tedy Horodniczy rozkaże natychmiast ná mieyscu śledzić dzieło niezachodząc w długie pismienne formalności, ale iedynie stara się wyprowadzić rzecz ná iaw, ieśli takowy przypadek miał mieysce, czyli nie, i świadkow pytać urzędownie każe; á ieśli komu co odebrano, i znayduie się w naturze, natychmiast nakazuie powrócić, i daie wiedzieć o tym sądowi, i odsyła do

литъ, и увѣдомляетъ о томъ судъ, и отошлетъ въ оный тѣхъ, кои имъ виновными найдены, гдѣ истецъ или обиженный просьбу производитъ должны по законамъ.

267.

О изтребленіи скопища воровъ, или бѣглыхъ людей.

Буде въ городѣ окажется скопище воровъ, или бѣглыхъ людей, то Городничей, не теряя времени, приложитъ всевозможное стараніе воровъ имать, въ чемъ каждый домъ въ городѣ обязанъ подать руку помощи, и буде по слѣдствію окажется, что гдѣ въ домѣ воры, или бѣглые были, и ихъ не имали небреженіемъ, то таковые домы подвержены пѣни, и Городничей предложитъ суду, который имѣетъ наложить на нерадивыхъ о общей безопасности, и взыскивать съ таковыхъ домовъ съ тѣхъ людей, кои домъ вѣдаютъ, по рублю за каждаго человѣка, что упустили, могши его имать.

268.

Городничей самовластно не наказываетъ никого.

Городничей самъ собою ни на кого не налагаетъ пѣни, или наказанія, но сіе учинить имѣетъ судъ по законамъ.

269.

О смотрѣніи за

Городничей смотрѣніе имѣть дол-

испра-

niego tych, których on winnemi być znaydzie, gdzie powod, lub ukrzywdzony żałobę swoią prawnie wyprowadzać maią.

267.

O wykorzenieniu kupy hultaiow, lub zbiegłych ludzi.

Jeżeli w mieście okaże się kupa hultaiow, albo ludzi zbiegłych, tedy Horodniczy nie tracąc czasu, wszelkiego starania dołoży, ku schwytaniu hultaiow, w czym każdy dom w mieście rękę pomocy dawać winien, i ieżeli z inkwizycyi okaże się, iż gdzie w domie hultaie, lub zbiegli ludzie byli, á niepoimano ich przez lekceważenie, tedy takowe domy podpadaią winie; i Horodniczy przełoży sądowi, który wskazać ma niedbałych o powszechne bespieczeństwo, i wziąć z takowych domow od tych ludzi, którzy domem zawiaduią, po rublu zá każdego człowieka, że upuścili mogłszy go poimać.

268.

Horodniczy sam nie karże nikogo.

Horodniczy sam przez się ná nikogo nie wskakazuie win, ani kar, ale to uczynić ma sąd według prawa.

269.

O dozorze mostow, ulic, prze-

Horodniczy w mieście, ma w swoim dozorze mo-

исправностію и чистотою мостовъ, переправъ и улицъ.

женъ въ городѣ за мостами, переправами и улицами, дабы они въ такомъ исправномъ состояніи были, чтобъ на нихъ остановки и опасности никому не приключилось; и буде гдѣ испортятся, поправлять велитъ тѣмъ, кому надлежитъ, безъ упущенія времени; и къ тому принудить можетъ. Городничей наблюдаетъ и то, чтобъ мостовъ и улицъ никто не перекопалъ, не загородилъ и не переложилъ съ одного мѣста на другое безъ повелѣнія, и чтобъ вездѣ въ городѣ на улицахъ и мостахъ была чистота, и палой скотины, или мертвечины, отъ чего вредный духъ происходитъ, нигдѣ въ городѣ не валялось.

270.

О проходѣ воинскихъ командъ чрезъ городъ.

Буде случится войскамъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА полку, или командѣ пройти чрезъ городъ тогда, когда надобно, Городничей велитъ отвести квартиры, смотря, чтобъ обывателямъ однимъ передъ другими отягощенія не было, и безъ крайней необходимости (развѣ по множеству воинскихъ людей и за неимѣніемъ достаточнаго для нихъ жилья) отводитъ и ставитъ не инако, какъ по два человѣка солдатъ на каждый обывательскій покой. Буде же жилья мало, а команда во многомъ числѣ, то тогда

praw w mieście, aby porządnie, i ochędożnie utrzymywane były.

mosty, przeprawy, ulice, ſtaraiąc ſię aby one zawſze w tak porządnym były ſtanie, iżby ná nich żádney mitręgi, ani niebeſpieczeńſtwa nikt nie miał, i ieżeli gdzie ſię zepſuią, tedy, nie tracąc czaſu, każe naprawiać tym, do kogo należy, do czego i przymuſić może. Horodniczy pilnuie i tego, aby moſtow, i ulic nikt nieprzekopał, nieprzegrodził, i nie przełożył z iednego mieyſca ná drugie bez rozkazu, i ażeby wſzędy w mieście ulice i moſty były uprzątnione, i bydła padłego, ani żadney zdechlizny, od czego zaraźliwy bywa ſwąd, nigdzie w mieście nie walało ſię.

270.

O przechodzie woyſkowych kommend przez miaſto.

Kiedy ſię zdarzy woyskom JMPERATORSKIM, półkowi, lub kommendzie przechodzić przez miaſto, tedy ieśli potrzeba będzie, Horodniczy każe naznaczyć kwatery tak, aby obywatele iedni od drugich więcey uciemiężeni nie byli, i bez nágłey i konieczney potrzeby (chybaby woyſk bardzo wiele, á kwater dla nich mało było) naznacza, i mieści nieinaczey, iako po dwóch żołnierzy ná iedną obywatelską izbę. Jeżeli zaś mieſzkania mało, á kommenda liczna, tedy pomieścić tak, iak można będzie naylepiey, uważaiąc po wielu ná izbę przypadnie, i o tym Horodniczy

z wy-

гда разставитъ по разсмотрѣнїю возможности, по скольку на покой причтется; и о томъ Городничей съ показанїемъ полковъ и командъ, и какъ имъ квартиры отведены, присылать имѣетъ рапортъ въ губернское правленїе и Главно-командующему, или Правителю губернїи; то же учинитъ и по выступленїи полка, или команды изъ города. Во все же время бытности полка, или воинской команды въ городѣ имѣть смотрѣнїе, чтобъ обоюдныхъ обидъ и притѣсненїй никому не было. Буде же гдѣ окажутся обиды, или притѣсненїя, то Городничей разсмотря, за обывателей, буде кто изъ нихъ обиженъ, требовать имѣетъ удовольствїя, такъ какъ и съ нихъ обывателей взысканїе чинить велитъ, буде они кого обидили. Буде же Городничей отъ воинскаго Командира удовольствїя за обиды, или притѣсненїя обывателямъ не получитъ, то имѣетъ о томъ увѣдомить губернское правленїе и Главно-командующаго, или Правителя, губернїи, прося заступленїя, удовольствїя и удовлетворенїя какъ своей должности и власти, такъ и обиженнымъ обывателямъ.

271.

О пастбищахъ воинскимъ командамъ.

Буде въ городовыхъ выгонахъ потребно будетъ отводить воинскимъ ко-

z wyſzczególnieniem półkow, i kommend, i iak im kwatery naznaczone ſą, poſzle raport do rządu guberſkiego, i do Główno-kommenderuiącego, czyli Gubernatora: toż ſamo uczyni po uſtąpieniu półku czyli kommendy z miaſta. Przez cały zaś czas znaydowania ſię połku, czyli kommendy w mieście, ma doſtrzegać, ażeby wzaiemnych krzywd, i uciążliwości nie było. A ieżeli gdzie ſię okażą krzywdy, czyli uciemiężenia, tedy Horodniczy roſtrząſnąwſzy rzecz, dla obywatelow, ieśli który z nich ukrzywdzon będzie; wymagał ſatysfakcyi, równie iako i z obywatelow ſatysfakcyę uczynić każę, ieśli oni ukrzywdzili. Jeżeli zaś Horodniczy od woiennego kommendanta zá uczynione obywatelom krzywdy ſatysfakcyi nie odbierze, tedy ma o tym dać wiedzieć rządowi guberſkiemu i Główno-kommenderuiącemu, alboli też Gubernatorowi, proſząc od nich zaſtępſtwa, i ſatysfakcyi, i nadgrody iako ſwoiemu urzędowi, i władzy, tak też i pokrzywdzonym obywatelom,

271.

O paſtwiſkach kommendom woyſkowym.

Jeżeli na mieyſkich wygonach trzeba będzie naznaczać kommendom woien-

 nym

командамъ для лошадей въ лѣтнее время по силѣ плаката пастбища, то Городничей онныя отвести велитъ, и смотрѣть ему притомъ, чтобъ никому обиды не было, и чтобъ посѣянному хлѣбу и другимъ сѣннымъ покосамъ и огородамъ травли и толоки не было, и буде, паче чаянія, какія обиды окажутся, то поступать Городничему, какъ о семъ предписано въ 270 статьѣ.

272.

Полкамъ на полковыя тягости лѣса не отводить, ибо имъ на то деньги изъ казны отпускаются, а на вареніе каши въ лагерѣ дать валежнику и проч:

Полкамъ стоящимъ въ городѣ, или приходящимъ лѣса изъ городовыхъ дачь на состроеніе полковыхъ тягостей и на другія надобности, Городничей самъ собою отводить не велитъ; ибо по инструкціи Полковничей велѣно полкамъ довольствоваться покупкою, на что и деньги въ полки отпускаются; на вареніе же каши и печеніе хлѣба въ лагерьное время, по повелѣнію губернскаго правленія, Городничей отвести велитъ изъ валежника, подсохлаго лѣса и подстою.

273.

О осторожностяхъ отъ пожара.

Городничей властенъ подтвердить единожды о прилѣжнѣйшемъ смотрѣніи каждому хозяину, чтобъ крайная вездѣ осторожность наблюдаема была въ домахъ отъ огня и пожара. Буде

nym w czaſie letnim według płakatu paſtwiſka, tedy Horodniczy każe ie naznaczyć, a uważać ma przy tym, aby nikt krzywdy nie miał, i aby zboże po ſiane i inne ſianożęci, i ogrody trawione, i tłoczone nie były; á ieśliby nad ſpodziewanie, to ſię zdarzyło, tedy Horodniczy poſtąpić ma, iako ſię powiedziało w punkcie 270.

272.

Półkom laſu na półkowe narzędzia niedawać, bo im ná to pieniądze ze ſkarbu daią ſię, ná gotowanie zaś kaſzy w obozie dać z powału i t. d.

Półkom w mieście ſtoiącym, lub przechodzącym Horodniczy ſam przez ſię nie ma dać drzewa na zrobienie półkowych narzędzi, i inne potrzeby z laſow należących do miaſta, albowiem inſtrukcyą połkowniczą kazano półkom opatrować ſię kupieniem laſu, i pieniądze na to daią ſię, wſzakże ná zgotowanie kaſzy, i ná upieczenie chleba w czaſie letniego obozowania, zá rozkazem guberſkiego rządu Horodniczy naznaczyć każe z powału, uſchłego laſu, i zarośli.

273.

O oſtrożnościach od pożaru.

Horodniczy mocen ieſt zalecić raz nazawſze naypilnieyſzą baczność wſzyſtkim goſpodarzom, aby naywiękſza oſtrożność zachowana była w domach od ognia, i pożaru. Jeżeli zaś (czego uchoway Boże)

де же, (отъ чего Боже сохрани) учинится въ городѣ пожаръ, то Городничей долженствуетъ самъ на мѣстѣ дѣлать всевозможныя разпоряженія къ утушенію и погашенію пожара, и обывателей заставитъ приложить о томъ стараніе.

274.

О поощреніи къ трудолюбію, рукодѣлію, добронравію и проч:

Городничей словами долженствуетъ поощрять обывателей не токмо ко всякому роду дозволеннаго трудолюбія, рукодѣлія и промысла, но и вообще всѣхъ людей въ городѣ живущихъ къ добронравію, человѣколюбію и порядочному житію.

275.

О прокормленіи нищихъ и убогихъ, и о изкорененіи подъ видомъ нищихъ праздно шатающихся лѣнивцовъ.

Городничей о прокормленіи нищихъ и убогихъ въ городѣ особливое попеченіе имѣть долженствуетъ, и стараться, чтобъ всякій приходъ своихъ нищихъ, убогихъ и по тѣлеснымъ недугамъ работать не могущихъ прокормилъ, и оныхъ отнюдь не допускалъ до такой крайности, чтобъ отъ голода и холода принуждены были по миру шататься, и стыднымъ и порочнымъ образомъ докучать людямъ подъ окошками, или на улицахъ и мостахъ прошеніемъ милостыни; буде же подъ видомъ нищихъ набредутъ изъ другихъ мѣстъ въ городъ праздно шатающіе-

że) zrobi ſię pożar w mieście, Horodniczy obowiązany ieſt ſam przytomny wſzelkie czynić dyſpozycye ku utuſzeniu, i pogaſzeniu ognia, i przymuſić obywatelow dokładać w tym ſtarania.

274.

O zachęceniu do pracowitości, rękodzieł, obyczayności i t. d.

Horodniczy obowiązany ieſt zachęcać obywatelow ſłowami, nietylko do wſzelkiey chwalebney pracowitości, rękodzieł, przemyſłu, ale i w powſzechności wſzyſtkich żyiących w mieście do obyczayności, ludzkości, rządnego życia,

275.

O przekarmieniu ubogich, kalekow, i oschwytaniu prożnowłóczących ſię leniwcow pod imieniem ubogich.

Horodniczy winien ieſt oſobliwą mieć pieczę o przekarmieniu ubogich, i żebrakow w tym mieście, i ſtarać ſię, aby każda parafia, ſwoich ubogich, żebrakow, i dla cieleſnych niemocy pracować niemogących przekarmiła, niedopuſzczaiąc ich do takiey nędzy, iżby dla głodu, i nagości przymuſzeni byli włóczyc ſię, i nieprzyſtoynym, á wſtydliwym ſpoſobem turbować ludzi u okien, po ulicach, i moſtach żebranną iałmużny: ieżeli zaś pod pozorem ubogich przywleką, ſię do miaſta z innych mieyſc prożniacy, i leniwce, tedy takowych ſchwytawſzy wyſłać ma precz z miaſta. Jeżeli zaś ſą zbiegli.

ющїеся люди, то таковыхъ изловя, высылать вонъ изъ города. Буде же бѣглые и безпаспортные, то отсылать, куда принадлежатъ, а пока не отошлются (буде работать могутъ) заставить чинить улицы и мосты вмѣсто наемныхъ обывателями, за что обыватели дадутъ имъ дневную нужную пищу.

276.

Смотрѣнїе и попеченїе надъ казенными строенїями въ городѣ поручается Городничему.

Городничему поручается смотрѣнїе и попеченїе въ городѣ надъ казенными строенїями. О починкѣ же и содержанїи докладывается за благовременно казенной палатѣ той губернїи, присылая точныя и правильныя смѣты, весьма наблюдая вездѣ, дабы казенной утраты нигдѣ не произошло понапрасну; въ столицѣ же Оберъ-Полицмейстеру поручается равномѣрное смотрѣнїе и попеченїе надъ казенными строенїями; изъ попеченїя же и надзиранїя Оберъ-Полицмейстера изключаются лишь тѣ казенныя строенїя, кои особыми привиллегїями или жалованными грамотами снабдѣны, или особымъ правленїямъ духовнымъ, или свѣтскимъ поручены повелѣнїемъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

ГЛА-

gli, i bez paſzportow, tedy odeſłać, gdzie należy, á nim ſię odeſzlą, ieżeli pracować mogą, kazać im reparować ulice, i moſty zamiaſt naiemnych od obywatelow, zá co obywatele dadzą im dzienną ſtrawę.

276.

Staranie, i dozor budowli ſkarbowey w mieście Horodniczemu porucza ſię.

Horodniczemu porucza ſię dozor, i ſtaranie o ſkarbowych w mieście budowlach. O reparacyą zaś, i utrzymanie udaie ſię wcześnie do ſkarbowey izby tey gubernii, przyſyłaiąc wierne, i regularne rachunki, uczynione ná domyſł, co budowla koſztować może, mocno doſtrzegaiąc tego, aby ſkarb nigdzie daremney utraty nie poniosł: w ſtołeczym zaś mieście, poleca ſię podobnyż dozor, i ſtaranie o ſkarbowe budowle Ober-policmeyſtrowi; wyłączaią ſię zaś z pod dozoru, i opieki Ober-policmeyſtra te tylko budowle ſkarbowe, ktore albo maią oſobne nadane ſobie przywileie, albo oſobnemu dozorowi i zarządzeniu duchownemu, lub świeckiemu poruczone ſą rozkazem JMPERATORSKIM.

ROZ-

ГЛАВА XX.

О ГОРОДАХЪ.

277.

По городамъ старостамъ и словесному суду остаться, и выбирать ихъ по баламъ погодно.

СТаростамъ и словесному суду по городамъ остаться на прежнемъ основанiи, и выбирать старостъ и судей словеснаго суда мѣщанству и купечеству въ началѣ всякаго года по баламъ.

278.

Ратушамъ быть по посадамъ.

Ратушамъ быть только по посадамъ, и выбирать въ нихъ людей чрезъ всякiе три года по баламъ; въ малыхъ же посадахъ, гдѣ менѣе пяти сотъ душъ, дозволяется выбирать по одному Бургомистру и по два Ратмана, а въ большихъ посадахъ выбирать число Бургомистровъ и Ратмановъ противъ городовъ.

279.

О городовыхъ Магистратахъ, и по скольку членовъ въ оныхъ присутствовать

Въ городахъ остаться имѣютъ городовые Магистраты; въ оныхъ присутствовать двумъ Бургомистрамъ и четыремъ Ратманамъ, изъ коихъ тремъ, то есть; одному Бургомистру и двумъ Ратманамъ дозволяется по очереди быть въ отлучкѣ.

ROZDZIAŁ XX.

O MIASTACH.

277.

Po miaſtach ſtaroſtowie, i ſłowny ſąd maią zoſtać, i wybieraią ſię co rok przez kałkuły,

STaroſty, i ſłowny ſąd maią zoſtać po miaſtach według dawnego prawa, i wybierać maią Staroſtow, i Sędziow ſłownego ſądu mieſzczaňſtwo, i kupiectwo napoczątku każdego roku przez kałkuły.

278.

Ratuſze maią być po poſadach.

Ratuſze maią być tylko po poſadach, i wybierać do nich ludzi co trzy lata, przez kałkuły; w małych zaś poſadach, gdzie mniey od pięciu ſet duſz, pozwala ſię wybierać iednego Burmiſtrza, i dwóch Raycow, á w więkſzych poſadach wybierać liczbę Burmiſtrzow i Raycow iak w Miaſtach.

279.

O magiſtratach mieyſkich, i po wielu członkow w nich zaſiada.

W miaſtach zoſtać maią mieyſkie magiſtraty, w których zaſiadać będą dway Burmiſtrze, i cztery Rayce, z których trzem, to ieſt iednemu Burmiſtrzowi, i dwóm Raycom z kolei wolno oddalać ſię.

280.

Какъ выбирать Бургомистровъ и Ратмановъ.

Бургомистры и Ратманы выбираются городовымъ купечествомъ и мѣщанствомъ чрезъ всякіе три года по баламъ.

281.

По окончаніи службы дать похвальный листъ, и гдѣ имѣть мѣсто и проч:

По окончаніи службы старостъ, судей словеснаго суда, Ратмановъ и Бургомистровъ, (буде справедливостію и добропорядочными поступками то заслужили) дать старостамъ и судьямъ словеснаго суда отъ городовыхъ дѣлъ, а Ратманамъ и Бургомистрамъ отъ общества похвальный листъ. Когда же листъ получатъ, тогда имѣть имъ въ городскомъ обществѣ послѣ бывшихъ въ Магистратѣ людей первое мѣсто; Бургомистровъ же отличать названіемъ Степенныхъ, и въ другія нижнія службы ихъ не выбирать.

282.

Унизить должностію запрещается, а оставить при оной и повысить изъ нижней въ вышнюю дозволяется.

По окончаніи службы старостъ, судей словеснаго суда, Ратмановъ и Бургомистровъ дозволяется городовому обществу имена ихъ балотировать съ прочими, но запрещается того, который похвальный листъ имѣетъ, унизить должностію то есть: изъ Бургомистровъ въ Ратманы, изъ Ратмановъ въ судьи словеснаго суда опредѣлить.

При

280.

Jak się wybieraią Burmiſtrze, i Rayce.

Burmiſtrze, i Rayce wybieraią ſię przez kałkuły od mieſzczańſtwa, i kupiectwa co trzy lata.

281.

Po zakończeniu powinności daie ſię pochwalny liſt, i gdzie maią mieyſce i t. d.

Po zakończeniu powinności Staroſtow, Sędziow słównego ſądu, Raycow, i Burmiſtrzow (ieżeli ſprawiedliwością ſwoią i przykładnym ſprawowaniem ſię ná to zaſłużyli) maią ſię dać Staroſtom i Sędziom słównego ſądu od mieyſkiey iuryzdykcyi, á Raycom i Burmiſtrzom od powſzechności pochwalne liſty. Kiedy zaś liſty otrzymaią, tedy będą mieli w mieſzczańſkich zgromadzeniach po oſobach zaſiadaiących w magiſtracie pierwſze mieyſce; Burmiſtrzow zaś dyſtyngwować imieniem Poczeſnych; i do drugich niżſzych powinności onych niewybierać.

282.

Zabrania ſię w wyborze do powinności poniżać ſtopniem, á zoſtawić ná tym, lub podwyżſzyć wolno.

Po zakończeniu powinności Staroſtow, Sędziow słównego ſądu, Raycow, i Burmiſtrzow, wolno powſzechności mieyſkiey i ich imiona brać z innemi do kreſkowania, wſzakże zabrania ſię wybierać do niżſzego mieyſca tych którży liſt pochwalny maią, to ieſt z Burmiſtrzow ná Rayce, z Raycow ná Sędzie słownego ſądu. Zoſtawić zaś kogo ná pierwſzym ſtopniu,

При той же должности кого оставить, или должностію повысить, отъ воли городоваго общества зависитъ.

283.

Городовый Магистратъ, или Ратуша не инако вступаютъ въ разборъ дѣла, какъ по жалобѣ, иску, сообщенію или повелѣнію.

Городовый Магистратъ, или Ратуша сами собою не вступаются ни въ какій разборъ уголовнаго, или гражданскаго суда, но принимаются за дѣло или по жалобѣ, или иску частныхъ людей, или Стряпчихъ, или по сообщенію другаго суда, или Городничаго, или по повелѣнію той губерніи губернскаго правленія, или палатъ, или губернскаго Магистрата.

284.

Дѣла, кои касаться могутъ до городоваго Магистрата, или Ратуши, обще и до уѣзднаго суда, или до нижней расправы, рѣшатся обще тѣми же судами.

Дѣла же такого рода, кои касаться могутъ вообще какъ до городоваго Магистрата, или Ратуши, такъ и до уѣзднаго суда, или до нижней расправы, должны быть разобраны и рѣшены обще тѣми же судами.

285.

Какъ дѣло переносить изъ городоваго Маги-

Буде кто недоволенъ рѣшеніемъ городоваго Магистрата, или Ратуши, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе

стра-

albo ſtopień powyżſzyć zależy od woli mieyſkiey powſzechności.

283.

Mieyſki magiſtrat i Ratusz, nie ſami przez ſię przyſtępuią do ſprawy, ale zá żałobą, pozwem, kommunikacyą lub nakazem.

Mieyſki magiſtrat, ani Ratuſz ſam przez ſię nie wchodzą w rozpoznanie żadnego dzieła tak kryminalnych, iako też cywilnych ſądow; ale przyſtępuią do ſprawy, albo zá żałobą, albo zá pozwem, tak partykularnych oſób, iako też Adwokatow, albo zá otrzymaną kommunikacyą od drugiego ſądu, lub Horodniczego, alboli też zá rozkazem guberſkiego rządu, czyli izb, czyli guberſkiego magiſtratu.

284.

Sprawy mogące należeć do mieyſkiego magiſtratu lub Ratuſza, i razem do powiatowego ſądu, lub niżſzey rosprawy maią ſię decydować wespół od tychże ſądow.

Sprawy zaś takiego gatunku, które należeć mogą taka do magiſtratu mieyſkiego, lub Ratuſza. iako też do powiatowego ſądu, lub do niżſzey roſprawy maią być roztrząſane i decydowane weſpół od tychże ſądow.

285.

Jak przenoſić ſprawę z mieyſkiego magiſtratu, czy-

Jeżeli kto niekontentuie ſię wyrokiem mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu, ten ma obiawić w tygodniu niekontentowa-

nie

страта, или Ратуши въ губернскій Магистратъ.

свое да объявитъ сему суду самъ, или чрезъ Стряпчаго, и тогда жалобу свою внести можетъ въ губернскій Магистратъ; но напередъ да внесетъ двадцать пять рублей въ городовый Магистратъ, или Ратушу. Сіи деньги въ городовомъ Магистратѣ, или Ратушѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія губернскаго Магистрата. Сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стрнпчій его то же учинитъ, и буде губерискій Магистратъ найдетъ, что переносъ, или аппелляція учинены безъ всякой правости и городоваго Магистрата, или Ратуши рѣшеніе оправдаетъ, тогда внесенныя деньги останутся въ городовомъ Магистратѣ, или Ратушѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію городоваго Магистрата, или Ратуши по прошествіи всякаго года.

286.

Запрещается переносъ изъ городоваго Магистрата, или Ратуши въ губернскій Магистратъ въ дѣлѣ ниже двадцати пяти рублей.

Переносъ дѣла изъ городоваго Магистрата, или Ратуши въ губернскій Магистратъ запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна ниже двадцати пяти рублей.

Какъ

li Ratuſza, do guberſkiego magiſtratu.

nie ſię ſwoie u tego ſądu ſam, czyli przez Adwokata, á pod ow czas żałobę ſwoie zanieść może w guberſkim magiſtracie, ale wprzody ma wnieść do mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu dwadzieści pięć rublow, Te pieniądze w mieyſkim magiſtracie, lub Ratuſzu wiernie zachowuią ſię do decyzyi guberſkiego magiſtratu. Prócz tego appeluiący zamiaſt przyſięgi ma wyznać ná piſmie, iako w ſumieniu ſwoim przekonany ieſt, że ma ſprawiedliwą ſprawę, lub Adwokat iego to uczyni; á ieżeli guberſki magiſtrat znaydzie że przenieſienie ſprawy, czyli appellacya, uczyniona bez wſzelkiey prawości, i mieyſkiego magiſtratu, czyli Ratuſzu wyrok uſprawiedliwi, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w mieyſkim magiſtracie czyli Ratuſzu; i oddadzą ſię ná procent, który użyty będzie według woli, i przepiſu mieyſkiego magiſtratu po upłynieniu każdego roku.

286.

Zabrania ſię appellować od mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu do magiſtratu guberſkiego w ſprawie o mniey niżeli 25. ru-

Przenieſienie ſprawy z mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu, do magiſtratu guberſkiego zabrania ſię, gdy ſpór idzie o rzecz, którey rzetelna wartość mnieyſza ieſt, niżeli dwadzieści pięć rublow.

287.

Какъ теряется право переноса изъ городоваго Магистрата, или Ратуши въ губернскій Магистратъ.

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ въ городовый Магистратъ, или Ратушу, и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 285 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

288.

Какъ дѣло изъ городоваго Магистрата, или Ратуши отсылается въ губернскій Магистратъ и проч:

Когда же и срокъ сохраненъ, и деньги внесены и расписка въ городовомъ Магистратѣ, или Ратушѣ отдана, тогда городовый Магистратъ, или Ратуша увѣдомляетъ о томъ губернскій Магистратъ, и дѣло въ губернскій Магистратъ отсылается; и буде губернскимъ Магистратомъ оправданъ будетъ переноситель, или губернскій Магистратъ малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи городоваго Магистрата, или Ратуши, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю; о чемъ губернскій Магистратъ при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

289.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты двадцати пяти рублей въ губернскій Магистратъ.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ двадцати пяти рублей для внесенія въ городовый Ма-

287.

Jak ſię traci prawo appellacyi z mieyſkiego magiſtratu lub Ratuſzu od magiſtratu guberſkiego.

Jeżeli kto terminu appellacyi uchybi, pieniędzy nie w nieſie do mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu, i nie da ſkryptu, iako o tym powiedziało ſię w punkcie 285 ten traci prawo appellacyi.

288.

Jak ſię odſyła ſprawa z mieyſkiego magiſtratu, lub Ratuſzu do guberſkiego magiſtratu, i t. d.

Kiedy zaś i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt dany w mieyſkim magiſtracie, lub Ratuſzu, tedy mieyſki Magiſtrat, lub Ratuſz daie wiedzieć o tym guberſkiemu Magiſtratowi, i ſprawa odſyła ſię do guberſkiego magiſtratu; á ieżeli wyrokiem guberſkiego Magiſtratu uſprawiedliwiony będzie appelluiący, lub ieśli Magiſtrat guberſki odmieni cokolwiek w wyroku mieyſkiego Magiſtratu, czyli Ratuſza, tedy pieniądze z tego ſądu powrocone będą appelluiącemu; o czym iednak guberſki magiſtrat przy każdym wyroku uczynić wzmiankę nieomieſzka.

289.

O przenieſieniu ſpraw ubogich ludzi bez zapłaty 25. rublow do guberſkiego magiſtratu.

Jeżeli kto niemaiętny, i pod przyſięgą ſam, albo przez umocowanego upewni, że dla nie doſtatku ſwoiego nie ma dwudzieſtu pięciu Rublow, któreby wnioſł do mieyſkiego Magiſtratu, lub Ratuſza, tedy

Магистратъ или Ратушу, тогда дѣло его безденежно перенесется въ губернскій Магистратъ.

290.

О покупкѣ дома или земли въ городѣ.

Кто въ городѣ купитъ домъ, или иное строеніе, или землю, тотъ купчую да объявитъ въ городовомъ Магистратѣ, или Ратушѣ; городовый же Магистратъ, или Ратуша къ судейскимъ дверямъ прибьетъ листъ, что домъ, или иное строеніе, или земля таковая куплена такимъ и за такую цѣну, и о семъ сообщитъ въ губернскій Магистратъ, дабы сей то же учинилъ; и буде чрезъ два года никто не явится для спора, то впредь всякій споръ да уничтожится, и купленное за покупщикомъ да утвердится.

291.

О засѣданіи.

Городоваго Магистрата, или Ратуши члены, будучи всегда на лицо, могутъ присутствовать безпрерывно, кромѣ табельныхъ дней.

292.

О скорѣйшемъ окончаніи дѣлъ, по которымъ, кто содержится подъ стражею.

Городовому Магистрату, или Ратушѣ предписывается оканчивать въ одинъ срокъ предписанныя другимъ судомъ дѣла, по которымъ кто содер-

ſprawa iego bez opłaty przenieſioná będzie do guberſkiego Magiſtratu.

290.

O kupli domu lub placu w mieście.

Kto w mieście kupi dom, lub iaką budowlę, lub plac, ten prawo kupli ſwoiey obiawi w magiſtracie, lub Ratuſzu mieyſkim; mieyſki zaś Magiſtrat, albo Ratuſz do drzwi ſądowych przybiie kartę, iako dom czyli budowla, czyli ziemia takowa, kupiona przez tego, i zá taką cenę, i o tym kommunikuie guberſkiemu Magiſtratowi, aby toż ſamo uczynił; á ieżeli w ciągu dwóch lat nikt ſporu nie uczyni, tedy na potym wſzelki ſpór upadać ma, á kupno kupuiącemu utwierdzi ſię,

291.

O zaſiadaniu.

Członki mieyſkiego Magiſtratu lub Ratuſzu, będąc zawſze przytomnemi, mogą zaſiadać bez przerwy, króm dni uroczyſtych.

292.

O nayprędſzym decydowaniu ſpraw, dla których kto zoſtaie pod

Mieyſkiemu Magiſtratowi zaleca ſię iako też i Ratuſzowi kończyć ſprawy w ciągu iednych rokow innym ſądom przepiſanych, te, dla ktorych kto zoſtaie pod

держится подъ стражею; и буде на городовый Магистратъ, или Ратушу жалобы будутъ, что дѣло таковое оставлено три срока засѣданій безъ рѣшенія, то члены городоваго Магистрата, или Ратуши лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или городовыхъ школъ.

ГЛАВА XXI.

О ГОРОДОВОМЪ СИРОТСКОМЪ СУДѢ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

293.

Учреждается городовый сиротскій судъ.

При каждомъ городовомъ Магистратѣ учреждается, городовый сиротскій судъ для купеческихъ и мѣщанскихъ вдовъ и малолѣтныхъ сиротъ,

294.

О присутствующихъ.

Въ городовомъ сиротскомъ судѣ предсѣдаетъ городскій глава, и засѣдаютъ два члена городоваго Магистрата, и городовый староста.

295.

О выборѣ городскаго главы.

Городскій глава выбирается городскимъ обществомъ чрезъ всякіе три года по баламъ.

Вся-

ſtrażą. ſtrażą; á Jeżeli ná mieyſki Magiſtrat albo ná Ratuſz zaydzie ſkarga, iż dzieło takowe w ciągu trzech kadencyi bez wyroku zoſtało, tedy członki mieyſkiego Magiſtratu, lub Ratuſzu ukarani będą odięciem roczney penſyi ná rzecz cierpiącego, lub iego naſtępcow, lub ſzkół mieyſkich.

ROZDZIAŁ XXI.

O MIEYSKIM SIEROCKIM SĄDZIE I JEGO POWINNOSCI.

293.

Uſtanawia ſię mieyſki ſierocki ſąd Przy każdym mieyſkim magiſtracie uſtanawia ſię mieyſki ſierocki ſąd, dla kupieckich, i mieſzczańſkich wdów; i małoletnich ſierot.

294.

O zaſiadaiących. W mieyſkim ſierockim ſądzie przedſiada mieyſki Głowa, i zaſiadaią dwa członki mieyſkiego Magiſtratu i mieyſki i ſtaroſta.

295.

O wyborze mieyſkiego Głowy. Mieyſki Głowa, wybiera ſię od powſzechności mieyſkiey co trzy lata, przez kałkuły.

Gło-

296.

Всякаго города глава увѣдомляетъ городовый сиротскій судъ о вдовахъ и сиротахъ.

Всякаго города глава долженствуетъ увѣдомить городовый сиротскій судъ о вдовахъ и осиротѣвшихъ малолѣтныхъ дѣтяхъ всякаго званія городовыхъ жителей, кои въ томъ городѣ, гдѣ онъ избранъ, остались послѣ мужей, или родителей, и безъ призрѣнія находятся, прилагая о томъ свидѣтельство.

297.

Городовому сиротскому суду поручается попеченіе о вдовахъ и сиротахъ и имѣніи и дѣлахъ ихъ.

Городовому сиротскому суду поручается попеченіе не токмо о оставшихъ въ томъ городѣ послѣ всякаго званія жителей малолѣтныхъ сиротахъ и ихъ имѣніи, но и о вдовахъ и ихъ дѣлахъ.

298.

Городовый сиротскій судъ не инако вступаетъ въ дѣло, какъ по увѣдомленію, или по прозьбѣ, или повелѣнію, или сообщенію.

Городовый сиротскій судъ самъ собою не вступается въ дѣла вдовъ, или сиротъ, но принимается за дѣло по прошенію вдовы, или по увѣдомленію городскаго главы, или ближнихъ родственниковъ, и свойственниковъ малолѣтнаго, или по свидѣтельству постороннихъ двухъ свидѣтелей и приходскаго священника, (который имѣетъ донести городовому сиротскому суду, когда въ его приходѣ вдовы, или малолѣтные безъ призрѣнія остаются) или же по повелѣнію той губерніи гу-

296.

Każdego miasta Głowa uwiadamia sąd sierocki, o wdowach i małoletnich w sieroctwie.

Głowa każdego miasta powinien uwiadomić sąd mieyski sierocki, o osierociałych wdowach, i małoletnich dzieciach wszelkiey professyi, mieszkańcow mieyskich, które w tym mieście, gdzie on iest głową zostały po mężach, lub rodzicach, i bez opieki są, składaiąc o tym świadectwo.

297.

Mieyskiemu sierockiemu sądowi porucza się piecza o wdowach, i o sierotach, o maiątku i interesach ich.

Mieyskiemu sierockiemu sądowi porucza się piecza, nie tylko o pozostałych w tym mieście pomieszkańcach wszelkiey professyi małoletnich sierotach, i ich maiątku, ale i o wdowach, i ich interessach.

298.

Mieyski sierocki sąd, nieinaczey przystępuie do dzieła, aż za uwiadomieniem, prożbą, nakazem, kommunikacyą i t. d.

Mieyski sierocki sąd nie wchodzi sam przez się urzędownie w dzieła wdów, i sierot, ale przystępuie do sprawy zá prożbą wdowy, álbo zá daniem sobie wiedzieć od mieyskiego głowy, albo od bliskich krewnych lub powinowatych małoletniego, albo zá świadectwem dwóch postronnych świadkow, i Plebana (którego powinnością iest donosić sierockiemu mieyskiemu sądowi, skoro w iego parafii wdowy lub sieroty bez opieki, i dozoru zostaią) albo na koniec za nakazem rządu

gu-

губернскаго правленія, или палатъ, или губернскаго Магистрата, или по сообщенію другаго суда.

299.

О власти и должности городоваго сиротскаго суда.

Когда же о малолѣтномъ сиротѣ дойдетъ до свѣденія городоваго сиротскаго суда, тогда городовый сиротскій судъ во 1. освѣдомляется о имѣніи малолѣтнаго, и буде есть у малолѣтнаго имѣніе, и по волѣ родителей не опредѣлены, Опекуны, то 2. городовый сиротскій судъ власть имѣетъ избирать Опекуновъ къ имѣнію и къ особѣ малолѣтнаго, 3. къ имѣнію приставляетъ (буде не подходятъ подъ изключительныя ниже сего прописныя въ 300 статьѣ пять означеній) малолѣтнаго родственниковъ, или свойственниковъ, или и постороннихъ людей добраго, честнаго и порядочнаго поведенія, 4. Опекунами къ особѣ малолѣтнаго городовый сиротскій судъ опредѣляетъ такожде изъ родственниковъ, или свойственниковъ, или же изъ постороннихъ людей тѣхъ, кои добродѣтельными качествами, честностію и незазорнымъ поведеніемъ болѣе подаютъ надежды къ призрѣнію малолѣтнаго въ здравіи, добронравномъ воспитаніи и достаточномъ содержаніи по его состоянію, и отъ которыхъ отеческаго попеченія къ малолѣтному ожи-

rublow. guberſkiego, tey gubernii, lub izb, lub guberſkiego magiſtratu, lub zá uczynioną kommunikacyą od drugiego ſądu.

299.

O władzy, i powinności ſierockiego mieyſkiego ſądu.

Kiedy o małoletnim ſierocie doydzie wiadomość do ſądu mieyſkiego ſierockiego, tedy mieyſki ſierocki ſąd; 1. Dowiaduie ſię o maiątku małoletniego, i ieżeli ieſt u małoletniego maiątek, á z woli rodziców opiekunowie nienaznaczeni, tedy 2. mieyſki ſąd ſierocki ma władzę wybierać opiekunow, dla oſoby i maiątku małoletniego, 3. Do maiątku naznacza (ieżeli niepodpadaią pod pięć nót oddalaiących od opieki opiſanych niżey w punkcie 300,) krewnych małoletniego, albo powinowatych, albo nawet poſtronnych ludzi ſłuſznych, i uczciwych. 4. Opiekunami oſób małoletnich, mieyſki ſierocki ſąd naznacza także z pokrewnych lub powinowatych, lub też z poſtronnych oſób, którzy cnotliwemi ſwoiemi przymiotami, poczciwością i przykładnym ſprawowaniem ſię więcey podaią nadziei, iż będą troſkliwi, i dbali o zdrowie małoletniego, o obyczayne; wychowanie. i przyſtoyne utrzymywanie w miarę iego maiątku, i od których ná reſztę Rodzicielſkiey pieczołowitości oczekiwać pewnie można. 5. Mieyſki ſierocki ſąd naznaczywſzy opiekuna, lub opiekunow, zaleca im, ażeby przy Sekre-

ожидать непремѣнно можно, 5. городовый сиротскій судъ по назначеніи Опекуна, или Опекуновъ, предписываетъ имъ, чтобъ при Секретарѣ городоваго Магистрата и двухъ постороннихъ свидѣтеляхъ сдѣлали обстоятельную опись всему наслѣдству, съ которой описи одна копія за скрѣпами Опекуновъ, Секретаря и свидѣтелей отдается городовому сиротскому суду, а другая копія за срѣпами же Опекунамъ, 6. городовый сиротскій судъ даетъ Опекунамъ наставленія; въ чемъ же состоять имѣютъ сіи Опекунамъ наставленія, въ оныхъ дополненіе по разнообразнымъ дѣламъ, промысламъ и наслѣдствамъ оставляется на благоусмотрѣніе городоваго сиротскаго суда: примѣрное же, или повольное наставленіе Опекунамъ ниже сего прописано, 7. городовый сиротскій судъ долженствуетъ знать, какъ Опекуны управляютъ имѣніемъ сиротскимъ, 8. городовый сиротскій судъ по годно получаетъ отъ Опекуновъ отчетъ какъ о промыслахъ, такъ и о прибыли, о приходахъ и расходахъ, и о содержаніи и воспитаніи малолѣтнаго, 9. городовый сиротскій судъ разсматриваетъ отчеты и счеты Опекуновъ, и бдѣніе имѣетъ, дабы имѣніемъ малолѣтнаго порядочно управляемо было, чтобъ малолѣтный получалъ пристойное воспитаніе и содержаніе обще съ тѣми

людь-

tarzu ſierockiego ſądu, i dwóch poſtronnych świadkach uczynili porządne opiſanie całego dziedzictwa; którego to opiſania kopia iedna z podpiſem opiekunow, Sekretarza, i świadków oddaie ſię do mieyſkiego ſierockiego ſądu, á druga kopia, z podpiſem także, opiekunom. 6. Mieyſki ſierocki ſąd daie opiekunom inſtrukcyą; ná czym zaś zależeć maią te inſtrukcye, zoſtawuie ſię rozſądkowi ſądu, ułożyć one według rozmaitości ſpraw, handlu i dziedzictwa; wzór zaś inſtrukcyi, czyli ogólna inſtrukcya opiekunom, niżey kładzie ſię 7. Mieyſki ſierocki ſąd wiedzieć powinien iak opiekunowie zarządzaią maiątkiem ſierockim. 8. Mieyſki ſierocki ſąd corocznie odbiera ſprawę od opiekunow, iako o handlu, tak i o zyſku, o przychodach, i rozchodach, iako też o utrzymywaniu, i edukacyi małoletniego. 9. Mieyſki ſierocki ſąd roztrząſa rachunki, i obrachunki opiekunow, i ma baczenie; aby maiątek małoletniego porządnie zawiadowany był, aby małoletni miał przyſtoyne wychowanie, i utrzymywanie wraz z temi ludźmi, których koniecznie przy małoletnim trzymać należy, i ażeby opieka we wſzyſtkich częściach urządzona była tak, iżby iſtotny pożytek wypływał z niey dla oſoby i maiątku małoletniego, nie zaś zguba, i ſpuſtoſzenie. 10. Wdowom zaś ſierocki ſąd daie pomoc w tym, iż ná mieyſcu ich, ſtara ſię o ich intereſſa w drugich ſądach;

людьми, коихъ по необходимости надлежитъ приставить къ малолѣтному, и чтобъ опека во всѣхъ частяхъ устроена была такъ, чтобъ дѣйствительная польза изъ того возпослѣдовала, для особы и имѣнія малолѣтнаго, а не погибель. или разореніе, 10. вдовамъ же городовый сиротскій судъ помогаетъ такъ, что вмѣсто ихъ дѣлается хожатымъ въ другихъ судахъ, даетъ имъ Стряпчихъ безденежно, и старается доставить принадлежащее имъ имѣніе движимое и недвижимое, какъ то дворы, лавки, фабрики и тому подобное, 11. о раздѣлѣ же вдовъ и сиротъ городовый сиротскій судъ (во всякомъ случаѣ, смотря на выгоды и спокойствіе какъ вдовъ, такъ и сиротъ) докладывается губернскому Магистрату, и буде вдова того желаетъ, то опредѣляютъ ей попечителя (съ такими же качествами, какъ и объ Опекунамъ предписано) изъ купцовъ, или мѣщанъ для совѣта и защиты во всѣхъ ея дѣлахъ, 12. когда Опекуны по необходимымъ какимъ обстоятельствамъ для заплаты долговъ городовому сиротскому суду представятъ о продажѣ какого недвижимаго имѣнія малолѣтнаго, тогда сей городовый сиротскій судъ долженъ по представленію Опекуновъ съ своимъ мнѣніемъ доложить губернскому Магистрату.

Ко-

naznacza Adwokatow bezpłatnie, i ſtara ſię pozyſkać, i oddać iey należący ruchomy, i nieruchomy maiątek, iako to: domy, ſklepy, fabryki, i temu podobne. 11. O rozdziele zaś wdów, i ſierot, mieyſki ſierocki ſąd (w każdym zdarzeniu maiąc oko, ná wygodę, i ſpokoyność, iako wdów, tak i ſierot) zapytuie o to guberſkiego Magiſtratu, i ieżeli wdowa tego żąda, tedy naznacza iey kuratora (z takiemiż przymiotami, iako ſię o opiekunach powiedziało) z kupcow, czyli mieſzczan, dla obrony i porady we wſzyſtkich iey intereſſach. 12. Kiedy opiekunowie dla nieodbitych iakowych okoliczności ná opłatę długow reprezentować będą mieyſkiemu ſierockiemu ſądowi o przedaży iakiego nieruchomego maiątku małoletniego, tedy mieyſki ſierocki ſąd obowiązany ieſt ſtoſownie do reprezentacyi opiekunow, z przyłączeniem ſwoiego zdania udać ſię do guberſkiego magiſtratu.

300.

Кого Опекунами опредѣлять не надлежитъ.

Городовому сиротскому суду запрещается Опекунами опредѣлять, или избирать (ибо Опекунами быть не должны) 1. разточителей собственнаго своего имѣнія и такого, за кѣмъ было родительское имѣніе, но ничего изъ онаго не осталось, 2. банкрута купца, или мѣщанина, 3. такого, кто въ явныхъ и гласныхъ порокахъ находится, или подъ наказаніемъ судебнымъ есть, или былъ, 4. такого, котораго суровые поступки извѣстны членамъ городоваго сиротскаго суда, 5. такого, который имѣлъ ссору съ родителями малолѣтнаго; ибо Опекуну надлежитъ быть кротку, человѣколюбиву, попечительну, радиву и усердну къ пользѣ малолѣтнаго.

301.

О вдовахъ и малолѣтныхъ, кои безъ имѣнія остались.

Буде же малолѣтный остался безъ всякаго имѣнія, тогда городовый сиротскій судъ старается помѣстить малолѣтнаго по состоянію его, или въ общественныхъ для сирыхъ училищахъ, или у доброхотныхъ людей, дабы научился наукѣ, или промыслу, или ремеслу, и доставленъ былъ ему способъ учиниться добрымъ гражданиномъ; вдовамъ же, у коихъ нѣтъ никакого имѣнія, старается доставить при-

300.

Kogo nie należy naznaczać opiekunami.

Mieyſkiemu, ſierockiemu ſądowi zabrania ſię naznaczać, i wybierać za opiekunow (albowiem opiekunami być niepowinni.) 1. Marnotrawcow właſnego maiątku, i tych którzy mieli Rodzicielſkie maiątki, á teraz nie maią niczego. 2. Bankruta kupca, albo mieſzczanina. 3. tych, którzy w iawnych i publicznych przeſtępſtwach poſzlakowani ſą, i którzy pod karą ſądową znayduią ſię lub znaydowali ſię; 4. tych, których okrutne poſtępki wiadome ſą członkom ſądu ſierockiego; 5. tych, którży mieli kłótnię z Rodzicami małoletniego, albowiem opiekun powinien być łagodny, ludzki, ſtaranny, troſkliwy i dbały o dobro małoletniego.

301.

O wdowach i małoletnich, pozoſtałych bez maiątku.

Jeżeli małoletni nie ma żadnego maiątku, tedy mieyſki ſierocki ſąd ſtara ſię umieścić małoletniego według iego ſtanu, albo w powſzechnych ſzkołach ſierockich, albo u ludzi dobroczynnych, ażeby ſię uczył nauk, lub handlu, lub rzemioſła, i tym ſamym, aby miał podany ſobie ſpoſób, ſtać ſię dobrym obywatelem. Wdowom zaś niemaiącym żadnego maiątku, ſtara ſię wynaleść przytułek, i wyżywienie, albo pracę przyzwoitą ich ſtanowi.

Miey-

пристанище и пропитанiе, или работу приличную ихъ состоянiю.

302.

Городовый сиротскiй судъ доноситъ погодно о всякой опекѣ губернскому Магистрату, и емужъ подчиненъ.

Городовый сиротскiй судъ доноситъ погодно губернскому Магистрату, которому и подчиненъ, коротко, но подробно о состоянiи имѣнiя малолѣтнаго и о Опекунскомъ управленiи.

303.

О переносѣ дѣлъ изъ городоваго сиротскаго суда въ губернскiй Магистратъ.

Буде кто недоволенъ рѣшенiемъ городоваго сиротскаго суда, тому дозволяется переносъ изъ городоваго сиротскаго суда въ губернскiй Магистратъ точно на томъ основанiи, какъ о переносѣ изъ городоваго Магистрата, или Ратуши предписано.

304.

О засѣданiи городоваго сиротскаго суда.

Городовый сиротскiй судъ будучи всегда на лицо, можетъ засѣдать, когда дѣло будетъ.

305.

ПРИМѢРНОЕ, ИЛИ ПОВАЛЬНОЕ НАСТАВЛЕНIЕ ОПЕКУНАМЪ.

1.

Нравоучитель-

Опекуну надлежитъ быть съ добро-

302.

Mieyſki ſierocki ſąd donoſi co rok o każdey opiece guberſkiemu Magiſtratowi do którego zwierzchności należy.

Mieyſki ſierocki ſąd, donoſi corocznie guberſkiemu Magiſtratowi, pod którego zwierzchnością zoſtaie, krótko, ale z ſzczegółami, o ſtanie maiątku małoletniego, i o opiekuńſkim zawiadowaniu.

303.

O przenoſzeniu ſpraw z ſądu ſierockiego mieyſkiego do guberſkiego Magiſtratu.

Jeżeli kto niekontentuie ſię wyrokiem mieyſkiego ſierockiego ſądu, temu wolno przenieść ſprawę z mieyſkiego ſierockiego ſądu do guberſkiego Magiſtratu, tym porządkiem całym, iako ſię przepiſało o przenoſzeniu ſpraw, czyli appellacyi z mieyſkiego Magiſtratu, lub Ratuſzu.

304.

O zaſiadaniu ſierockiego mieyſkiego ſądu.

Mieyſki ſierocki ſąd będąc zawſze przytomny, może zawſze zaſiadać kiedy tylko zdarzy ſię ſprawa.

305.

WZOR INSTRUKCYI OPIEKUNOM CZYLI INSTRUKCYA OGOLNA.

1.

Inſtrukcya opie-

Opiekun powinien być z uprzeymością ła-

ное настапленіе Опекуну. хотствомъ, кротку, человѣколюбиву попечительну, радиву и усердну къ пользѣ малолѣтнаго.

2.

О приемѣ имѣнія малолѣтнаго.

Опекунъ принимаетъ движимое и недвижимое имѣніе (какъ то домы, лавки, фабрики, или заводы и тому подобное) малолѣтнаго по описи въ свое смотрѣніе и вѣдомство.

3.

О сбереженіи движимаго имѣнія малолѣтнаго.

Принятое же Опекуномъ въ свое смотрѣніе и вѣдомство движимое имѣніе, крѣпости, векселя, контракты, закладныя и тому подобное, и всякія вещи Опекунъ хранить имѣетъ въ удобныхъ и безопасныхъ мѣстахъ, дабы отъ худаго смотрѣнія, или небреженія повреждены, утрачены или истреблены быть не могли.

4.

О вѣрныхъ приходныхъ и расходныхъ книгахъ и проч:

Приходамъ и прибыли по торгамъ, или промысламъ, или имѣнію малолѣтному принадлежащему, Опекунъ долженствуетъ вести вѣрныя и точныя приходныя, а расходамъ расходныя книги по годно, и старается, чтобъ прибыль, или приходъ собраны и выручены были въ свое время, а расходы производились безъ излишества.

kunom, co do obyczayności. łagodny, ludzki, ſtaranny, troſkliwy, i dbały o dobro małoletniego.

2.

O przyięciu maiątku małoletniego. Opiekun przyimuie ruchomy i nieruchomy maiątek (iako to domy, ſklepy, fabryki albo zaprowadzenia, i temu podobne) według opiſania w ſwóy dozor, i zawiadowanie.

3.

O dochowaniu ruchomego maiątku małoletniego. Przyięty zaś przez opiekuna w ſwóy dozor, i zawiadowanie ruchomy maiątek, prawa wieczyſte, wexle, kontrakty, zaſtawy, i temu podobne, i wſzelkie rzeczy opiekun chować winien w ſpoſobnych, i beſpiecznych mieyſcach, ażeby od złego dozoru, lub niedbalſtwa, zepsute, utracone, lub zniſzczone nie były.

4.

O porządnych przychodowych, i rozchodowych kſięgach, i t. d. O przychodach, i zyſkach z targu, lub przemyſłu, albo z maiątku małoletniemu należącego, opiekun obowiązany ieſt prowadzic porządne i wierne przychodowe, á o rozchodach rozchodowe kſięgi od roku do roku, i ſtara ſię ażeby zyſk, czyli przychod zebrany, i wyciągnięty był w ſwoim czaſie, i terminie, á rozchody aby ſię czyniły bez zbytkow.

5.

О особѣ малолѣтнаго, о его содержанiи и воспитанiи.

О особѣ и здравiи малолѣтнаго Опекунъ имѣетъ найприлѣжное попеченiе, и всячески старается, дабы малолѣтный воспитанъ былъ въ страхѣ Божiи, въ познанiи тоя вѣры, въ которой родился, въ правилахъ добронравiя, въ удаленiи отъ всѣхъ злыхъ примѣровъ сердце и нравъ отъ самаго дѣтства развращающихъ и повреждающихъ; и для того (буде малолѣтный не помѣщенъ въ общественныхъ для городовыхъ жителей училищахъ) надлежитъ опредѣлить къ малолѣтному по необходимости только нужныхъ людей, для услуженiя и воспитанiя людей добрыхъ, и поведенiя непорочнаго или же малолѣтнаго самого поручить людямъ добронравнымъ и незазорнаго поведенiя, дабы могъ онъ быть воспитанъ въ добронравiи и добродѣтели и въ знанiи приличнаго его состоянiю промысла, или ремесла. Содержанiе же малолѣтнаго расположить по его имуществу безъ излишества и безъ роскошныхъ прихотей, дабы малолѣтнiй отъ самой юности поваженъ былъ къ большей умѣренности, и чрезъ то приуготовился, въ какомъ бы состоянiи быть ни случилось, вести жизнь порядочную, трудолюбивую умѣренную и весьма отдаленную отъ мотовства и всякаго рода непорядковъ

5.

O osobie małoletniego, i iego utrzymywaniu, i wychowaniu.

O osobie i zdrowiu małoletniego opiekun mieć ma naypilnieyszą pieczę, i stara się wszelkim sposobem ażeby małoletni wychowany, był w boiaźni Bożey, w znaiomości tey wiary, w którey się urodził, w obyczayności, w oddaleniu od wszystkich złych przykładow, serce i obyczaie od samego dzieciństwa zarażaiących, i psuiących; i dla tego (ieżeli małoletni niepomieszczony w publicznych dla mieszczan szkołach) powinien opiekun wyznaczyć do małoletniego nieodbicie potrzebną tylko liczbę osób dla usługi i wychowu, ludzi dobrych, i postępkow nienagannych, alboliteż małoletniego samego poruczyć ludziom obyczaynym, i przykładnego życia, aby mogł być wychowany w obyczayności, i cnocie, i znaiomości przyzwoitego stanowi iego przemysłu, lub rzemiosła. Utrzymywanie zaś małoletniego, rozporządzić według iego maiątku bez zbytku, i roskosznych wymysłow, ażeby małoletni od młodości swoiey przyzwyczaiony był do miernego życia, á przez to usposobił się w iakimkolwiek bądź stanie zostawać mu przyidzie, prowadzić życie rządne, pracowite, umiarkowane, i bardzo oddalone od rozrzutności, i wszelkich nieporządkow, i swawoli, które prócz nieufności wzaiemney, i nie kredytu w przemysłach, handlach, i rzemiosłach wszelkiego gatunku, ni-

и неистовствѣ, кои, кромѣ недовѣрія другѣ кѣ другу вѣ промыслахѣ, торгахѣ и ремеслахѣ всякаго рода, ничего не производятѣ; отѣ недовѣрія же бываетѣ паденіе промысла, торга и ремесла, а довѣріе, или кредитѣ есть слѣдствіе честности и порядочнаго теченія дѣлѣ, промысла, торга и ремесла.

6.

О приведеніи промысловѣ и проч: вѣ самое лучшее состояніе.

Опекунамѣ же надлежитѣ содержать и приводить торги, промыслы и прочія дѣла и заведенія малолѣтнаго вѣ такое состояніе, чтобѣ не были упущены, или разорены, но напротивѣ того были приведены вѣ самое лучшее и цвѣтущее состояніе.

7.

О послушаніи кѣ Опекунамѣ, и о порядочномѣ опекунскомѣ управленіи,

Буде же за малоѣтнымѣ случатся фабрики, или заводы, а при нихѣ люди и крестьяне, то Опекунамѣ надлежитѣ содержать фабрики, заводы и людей малолѣтнаго вѣ такомѣ состояніи, чтобѣ малолѣтный получалѣ сѣ нихѣ принадлежащіе ему доходы, государственные поборы бездоимочно выплачены были вѣ опредѣленное время; крестьяне же и люди и все малолѣтному принадлежащее вѣ добропорядочномѣ положеніи сохранено пребыло.

niczego nieprzynoſzą; nieufność zaś przywodzi o upadek przemyſł, kupiectwo, i rzemiosła, á przeciwnie ufność czyli kredyt, ieſt ſkutkiem poczciwości, i porządnego poſtępowania w ſwoich czynnościach, przemyśle, handlu, i rzemieśle.

6,

O przyprowadzeniu do naylepſzego ſtanu handlu przemyſłu, i t. d.

Opiekunowie powinni utrzymywać handel, przemyſł, i inne intereſſa i zaprowadzenia małoletniego, i przyprowadzać ie do takiego ſtanu, ażeby one nie były w zaniedbaniu, lub zniſzczeniu, ale przeciwnie, aby przychodziły co raz bardziey do kwitnącey ſytuacyi.

7.

O posłuſzeńſtwie dla opiekunow, i o dobrym rządzie.

Jeżeli zaś ſą u małoletniego fabryki, lub zaprowadzenia, á przy nich ludzie i poddani, tedy opiekunowie powinni utrzymywać fabryki, zaprowadzenia, i ludzi tak, aby małoletni miał z nich ſwoie dochody; kraiowe pobory upłacone były bez remanentu, i w ſwoim czaſie; á poddani, i ludzie, i wſzyſtko co do małoletniego należy, utrzymane, i zachowane w iak naylepſzym porządku i ſtanie.

8.

О починкѣ строеній и о исправленіи наложенныхъ на домы и на прочее общественныхъ должностей

Нужныя же и полезныя строенія малолѣтнаго, гдѣ находятся, Опекунъ не допуститъ до разрушенія, или упадка, но старается ихъ по возможности починкою исправить въ удобное время, по фабрикамъ же и заводамъ и по городскимъ домамъ всякія положенныя общественныя должности и починки дорогъ и улицъ неупустительно исправлять велитъ.

9.

Не употреблять изъ доходовъ малолѣтнаго безъ вѣдома Опекуна и о проч:

Понеже все имѣніе движимое и недвижимое и люди малолѣтнаго и самъ онъ подъ опекою состоятъ, то прикащики, старосты и выборные, гдѣ они есть, кромѣ опредѣленнаго людямъ на содержаніе и на кормъ птицамъ и всякому скоту безъ вѣдома Опекуна изъ принадлежащаго малолѣтному, не должны употреблять сами собою ничего, но да сохранять въ цѣлости принадлежащее малолѣтному хозяину до Опекунскаго повелѣнія. Оказавшихся же изъ людей малолѣтнаго въ непорядкахъ, или утрать хозяйскаго, Опекунъ власть имѣетъ отрѣшить, и опредѣлить на мѣсто отрѣшеннаго другаго, буде въ томъ есть нужда. Въ тѣлесныхъ же наказаніяхъ людей и крестьянъ Опекунъ самъ собою поступать не властенъ,

8.

O reparacyi budowli, i o wypełnieniu publicznych powinności nałożonych ná domy i inne possessye.

Gdzie się znayduią domy, i budowle potrzebne, i pożyteczne małoletniego, opiekun nie da im się ruynować, i obalać, ale stara się, ile być może, poprawiać one w czasie przyzwoitym, od fabryk zaś i zaprowadzeń i od domostwa w mieście wszystkie publiczne nakazane powinności; i poprawy drog, i ulic, bez omieszkania wypełniać każe.

9.

Bez wiadomości opiekuna dochodow nieużywać.

Ponieważ cały maiątek ruchomy, i nieruchomy, i ludzie małoletniego, i sam pod opieką zostaie, a za tym Podstarości, Starosta, i wóyty gdzie oni są, prócz tego, co wyznaczono iest ná strawowanie ludźi, i karm ptastwu, i bydłu, bez wiadomości opiekuna z maiątku małoletniego niepowinni używać sami niczego, ale zachować máią w całości wszystko, co do małoletniego gospodarza, należy, do dyspozycyi opiekuna. Z ludzi zaś służebnych, postrzeżonych w swawoli, albo trawiących maiątek małoletniego, opiekun ma prawo oddalić, a ná mieysce onych naznaczyć drugich; gdy tego potrżeba. Co się zaś tycze cielesnego ukarania tak poddanych, iako i służących, tedy opiekun czynić onego sam nie iest mocen, ale zá kryminalne, i prawom przeciwne prze-

стенъ, но за уголовныя преступленія и законамъ противныя вины да отошлетъ изъ людей, или крестьянъ виновнаго, куда по законамъ надлежитъ, за малыя же домашнія погрѣшности Опекунъ въ городѣ вручитъ людей Городничему для наказанія и воздержанія, а внѣ города отдастъ ихъ на судъ прикащикамъ, старостамъ и выборнымъ, которые при сходѣ крестьянъ или собраніи людей, или фабричныхъ, учинятъ имъ наказаніе.

10.

Подробное наставленіе Опекуну предписываетъ городовый сиротскій судъ.

Подробнаго наставленія Опекунамъ о правленіи имѣніемъ малолѣтнаго здѣсь не предписывается, ибо каждому городовому сиротсковому суду по положенію имѣнія малолѣтнаго сходственное о томъ предписаніе учинить оставляется.

11.

О приобрѣтеніи добрымъ хозяйствомъ.

Опекуну приобрѣтенія доброю экономіею къ пользѣ и умноженію имѣнія малолѣтнаго по состоянію времени и по разсмотрѣнію Опекуновъ, или учредить вновь дозволяется, или перемѣнить къ лучшему не запрещается, лишь бы сіе произведено было безъ отягощенія людей и крестьянъ излишними поборами, или работами.

ſtępſtwa odeſzle winnego z ludzi, czyli chłopow, tam gdzie według praw należy, zá małe zaś i potoczne wykroczenia, opiekun w mieście odda Horodniczemu dla powściągnienia, i kary, po wſiach zaś odda ná ſąd Podſtarościch, Staroſtow, i wóytow, którzy przy zgromadzeniu włościan, albo ludzi domowych, lub fabrycznych przyzwoicie ich ukarzą.

10.

Szczególne inſtrukcye opiekunowi daie mieyſki ſierocki ſąd.

Nie wypiſuią ſię tu ſzczególne inſtrukcye opiekunom o urządzeniu maiątku małoletniego, gdyż zoſtawiono każdemu mieyſkiemu ſierockiemu ſądowi uczynić ie według położenia mieyſca, i ſtanu maiątku małoletniego,

11.

O nabyciach dobrym gospodarowaniem.

Nabycia w czaſie opieki przez porządną ekonomią ku pożytkowi, i pomnożeniu maiątku małoletniego, zá zdaniem opiekunow, ſtoſownie do okoliczności czaſu, pozwala ſię opiekunowi albo rozporządzić na nowo, albo odmienić ná lepſze, aby tylko uczyniono to było bez obciążenia ludzi, i chłopow zbytecznemi poborami, lub robociznami.

12.

О взысканіи долгов съ заимщиков.

Опекунъ долженствуетъ обратить вниманіе и на прочія дѣла малолѣтнаго, и буде есть закладныя, или вексели, или долги, то Опекуны взыскивают оныя деньги въ сроки съ заимщиковъ; а въ случаѣ неплатежа закладныя для записи объявляютъ, гдѣ по законамъ надлежитъ, и прозьбу производятъ и пошлины платятъ изъ доходовъ малолѣтнаго, вексели же въ срокъ протестуютъ, и долги взыскиваютъ; деньги же малолѣтнаго отдаютъ въ узаконенные проценты на вѣрные вексели, или закладныя, или же употребляютъ ихъ въ торги, промыслы и тому подобное.

13.

О заплатѣ долгов малолѣтнаго.

Буде же случится, что имѣніе малолѣтнаго отягощено долгами, то Опекуны стараются изъ приходовъ и изъ оставшей за расходами прибыли неоспоримые долги уплачивать, сохраняя во всемъ довѣріе, или кредитъ малолѣтнаго, и имѣніе его освободить отъ всякаго долга. Буде же приходы, прибыль, или барышъ недостаточны для заплаты вдругъ долговъ, то Опекунамъ, сохраняя довѣріе, стараться изворачиваться такъ, чтобъ времени не терпящіе долги напередъ выплаче-

ны

12.

O pozyskaniu długow od dłużnikow.

Opiekun obowiązany ieſt zwrócić oko i ná inne intereſſa małoletniego, i tak ieżeli ſą zaſtawy, lub wexle, lub długi, tedy opiękunowie odbieraią w czaſie przyzwoitym pieniądze od dłużnikow; á w przypadku nieopłacenia, zaſtawy dla zapiſania prezentuią, gdzie prawa każą, przewodzą ſprawę, i do ſkarbu wnoſzą prawem przepiſaną od kupli wieczyſtych maiątkow opłatę z dochodow małoletniego; wexle zaś w terminie proteſtuią, i długi odbieraią, á pieniądze małoletniego oddaią ná procent prawami przepiſany ná pewne wexle, lub zaſtawy, lub używaią ich ná handel, przemyſł, i temu podobne.

13.

O opłacie długow małoletniego.

Jeżeli zaś zdarzy ſię, że maiątek małoletniego óbciążony długami, tedy opiekunowie, ſtaraią ſię z przychodow, i z pozoſtałego od expenſy zyſku, niezaprzeczone długi opłacać, zachowuiąc we wſzyſtkim ufność, czyli kredyt małoletniego i maiątek iego oſwobadzać od wſzelkiego długu. Jeżeli zaś dochody, i zyſki handlowe nie ſą doſtateczne ná opłatę razem wſzyſtkich długow, tedy opiekunowie zachowuiąc ufność, maią ſię obracać tak, aby długi niecierpiące zwłoki opłacić nayprzod, á ná opłacenie innych

zy-

ны были, а на другіе выиграно было время. Въ самыхъ же нужныхъ, или сомнительныхъ случаяхъ докладываться городовому сиротскому суду, и требовать отъ него наставленія.

14.

Опекунъ ходатайство имѣетъ за дѣлами малолѣтнаго.

Буде есть у малолѣтнаго дѣла по судебнымъ мѣстамъ, то за оными Опекуну ходатайство имѣть поручается, и предписывается во всѣхъ случаяхъ избирать тѣ способы, кои малолѣтному спокойнѣйшее имущество доставить могутъ.

15.

Опекуны малолѣтнаго гражданина подчинены городовому сиротскому суду.

Опекуны малолѣтнаго гражданина подчинены городовому сиротскому суду, и отъ онаго получаютъ наставленіе.

16.

О опекунскомъ отчетѣ.

По окончаніи опеки, то есть по совершеннолѣтіи малолѣтнаго, Опекуны отчетъ свой вручаютъ городовому сиротскому суду, въ который сверьхъ того въ теченіе опеки присылаютъ погодно отчетъ какъ о прибыли, такъ и о расходахъ и о содержаніи и воспитаніи малолѣтнаго.

Что

zyſkać czas, W nagłych zaś, i wątpliwych zdarzeniach udać ſię do mieyſkiego ſierockiego ſądu, i proſić od niego informacyi.

14.

W ſprawach małoletniego u ſądu opiekun ma ſtaranie.

Jeżeli ſą u którego ſądu reguluiące ſię do małoletniego ſprawy, tedy ſtaranie o nich opiekunowi porucza ſię, i zaleca ſię we wſzelkich zdarzeniach obierać te śrzodki, które małoletniemu ſpokoyną dzierżawę przynieść mogą.

15.

Opiekunowie małoletniego mieſzczanina, pod zwierzchnością mieyſkiego ſierockiego ſądu zoſtaią.

Opiekunowie małoletniego mieſzczanina zoſtaią pod zwierzchnością mieyſkiego ſierockiego ſądu, i od niego biorą inſtrukcye.

16.

O obrachunku opiekunow.

Po ſkończoney opiece, to ieſt gdy małoletni przyidzie do lat doyrzałych, opiekunowie obrachunek ſwóy oddaią mieyſkiemu ſierockiemu ſądowi, któremu prócz tego w ciągu opieki corocznie daią ſprawę ná piſmie, iako o zyſku, tak i o rozchodach, i o utrzymywaniu, i wychowaniu małoletniego.

Co

17.

Что Опекунамъ за труды опредѣляется.

За труды Опекунамъ (сколько бы ихъ ни было) дозволяется всѣмъ вмѣстѣ взять пять процентовъ изъ доходовъ малолѣтнаго по годно.

ГЛАВА XXII.

О ГУБЕРНСКОМЪ МАГИСТРАТѢ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

306.

Учреждается губернскій Магистратъ.

Во всякой губерніи учреждается губернскій Магистратъ, и буде обширность губерніи того требуетъ, то дозволяется учредить въ губерніи болѣе одного губернскаго Магистрата.

307.

О присутствующихъ въ губернскомъ Магистратѣ.

Въ губернскомъ Магистратѣ засѣдаетъ первый и вторый Предсѣдатель и шесть Засѣдателей.

308.

О выборѣ Засѣдателей губернскаго Магистрата.

Шесть Засѣдателей губернскаго Магистрата выбираются чрезъ всякіе три года по баламъ изъ купцовъ и мѣщанъ губернскаго города.

17.

Co zá pracę opiekunom naznacza ſię.

Zá pracę opiekunom (wiele ich będzie) pozwala ſię wſzyſtkim wraz wziąć pięć procentow z dochodow małoletniego co rocznie,

ROZDZIAŁ XXII.

O GUBERSKIM MAGISTRACIE, I JEGO POWINNOSCI.

306.

Uſtanawia ſię guberſki Magiſtrat.

W każdey gubernii uſtanawia ſię guberſki Magiſtrat, á ieżeli rozległość gubernii tego wyciąga, tedy pozwala ſię uſtanowić więcey niżeli ieden guberſkich magiſtratow.

307.

O zaſiadaiących w guberſkim Magiſtracie.

W guberſkim Magiſtracie zaſiada pierwſzy, i drugi Przedſiadaiący, i ſześć Zaſiadaiących.

308.

O wyborze Zaſiadaiących w Magiſtracie guberſkim.

Sześciu Zaſiadaiących do Magiſtratu guberſkiego, wybieraią ſię co trzy lata, przez kałkuły z mieſzczan, i kupcow guberſkiego miaſta.

309.

О раздѣленіи губернскаго Магистрата на два департамента.

Губернскій Магистратъ раздѣляется на два департамента.

310.

Первый департаментъ имѣетъ уголовныя дѣла.

Первому департаменту губернскаго Магистрата поручается судъ уголовныхъ дѣлъ.

311.

Вторый департаментъ имѣетъ судъ гражданскій.

Второму департаменту губернскаго Магистрата поручается судъ гражданскихъ дѣлъ.

312.

Въ губернскомъ Магистратѣ въ каждомъ департаментѣ засѣдаетъ одинъ Предсѣдатель и три Засѣдателя.

Въ первомъ департаментѣ губернскаго Магистрата засѣдаетъ первый Предсѣдатель и три Засѣдателя, во второмъ же департаментѣ засѣдаетъ вторый Предсѣдатель и три Засѣдателя.

313.

Буде нѣтъ уголовныхъ дѣлъ, то оба департамента раздѣляютъ трудъ.

Буде же не случится уголовныхъ дѣлъ, тогда оба департамента раздѣляютъ трудъ въ отправленіи гражданскаго правосудія.

Гу-

309.

O rozdziale Magiſtratu guberſkiego.

Magiſtrat guberſki dzieli ſię ná dwa departamenta.

310.

Pierwſzy departament má kryminalne ſprawy.

Pierwſzemu departamentowi Magiſtratu guberſkiego, porucza ſię ſąd kryminalnych ſpraw.

311.

Drugi departament ſądzi ſprawy cywilne.

Drugiemu departamentowi guberſkiego Magiſtratu porucza ſię ſąd ſpraw cywilnych.

312.

W guberſkim Magiſtracie w każdym departamencie zaſiada ieden Przedſiadaiący, i trzech Zaſiadaiących.

W pierwſzym departamencie zaſiada pierwſzy Przedſiadaiący, i trzech Zaſiadaiących, w drugim departamencie Przedſiadaiący drugi, i trzech Zaſiadaiących.

313.

Jeżeli nie ma kryminalnych ſpraw tedy oba departamenta dzielą pracę.

Jeżeli niezdarzą ſię kryminalne ſprawy. tedy obydwa departamenta, rozdzielaią pracę ſądzenia ſpraw cywilnych.

314.

Губернскому Магистрату подчинены городовые Магистраты, сиротскіе суды и Ратуши.

Губернскому Магистрату подчинены городовые Магистраты, сиротскіе суды и Ратуши той губерніи.

315.

Какія дѣла непосредственно вносятся въ губернскій Магистратъ.

Въ губернскій Магистратъ вносятся всѣ дѣла до привиллегій, спорныхъ владѣній, или прочія дѣла до целаго города, или до права Стряпчихъ касающіяся. Сіи дѣла и переносы, или аппелляціи на городовые Магистраты, сиротскіе суды и Ратуши непосредственно до губернскаго Магистрата принадлежатъ.

316.

Какъ дѣло переносить изъ губернскаго Магистрата въ палату.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ губернскаго Магистрата, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему суду, и тогда жалобу свою для ревизіи внести можетъ въ палату, въ которую дѣло подлежитъ, но напередъ да внесетъ сто рублей. Сіи деньги въ губернскомъ Магистратѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія палаты. Сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое

дѣ-

314.

Do zwierzchności Magiſtratu guberſkiego należą magiſtraty mieyſkie. ſierockie ſądy i ratusże.

Do zwierzchności Magiſtratu guberſkiego należą magiſtraty mieyſkie, ſierockie ſądy, i Ratuſze w tey gubernii.

315.

Które ſprawy należą proſto do guberſkiego Magiſtratu.

Do guberſkiego Magiſtratu wnoſzą ſię ſprawy tyczące ſię przywileiow, wątpliwych poſſeſſyi, lub inne ſprawy tyczące ſię całego miaſta, albo należące do prawa Adwokatow. Te ſprawy i przenieſienia, czyli appellacye od Magiſtratow mieyſkich, ſądow, ſierockich, i Ratuſzow proſto należą do guberſkiego Magiſtratu.

316.

Jak ſprawa przenosi ſię z guberſkiego Magiſtratu do izby.

Jeżeli kto niekontentuie ſię wyrokiem guberſkiego Magiſtratu, ten w terminie iednego tygodnia niekontentowanie ſię ſwoie u tegoż ſądu obiawi, i w tenczas zanieść może żałobę ſwoię w izbie o rewizyę, do którey ſprawa iego należeć może, ale wprzódy wnieſie ſto rublow. Te pieniądze w guberſkim Magiſtracie wiernie zachowuią ſię, aż do decyzyi izby; prócz tego appelluiący zamiaſt przyſięgi ma wyznać ná piſmie ſam, albo przez ſwego umocowanego, iako w ſumieniu ſwo-

дѣло имѣетъ, или Стряпчей его то же учинитъ; и буде палата по ревизіи дѣла его обвинитъ, тогда внесенныя деньги останутся въ губернскомъ Магистратѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію губернскаго Магистрата по прошествіи всякаго года. Стряпчіе казенныхъ и уголовныхъ дѣлъ отъ взноса ста рублей увольняются, ибо ихъ должность есть общественная, только вмѣсто присяги расписаться они должны.

317.

Запрещается переносъ изъ губернскаго Магистрата въ палату въ дѣлѣ ниже ста рублей.

Переносъ дѣла изъ губернскаго Магистрата въ палату запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна есть ниже ста рублей.

318.

Какъ теряется право переноса изъ губернскаго Магистрата въ палату.

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ, и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 316 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

319.

Какъ дѣло изъ губернскаго Ма-

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены, и расписка въ губернскомъ Маги-

ſwoim przekonany ieſt, że ma ſprawę ſprawiedliwą; á ieżeli izba po rewizyi dzieła uzna go być winnym, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w Magiſtraćie guberſkim, i óddadzą ie ná procenta, które obrócone będą według woli, i rozkazu Magiſtratu guberſkiego po upłynieniu każdego roku. Adwokaci ſkarbowych, i kryminalnych ſpraw od wnieſienia ſta rublow uwalniaią ſię albowiem ich powinność ieſt usługą publiczną, wſzakże zamiaſt przyſięgi ſkrypt dać powinni.

317.

Zabrania ſię przenoſić dzieło z magiſtratu guberſkiego do izby w ſprawie o mniey niżeli 100. rublow

Appellacya od Magiſtratu guberſkiego do izby nie dozwala ſię, ieśli ſprawa ieſt o rzecz, którey rzetelna wartość ieſt mnieyſza niżeli ſto rublow,

318.

Jak traci ſię prawo appellacyi z guberſkiego Magiſtratu do izby.

Jeżeli kto termin appellacyi opuśći, pieniędzy nie wnieſie do Magiſtratu guberſkiego, i zamiaſt przyſięgi ſkryptu nie da, iako o tym w punkcie 316. powiedziało ſię, ten traci appellacyi prawo.

319.

Jak ſprawa od syła ſię z Magi-

Kiedy zas; i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt oddany, tedy

ſtra-

гистрата отсылается въ палату и проч:

гистратѣ отдана, тогда губернскїй Магистратъ увѣдомляетъ о томъ палату, и дѣло въ палату для ревизїи внесется; и буде палатою оправданъ будетъ переноситель, или палата малое что перемѣнитъ въ рѣшенїи губернскаго Магистрата, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю; о чемъ палата при всякомъ рѣшенїи упомянуть не оставитъ.

320.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты ста рублей для ревизїи въ палату.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ ста рублей для внесенїя въ губернскїй Магистратъ, тогда дѣло его безденежно для ревизїи да перенесется въ палату.

321.

О наложенїи пѣни на ябедниковъ и начинателей пустыхъ тяжбъ.

Буде же губернскїй Магистратъ найдетъ, что проситель ни малѣйшей правости не имѣлъ всчинать дѣла въ городовомъ Магистратѣ, или Ратушѣ, и что всчиналъ дѣло безъ всякой причины и вида справедливаго основанїя, или по одной ябедѣ; тогда за пустое всчинанїе спора и тяжбъ, губернскїй Магистратъ наложитъ на него пѣню двадцать пять рублей, кои отдадутся на содержанїе школъ въ томъ городѣ, гдѣ билчеломъ напрасно.

Уло-

ſtratu guberſkie- go do izby i t. d.

magiſtrat guberſki uwiadamia o tym izbę, i ſprawa do izby dla rewizyi wnoſi ſię; a ieżeli izba uſprawiedliwi appelluiącego, lub odmieni cokolwiek wyroku Magiſtratu guberſkiego, w ten czas pieniądze z tego ſądu appelluiącemu wrócone będą, o czym izba przy każdey decyzyi namienić nieomieſzka.

320.

O przenieſieniu ſpraw niemaiętnych ludzi bez opłaty ſta rublow dla rewizyi do izby.

Jeżeli zaś kto niemaiętny pod przyſięgą ſam wyzna, albo ſkryptem przez ſwego umocowanego, iako dla niedoſtatku ſwoiego nie ma ſta rublow, któreby wnioſł do Magiſtratu guberſkiego, tedy ſprawa iego bez pieniędzy przenieſiona będzie do rewizyi izby.

321.

O wſkazaniu win ná pieniaczow, i rozpoczynaiących ſprawę daremnie.

Jeżeli zaś guberſki Magiſtrat znaydzie, że żałuiący nie miał nayinnieyſzey prawości rozpoczynać dzieła w mieyſkim Magiſtracie, czyli Ratuſzu, i że rozpoczynał dzieło bez wſzelkiey przyczyny, i pozoru ſprawiedliwego fundamentu, ale dla ſamego tylko pieniactwa tedy zá próżne rozpoczęcie ſporow, i proceder, Magiſtrat guberſki wſkaże nań winy dwadzieści pięć rublow, które oddadzą ſię ná utrzymywanie ſzkół w tym mieście, gdzie poczynał ſprawę daremnie.

322.

Уголовныя дѣла переносятся изъ губернскаго Магистрата для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

уголовныя дѣла по окончаніи сентенціи, не производя ея въ дѣйствіе, да отошлются изъ губернскаго Магистрата для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

323.

Члены губернскаго Магистрата докладываютъ по жребію сами.

Когда въ губернскій Магистратъ въ тяжбахъ отъ истца и отвѣтчика всѣ утверждающія правости ихъ грамоты, или словесныя доказательства на бумагѣ написанныя поданы, и отъ нихъ преданы властному рѣшенію губернскаго Магистрата, (то же и по уголовнымъ дѣламъ) тогда, не исключая Предсѣдателя, Засѣдатели того департамента, въ которомъ дѣло гласно, жребій кидаютъ между собою, кому изъ нихъ достанется по сему дѣлу докладывать собранію; при докладѣ того члена, на котораго палъ жребій, прочіе члены прилѣжно смотрятъ, дабы изъ дѣла ничего пропущено не было, и докладъ учиненъ былъ съ точностію, чистосердечно и сходно съ истинною; буде дѣло переносное изъ городовыхъ Магистратовъ, или Ратушъ, то подлинное решеніе и приказаніе тѣхъ судовъ должны быть прочтены, дабы усмотрѣть можно было точность доклада во всякихъ обстоятельствахъ.

По

322.

Sprawy kryminalne przenoszą się z Magistratu guberskiego dla rewizyi do izby kryminalnych spraw.

Sprawy kryminalne po zakończeniu sentencyi nie przywodząc iey do skutku, maią być odesłane z magistratu guberskiego do izby kryminalnego sądu dla rewizyi,

323.

Członki magistratu guberskiego czynią o sprawie obserwacye z losu,

Kiedy do Magistratu guberskiego w procederach od żałuiącego, i obżałowanego wszystkie papiery dowodzące prawości ich rzeczy, także i słowne dowody ná pismie wypisane sądowi oddane, i od nich iuż sprawa wolnemu wyrokowi Magistratu guberskiego zostawiona będzie (co także i w sprawach kryminalnych rozumieć się ma) tedy niewyłączaiąc Przedsiadaiącego, Zasiadaiący tego departamentu, w którym sprawa toczy się, rzucaią los między sobą, komu z nich wypadnie sprawę tę krótko sądowi wyłuszczyć i uczynić o niey dokładne obserwacye; gdy ten z członków, ná którego los wypadł, czyni ie, inni pilnie uważaią, aby nic ze sprawy opuszczonego nie było; i obserwacye czynione były punktualnie, wiernie, szczerze, i stosownie do dzieła; ieżeli sprawa iest przeniesiona, z mieyskiego Magistratu, lub Ratuszu, tedy wyrok, i nakaz tych sądow w oryginale przeczytany być ma, aby dokładność obserwacyi we wszystkich okolicznościach dostrzeżona być mogła.

324.

По окончаніи доклада приступают ко мнѣнію.

По окончаніи доклада, когда Судьи совершенно поняли какъ существо, такъ и обстоятельства предлагаемаго имъ дѣла, по достаточному уваженію и зрѣлому испытанію околичностей, безъ медлѣнія приступаютъ къ рѣшенію, и начнутся мнѣнія.

325.

Порядокъ, какъ подавать мнѣніе.

Младшій членъ скажетъ напередъ существо дѣла, потомъ доказательства, и наконецъ сдѣлаетъ заключеніе основанное на узаконеніи, и за нимъ прочіе члены по старшинству, младшіе напередъ то же дѣлаютъ, и большинство голосовъ дѣло рѣшитъ.

326.

Какъ поступать въ случаѣ раздѣнія голосовъ судейскихъ.

Понеже всякое рѣшеніе дѣла не инако да учинится, какъ точно въ силу узаконеній и по словамъ закона; и слѣдовательно бы въ рѣшеніи разногласія быть не долженствовало; но буде гдѣ при рѣшеніи, паче чаянія, раздѣленіе голосовъ судейскихъ въ гражданскомъ дѣлѣ окажется, то постановляется во 1. что большинство голосовъ дѣло рѣшитъ, 2. буде голоса раздѣлены на равно, тогда голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ. 3. разногласіе да внесет-

324.

Po zakończeniu obserwacyi, przystępuią do sentencyi.

Po zakończonym wyłuszczeniu, gdy Sędziowie doskonale poięli, iako grunt, tak i okoliczności toczącey się sprawy, po dostateczney rozwadze, i doyrzałym roztrząśnieniu wszystkich stosowności, nie tracąc czasu, przystępuią do decyzyi, i poczynaią się sentencye.

325.

Porządek dawania sentencyi.

Młodszy członek opowie nayprzód istotę rzeczy, potym dowody, á ná koniec uczyni wniosek, funduiący się ná prawach, a po nim insze członki według starszeństwa; młodsi w przody toż samo czynią, á większość głosow decyduie dzieło.

326.

Jak postąpić w przypadku rożności zdań Sędziowskich.

Ponieważ wszelka decyzya sprawy nie inaczey ma się czynić, iak tylko ná mocy ustaw, i słowami praw, á zá tym w decyzyi rożność zdań nie powinnaby była mieć mieysca: wszakże ieśliby gdzie przy decyzyi, nadspodziewanie, zdarzyło się rozdzielenie zdań sędziowskich w sprawie cywilney, tedy postanawia się. 1. Większość głosow decyduie sprawę. 2, Ieżeli głosy ná równo podzielone są, tedy głos Przedsiadaiącego czyni przewagę. 3. Rożność zdań wniesiona będzie, w oso-

bny

сется въ особенный протоколъ, который не инако откроютъ, какъ тогда, когда дѣло потребуется для ревизіи въ палату.

327.

О трехъ срокахъ засѣданій каждаго года.

Губернскій Магистратъ засѣданіе свое имѣетъ всякій годъ трижды, выключая воскресные и табельные дни; первый срокъ засѣданія да будетъ отъ 8 числа Генваря до страстной недѣли, вторый срокъ послѣ Троицына дни по 27 Іюня, третій же срокъ отъ 2 Октября до 18 числа Декабря.

328.

Губернскій Магистратъ начинаетъ срокъ засѣданія прочтеніемъ реэстра дѣламъ.

При открытіи всякаго срока засѣданія, губернскій Магистратъ во первыхъ прочтетъ реэстръ дѣламъ къ его рѣшенію подлежащимъ.

329.

Порядокъ рѣшенію дѣлъ.

Къ рѣшенію же возмутъ въ гражданскомъ департаментѣ послѣ казенныхъ и общественныхъ дѣлъ, дѣла по нижеслѣдующему порядку, 1. дѣла должниковъ для безопасности заимодавцовъ, 2. дѣла о контрактахъ и о купчихъ, 3. дѣла о имѣніяхъ, 4. дѣла тяжебныя людей живущихъ отъ губернскаго Магистрата въ дальнемъ разстояніи, 5. потомъ прочіе споры по разсмо-

bny protokuł, który nieinaczey otworzony być ma, tylko w ten czas, kiedy dzieło do izby dla rewizyi odesłać trzeba będzie

327.

O trzech kadencyach zasiadania do roku.

Guberski Magistrat zasiadanie swoie miewa trzy razy do roku, wyiąwszy dni niedzielne, i uroczyste cywilne; pierwszy termin zasiadania ma być od ośmego stycznia, do wielkiego tygodnia; drugi od S. Tróycy do dwudziestego siodmego czerwca, trzeci od wtórego października do ośmnastego grudnia.

328.

Guberski Magistrat zaczyna kadencyę przeczytaniem regestru spraw.

Przy odkryciu każdego terminu zasiadania Magistrat guberski nayprzód przyczyta regestr spraw do decyzyi iego należących.

329.

Porządek decydowania spraw.

Do decyzyi zaś wezmą w departamencie cywilnym po skarbowych, i publicznych dziełach sprawy porządkiem niżey opisanym. 1. Sprawy dłużnikow dla bespieczeństwa wierzycielow. 2. Sprawy o kontraktach, i kuplach. 3. Sprawy o maiątek. 4. Sprawy procederowe ludzi żyiących w odległości od guberskiego Magistratu. 5. Potym inne procedera według rozsądku Sędziow. 6. Ná koniec spra-

смотрѣнію судей, 6. наконецъ пространныя дѣла; и буде возможно, то губернскій Магистратъ до разъѣзда своего изъ судебнаго мѣста очиститъ рѣшеніемъ реэстръ такъ, чтобъ ни единое дѣло не осталось.

330.

О скорѣйшемъ рѣшеніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Наипаче же губернскому Магистрату предписывается оканчивать въ одинъ срокъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на губернскій Магистратъ жалобы будутъ, что таковое дѣло оставилъ три срока безъ рѣшенія, то члены губернскаго Магистрата лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или школъ.

331.

О чрезвычайныхъ засѣданіяхъ губернскаго Магистрата.

Буде нужда того требуетъ, или по позыву Губернатора, то губернскій Магистратъ засѣдаетъ и въ прочія времена года.

332.

Во время распущенія губернскаго Магистрата, остается по два члена въ каждомъ департаментѣ.

Когда губернскій Магистратъ не въ собраніи, тогда засѣдаютъ по мѣсячно по два члена въ каждомъ департаментѣ, кои ни рѣшить дѣла, ни обнародованій ни какихъ дѣлать не могутъ, но резолюціи временныя, а не рѣшитель-

ſprawy obſzerne; i ieżeli to być może, tedy guberſki Magiſtrat przed roziechaniem ſię ſwóim oczyści decyzyami regeſtr tak, żeby ani iedney ſprawy niezoſtało.

330.

O prędkim decydowaniu ſpraw dla ktorych kto zoſtaie pod ſtrażą.

Naybardziey zaś guberſkiemu Magiſtratowi zaleca ſię kończyć ná iedney kadencyi te ſprawy dla których kto zoſtaie pod ſtrażą, i ieżeli guberſki Magiſtrat będzie oſkarżony że takowe dzieło w przeciągu trzech kadencyi rozſądzić omieſzkał, tedy członki guberſkiego Magiſtratu ukarani będą odięciem im roczney penſyi ná rzecz cierpiącego, lub iego naſtępcow, albolitez ná ſzkoły.

331.

O nadzwyczaynym zaſiadaniu guberſkiego Magiſtratu.

Jeżeli potrzeba wyciąga, albo gubernator przyzowie, tedy guberſki Magiſtrat i w inne czaſy zaſiada.

332.

W czaſie nie agitowania ſię guberſkiego Magiſtratu zoſtaie po dwu w każdym departamencie.

Kiedy guberſki Magiſtrat nie ieſt zgromadzony, tedy zaſiadaią mieſięcznie po dwu członkow w każdym departamencie, którzy ani decydować ſprawy, ani publikacyi żadnych czynić niemogą, ale rezolucye tym czaſowe á nie decyduiące w potocznych ſprawach dać mogą.

тельныя по текущимъ дѣламъ дать могутъ.

333.

Когда всѣ дѣла въ срокъ засѣданія не окончаны, какъ ихъ кончить

Буде же случится, что въ срокъ засѣданія всѣ дѣла не окончаны, тогда Предсѣдатели должны остаться въ засѣданіи съ двумя членами каждаго департамента для окончанія предлежащаго.

334.

О Прокурорѣ и Стряпчихъ.

При губернскомъ Магистратѣ находятся.

Прокуроръ.

Стряпчей казенныхъ дѣлъ.

Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

ГЛАВА XXIII.

О СУДѢ НАЗЫВАЕМОМЪ, НИЖНЯЯ РАСПРАВА И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

335.

Учреждается нижняя расправа

Въ тѣхъ городахъ и округахъ, гдѣ жительство имѣютъ однодворцы, или всякихъ прежнихъ служебъ служивые люди, или черносошные, или Государственные крестьяне, или Государевы крестьяне приписные къ какимъ ни есть мѣстамъ, или заводамъ; то для таковыхъ, какъ въ 75 статьѣ написано, дозволяется въ губерніи учредить по усмотрѣнію Главно-

333.

Jeżeli wſzyſtkie ſprawy w czaſie kadencyi nie zakończono, iak ie kończyć.

Jeżeli ſię zdarzy że w czaſie kadencyi nie wſzyſtkie ſię ſprawy rozſądziły, tedy Przedſiadaiący zoſtanie z dwoma Zaſiadaiącemi, ktorzy zoſtać powinni dla ukończenia pozoſtałych ſpraw.

334.

O prokurorze, i Adwokatach.

Przy guberſkim Magiſtracie znayduią ſię:
Prokuror,
Adwokat ſpraw ſkarbowych.
Adwokat ſpraw kryminalnych.

ROZDZIAŁ XXIII.

O SĄDZIE NAZYWAIĄCYM SIĘ NIZSZA ROSPRAWA I JEGO POWINNOSCI.

335.

Uſtanawia ſię niżſza rosprawa.

W Tych miaſtach, i powiatach, gdzie mieſzkaią iedno-dworcy, lub rozmaitych wprzódy ſłużb ſłużebni ludzie, lub czarnoſoſzni, lub koronni poddani; lub poddani Monarſzy przypiſani do iakichkolwiek fabryk, lub mieyſc, tedy dla takowych, iako ſię powiedziało w punkcie 75. pozwala ſię uſtanowić, zá rozpatrzeniem Głowno-kommenderuiącego, wzgląd

вно-командующаго, смотря на пользу и нужды, и соображаясь съ обширностію губерніи и обстоятельствами разнообразныхъ уѣздовъ, у десяти до тридцати тысячь душъ по одному суду подъ названіемъ, нижняя расправа; ямщики же, экономическіе и дворцовые крестьяне и прочіе временно въ коронномъ управленіи состоящіе, вѣдомы да будутъ судомъ и расправою на такомъ же основаніи въ нижней расправѣ.

336.

О засѣдающихъ въ нижней расправѣ.

Въ нижней расправѣ засѣдаетъ расправный Судья, и восемь Засѣдателей, изъ коихъ двое отсылаются для засѣданія въ нижнемъ земскомъ судѣ, и двое для засѣданія въ совѣстномъ судѣ по дѣламъ до ихъ селеній касающимся; опредѣляются же они чрезъ три года, какъ о томъ предписано въ статьѣ 75.

337.

О должности нижней расправы

Должность нижней расправы есть отправлять для тѣхъ селеній и людей, для которыхъ сей судъ установленъ, правосудіе какъ по уголовнымъ, такъ и по гражданскимъ дѣламъ.

338.

Нижняя распра-

Нижняя расправа сама собою не всту-

maiąc ná pożytek, i potrzebę, oraz ſtoſuiąc ſię do rozległości, i okoliczności rozmaitych powiatow, dla znayduiących ſię w liczbie od dzieſięciu, do trzydzieſtu tyſięcy duſz po iedney juryzdykcyi pod imieniem: roſprawa niżſza, iamſzczyki zaś ekonomiczni i zamkowi chłopi, i inni w tymczaſowym koronnym poſiadaniu zoſtaiący, będą ſię ſądzić, i roſprawiać na takimże fundamencie w roſprawie niżſzey.

336.

O zaſiadaiących w rosprawie niżſzey.

W niżſzey roſprawie zaſiada roſprawny Sędzia, i ośm Zaſiadaiących, z których dway poſyłaią ſię do niżſzego ziemſkiego ſądu, dway do ſądu ſumiennego dla zaſiadania w ſprawach tyczących ſię do ich oſad; naznaczaią ſię zaś oni co lat trzy, iako o tym powiedziało ſię w punkcie 75.

337.

O powinności niżſzey rosprawy.

Powinność niżſzey roſprawy ieſt, dawać tym oſadom, i ludziom, dla których ſąd ich uſtanowiony; ſprawiedliwosc, iako w kryminalnych ſprawach, tak też i w cywilnych.

338.

Niższa rospra-

N iżſza roſprawa ſamá przez ſię nie wda

ie

па не инако пступаетъ пъ разборъ дѣла, какъ по жалобѣ, иску, сообщенію, или попелѣнію.

вступается ни въ какій разборъ, но принимается за дѣло, или по жалобѣ, или иску частныхъ людей, или Стряпчихъ, или по сообщенію другаго суда, или по повелѣнію той губерніи губернскаго правленія, или палатъ, или верьхней расправы.

339.

Нижняя расправа должна съ Землемѣромъ осматрипать спорныя межи и границы.

Какъ нижняя расправа имѣетъ разбирать и всѣ о земляхъ споры, то долженъ сей судъ (буде нужда того требуетъ) обще съ присяжнымъ Землемѣромъ осматривать на мѣстѣ спорныя межи и границы, объявя какъ истцу, такъ и отвѣтчику срокъ такого смотра за шесть недѣль.

340.

Дѣла, кои касаться могутъ обще до уѣзднаго суда, городопаго Магистрата и до нижней распрапы, рѣшатся обще тѣмиже судами.

Дѣла же такого рода, кои касаться могутъ вообще какъ до нижней расправы, такъ до городоваго Магистрата и до уѣзднаго суда, должны быть разобраны, и рѣшены обще же тѣми судами, до коихъ оныя подлежатъ.

341.

Какъ дѣло переноситъ изъ нижней распрапы

Буде кто недоволенъ рѣшеніемъ нижней расправы, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему

wa nie inaczey przyſtępuie do ſprawy, tylko zá żałobą, pozwem, kommunikacyą, lub rozkazem.

ie ſię w żadne rozpoznawanie ſprawy, ale przyſtępuie do niey albo za wnieſioną żałobą, lub pozwem, czyli od partykularnych oſob, czyli od Adwokatow, albo zá odebraniem kommunikacyi od drugiego ſądu, albo zá rozkazem rządu guberſkiego tey gubernii, lub izb, lub wyżſzey roſprawy.

339.

Niższa rosprawa winna ieſt z Mierniczym wyieżdżać dla opatrzenia ſpornych miedz i granic.

Ponieważ niżſza roſprawa, ma rozpoznawać i wſzyſtkie gruntowe ſprawy, tedy winien ieſt ſąd ten (ieśli tego potrzeba będzie) wraz z przyſięźnym Mierniczym opatrować ná gruncie ſporne miedze i granice, obiawiwſzy iako pozywaiącey, tak i pozwaney ſtronie termin takowego opatrzenia za niedziel ſześć.

340.

Sprawy mogące ſię tyczeć wraz do powiatowego ſądu, mieyſkiego magiſtratu i niższey rosprawy decyduią ſię weſpoł przez też ſądy.

Sprawy zaś takowego gatunku, które należeć razem mogą; tak do niżſzey roſprawy, iako też i do magiſtratu mieyſkiego, lub powiatowego ſądu, maią być roſtrząſane i decydowane weſpoł od tychże ſądow. do których należą.

341.

Jak przenoſić sprawy z niżſzey

Jeżeli kto niekontentuie ſię wyrokiem niżſzey roſprawy, tedy ten ma obiawić w tygodniu niekontentowanie ſię ſwoie u te-

въ верьхнюю расправу.

суду самъ, или чрезъ Стряпчаго; и тогда жалобу свою внести можетъ въ верьхнюю расправу, но напередъ да внесетъ двадцать пять рублей въ нижнюю расправу. Сіи деньги вѣрно и хранятся въ нижней расправѣ до рѣшенія верьхней расправы; сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчей его то же учинитъ; и буде верьхняя расправа найдетъ, что переносъ, или аппелляція учинены безо всякой правости, и нижней расправы рѣшеніе оправдаетъ, тогда внесенныя деньги останутся въ нижней расправѣ и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію нижней расправы по прошествіи всякаго года.

342.

Запрещается переносъ изъ нижней расправы въ верьхнюю расправу въ дѣлѣ ниже двадцати пяти рублей.

Переносъ дѣла изъ нижней расправы въ верьхнюю расправу запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна ниже двадцати пяти рублей.

343.

Какъ теряется право переноса

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ въ нижнюю

изъ

rosprawy do wyższey rosprawy.

tegoż sądu sam, lub przez umocowanego, i w ten czas może zanieść żałobę swoię w wyższey rosprawie, ale wprzódy ma wnieść do rosprawy niższey dwadzieści pięć rublow. Te pieniądze w rosprawie niższey wiernie dochowuią się do decyzyi rosprawy wyższey. Prócz tego appelluiący zamiast przysięgi wyzna ná pismie sam lub iego umocowany, iako w sumieniu swoim przekonany iest, że ma sprawiedliwą sprawę; á ieżeli wyższa rosprawa osądzi, że przeniesienie sprawy czyli appellacya uczyniona bez wszelkiey prawości, i rosprawy niższey wyrok potwierdzi, w ten czas wniesione pieniądze zostaną w rosprawie niższey, i oddadzą ie ná procent, który użyty będzie, według woli, i przepisu niższey rosprawy po upłynieniu każdego roku.

342.

Zabrania się przenosić sprawę z niższey rosprawy do rosprawy wyższey o rzecz mnieyszą niżeli 25. rublow.

Przeniesienie sprawy, czyli appellacya z rosprawy niższey do rosprawy wyższey za brania się, gdy spór idzie o rzecz, którey rzetelna wartość iest mnieysza od dwudziestu pięciu rublow.

343.

Jak się traci prawo appellacyi.

Jeżeli kto terminu appellacyi uchybi, pieniędzy nie wniesie do rosprawy niższey

изъ нижней расправы въ верьхнюю расправу.

расправу, и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 341 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

344.

Какъ дѣло изъ нижней расправы отсылается въ верьхнюю расправу и проч:

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены и расписка въ нижней расправѣ отдана, тогда нижняя расправа увѣдомляетъ о томъ верьхнюю расправу, и дѣло въ верьхнюю расправу отсылается, и буде верьхнею расправою оправданъ будетъ переноситель, или верьхняя расправа малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи нижней расправы, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю, о чемъ верьхняя расправа при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

345.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты двадцати пяти рублей въ верьхнюю расправу.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ двадцати пяти рублей для внесенія въ нижнюю расправу, тогда дѣло его безденежно перенесется въ верьхнюю расправу.

346.

О покупкѣ земель.

Кто въ подсудномъ вѣдомствѣ нижней расправы купитъ землю, тотъ куп-

i nie da ſkryptu, iako o tym powiedziało ſię w punkcie 341, tedy ten traci prawo appellacyi.

344.

Jak ſię odsyła sprawa z niższey rosprawy do wyższey rosprawy.

Jeżeli zaś termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt oddany do roſprawy niżſzey, tedy roſprawa niżſza daie wiedzieć o tym roſprawie wyżſzey, i ſprawa odſyła ſię do roſprawy wyżſzey; á ieżeli wyrokiem roſprawy wyżſzey uſprawiedliwiony będzie appelluiący, lub ieśli roſprawa wyżſza odmieni cokolwiek w wyroku roſprawy niżſzey, tedy pieniądze z tego ſądu, zwrócone będą appelluiącemu, o czym iednak roſprawa wyżſza przy każdym wyroku uczynić wzmiankę nieomieſzka.

345.

O przenieſieniu sprawy nie maiętnych bez opłaty dwudzieſtu pięciu rublow do wyżſzey rosprawy.

Jeżeli kto nie maiętny, i pod przyſięgą ſam, albo ſkryptem przez umocowanego wyzna, że dla niedoſtatku ſwoiego nie ma dwudzieſtu pięciu rublow, któreby wnioſł do roſprawy niżſzey, tedy ſprawa iego bez pieniędzy póyść ma do roſprawy wyżſzey.

346.

O kupli gruntow.

Kto w mieyſcu iuryzdykcyi niżſzey roſprawy kupi grunt, ten prawo ſwoiego

купчую да объявитъ въ нижней расправѣ, и буде купчая законамъ не противна, то нижняя расправа къ судейскимъ дверямъ прибьетъ листъ, что земля таковая куплена такимъ, и за такую цѣну, и о семъ сообщитъ въ верьхнюю расправу, дабы и она то же учинила; и буде чрезъ два года никто не явится для спора, то впредь всякій споръ да уничтожится, и земля за покупщикомъ да утвердится.

347.

О трехъ срокахъ засѣданій каждаго года.

Нижняя расправа собирается три раза, или срока въ году, буде нѣтъ дѣлъ чрезвычайныхъ; первый срокъ отъ 8 Генваря до страстной недѣли, вторый срокъ послѣ Троицына дни до 27 Іюня, а третій срокъ отъ 2 Октября по 18 Декабря.

348.

О скорѣйшемъ окончаніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Нижней расправѣ предписывается оканчивать въ одинъ срокъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на нижнюю расправу жалобы будутъ, что дѣло таковое оставила три срока засѣданій безъ рѣшенія, то члени нижней расправы лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или уѣздныхъ школъ.

kupna obiawi w rosprawie niższey; i ieżeli prawo kupli zgadza się z prawami, tedy niższa rosprawa do drzwi sądowych przybiie kartę, iako grunt takowy kupiony przez tego, i zá taką cenę, i o tym kommunikuie rosprawie wyższey, aby toż samo uczyniła: á ieżeli w ciągu lat dwóch nikt kwestyonować nie będzie, tedy ná potym wszelkie kwestye upadać maią; á grunt kupuiącemu utwierdzi się.

347.

O trzech kadencyach zasiadania każdego roku.

Niższa rosprawa zgromadza się trzy razy do roku, albo ná trzy termina, ieśli dzieł nadzwyczaynych nie ma, pierwszy termin od osmego stycznia, do wielkiego tygodnia, drugi, od dnia Swiętey Tróycy, do dwudziestego siodmego czerwca, trzeci, od drugiego października, do osmnastego grudnia.

348.

O nayprędszym decydowaniu spraw dla ktorych kto zostaie pod strażą.

Rosprawie niższey zaleca się kończyć sprawy w ciągu iedney kadencyi te, dla których kto zostaie pod strażą; á ieżeli ná rosprawę niższą zaydzie skarga, iż dzieło takowe w ciągu trzech kadencyi bez wyroku zostało, tedy członki rosprawy niższey ukarani będą odięciem im roczney pensyi ná rzecz cierpiącego lub iego następcow, lub szkół powiatowych.

O

349.

О чрезвычайныхъ засѣданіяхъ нижней расправы

Буде нужда того требуетъ, или по приказанію Губернатора, или по повелѣнію верьхней расправы; то нижняя расправа засѣдаетъ и въ прочія времена года.

ГЛАВА XXIV.

О СУДѢ НАЗЫВАЕМОМЪ, ВЕРЬХНЯЯ РАСПРАВА.

350.

Учреждается верьхняя расправа.

Въ губерніи, гдѣ учреждена нижняя расправа, тамъ учреждается судъ подъ названіемъ: верьхняя расправа; и буде обширность губерніи того требуетъ, то дозволяется учредить въ губерніи болѣе одной верьхней расправы.

351.

О присутствующихъ въ верьхней расправѣ.

Въ верьхней расправѣ засѣдаютъ первый и вторый Предсѣдатели и десять Засѣдателей.

352.

О выборѣ десяти Засѣдателей.

Десять Засѣдателей выбираются чрезъ всякіе три года тѣми селеніями, кои составляютъ подсудное вѣдомство той верьхней расправы, и о коихъ въ 75 и 335 статьѣ упомянуто.

349.

O nadzwyczay-nym zaſiadaniu niższey rosprawy.

Jeżeli potrzeba tegó wyciąga, albolitéż zaydzie rozkaz Gubernatora, lub wyżſzey roſprawy, tedy niżſza roſprawa zaſiada w inne czaſy.

ROZDZIAŁ XXIV.

O SĄDZIE ZWANYM ROSPRAWA WYZSZA.

350.

Uſtanawia ſię roſprawa wyżſza.

W Każdey gubernii gdzie ſię uſtanowiła niżſza roſprawa, uſtawia ſię ſąd, pod imieniem: roſprawa wyżſza; á ieżeli rozległość gubernii tego wyciąga, tedy dozwala ſię uſtanowić w gubernii więcey wyżſzych roſpraw.

351.

O zaſiadaiących w wyżſzey rosprawie.

W wyżſzey roſprawie zaſiadaią pierwſzy i drugi Przedſiadaiący, i dzieſięciu Zaſiadaiących.

352.

O wyborze dzieſięciu zaſiadaiących.

Dzieſięciu zaſiadaiących wybieraią ſię co trzy lata od tych oſad, które ſkładaią iuryzdykcyę tey wyżſzey roſprawy, i o których powiedziało ſię w punkcie 75. i 335,

Wyż-

353.

О раздѣленіи верьхней расправы на два департамента.

Верьхняя расправа раздѣляется на два департамента.

354.

Первый департаментъ имѣетъ уголовныя дѣла.

Первому департаменту верьхней расправы поручается судъ уголовныхъ дѣлъ.

355.

Вторый департаментъ имѣетъ судъ гражданскій

Второму департаменту верьхней расправы поручается судъ гражданскихъ дѣлъ.

356.

Въ верьхней расправѣ въ каждомъ департаментѣ засѣдаетъ одинъ Предсѣдатель и пять Засѣдателей.

Въ первомъ департаментѣ верьхней расправы засѣдаетъ первый Предсѣдатель и пять Засѣдателей; во второмъ же департаментѣ засѣдаетъ вторый Предсѣдатель и пять Засѣдателей.

357.

Буде нѣтъ уголовныхъ дѣлъ, тогда оба департамента раздѣляютъ трудъ.

Буде же не случится уголовныхъ дѣлъ, тогда оба департамента раздѣляютъ трудъ въ отправленіи гражданскаго правосудія.

353.

Wyższa rosprawa dzieli się ná dwa departamenta.

Wyżſza roſprawa dzieli ſię ná dwa departamenta.

354.

Pierwszy departament ma sprawy kryminalne.

Pierwſzemu departamentowi wyżſzey roſprawy, porucza ſię ſąd kryminalnych ſpraw.

355.

Drugi departament ſądzi sprawy cywilne.

Drugiemu departamentowi wyżſzey roſprawy, porucza ſię ſąd ſpraw cywilnych.

356.

W wyższey roſprawie w każdym departamencie zaſiada ieden Przedſiadaiący, i pięciu zaſiadaiących.

W pierwſzym departamencie zaſiada pierwſzy Przedſiadaiący, i pięciu Zaſiadaiących, w drugim departamencie Przedſiadaiący drugi, i pięciu Zaſiadaiących.

357.

Jeżeli nie ma spraw kryminalnych, tedy obydwa departamenta rozdzielaią pracę.

Jeżeli niezdarzą ſię kryminalne ſprawy, tedy obydwa departamenta rozdzielaią pracę ſądzenia ſpraw cywilnych.

358.

Верьхней расправѣ подчинены нижняя расправа, и (гдѣ нѣтъ верьхняго земскаго суда) нижній земскій судъ

Верьхней расправѣ подчинены нижняя расправа и нижній земскій судъ, буде гдѣ нѣтъ верьхняго земскаго суда, а гдѣ есть верьхній земскій судъ, тамъ нижній земскій судъ подчиненъ верьхнему земскому суду.

359.

Какія дѣла непосредственно вносятся въ верьхнюю расправу.

Въ верьхнюю расправу вносятся всѣ дѣла по аппелляціи на нижнюю расправу, жалобы и тяжбы до подсудныхъ ей селеній и людей какъ уголовныя, такъ и гражданскія или до цѣлаго селенія, или до права Стряпчихъ касающіяся. Сіи дѣла и переносы, или аппелляціи на нижныя расправы и на нижній земскій судъ (гдѣ сей верьхней расправѣ подчиненъ) непосредственно до верьхней расправы принадлежатъ.

360.

Какъ дѣло переносить изъ верьхней расправы въ палату.

Буде кто недоволенъ рѣшеніемъ верьхней расправы, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему суду; и тогда жалобу свою для ревизіи внести можетъ въ палату, въ которую дѣло подлежитъ, но напередъ да внесетъ сто рублей. Сіи деньги въ верьхней расправѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія палаты; сверьхъ же то-

358.

Do wyższey rosprawy należy sąd rosprawy niższey, á gdzie nie ma ziemskich wyższych sądow, tedy i niższy ziemski.

Do zwierzchności rosprawy wyższey należą; niższa rosprawa, i niższy ziemski sąd, gdzie nie ma wyższego ziemskiego sądu, á gdzie iest wyższy ziemski sąd, tam niższy ziemski sąd należy do wyższego ziemskiego sądu.

359.

Które sprawy należą prosto do rosprawy wyższey.

Do rosprawy wyższey wnoszą się wszystkie sprawy z appellacyi od rosprawy niższey, żałoby i procedera regulujących się do osad, i ludzi tey iuryzdykcyi, tak kryminalne, iako też cywilne lub też do całey osady, albo do prawa Adwokatow należące. Takowe sprawy, i appellacye, od niższey rosprawy, i niższego ziemskiego sądu (gdzie ten sąd do zwierzchności wyższey rosprawy należy) prosto należą do sądu rosprawy wyższey.

360.

Jakim sposobem przenoszą się sprawy z wyższey rosprawy do izby dla rewizyi.

Jeżeli kto niekontentuie się wyrokiem wyższey rosprawy, ten w terminie iednego tygodnia niekontentowanie się swoie u tego sądu obiawi; i w ten czas zanieść może żałobę swoię w izbie o rewizyią, do którey sprawa iego należeć może, ale wprzódy wniesie sto rublow. Te pieniądze w wyższey rosprawie wiernie zachowuią się, aż do decyzyi izby; prócz tego

того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчей его то же учинитъ; и буде палата по ревизіи дѣла его обвинитъ, тогда внесенныя деньги останутся въ верьхней расправѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію верьхней расправы по прошествіи всякаго года. Стряпчіе казенныхъ и уголовныхъ дѣлъ отъ взноса ста рублей увольняются, ибо ихъ должность есть общественная, только вмѣсто присяги расписаться они должны.

361.

Запрещается переносъ изъ верьхней расправы въ палату въ дѣлѣ ниже ста рублей.

Переносъ дѣла изъ верьхней расправы въ палату запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна есть ниже ста рублей.

362.

Какъ теряется право переноса изъ верьхней расправы въ палату.

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ, и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 360 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

363.

Какъ дѣло изъ

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги

перь-

appelluiący zamiaſt przyſięgi ma wyznać ná piſmie ſam, albo przez ſwego plenipotenta, iako w ſumnieniu ſwoim przekonany ieſt, że ma ſprawę ſprawiedliwą; á ieżeli izba po rewizyi dzieła uzna go być winnym, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w wyżſzey roſprawie, i oddadzą ie ná procenty, które obrócone będą według woli, i rozkazu wyżſzey roſprawy, po upłynieniu każdego roku. Adwokaci ſkarbowych, i kryminalnych ſpraw od wnieſienia ſta rublow uwalniaią ſię, albowiem ich powinność ieſt uſługą publiczną, wſzakże zamiaſt przyſięgi ſkrypt dać powinni.

361.

Zabrania ſię appellacyi w sprawach o rzecz wartuiącą mniey niżeli 100. rublow.

Appellacya od wyżſzey roſprawy niedozwala ſię, ieśli ſprawa ieſt o rzecz, ktorey rzetelna wartość ieſt mnieyſza niżeli ſto rublow.

362.

Jak ſię traci prawo appellacyi.

Jeżeli kto termin appellacyi opuści, pieniędzy nie wnieſie do wyżſzey roſprawy, i zamiaſt przyſięgi ſkryptu nie da, iako o tym w punkcie 360. powiedziało ſię, ten traci appellacyi prawo.

363.

Jak ſprawa od-

Kiedy zaś, i termin zachowany, i pie-

nią-

верьхней расправы отсылается въ палату и проч:

внесены и расписка въ верьхней расправѣ отдана, тогда верьхняя расправа увѣдомляетъ о томъ палату, и дѣло въ палату для ревизїи внесется; и буде палатою оправданъ будетъ переноситель, или палата малое что перемѣнитъ въ рѣшенїи верьхней расправы, тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю; о чемъ палата при всякомъ рѣшенїи упомянуть не оставитъ.

364.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты ста рублей для ревизїи въ палату.

Буде же кто неимущъ, и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ ста рублей для внесенїя въ верьхнюю расправу, тогда дѣло его безденежно для ревизїи да перенесется въ палату.

365.

О наложенїи пѣни на ябѣдниковъ и начинателей пустыхъ тяжбъ.

Буде же верьхняя расправа найдетъ, что проситель ни малѣйшей правости не имѣлъ всчинать дѣла въ нижней расправѣ и что всчиналъ дѣло безъ всякой причины и вида справедливаго основанїя, или по одной ябедѣ, тогда за пустое всчинанїе снора и тяжбы верьхняя расправа наложитъ на него пѣню двадцать пять рублей, кои отдадутся на содержанїе школъ въ томъ уѣздѣ, гдѣ билчеломъ напрасно.

Уго-

syła się z rosprawy wyższey, do izby i t. d.

niądze wniesione, i skrypt oddany, tedy wyższa rosprawa uwiadamia o tym izbę, i sprawa do izby dla rewizyi wnosi się, á ieżeli izba usprawiedliwi appelluiącego, lub odmieni cokolwiek wyroku wyższey rosprawy, w ten czas pieniądze z tego sądu appelluiącemu powrócone będą, o czym izba przy każdey decyzyi namienić nieomieszka.

364.

O przeniesieniu spraw niemaiętnych bez opłaty sta rublow dla rewizyi do izby.

Jeżeli zaś kto niemaiętny pod przysięgą sam, albo skryptem przez swego umocowanego wyzna, iako dla niedostatku swoiego nie ma sta rublow, któreby wniosł do wyższey rosprawy, tedy sprawa iego bez pieniędzy przeniesiona będzie do rewizyi izby.

365.

O wskazaniu win na pieniaczow, i rozpoczynaiących sprawę daremnie.

Jeżeli zaś wyższa rosprawa znaydzie, że żałuiący nie miał naymnieyszey prawości rozpoczynać dzieła w niższey rosprawie, i że rozpoczynał dzieło bez wszelkiey przyczyny, i pozoru sprawiedliwego fundamentu, ale dla samego tylko pieniactwa, tedy zá próżne rozpoczęcie sporow, i procederu, wyższa rosprawa wskaże nań winy dwadzieści pięć rublow, które oddadzą się ná utrzymywanie szkół w tym powiecie, gdzie poczynał sprawę daremnie. *Spra-*

366.

Уголовныя дѣла переносятся изъ верьхней расправы для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

Уголовныя дѣла по окончаніи сентенціи, не производя ея въ дѣйствіе, да отошлются изъ верьхней расправы для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

367.

Члены верьхней расправы докладывают по жребію сами, или чрезъ присяжнаго повѣреннаго.

Когда въ верьхнюю расправу въ тяжбахъ отъ истца и отвѣтчика всѣ утверждающія правости ихъ грамоты, или словесныя доказательства на бумагѣ написанныя поданы и отъ нихъ преданы властному рѣшенію верьхней расправы, (то же и по уголовнымъ дѣламъ) тогда, не исключая Предсѣдателя, Засѣдатели того департамента, въ которомъ дѣло гласно, жребій кидаютъ между собою, кому изъ нихъ достанется по сему дѣлу докладывать собранію; при докладѣ того члена, на котораго палъ жребій, или того присяжнаго повѣреннаго, кому онъ докладъ ввѣритъ, (ибо члену верьхней расправы дозволяется, лишь бы самъ при томъ былъ, докладывать чрезъ присяжнаго повѣреннаго) прочіе члены прилѣжно смотрятъ, дабы изъ дѣла ничего пропущено не было, и докладъ учиненъ былъ съ точностію, чистосердечно и сходно съ истинною; буде дѣло переносное изъ нижнихъ судовъ,

то

366.

Sprawy kryminalne przenoszą się z wyższey rosprawy dla rewizyi do izby kryminalnego sądu.

Sprawy kryminalne po zakończeniu sentencyi nieprzywodząc ie do skutku maią być odesłane z wyższey rosprawy do izby kryminalnego sądu dla rewizyi.

367.

Członki wyższey rosprawy czynią o sprawie obserwacye z losu sami, lub przez plenipotenta.

Kiedy do rosprawy wyższey w sprawach spornych od żałuiącego i obżałowanego wszystkie papiery dowodzące prawości ich rzeczy, także i słowne dowody ná pismie wyrażone, sądowi oddane, i od nich iuż sprawa wolnemu wyrokowi rosprawy wyższey zostawiona będzie (co rozumieć się ma w sprawach kryminalnych) tedy nie wyłączaiąc Przedsiadaiącego, Zasiadaiący tego departamentu, w którym sprawa toczy się, rzucaią los między sobą, komu z nich wypadnie sprawę tę krótko sądowi wyłuszczyć, i uczynić o niey dokładne obserwacye; gdy ten z członkow na którego los wypadł czyni ie, lub przysięzny plenipotent któremu on poruczył wyłuszczenie sprawy (albowiem członkowi rosprawy wyższey do zwala się czynić wyłuszczenie przez przysięgłego plenipotenta, byleby tylko sam był przytomny) inni pilnie uważaią, aby nic opuszczonego ze sprawy nie było, i wyłuszczenie było uczynione punktualnie, wiernie, szczerze, i stosownie

то подлинное рѣшенїе и приказанїе тѣхъ судовъ должны быть прочтены, дабы усмотрѣть можно было точность доклада во всякихъ обстоятельствахъ.

368.

По окончанїи доклада приступаютъ ко мнѣнїю.

По окончанїи доклада, когда судїи совершенно поняли какъ существо, такъ и обстоятельства предлагаемаго имъ дѣла, по достаточному уваженїю и зрѣлому испытанїю околичностей, безъ медлѣнїя приступаютъ къ рѣшенїю, и начнутся мнѣнїя.

369.

Порядокъ, какъ подавать мнѣнїя

Младшїй членъ скажетъ напередъ существо дѣла, потомъ доказательства, и наконецъ сдѣлаетъ заключенїе основанное на узаконенїи, и за нимъ прочїе члены по старшинству, младшїе напередъ то же дѣлаютъ, и большинство голосовъ дѣло рѣшитъ.

370.

Какъ поступать въ случаѣ раздѣленїя голосовъ судейскихъ.

Понеже всякое рѣшенїе дѣла не инако да учинится, какъ точно въ силу узаконенїй и по словамъ закона; и слѣдовательно бы въ рѣшенїи разногласїя быть не долженствовало, но буде гдѣ при рѣшенїи, паче чаянїя, раздѣленїе голосовъ судейскихъ въ гражданскомъ дѣ-

do dzieła; ieżeli ſprawa ieſt przenieſiona z niżſzych ſądow, tedy wyrok, i nakaz tych ſądow w oryginale przeczytany być ma, aby dokładność obſerwacyi we wſzyſtkich okolicznościach doſtrzeżona być mogła.

368.

Po zakończeniu wyłuszczenia ſprawy, przyſtępuią do ſentencyi.

Po zakończonym wyłuſzczeniu, gdy ſędziowie doſkonale poięli, iako grunt, tak i okoliczności toczącey ſię ſprawy, po doſtateczney rozwadze, i doyrzałym roztrząſnieniu wſzyſtkich ſtoſowności, nietracąc czaſu przyſtępuią do decyzyi, i poczynaią ſię, ſentencye.

369.

Porządek dawania ſentencyi.

Młodſzy członek opowie nayprzód iſtotę rzeczy, potym dowody, a ná koniec uczyni wnioſek, funduiący ſię ná prawach, á po nim inſze członki według ſtarſzeńſtwa; młodſi wprzódy toż ſamo czynią, á większość głoſow decyduie dzieło.

370.

Jak poſtąpić w przypadku rożności zdań ſędziowſkich.

Ponieważ wſzelka decyzya ſprawy nie inaczey ma ſię czynić, iak tylko ná mocy uſtaw, i słowami praw, á zá tym w decyzyi rożność zdań niepowinnaby była mieć mieyſca; wſzakże ieśliby gdzie przy decyzyi, nad ſpodziewanie, zdarzyło ſię rozdzielenie zdań ſędziowſkich w

дѣлѣ окажется, то постановляется во 1. что большинство голосовъ дѣло рѣшитъ, 2. буде голоса раздѣлены на равно, тогда голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ, 3. разногласіе да внесется въ особенный протоколъ, который не инако откроютъ, какъ тогда, когда дѣло потребуется для ревизіи въ палату.

371.

О трехъ сроках засѣданій каждаго года.

Верьхняя расправа засѣданіе свое имѣетъ всякій годъ трижды, выключая воскресные и табельные дни; первый срокъ засѣданія да будетъ отъ 8 числа Генваря до страстной недѣли, вторый послѣ Троицына дни до 27 Іюня, а третій отъ 2 Октября до 18 числа Декабря.

372.

Верьхняя расправа начинаетъ срокъ засѣданія прочтеніемъ реэстра дѣламъ.

При открытіи всякаго срока засѣданія, верьхняя расправа во первыхъ прочтетъ реэстръ дѣламъ къ ея рѣшенію подлежащимъ.

373.

Порядокъ рѣшенію дѣлъ.

Къ рѣшенію же возмутъ въ гражданскомъ департаментѣ, послѣ казенныхъ и общественныхъ дѣлъ, дѣла по нижеслѣдующему порядку, 1. дѣла должниковъ для безопасности заимодавцовъ,

ſprawie cywilney, tedy poſtanawia ſię: 1. Większość głoſow decyduie dzieło. 2. Jeżeli głoſy na równo podzielone, tedy głos Przedſiadaiącego daie przewagę. 3. Rożność zdań wnieſiona będzie w oſobny protokuł, który nieinaczey otworzony być ma, tylko w ten czas, kiedy dzieło do izby dla rewizyi odesłać trzeba będzie.

371.

O trzech kadencyach zaſiadania do roku.

Wyższa roſprawa zaſiadanie ſwoie miewa trzy razy do roku, wyiąwſzy dni Niedzielne, i uroczyſte cywilne; pierwſzy termin zaſiadania ma być od oſmego ſtycznia, do wielkiego tygodnia, drugi, od dnia S. Tróycy, do dwudzieſtego ſiodmego czerwca, trzeci, od drugiego października do oſmnaſtego grudnia.

372.

Wyższa roſprawa zaczyna kadencyą przeczytaniem regeſtru ſpraw.

Przy odkryciu każdego terminu zaſiadania wyżſza roſprawa nayprzód przeczyta regeſtr ſpraw do decyzyi iego należących.

373.

Porządek decydowania dzieł.

Do decyzyi zaś wezmą w departamencie cywilnym po ſkarbowych, i publicznych dziełach ſprawy porządkiem niżey opiſanym. 1. Sprawy dłużnikow dla beſpieczeńſtwa wierzycielow. 2. Sprawy

o kon-

цовъ, 2. дѣла о контрактахъ и о купчихъ, 3. дѣла о имѣнїяхъ, 4. дѣла тяжебныя людей живущихъ отъ верьхней расправы въ дальнемъ разстоянїи, 5. потомъ прочїе споры по разсмотрѣнїю судей, 6. наконецъ пространныя дѣла; и буде возможно, то верьхняя расправа до разъѣзда своего изъ судебнаго мѣста очиститъ рѣшенїемъ реэстръ такъ, чтобъ ни единое дѣло не осталось.

374.

О скорѣйшемъ окончанiи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Наипаче же верьхней расправѣ предписывается оканчивать въ одинъ срокъ дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на верьхнюю расправу жалобы будутъ, что таковое дѣло оставила три срока безъ рѣшенїя, то члены верьхней расправы лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или школъ.

375.

О чрезвычайныхъ засѣданiяхъ верьхней расправы.

Буде нужда того требуетъ, или по позыву Губернатора, то верьхняя расправа засѣдаетъ и въ прочїя времена года.

376.

Когда всѣ дѣла въ срокъ засѣданiя не окончаны,

Буде же случится, что въ срокъ засѣданїя всѣ дѣла не окончаны, тогда Предсѣдатели должны остаться въ

o kontraktach, i kuplach. 3. Sprawy o maiątek. 4. Sprawy procederowe ludzi żyiących w odległości od wyżſzey rosprawy. 5. Po tym inne ſpory według rozſądku Sędziow. 6. Ná koniec ſprawy obſzerne, i ieżeli to być może, tedy rosprawa wyżſza przed rozięchaniem ſię ſwoim oczyści decyzyami regeſtr tak, żeby ani iedney ſprawy niezeſtało.

374.

O prędkim decydowaniu ſpraw dla ktorych kto zoſtaie pod ſtrażą.

Naybardziey zaś ſędziom wyżſzey rosprawy zaleca ſię kończyć ná iedney kadencyi te ſprawy, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą, i ieżeli roſprawa wyżſza będzie oſkarżona, że takowe dzieło w przeciągu trzech kadencyi rozſądzić omieſzkała, tedy członki roſprawy wyżſzey ukarani będą odięciem im roczney penſy, ná rzecz cierpiącego, lub iego następcow, alboli też ná ſzkoły,

375,

O nadzwyczaynym zaſiadaniu wyższey roſprawy.

Jeżeli potrzeba tego wyciąga, albo Gubernator przyzowie, tedy wyżſza rosprawa, i w inne czaſy zaſiada.

376.

Jeżeli w czaſie kadencyi wſzyſtkie ſprawy nie ſą po-

Jeżeli ſię zdarzy, że w terminie zaſiadania nie wſzyſtkie ſię ſprawy rozſądziły, tedy Przedſiadaiący zoſtanie z dwo-

ma

какъ ихъ кончить

засѣданіи съ двумя членами каждаго департамента для окончанія предлежащаго.

377.

О Прокурорѣ и Стряпчихъ.

При верьхней расправѣ находятся.
Прокуроръ.
Стряпчей казенныхъ дѣлъ.
Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

ГЛАВА XXV.

О ПРИКАЗѢ ОБЩЕСТВЕННАГО ПРИЗРѢНІЯ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

378.

Въ губерніи учреждается приказъ общественнаго призрѣнія.

Въ каждой губерніи учреждается по одному приказу подъ названіемъ: приказъ общественнаго призрѣнія.

379.

О присутствующихъ.

Въ приказѣ общественнаго призрѣнія предсѣдаетъ Губернаторъ самъ, и засѣдаютъ два Засѣдателя верьхняго земскаго суда, два Засѣдателя губернскаго Магистрата, да два Засѣдателя верьхней расправы (гдѣ есть, гдѣ же которыхъ нѣтъ, то само собою разумѣется, что засѣданіи не будутъ) и дозволяется приказу общественнаго призрѣнія, буде случится надобность для свѣденія подробнаго, или мѣстнаго

го

kończone, iak ich kończyć.

ma Zasiadaiącemi, którzy zostać powinni dla ukończenia pozostałych,

377.

O Prokurorze i Adwokatach.

Przy wyższey rosprawie znayduią się:
Prokuror.
Adwokat spraw skarbowych.
Adwokat spraw kryminalnych.

ROZDZIAŁ XXV.

O MAGISTRATURZE POWSZECHNEY OPIEKI I JEY POWINNOSCI.

378.

Ustanawia się w guberni Magistratura powszechney opieki.

W Każdey gubernii ustanawia się iedna Magistratura, pod imieniem: Magistratura powszechney opieki.

379.

O Zasiadaiących.

W magistraturze powszechney opieki prezyduie Gubernator sam, i zasiadaią dway Zasiadaiący wyższego ziemskiego sądu, dway Zasiadaiący guberskiego Magistratu, i dway Zasiadaiący wyższey rosprawy (gdzie iest gdzie zaś którego z tych sądow nie ma, tedy samo przez się rozumie się, iż Zasiadaiących z tego sądu nie będzie) i dozwala się magistraturze powszechney opieki, ieśli tego potrzeba wyciąga, dla zasiągnienia szczególnych, lub

го призвать для засѣданія въ приказъ общественнаго призрѣнія уѣзднаго котораго дворянскаго Предводителя, или городскаго главу для общаго уваженія дѣлъ.

380.

Что есть дѣло приказа общественнаго призрѣнія.

Приказу общественнаго призрѣнія поручается попеченіе и надзираніе о установленіи и прочномъ основаніи, 1. народныхъ школъ, 2. установленіе и надзираніе сиротскихъ домовъ, для призрѣнія и воспитанія сиротъ мужескаго и женскаго пола оставшихся послѣ родителей безъ пропитанія, 3. установленіе и надзираніе госпиталей, или больницъ для излѣченія больныхъ, 4. установленіе и надзираніе богадѣленъ для мужескаго и женскаго пола убогихъ, увѣчныхъ и престарѣлыхъ, кои пропитанія не имѣютъ, 5. установленіе и надзираніе особаго дома для неизлѣчимыхъ больныхъ, кои пропитанія не имѣютъ, 6. установленіе и надзираніе дома для съ ума сшедшихъ, 7. установленіе и надзираніе работныхъ домовъ для обоего пола, 8. установленіе и надзираніе смирительныхъ домовъ для обоего же пола людей.

381.

Какія установленія не подчи-

Изъ попеченія и надзиранія приказа общественнаго призрѣнія изключаются

не-

mieyſcowych wiadomości przyzwać do zaſiadania w magiſtraturze powſzechney opieki, powiatowego którego Marſzałka, lub mieyſkiego Głowę dla wſpólnego roſtrząſnienia dzieła.

380.

Co zá powinność magiſtratury powszechney opieki.

Magiſtraturze powſzechney opieki porucza ſię dozor, i ſtaranie o uſtanowieniu, i gruntownym urządzeniu. 1. Szkół narodowych (e) 2. Uſtanowienie, i dozor ſierockich domow, dla przygarnienia, i wychowu oſierociałych od ſwoich rodzicow dzieci, tak męſkiey iako i niewieściey płci, bez żadnego ſpoſobu do życia zoſtaiących. 3. Uſtanowienie, i dozor łazaretow, czyli domów dla wyleczenia chorych. 4. Uſtanowienie, i dozor ſzpitalow, czyli domów dla ubogich, niedołęgow, i zgrzybiałych, tak męſkiey, iako i niewieściey płci, niemaiących pożywienia. 5. Uſtanowienie, i dozor oſobnego domu dla chorych nieuleczonych, pożywienia niemaiących. 6. Uſtanowienie, i dozor domu dla cierpiących waryacyą, czyli ſzaleńſtwo. 7. Uſtanowienie, i dozor domów roboczych dla oboiey płci. 8. Uſtanowienie, i dozor, domów uśmierzenia, czyli poprawy, podobnież dla płci oboiey.

381.

Jakie uſtanowienia wyłączaią

Wyłączaią ſię z pod opieki, i dozoru magiſtratury te ſzkoły, lub uſtanowienia,

нены приказу общественнаго призрѣнія.

тѣ училища, или установленія, кои особыми привиллегіями, или жалованными грамотами снабдѣны, или особымъ правленіямъ духовнымъ, или свѣтскимъ поручены повелѣніемъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

382.

О казнѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА порученной приказу общественнаго призрѣнія.

Приказу общественнаго призрѣнія жалуется изъ казны ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА на установленія выше сего въ 380 статьѣ прописанныя единожды на каждую губернію пятьнадцать тысячь рублей изъ доходовъ той губерніи, и предписывается приказу общественнаго призрѣнія съ сими деньгами поступать такъ, чтобъ они дѣйствительно обращены были въ пользу тѣхъ установленій, и отнюдъ утрачены не были понапрасну, и не были обращены на другія употребленія, или бы не пропадали злоупотребленіями, или ухитреніями отъ части, или вовсе. Дозволяется приказу общественнаго призрѣнія отдавать сіи деньги въ узаконенные проценты на вѣрные заклады на основаніи дворянскаго Банка, но съ тою отмѣною, чтобъ заложенное имѣніе дѣйствительно въ той губерніи находилось, и чтобъ деньги не болѣе, какъ на годъ раздаваемы были. Въ одни же руки не отдавать болѣе тысячи рублей, и

ſię z pod dozoru magiſtratury powſzechney opieki.

które oſobnemi przywileiami lub nadaniami opatrzone albolitéż oſobnemu rządowi duchownemu, lub ſwieckiemu MONARSZYM roſkazem poruczone ſą.

382.

O summie poruczoney opiece z kaſſy IMPERATORSKIEY.

Magiſtraturze powſzechney opieki daie ſię raz ieden ſumma z kaſſy JMPERATORSKIEY piętnaście tyſięcy Rublow dla każdey gubernii z dochodow teyże gubernii ná wyżey wymienione w paragrafie 380. uſtanowienia, i zaleca ſię powſzechney opiece, tak poſtępować z temi pieniędzmi, aby one rzeczywiście użyte były na te uſtanowienia, i ażeby żadnym ſpoſobem utracone, albo ná inne użycia obrócone nie były, lub roztrwonione przez podſtęp, czy zło-użycie, po części, lub zupełnie. Dozwala ſię powſzechney opiece oddać te pieniądze w procencie prawami przepiſanym, ná pewną zaſtawę ná fundamencie praw ſzlacheckiego banku, ale z tą rożnicą, aby dobra zaſtawne w tey gubernii znaydowały ſię, i nie ná dłużſzy termin iako na rok pieniądze dawane były. W iedne zaś ręce nie dawać więcey tyſiąca rublow, ani mniey pięciu ſet. Dozwala ſię magiſtraturze powſzechney opieki pomnożyć tę ſummę, iako częścią procentow, tak też przyięciem od oſób gorliwych o

не менѣе пяти сотъ рублей. Дозволяется приказу общественнаго призрѣнія умножить сей капиталъ какъ частiю процентныхъ денегъ, такъ и принятiемъ отъ доброхотныхъ людей къ благимъ установленiямъ добровольнаго подаянiя, что кому разсудится, и для котораго установленiя кто за благо разсудитъ назначить, то такъ и употреблять. Дозволяется приказу общественнаго призрѣнiя учредить аптеку, съ которой доходы употреблять въ пользу установленiй въ 380 статьѣ прописанныхъ, но онымъ установленiямъ лѣкарство получать отъ приказа безъ палаты.

383.

О вѣрныхъ и точныхъ приходныхъ и расходныхъ книгахъ.

Приказъ общественнаго призрѣнiя ведетъ весьма вѣрныя и точныя приходныя книги о всѣхъ принимаемыхъ нимъ деньгахъ какъ казенныхъ, такъ и отъ доброхотныхъ подателей, а расходамъ и кому деньги розданы, и что именно употреблено какъ на установленiе, такъ и содержанiе котораго установленiя, сколько по годно расходится, сочиняетъ по годно особливыя расходныя исправныя книги, кои отсылаются для ревизiи въ казенную палату всякiй разъ, когда о томъ отъ Главнокомандующаго прислано будетъ повелѣнiе.

wzrost pobożnych ustanowień dobrowolney ofiary, iaką kto uczynić zechce; á dla którego ustanowienia będzie czyia wola co naznaczyć, to tak, i użyto być ma. Dozwala się magistraturze ustanowić aptekę, i dochody z niey obrócić na pożytek rzeczonych w punkcie 380 ustanowień, lecz tym ustanowieniom lekarstwa maią być bez płatnie wydawane.

383.

O porządnych księgach przychodowych i rozchodowych.

Magistratura powszechney opieki prowadzi bardzo wierne, i porządne księgi przychodowe wszystkich odbieranych pieniędzy, tak z kassy JMPERATORSKIEY iako też od ofiaruiących, i rozchodowe, komu pieniądze dane, i ile użyło się mianowicie iako na założenie, tak też na utrzymanie którego ustanowienia wiele co rok wydaie się; układa co rocznie porządnie księgi rozchodowe, które odsyłaią się dla przeyrzenia do izby skarbowey zawsze, kiedy tylko od Główno-kommenderuiącego rozkazano będzie.

O

384.

О народныхъ школахъ.

Въ разсужденіи народныхъ школъ, приказъ общественнаго призрѣнія долгъ имѣетъ стараться, чтобъ оныя были установлены во 1. по всѣмъ городамъ, а потомъ въ тѣхъ многолюдныхъ селеніяхъ, кои подсудны верьхней расправѣ, для всѣхъ тѣхъ, кои добровольно пожелаютъ обучаться въ оныхъ, (въ чемъ однако же не чинить никому принужденія, но отдать на волю родителей отдавать дѣтей въ школу, или оставлять ихъ дома) 2. чтобъ неимущіе могли учиться безъ платежа, а имущіе за умѣренную плату, 3. ученіе въ народныхъ школахъ имѣетъ на первый случай состоять въ наученіи юношества грамотѣ, рисовать, писать, ариѳметикѣ; дѣтей же Греко-Россійскаго исповѣданія учить катихизису для познанія основаній православныя вѣры, толкованію десяти заповѣдей Божіихъ, для вкорененія нравоученія всеобщаго, 4. во всякой школѣ надлежитъ имѣть смотрѣніе, дабы горницы были чисты, и всякой день выметены, и воздухъ въ нихъ перемѣнялся открытіемъ оконъ лѣтомъ во весь день, а зимою всякій день на короткое время, дабы дѣти отъ духоты въ горницахъ не претерпѣли въ здоровьѣ своемъ поврежденія, 5. ученіе производиться имѣетъ всякій

день,

384.

O szkołach narodowych.

Co ſię tycze ſzkół narodowych, magiſtratura powſzechney opieki ſtarać ſię ma aby uſtanowione były. 1. We wſzyſtkich miaſtach, á potym w obſzernieyſzych oſadach, które ſkładaią iuryzdykcyę wyżſzey roſprawy, dla wſzyſtkich tych, którzy dobrowolnie uczyć ſię zechcą (nieczyniąc iednak żadnego przymuſu, ale zoſtawuiąc do woli rodzicow oddawać dzieci do ſzkół, lub trzymać w domu.) 2. Zeby niemaiętni mogli ſię uczyć bez płatnie, á maiętnieyſi zá pomierną płacę. 3. Nauka w ſzkołach narodowych ma w pierwiaſtkach ſwoich zależeć ná nauczeniu dżieci, czytać, piſać, ryſować i arytmetyki. Dzieci zaś Greko-Roſſyiſkiego wyznania uczyć katechizmu dla poznania fundamentu prawo-sławney wiary, obiaśniać dzieſięć przykazań Bożych dla rozkrzewienia w ſercach ich powſzechney obyczayności. 4. Mieć dozor aby w każdey ſzkole pokoie były czyſte, i codziennie umiecione, á powietrze w nich świeże przez odmiane onego w lecie otworzeniem okien przez cały dzień, w zimie zaś codziennie przez czas nieiaki, aby dzieci od zapartego powietrza w pokoiu nie cierpieli ná zdrowiu. 5. Nauka daie ſię co dzień wyiąwſzy dni święte. i uroczyſte dworſkie, nie dłużey iednak nad godzin dwie ciągiem z rana, i tyleż po południu, dla iednych uczniow iedney nauki, we ſrzo-

день, выключая воскресные и табельные дни, но не болѣе двухъ часовъ сряду по утру, да двухъ часовъ сряду послѣ обѣда для однихъ дѣтей одной наукѣ; по середамъ же и по субботамъ послѣ обѣда дается отдохновенiе, 6. учителямъ запрещается наказывать дѣтей тѣлеснымъ наказанiемъ, 7. приказъ общественнаго призрѣнiя имѣетъ прилѣжное попеченiе, чтобъ учители и школы все опредѣленное получали по всюды исправно; нерадивыхъ же и не исправныхъ учителей, по разсмотрѣнiю жалобъ, смѣняетъ и опредѣляетъ на мѣсто ихъ радѣтельныхъ и исправныхъ.

385.

О содержанiи и воспитанiи сиротъ обоего пола.

Въ разсужденiи установленiя и надзиранiя сиротскихъ домовъ для призрѣнiя и воспитанiя сиротъ мужескаго и женскаго пола оставшихся послѣ родителей безъ пропитанiя, приказу общественнаго призрѣнiя предписывается: буде гдѣ не удобно установить таковыхъ общихъ домовъ для воспитанiя, для того что строенiе требуетъ иждивенiя превосходящаго подаянiе, или же содержанiе приставниковъ для наученiя и воспитанiя питомцовъ отнимало бы способы къ умноженiю ихъ числа; тогда приказъ общественнаго призрѣнiя, имѣя въ единственномъ

ви-

dę zaś i ſobotę po obiedzie daie ſię odpoczynek 6. Zabrania ſię nauczycielom karać dzieci cieleſną karą. 7. Opieka powſzechna pilnie doſtrzegać ma, ażeby uczących, i uczących ſię regularnie dochodziło co, im naznaczono; niedbałych zaś, i niedoſkonałych nauczycielow roztrząſnowſzy zanieſione ſkargi oddali, á ná mieyſce ich naznaczy pilnych, i doſkonałych,

385.

O utrzymywaniu, i wychowu ſierot oboiey płci.

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru domów ſierockich, dla przygarnienia, i wychowu tak męſkiey, iako i niewieściey płci dzieci oſierociałych po rodzicach bez ſpoſobu wyżywienia ſię, zaleca ſię magiſtraturze powſzechney opieki: ieżeli gdzie niemożna będzie uſtanowić takowych powſzechnych dla wychowu domów, dla tego, że budowla wyciąga koſztu większego od zebranych ofiar, lub też, że utrzymywanie dozorcow dla dozierania i nauczenia dzieci niedozwoliłoby pomieścić znaczney ich liczby; tedy powſzechna opieka maiąc iedynie na celu rozpoſtrzenienie dobra, dla wielu bardzo potrzebu-

видѣ распространеніе добра для много требующихъ отъ онаго помощи, неимущихъ сиротъ по ихъ рожденію, или состоянію отдастъ на руки надежнымъ, добродѣтельнымъ и добронравнымъ людямъ за умѣренную плату для содержанія и воспитавія сиротъ съ обязательствомъ, чтобъ представить ихъ приказу общественнаго призрѣнія во всякое время; дѣтей ремесленныхъ людей для наученія ремесла, торговыхъ для наученія торга, и всякихъ иныхъ сиротъ для наученія, или прокормленія по ихъ полу, роду, или состоянію.

386.

О госпиталяхъ, или больницахъ.

Въ разсужденіи установленія и надзиранія госпиталей, или больницъ для излѣченія больныхъ, надлежитъ приказу общественнаго призрѣнія стараться учредить оныя для многолюдныхъ городовъ внѣ города, но близъ онаго, въ низъ по рѣкѣ, а отнюдъ не выше города, буде можно на высокомъ мѣстѣ и свободномъ воздухѣ; и весьма прилѣжно смотрѣть должно, чтобъ строеніе было не тѣсное и не низкое, чтобъ покои чисто содержаны были, и чтобъ въ покояхъ воздухъ перемѣнялся открытіемъ хотя на короткое время оконъ; чтобъ больные мужескаго пола особо содержаны были отъ больныхъ женскаго пола, чтобъ больные прилип-

iących iey wſparcia ubogich ſierot, niemaiących żadnego ſpoſobu, według ich urodzenia, i ſtanu odda ná ręce słuſznym poczciwym, i obyczaynym ludziom zá pomiarkowaną płatę ná wychow i utrzymanie ſierot, z obowiązkiem, aby w każdym czaſie doſtawieni mogli być do magiſtratury powſzechney opieki; oddawać zaś ma dzieci rzemieślniczey profeſſyi, dla nauczenia rzemiosła; kupieckich dla nauczenia ſię kupiectwa, i wſzyſtkich innych dla nauczenia ſię, i przekarmienia ſię według ich płci, urodzenia i ſtanu.

386.

O hoſzpitalach, czyli domach dla wyleczenia chorych

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru hoſzpitalow, czyli domów dla wyleczenia chorych, magiſtratura powſzechney opieki ſtarać ſię ma uſtanowić one dla ludnych miaſt za miaſtem, wſzakże niedaleko od miaſta, nad rzeką niżey miaſta, a nigdy wyżey, ieżeli można ná mieyſcu wynieſionym, i wolnym powietrzu, i doſtrzegać pilnie, aby budowla nie była ciaſna, i nizka, aby pokoie ochędożnie utrzymywane były, aby w pokoiach powietrze ſię odmieniało, przez otworzenie chociaż ná czas krótki okien, ażeby choruiący ná choroby zarazliwe oſobne mieli pokoie; ażeby ná utrzymywanie nad potrzebę ludzi bądź dozieraiących, bądź innych iakich, i niepotrzebne wydatki nietrwoniła ſię

липчивыми болѣзнями особливые покои имѣли; чтобъ излищними не нужными людьми, или приставниками, или иными не надобными издержками не убавлялась и не тратилась сумма, которая бы могла быть употреблена съ лучшею пользою для излѣченія наивящшаго числа больныхъ. Приказу общественнаго призрѣнія равномѣрно непрестанное бдѣніе и стараніе имѣть надлежитъ, дабы до больницъ и въ нихъ находящимся дошло все то, что имъ опредѣлено. Для примѣрнаго обозрѣнія прилагается здѣсь учрежденіе одной больницы.

387.

О богадѣльняхъ.

Въ разсужденіи установленія и надзиранія богадѣленъ для мужескаго и женскаго пола убогихъ, увѣчныхъ и престарѣлыхъ, кои пропитанія не имѣютъ, надлежитъ приказу общественнаго призрѣнія смотрѣть, гдѣ въ оныхъ нужда состоитъ (понеже во многихъ мѣстахъ таковыя установленія уже заведены) и буде найдетъ, что гдѣ въ губерніи число обоего пола убогихъ, увѣчныхъ, или престарѣлыхъ, кои пропитанія не имѣютъ, превосходитъ число положенныхъ мѣстъ по богадѣльнямъ; тогда приказу общественнаго призрѣнія отдается на разсмотрѣніе, или разпространить установ-

ła się summa, która lepiey użyta być ma ná umieszczenie, i wyleczenie naywiększey, ile być może, liczby chorych. Opieka powszechna troskliwą mieć baczność, i staranie powinna o to, ażeby tak hoszpitale, iako mianowiciey chorych dochodziło wszystko to, co im naznaczono. Ażeby zaś wiadomo było w iakich szczególnie częściach ten dozor ma być, i iak exekwowany, kładzie się tu ku końcowi dla wzoru ustanowienie iednego domu dla chorych.

387.

O szpitalach. Co się tycze ustanowienia, i dozoru szpitalow, czyli domów dla oboiey płci, ludzi ubogich, niedołęgow, i przestarzałych osób niemaiących wyżywienia, magistratura powszechney opieki uważać powinna gdzie one są potrzebne (ponieważ ná wielu mieyscach takowe ustanowienia zaprowadzone są) i ieżeli znaydzie że w iakim mieyscu tey gubernii, liczba oboiey płci ludzi ubogich, niedołęgow, kalekow, i przestarzałych, wyżywienia niemaiących przechodzi liczbę położoną w znayduiących się szpitalach, tedy zostawuie się do rostropności magistratury, czyli one szpitale rospostrzenić, a fundusze onych zwiększyć, czyli ufundo-

do-

новленныя богадѣльни, и умножить мѣста въ оныхъ, или же завести вновь въ удобныхъ къ тому мѣстахъ богадѣльни; имѣя всегда въ виду, дабы таковые убогіе, увѣчные и престарѣлые, кои пропитанія не имѣютъ, получали покровъ, одежду и прокормленіе въ богадѣльняхъ, и къ общему стыду и соблазну не были бы принуждены испросить оныхъ внѣ установленныхъ для нихъ мѣстъ. При установленіи богадѣленъ, приказъ общественнаго призрѣнія наблюдать имѣетъ и то, чтобъ мужескаго пола богадѣльни были, особо, а женскаго пола богадѣльни особо же заведены, чтобъ до богадѣленъ и въ нихъ находящимся дошло все то, что имъ опредѣлено, чтобъ внутри богадѣленъ благочиніе было сохранено, чтобъ горницы были чисто содержаны, чтобъ въ богадѣльняхъ молодыхъ людей обоего пола отнюдъ не было; и гдѣ таковые найдены будутъ, то приказъ общественнаго призрѣнія, смотря на лѣта, полъ, или состояніе, отдастъ оныхъ или въ школы, или помѣститъ во услуженіе, или поручитъ добронравнымъ людямъ для наученія, или ремесла, или иныхъ работъ, или же отошлетъ въ работные домы для прокормленія, и отнюдъ не допуститъ, чтобъ съ молодости въ праздности жили и къ праздности привыкали. Приказъ

dować ná nowo w mieyſcach ſpoſobnych ſzpitale; maiąc zawſze ná celu, ażeby ubodzy niedołężni, kalecy, i przyſtarzali niemaiący wyżywienia ludzie, mieli zawſze przytułek, odzież, i ſtrawę w ſzpitalu, a niebyli przymuſzeni żebrować onych gdzie indziey włocząc ſię od mieyſca do mieyſca, ku powſzechney zniewadze i zgorſzeniu. Przy uſtanowi niu ſzpitalow powſzechna opieka winna ieſt doſtrzegać i tego, aby oſobno były ſzpitale dla męſzczyzn, a oſobno dla kobiet uſtanowione, ażeby do ſzpitalow, i zoſtaiących w nich doſzło wſzyſtko to, co im naznaczono, ażeby wewnątrz po ſzpitalach wſzelki porządek i przyſtoyność zachowano, ażeby izby ochędożnie utrzymywane zawſze były, ażeby po ſzpitalach ludzi młodych oboiey płci nie było wcale, a gdzieby ſię tacy znaleźli, tedy powſzechna opieka ſtoſownie do lat, płci, i kondycyi albo ich odda do ſzkół albo pomieści ná uſługach u kogo, albo poruczy ludziom obyczaynym dla wychowu, i nauczenia, lub rzemiosła, lub robot przyzwoitych albo ná reſztę odeſzle do roboczych domów, aby ſię żywili z pracy rąk ſwoich; a żadną miarą niedopuści tego, aby ze młodu żyli w próżnowaniu, i nawykali leniſtwu. Powſzechna opieka doſtrzega, i tego aby wewnątrz ſzpitalow zachowała ſię obyczayność, i aby żadnym ſpoſobem nie wkradały ſię ſwawole gorſzące publiczność;

казъ общественнаго призрѣнія наблюдаетъ и то, дабы внутри богадѣленъ сохранялось добронравіе, и чтобъ ни какихъ неистовствъ обществу соблазнительныхъ не произходило; найденныхъ же, паче чаянія, въ таковыхъ соблазнительныхъ противностяхъ, приказъ общественнаго призрѣнія по разсмотрѣнію отсылать можетъ, въ смирительные домы на время, или на всегда; чего весьма довольно будетъ для удержанія продерзостей всякаго рода обоего пола людей.

388.

О домахъ для больныхъ неизлѣчимыхъ.

Въ разсужденіи установленія и надзиранія особаго дома для неизлѣчимыхъ больныхъ, кои пропитанія не имѣютъ, приказу общественнаго призрѣнія предписывается: таковый домъ установить для того, что въ госпиталяхъ, или больницахъ хотя и стараются о излѣченіи разными недугами одержимыхъ; однако же случаются болѣзни таковыя, кои по существу своему бываютъ неизлѣчимы; и буде гдѣ не будетъ особеннаго установленія для неизлѣчимыхъ неимущихъ, тогда случиться можетъ, что въ госпиталяхъ, или больницахъ число неизлѣчимыхъ неимущихъ занимать будетъ мѣста безъ пользы тѣхъ, кои будучи одержимы временными болѣзнями, могли

postrzeżonych zaś, nad spodziewanie, w takowych gorszących nieprzyzwoitościach, opieka powszechna rostrząsnowszy rzecz, odsyłać może do domow poprawy na czas lub na zawsze; którego to sposobu dosyć będzie dla powściągwgnienia oboiey płci niecnotow.

388.

O domach dla chorych nieuleczonych.

Co się tycze ustanowienia, i dozoru osobnego domu dla chorych nieuleczonych, nie maiących wyżywienia, zaleca się powszechney opiece dom ten ustanowić dla tego, że lubo w hoszpitalach, i szpitalach staraią się o wyleczenie chorych, rozmaitemi niemocami dotkniętych, przecież zdarzaią się takie choroby, że z natury swoiey do wyleczenia nie są podobne; i ieżeli gdzie nie będzie osobnego ustanowienia dla utrzymania chorych nie uleczonych, wyżywienia niemaiących, tedy zdarzyć się może tak, że nieuleczeni zaymą mieysce tym, którzy przemiiaiącemi chorobami złożeni mogliby mieć ratunek, i wyleczenie w hoszpitalach, lub w szpitalach (niewspominaiąc tego, że choroby nieuleczone mogą być przy tym nie-

гли бы получить пользованїемъ излѣченїе въ госпиталяхъ, или больницахъ, (не упоминая и о томъ, что бываютъ болѣзни неизлѣчимыя, кои еще притомъ и прилипчивы) или же неизлѣчимые неимущїе останутся безъ покрова; и для того приказу общественнаго призрѣнїя надлежитъ стараться о доставленїи неизлѣчимымъ неимущимъ покрова, прокормленїя, услуженїя и призрѣнїя, и чрезъ то подастся неизлѣчимымъ неимущимъ хотя облегченїе въ ихъ недугахъ.

389.

О домахъ для съ ума сшедшихъ

Въ разсужденїи установленїя и надзиранїя дома для съ ума сшедшихъ, приказу общественнаго призрѣнїя надлежитъ имѣть попеченїе, чтобъ домъ избранъ былъ довольно пространный и кругомъ крѣпкїй, чтобъ утечки изъ него учинить не можно было. Таковый домъ снабдить нужно пристойнымъ добросердечнымъ, твердымъ и исправнымъ Надзирателемъ и нужнымъ числомъ людей для смотрѣнїя, услуженїя и прокормленїя съ ума сшедшихъ; къ чему нанимать можно или изъ отставныхъ солдатъ добрыхъ и исправныхъ, или же иныхъ людей за добровольную плату, кои бы обходились съ ума сшедшими человѣколюбиво, но притомъ имѣли за ними крѣпкое и не-

осла-

ktore i zaraźliwe) albolitéż nieuleczeni zoſtáną bez przytulenia; i dla tego do powſzechney opieki należy ſtarać ſię dać nieuleczonym, nie maiącym wyżywienia, wſparcie, żywność, uſługę, i przytułek, á przez to niechay będzie podana chociaż mała ulga nieuleczonym w ich dolegliwościach.

389.

O domach dla ſzalonych.

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru domu dla cierpiących waryacyą, czyli ſzaleńſtwo, magiſtratura powſzechney opieki ſtarać ſię ma, ażeby dom wybrany był dość obſzerny, i opatrzony, aby, uciec z niego niemożno było. Dla takowego domu dobrać trzeba do rzecznego, ſprawnego, nieporuſzonego, a dobrego ſerca czlowieka na dozorcę, i naznaczyć potrzebną liczbę ludzi, dla ſtrzeżenia, uſłużenia, i przekarmienia ſzalonych, do czego naymować potrzeba, albo z abſzytowanych żołnierzy ludzi dobrych, i ſprawnych, albo z innych profeſſyi zá umowioną płatę, którzyby ſię obchodzili z niemi ludzko, á przytym aby mieli ich ná pilney i nieuſtałey w każdym czaſie ſtraży, aby ſzalony który, lub ſobie, lub

ko-

ослабное во всякое время смотрѣніе, чтобъ съ ума сшедшій самъ себѣ и никому вреда не учинилъ; и для того держать съ ума сшедшихъ по состоянію съ ума сшествія, или каждаго особо заперта, или же въ такомъ мѣстѣ, гдѣ отъ него ни опасности, ни вреда учиниться не можетъ, и приложить стараніе о ихъ излѣченіи. Съ ума сшедшихъ неимущихъ принимаютъ безденежно, а имущихъ имѣніе принимаютъ въ домъ не инако, какъ за годовую плату на содержаніе, присмотръ и на приставниковъ.

390.

О работныхъ домахъ.

Въ разсужденіи установленія и надзиранія работныхъ домовъ для обоего пола людей, приказъ общественнаго призрѣнія имѣетъ строго и точно наблюдать, чтобъ таковое учрежденіе соотвѣтствовало совершенно тому намѣренію, для котораго таковые домы заводить предписывается, а именно: дабы работою доставить прокормленіе неимущимъ; какою же работою, сіе отдается на усмотрѣніе приказа общественнаго призрѣнія (ибо не вездѣ одинакія удобности бываютъ, въ Москвѣ каменья пилить, въ другихъ мѣстахъ приготовлять ленъ, или прясть, и тому подобное) и понеже въ работныхъ домахъ всякій кормится

сво-

komu drugiemu złego co nieuczynił, i dla tego trzymać ſzalonych według ſtopnia ich ſzaleńſtwa, albo każdego oſobno zamknowſzy, albo w takim mieyſcu, gdzie od niego żadnego niebeſpieczeńſtwa, ani ſzkody ſtać ſię nie może, á tym czaſem ſtarać ſię o ich wyleczeniu. Szalonych ubogich przyimować bez płatnie, á maiących maiątek przyimować nieinaczey iako zá umowionę płacę do roku na iego utrzymywanie, dozor, i uſługę.

390.

O domach roboczych.

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru roboczych domow dla oboiey płci ludzi, powſzechna opieka ma dozierać tego ſurowie, i punktualnie, ażeby takowe uſtanowienia odpowiadały zupełnie temu zamiarowi, dla ktorego takie domy uſtanawiać rozkazuie ſię; á mianowicie: aby robotą dać wyżywienie niemaiącym go, iako zaś robotą, to oddaie ſię do rozſądku magiſtratury powſzechney opieki (albowiem nie w każdym mieyſcu iednakowe roboty popłacaią, w Moſkwie kamienie piłować, w innych mieyſcach przygotowywać len, lub prząść, i t. d.) á ponieważ w roboczych domach każdy karmi ſię z roboty ſwoiey, tedy przyimować do nich całe ubogich oboiey płci ludzi

mo-

своею работою, то и принимают во оныя совершенно убогих обоего пола людей, кои работать могут, и сами добровольно туда приходят (и кои не привязаны к иной работѣ.) Во оных домах дают им работу, а по мѣрѣ работы пищу, покров, одежду, или деньги, или же в работные домы принимают пристанища не имѣющих, кои присланы будут на время, или на всегда из какого нинаесть мѣста на то власть имѣющаго в той губернiи. Живущих в работных домах людей мужескаго пола содержат особенно от женскаго пола, и в сих установленiях, как и во всѣх прочих сохраняют правила добронравiя, отдаляют всяко злоупотребленiе и соблазны превращающiе доброе установленiе во зловредное. Опредѣляют к сим домам пристойных надзирателей, людей добросовѣстных и порядочных и прочих необходимых людей для присмотра, избѣгая вездѣ излишества.

391.

О смирительных домах.

В разсужденiи установленiя и надзиранiя смирительных домов для обоего пола людей, приказу общественнаго призрѣнiя предписывается учреждать оные с великим прилѣжанiем, дабы установленiе совершенно соотвѣт-

mogących pracować, i dobrowolnie tam przychodzących á niezaiętych inną robotą. W tych domach daią im robotę, á w miarę roboty iedzenie, i odzież, lub pieniądze; alboliteż do roboczych domów przyimuią niemaiących przytulenia, którzy przyſłani będą od iakiego bądź urzędu tey gubernii, władzę na to maiącego, do czaſu, lub na zawſze. Zyiących w tym domie męſzczyzn trzymaią osobno od kobiet, i w tym uſtanowieniu, iako i w innych wſzyſtkich zachowuią prawidła obyczayności, oddalaią wſzelkie nieprzyzwoitości i zgorſzenia, które naylepſze uſtanowienia w ſzkodliwe zamieniaią. Naznaczać do tego uſtanowienia dorzecznych dozorcow, ludzi porządnych, i ſumiennych; iako też i innych, którzy nieodbicie potrzebni ſą dla dozoru, unikaiąc wewſzyſtkim zbytku.

391.

O domach poprawy czyli uśmierzenia.

Co ſię tycze uſtanowienia, i dozoru domow poprawy, czyli uśmierzenia, dla oboiey płci ludzi, zaleca ſię magiſtraturze powſzechney Opieki urządzić one z wielką bacznością, ażeby uſtanowienie ich zamiarowi ſwoiemu odpowiadało, albo-

вѣтствовало намѣренію; ибо доброучрежденный смирительный домъ ограждаетъ общество отъ многихъ продерзостей добронравіе повреждающихъ; и слѣдовательно бываетъ нуженъ для общаго благочинія и спокойствія семей. Смирительный домъ установляется ради такихъ людей обоего пола, которые непотребнаго и невоздержнаго житія: яко 1. сыновья, или дочери, кои родителямъ своимъ не послушны, или пребываютъ злаго житія, или ни къ чему доброму не склонны, 2. люди, которые впадутъ въ непотребное житіе, начнутъ растočать имѣніе, долги накоплять въ двое противъ имѣнія, домъ разорять, и чинить непотребности противныя чести, 3. люди, которые начнутъ безъ стыда и зазора имѣть явно поведеніе добронравію и благочинію противное, 4. рабы непотребные, которыхъ никто въ службу не принимаетъ, 5. рабы лѣнивые и гуляки, кои все пропиваютъ, или проматываютъ, 6. люди, которые не хотя трудиться для своего пропитанія, ѣдятъ хлѣбъ вотще, и симъ подобные, 7. непотребнаго, неистоваго и соблазнительнаго житія женскаго пола. Въ смирительный же домъ не инако принимаютъ на время, или на всегда вышеписанныхъ людей обществу стыдъ и зазоръ наносящихъ, какъ по повелѣнію губернскаго правленія,

или

wiem dobrze urządzony dom poprawy ubeſpiecza powſzechność od wielu ſwawoli, psuiących obyczayność, á zatym potrzebny bywa dla powſzechney policyi, i ſpokoyności domów. Dóm poprawy uſtanawia ſię dla takowych ludzi, którzy nieużyte, i nierządne życie wiodą, iako to: 1. ſynowie, i córki, którzy rodzicow ſwoich nieſłuchaią, albo nierządne wiodą życie, albo do niczego dobrego niedaią ſię nakłonić. 2. Ludzie, którzy wpadną w roſpuſtę, poczną trwonić maiątek, długi robią więkſze od maiątku, dóm puſtoſzą, i poczną czynić nieprzyzwoitości z obrazą honoru. 3. Ludzie, którzy poczną bez wſtydu, i zgryzoty iawnie poſtępować przeciw obyczayności i policyi 4. ſłudzy niezdatni, których nikt do ſłużby przyiąć niechcę 5. Słudzy leniwi, i piiacy którzy wſzyſtko przepiiaią, i marnuią 6. Ludzie, którzy niechcąc pracować dla ſwego wyżywienia iedzą chleb daremnie, i tym podobni 7. Nierządnego, wſzetecznego, i gorſzącego życia kobiety. Do domu zaś poprawy nieinaczey przyimuią na czas, czyli ná zawſze tych wyżwſpomionych ludzi wſtyd i hańbę czyniących publiczności, iako za rozkazem rządu Guberſkiego, albo zá wyrokiem innych ſądow, albo zá proźbą do Magiſtratury powſzechney Opieki uczynioną od Oycow, Matek, lub zá proźbą trzech krewnych (ci maią prezentować świadectwo czego) dla

или по приговору прочихъ судовъ, или же по прошенію въ приказѣ общественнаго призрѣнія отцовъ, или матерей, или ио прошенію трехъ родственниковъ (симъ представить свидѣтельство, для чего) или по требованію помѣщика, или хозяина съ прописаніемъ причины, для которой ссылаетъ человѣка въ смирительный домъ. Смирительному дому надлежитъ быть довольно пространну, построену на вольномъ воздухѣ, кругомъ крѣпку со стѣною, или такимъ заборомъ, чтобъ утечки изъ онаго дома отнюдъ никто учинить не могъ, и чтобъ числа людей для присмотра или караула излишно не умножить. Внутри смирительнаго дома имѣть всѣ нужныя для дома строенія и бани. Къ смирительному дому надлежитъ приставить пристойнаго и исправнаго Надзирателя, а для надлежащаго во всѣхъ частяхъ дома присмотра опредѣлить изъ отставныхъ солдатъ добропорядочнаго состоянія и исправныхъ людей. Въ смирительномъ домѣ сосланныхъ людей должно содержать мужескаго пола особо отъ женскаго, и какъ скоро кто въ смирительный домъ принятъ будетъ, и имя, отечество и прозваніе его въ книгѣ дома того запишутся, то называть уже его тѣмъ именемъ, какъ при крещеніи названъ, а не отечествомъ, или прозваніемъ. Въ

сми-

lub za żądaniem Obywatela, lub gospodarza z obiaśnieniem przyczyny dla którey człowieka odsyła do domu poprawy. Dom poprawy powinien być dosyć obszerny, wybudowany ná wolnym powietrzu, mocny do około wysoką ścianą murowaną, lub takim parkanem, aby uciec z niego nikt żadną miarą niemogł, i ażeby nietrzeba było zbyt pomnażać straży do pilnowania; wewnątrz domu poprawy, maią być wszystkie potrzebne budowle, i łaźnie, Do domu poprawy należy naznaczyć dorzecznego, i pilnego dozorcę, á dla potrzebnego we wszystkich częściach domu porządku wziąć z abszytowanych żołnierzy ludzi rządnych, i dobrego stanu. W domie poprawy osobno utrzymywać męszczyzn od kobiet przysłanych do niego, i iak tylko kto do niego weydzie, i imie i nazwisko w księdze tego domu zapisze się, tedy nie nazywać go więcey nazwiskiem, ale imieniem ná krzcie danym. W domie poprawy nadewszystko dostrzegać należy, aby zesłani prócz potrzebnego człowiekowi czasu do snu, i iedzenia, pod żadnym pretextem nieprożnowali, ale zatrudniali się nieustanną robotą wewnątrz w domu, á ztamtąd pod żadnym pretextem wychodzić im nie wolno. Leniwych przynaglać do roboty, á szemrzących i nieposłusznych dozwala się dozorcy ukarać batogiem, wszakże nie więcey nad trzy uderzenia zá iedno przewinienie, lnb też sa-

dząc

смирительномъ домѣ всего болѣе смотрѣть надлежитъ, чтобъ сосланные, кромѣ нужнаго человѣку времени для сна и пищи, отнюдъ праздны не были, но обращались въ безпрерывной работѣ внутри дома, а оттуда ни подъ какимъ видомъ отнюдъ выпускаемы не были; лѣнивыхъ же принуждать къ работѣ, а роптивыхъ и непослушныхъ дозволяется Надзирателю наказывать прутьями, но не болѣе трехъ ударовъ за одинъ проступокъ, или сажать на хлѣбъ и на воду на три дни, или въ темную тюрму того дома на недѣлю. Сосланнымъ въ смирительный домъ производить нужную для жизни пищу безъ излишества, а одежду самую простую, больнымъ же изъ нихъ стараются излѣченіемъ возвратить здоровье. Сосланныхъ въ смирительный домъ по прошенію родителей, родственниковъ, помѣщиковъ, или хозяевъ, сами родители, родственники, помѣщики и хозяева должны снабдѣвать содержаніемъ; безъ чего смирительный домъ сосланныхъ не принимаетъ, или принятыхъ освобождаетъ. Въ смирительномъ домѣ, какъ и во всѣхъ прочихъ установленіяхъ, приказъ общественнаго призрѣнія строго наблюдаетъ, чтобъ сохранены были правила добронравія и благочинія, и отдаляетъ всякое злоупотребленіе и соблазны, превращающіе доброе и полезное заведеніе въ зловредное.

dzać ná chleb i wodę ná trzy dni, albo zamknąć ná tydzień do ciemney turmy w tym domie znayduiącey śię. Zesłanym ná to mieyſce dawać do życia potrzebny pokarm bez zbytku, á odzienie nayproſtſze, chorych ſtaraią śię leczyć. Zesłanych do domu poprawy zá proźbą Rodzicow, krewnych, obywatelow, lub goſpodarzy, ſami rodzice, krewni, obywatele, goſpodarze maią opatrować żywnością, i odzieżą, á bez tego dóm poprawy zesłanych nieprzyimuie, lub przyiętych oſwobadza. W domie poprawy, iáko i we wſzyſtkich innych uſtanowieniach magiſtratura powſzechney opieki ſurowie doſtrzega, aby zachowane były prawidła obyczaynośći, i policya, i oddala wſzelkie i wſzelkie zło-użycia, i zgorſzenia, które naylepſze uſtanowienie i naypożytecznieyſze, daremnym czynią i ſzkodliwym.

O oſo-

392.

О особенныхъ установленіяхъ.

Буде же случится, что частный человѣкъ, или какое общество, или городъ, или селеніе захотятъ установить которое нибудь изъ вышеписанныхъ учрежденій, или къ установленнымъ прибавить пожелаютъ своимъ иждивеніемъ, то приказъ общественнаго призрѣнія не чинитъ въ томъ ни кому препятствія; лишъ бы установленіе сходствовало общимъ для установленій предписаннымъ правиламъ, и оныхъ не повреждало; ибо приказъ общественнаго призрѣнія вездѣ оказывать долженствуетъ доброхотство къ роду человѣческому, и споспѣшествовать по всюду дѣламъ основаннымъ на человѣколюбіи; дворянскіе же Предводители и градскіе главы обязаны по благотворительнымъ предмѣтамъ, о коихъ попеченіе возложено на приказъ общественнаго призрѣнія, сдѣлать по своимъ мѣстамъ примѣчанія и представленія въ приказъ общественнаго призрѣнія, что ко общей пользѣ ихъ мѣстъ имъ покажется быть нужнымъ.

393.

О срокѣ засѣданія приказа общественнаго призрѣнія.

Приказъ общественнаго призрѣнія имѣетъ одинъ срокъ засѣданія въ году, а именно отъ 8 Генваря до страстной недѣли.

При-

392.

O osobnych ustanowieniach.

Jeżeli się zdarzy że partykularny człowiek, czyli iakie zgromadzenie, lub miasto, lub osada, zechcą ufundować którekolwiek, z wyżrzeczonych ustanowień, albo ustanowionych pomnożyć ze swoiego maiątku, tedy magistratura powszechney opieki nie czyni w tym nikomu przeszkody, aby tylko to ustanowienie zgadzało się z powszechnemi prawidłami dla tych ustanowień podanemi, i onych nienaruszało; albowiem magistratura powszechney opieki we wszystkim okazywać powinna uprzeymość ku rodzaiowi ludzkiemu, i przykładać się wszędy do dzieł funduiących się ná ludzkości. Marszałkowie zaś powiatowi, i mieyscy Głowy, stosownie do zbawiennych obiektow, o których pieczę magistraturze powszechney opieki poruczoną wini są z mieysc urzędowania swego, czynić uwagi swoie i remonstracye, odsyłaiąc ie do powszechney opieki w tym wszystkim, co osądzą być potrzebnego ku powszechnemu pożytkowi mieysc onych.

393.

O terminie zasiadania.

Magistratura powszechney opieki ieden do roku ma termin zasiadania swoiego, to iest od osmego stycznia, do wielkiego tygodnia.

394.

Примѣрное положенїе для учрежденїя больницы.

А.

КАКЪ ПОСТУПАТЬ ВЪ ПРИЕМѢ И СОДЕРЖАНИИ БОЛЬНЫХЪ.

1.

Въ больницу не принимать никого безъ записки за рукою главнаго Надзирателя.

2.

Какъ скоро больный принятъ будетъ въ больницу, то отобрать у него все его платье и всю обувь, и дать ему вмѣсто того шлафрокъ, или халатъ холстинный, рубашку, калпакъ, чулки, портки и туфли. Всѣ взятыя у больнаго вещи переписавъ, собрать въ одну связку, и положить въ казенную той больницы съ надписанїемъ имени больнаго.

3.

Таковыя отобранныя вещи, у больнаго возвращать ему въ тотъ день, какъ по выздоровленїи выходить будетъ изъ больницы.

Боль-

394.

Wzór urządzenia hoſzpitalu.

A.

JAK POSTĘPOWAC W PRZYIĘCIU I UTRZYMYWANIU CHORYCH.

1.

Do hoſzpitalu nieprzyimować nikogo bez kartki od Dyrektora.

2.

Jak ſkoro chory przyięty będzie do hoſzpitalu, tedy natychmiaſt wziąć od niego iego ſuknie i obuw á dać mu zamiaſt tego ſzlafrok płócienny, koſzulę, ſzlafmicę, pończochy, ſpodnie, pantofle. Wſzyſtkie wzięte rzeczy u chorego ſpiſawſzy, zebrać w iedno związanie, i położyć do ſkarbcu tego hoſzpitalu z napiſem imienia chorego

3.

Te rzeczy wzięte u chorego zwracać mu w ten ſam dzień, gdy wyzdrowiawſzy wychodzi z hoſzpitalu.

4.

Больница учреждается для ограниченнаго числа людей, (какъ разсуждено будетъ, двадцать, тридцать, болѣе или менѣе по возможности опредѣленнаго содержанія) и болѣе ограниченнаго числа больныхъ не помѣщать въ больницѣ; и для того ограниченнаго числа больныхъ содержать постѣли всегда въ готовности со всѣмъ приборомъ, бѣлья всякаго по три перемѣны на человѣка.

5.

У каждаго больнаго подлѣ постѣли быть не большему столику, покрытому вощанкою, а на томъ столикѣ по стакану и кружкѣ оловяннымъ, и по малинькому колокольчику, чтобъ звать сидѣльниковъ.

6.

Комнаты содержать всегда въ чистотѣ, и курить въ нихъ по два раза въ день, и перемѣнять воздухъ, какъ Докторъ, или Лѣкарь о томъ предпишутъ въ которой комнатѣ; сидѣльникамъ же быть безотлучно.

7.

Обѣдать больнымъ всегда въ десять

ча-

4.

Hoſzpital uſtanawia ſię dla pewney liczby chorych (iako ſię zdawać będzie naznaczyć dwadzieści, trzydzieści, mniey, więcey, w miarę naznaczonego utrzymywania) á więcey nad przepiſaną liczbę chorych niemieścić w hoſzpitalu, á dla tey naznaczoney liczby chorych utrzymywać pościeli, i cały ſprzęt zawſze w gotowości, bielizny wſzelkiey po trzy przemiany ná człowieka.

5.

U każdego chorego koło pościeli ma być maleńki ſtolik pokryty ceratą, á ná nim kubek, i kufel cynowy, i maleńki dzwonek dla zawołania pilnuiących.

6.

Pokoie utrzymywać zawſze ochędożnie i kurzyć po dwa razy ná dzień, i odmieniać powietrze, iako to w którym pokoiu doktor, lub lekarz roſkaże; pilnuiący zaś maią być nie odſtępnie.

7.

Obiad chorym zawſze dawać o dzieſią-

O-

часовъ по утру, а ужинать въ шесть часовъ въ вечеру. Кушанье варить для всѣхъ обще, развѣ для кого особливо что отъ Доктора, или Лѣкаря приказано будетъ.

8.

Смотрѣть накрѣпко, чтобъ къ больнымъ никто изъ постороннихъ ничего не носилъ; разнощиковъ ни подъ какимъ видомъ къ больнымъ не пускать.

9.

Въ больницѣ пользовать и призирать всякаго званія бѣдныхъ и неимущихъ людей безденежно; прочихъ же больныхъ и господскихъ служителей тогда только принимать, когда порожнія мѣста случатся, и класть особо, а плату за излѣченіе сихъ установить весьма умѣренную.

tey z rana, á wieczerzę o ſzoſtey w wieczor. Jedzenie gotować dla wſzyſtkich wraz,, chyba dla kogo oſobliwie co od doktora albo lekarza, rozkazano będzie.

8.

Pilnować mocno, aby nikt z poſtronnych niczego chorym nieprzynoſił; roznoſzących rozmaite do iedzenia rzeczy pod żadnym pretextem nie w puſzczać do chorych.

9.

W hoſzpitalu leczyć, i opatrować ludzi ubogich wſzelkiego ſtanu bez płatnie; innych zaś chorych, i służących páńſkich w ten czas tylko przyimować, kiedy mieyſca ſą wolne, i kłaść oſobliwie, á płacę zá wyleczenie ich uſtanowić bardzo umiarkowaną.

Б.

КАКИМЪ ЛЮДЯМЪ БЫТЬ ПРИ БОЛЬНИЦѢ И СЪ КАКИМЪ ЖАЛОВАНЬЕМЪ.

ЗВАНІЕ ЧИНОВЪ.	Число людей	Жалованья каждому.	На жалованье всѣмъ.
Главный Надзиратель.			
Докторъ.			
Смотритель.			
Лѣкарей.			
Подлѣкарей.			
Для стереженія дома.			
Первый сторожъ.			
Сторожей.			
Сидѣльниковъ.			
Бабъ сидѣльницъ у больныхъ женщинъ.			
Накрыватель стола.			
Поваровъ.			
Поваренныхъ помощниковъ.			
Портомоя, главная смотрительница надъ всѣмъ бѣльемъ			
Прочей работницъ для мытья бѣлья.			
Бухгалтеръ.			
Копеистъ.			
Дровосѣкъ.			
Конюховъ для возки воды.			
Лошадей.			
Всего			

B.

JACY LUDZIE MAIĄ BYĆ PRZY HOSZPITALACH I Z JAKĄ PENSYĄ.

NAZWISKA URZĘDOW.	Liczba ludzi	Pensyi każdemu	Pensyi wszystkim
Dyrektor.			
Doktor.			
Dozorca			
Lekarzow.			
Podlekarzow,			
Dla strzeżenia domu.			
Pierwszy stróż.			
Strożow.			
Siedzących, czyli pilnuiących chorych.			
Siedzących, czyli pilnuiących chorych kobiet.			
Nakrywaiący do stołu.			
Kucharzow.			
Pomocnikow kucharskich. (zna			
Praczka, u którey wszelka bieli-			
Przy niey robotnic do mycia bielizny.			
Buchalter.			
Kopiista.			
Parobek do rąbania drew.			
Koniuchow do wożenia wody.			
Koni.			
Summa	Uu		C.

B.

ЧТО КОМУ ИЗЪ НАХОДЯЩИХСЯ ПРИ БОЛЬНИЦѢ НАБЛЮДАТЬ.

10.

Главный Надзиратель имѣетъ попеченiе обо всемъ касающемся до больницы, и всѣ при разныхъ должностяхъ находящiеся въ больницѣ ему подчинены.

11.

Докторъ долженъ главнаго Надзирателя еженедѣльно письменно увѣдомлять о состоянiи больныхъ, и имѣть неусыпное смотрѣнiе, чтобъ больные въ лѣченiи и въ пищѣ по предписанiямъ его содержаны были. О лѣкарствахъ приказываетъ Лѣкарю и въ аптекѣ, и записываетъ свои приказанiя; о пищѣ же для больныхъ даетъ записки смотрителю больницы.

12.

Есть ли изъ присланныхъ по запискѣ отъ главнаго Надзирателя больныхъ явится кто въ прилипчивой болѣзни; то Докторъ даетъ о томъ знать смотрителю больницы, коему тотъ часъ таковаго больнаго помѣстить особо, дабы не сдѣлалось заразы.

До-

C.

KTO MA CZEGO PILNOWAC Z ZOSTAIĄCYCH PRZY HOSZPITALU.

10.

Dyrektor ma ſtaranie o wſzyſtkim co ſię tycze hoſzpitalu, i wſzyſcy w rozmaitych obowiązkach przy hoſzpitalu znayduiący ſię pod iego władzą zoſtaią.

11.

Doktor powinien Dyrektora każdego tygodnia ná piſmie uwiadomić o ſtanie chorych, i powinień mieć naypilnieyſze ſtaranie, ażeby w leczeniu, i karmieniu chorych przepiſow iego dochowywano wiernie. O lekarſtwach roſkazuie lekarzom, i w aptecé, i konnotuie ſwoie roſkazy; o pokarmie zaś dla chorych daie notatki do zorcy hoſzpitalu.

12.

Jeżeli z przyſłanych zá kartką Dyrektora chorych okaże ſię który maiący zaraźliwą chorobę, tedy Doktor daie wiedzieć o tym dozorcy hoſzpitalu, który ma natychmiaſt takiego chorego umieścić oſobno, aby ſię zaraza niekommunikowała,

13.

Доктору посѣщать больныхъ по утру, не рѣже какъ черезъ день, или по крайней мѣрѣ чрезъ два дни, а когда случатся большїя лѣкарскїя операцїи, то быть и Доктору при оныхъ.

14.

Лѣкарю, а гдѣ Лѣкарей много, то дневальному Лѣкарю не токмо при посѣщенїи Докторскомъ быть безотлучно, но и въ тѣ дни, когда Докторъ дастъ знать, что онъ за чемъ-либо не будетъ осматривать больныхъ по утру, и предписывать имъ нужныя лѣкарства; а кромѣ того и въ день почасту имѣть смотрѣнїе, чтобъ никто по предписанїю ни въ чемъ не имѣлъ недостатка, и обо всемъ доносить Доктору.

15.

Лѣкарю, а гдѣ Лѣкарей болѣе одного, то дневальному Лѣкарю увѣдомлять словесно главнаго Надзирателя ежедневно о состоянїи больныхъ. Нужныя операцїи, перевязыванїе рукъ и кровопусканїе дѣлать ему по его искуству съ наиусерднѣйшимъ примѣчанїемъ.

По-

13.

Doktor ma nawiedzać chorych nie rzadziey iako przez dzień, lub przynaymniey przez dwa dni; á kiedy ſię zdarzą znacznieyſze lekarſkie operacye, tedy i Doktor powinien być przytomny.

14.

Lekarz, á ieśli ich wielu, tedy dzienny ná ów czas, nietylko przy doktorſkiey wizycie ma być nie odſtępnie, ale nawet, i w te dni, w które Doktor da znać, iż dla przyczyn iakowych nie będzie opatrywać z rana, i przepiſywać im potrzebne lekarſtwa, á prócz tego i we dnie często zazierać, ażeby nikt wedle przepiſu doktorſkiego nie miał niedoſtatku w niczym i o wſzyſtkim doktorowi ma donoſić.

15.

Lekarz, á gdzie ich więcey, tedy dzienny Lekarz uwiadamiać ma co dzień ſłownie Dyrektora o ſtanie chorych. Potrzebne operacye, przewiązywanie rąk, i upuſzczenie krwi ma on czynić według znaiomości ſwoiey z naygorliwſzym baczeniem.

16.

Подлѣкарю во время принимания лѣкарствъ быть при больныхъ безотлучно, и смотрѣть, чтобъ не произошло въ чемъ недоразумѣнія; въ прочемъ состоитъ онъ въ повелѣніяхъ дневальнаго Лѣкаря.

17.

Смотрителю больницы неутомимое имѣть попеченіе, чтобъ въ больницѣ наблюдалась чистота и во всемъ порядокъ, чтобъ пища по предписанію докторскому была приуготовлена, чтобъ больные въ пристойныхъ по болѣзнямъ ихъ мѣстахъ помѣщены были, и отобранное у нихъ платье и прочее прилѣжно хранилось. Онъ имѣетъ въ вѣдомствѣ своемъ сторожей, сидѣльниковъ, поваровъ и прочихъ всѣхъ нижнихъ служителей, и наблюдаетъ, чтобъ всякій изъ нихъ прилѣжно отправлялъ свою должность. О порядкѣ въ больницѣ увѣдомляетъ ежедневно главнаго Надзирателя.

18.

Бухгалтеру имѣть шнуровую книгу за печатью главнаго Надзирателя. Во оную записывать ему получаемыя на расходъ отъ главнаго Надзирателя деньги также и что куда именно упо-

16.

Pod-lekarz w czaſie przyięcia lekarſtw przez choruiących ma być nie odſtępnie i patrzeć, aby ſię kto w czym nie omylił; Wreſzcie zoſtaie on pod roſkazem dziennego lekarza.

17.

Dozorca hoſzpitalu mieć powinien nieuſtanną baczność, aby w hoſzpitalu zachowane było ochędoſtwo, i porządek we wſzyſtkim; aby iedzenie według przepiſu doktora gotowane było, ażeby chorzy w mieyſcach przyſtoynych, według chorob ſwoich pomieſzczeni byli; á zabrana od nich odzież i inne ruchomości pilnie chowane były. On ma w ſwoiey dyſpozycyi ſtrożow pilnuiących, kucharzy, i wſzyſtkich innych niżſzą poſługę odbywaiących, á doſtrzega, aby każdy z nich powinność ſwoią należycie wypełniał. O porządku w hoſzpitalu uwiadamia codziennie Dyrektora.

18.

Buchalter ma mieć ſznurową kſięgę pod pieczęcią Dyrektora. Do oney zapiſywać ma brane od Dyrektora na rozchod pieniądze, także co, iak, i gdzie ſię obróciło; u kogo ſię kupiło, i komu ſię dało,

á pod

употреблено, у кого куплено и кому отдано; при чемъ подъ запискою купцамъ должно расписаться. Мясо и прочія потребности по предписанію Смотрителя закупать добраго качества. Ежемѣсячно о всемъ расходѣ подавать главному Надзирателю вѣдомости, а по прошествіи года и всю шнуровую книгу на разсмотрѣніе. Онъ имѣетъ при себѣ копеиста.

19.

Перваго числа каждаго мѣсяца быть собранію, въ которомъ присутствовать Доктору, Лѣкарямъ, смотрителю и бухгалтеру; и есть ли въ семъ собраніи положено будетъ что въ пользу больныхъ, о томъ предложить главному Надзирателю.

20.

Главному Надзирателю дать каждому изъ помянутыхъ чиновъ, особо въ силу сего общаго положенія подробные наказы, или предписанія за своею рукою на всѣ представляющіеся случаи.

21.

Сверьхъ присылаемыхъ и подаваемыхъ главному Надзирателю увѣдомленій, Доктору вести дневную записку

á pod zapiſaniem tego, kupiec powinien ſię podpiſać. Mięſa, i inne potrzeby według przepiſu dozorcy kupować w dobrym gatunku. Co mieſiąc o całym rozchodzie dawać Dyrektorowi wiadomość, á po roku i całą ſznurową kſięgę ná rozpatrzenie. On przy ſobie ma kopiiſtę.

19.

Pierwſzego dnia każdego mieſiąca powinno być zgromadzenie, na którym przytomni być maią Doktor, lekarz, dozorca, i Buchalter; á ieżeli w tym zgromadzeniu uradzono będzie cokolwiek ku dobru chorych, o tym przełożyć Dyrektorowi.

20.

Dyrektor winien dać każdemu z pomienionych oſób, oſobne, ná mocy tego ſpólnego uradzenia, ſzczegolne nakazy, czyli zalecenia z podpiſem ręki ſwey, ná wſzyſtkie przełożone przypadki.

21:

Prócz przyſyłaiących ſię, i podawanych Dyrektorowi wiadomości, Doktor czynić powinien dzienne adnotacye, iako o

ску какъ о числѣ и званіи больныхъ, такъ и о ихъ болѣзняхъ, о способахъ употребленныхъ для излѣченія оныхъ съ приличными на то мнѣніями, дабы таковая книга могла впредь служить въ совѣтованіяхъ докторскихъ, которой книгѣ и быть тутъ хранимой въ архивѣ.

ГЛАВА XXVI.

О СОВѢСТНОМЪ СУДѢ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

395.

Учреждается совѣстный судъ.

Понеже личная безопасность каждаго вѣрноподданнаго весьма драгоцѣнна есть человѣколюбивому Монаршему сердцу; и для того, дабы подать руку помощи страждущимъ иногда болѣе по несчастливому какому нинаесть приключенію, либо по стеченію различныхъ обстоятельствъ, отягощающихъ судьбу его выше мѣръ имъ содѣяннаго, за благо разсуждается всемилостивѣйше учредить. Учреждаемъ и повелѣваемъ установить въ каждой губерніи по одному Суду подъ названіемъ: совѣстный судъ.

396.

О присутствующихъ.

Въ совѣстномъ судѣ предсѣдаетъ Су-

liczbie i profeſſyi chorych, tak też o ich chorobach, o ſpoſobach użytych ná ich wyleczenie z przyzwoitemi na to uwagami, ażeby takowa kſięga mogła być ná potym użyta w naradzeniach ſię Doktorſkich, która to kſięga, powinna być tamże konſerwowaną w archiwie.

ROZDZIAŁ XXVI.

O SĄDZIE SUMIENNYM I JEGO POWINNOSCI.

395.

Uſtanawia ſię ſąd ſumienny.

POnieważ osobiſte każdego wierno-poddanego beſpieczeńſtwo, bardzo ieſt drogie dla pełnego ludzkości, Monarſzego ſerca; i dla tego, aby podać rękę pomocy, cierpiącym częſtokroć raczey od nieſzczęśliwego iakiegokolwiek zdarzenia, lub dla zbiegu rozmaitych okoliczności los ich obciążaiących nad miarę ich wykroczenia, zdało ſię nam być rzeczą arcy zbawienną naymiłościwiey uſtanowić; Jakoż uſtanawiamy, i rozkazuiemy uſtanowić w każdey gubernii po iednemu ſądowi pod imieniem: ſąd ſumienny.

396.

O zaſiadaiących.

W ſądzie ſumiennym prezyduie Sędzia ſu-

Судья совѣстнаго суда губернїи, и засѣдаютъ по дворянскимъ дѣламъ выбранные чрезъ три года дворянами той губернїи два члена, по городовымъ дѣламъ выбранные чрезъ три года той губернїи городами по очереди два члена, по расправнымъ дѣламъ выбранные чрезъ три года той губернїи селенїями два члена, люди добросовѣстные, законы знающїе, и ученїе имѣющїе.

397.

Правила совѣстнаго суда.

Совѣстный судъ вообще судитъ такъ, какъ и всѣ прочїе суды по законамъ, но какъ совѣстный судъ установляется быть преградою частной, или личной безопасности; и для того правила совѣстнаго суда во всѣхъ случаяхъ должны быть, 1. человѣколюбїе вообще, 2. почтенїе къ особѣ ближняго, яко человѣку, 3. отвращенїе отъ угнѣтенїя или притѣсненїя человѣчества, и для того совѣстный судъ никогда судьбы ни чьей да не отяготитъ, но ввѣряется оному совѣстный разборъ и осторожное и милосердое окончанїе дѣлъ ему порученныхъ; въ чемъ предъ Богомъ и предъ НАШИМЪ ИМПЕРАТОРСКИМЪ ВЕЛИЧЕСТВОМЪ подлежитъ во всякое время отвѣту и отчету.

Со-

ſumiennego ſądu tey gubernii, i zaſiadaią w ſprawach ſzlacheckich wybierani co trzy lata od ſzlachty tey gubernii dwa członki; w ſprawach mieyſkich wybierani co trzy lata z miaſt tey gubernii koleyno po dwa członki; w ſprawach roſprawnych, wybierani co trzy łata od oſad tey gubernii dwa członki, ludzie dobrego ſumienia, znaiący prawo, i maiący naukę.

397.

Prawidła ſumiennego ſądu.

Sąd ſumienny ſądzi w powſzechności, iako, i wſzyſtkie inne ſądy, według praw; wſzakże ponieważ ſąd ſumienny uſtanawia ſię, aby był ścianą partykularnego, lub oſobiſtego beſpieczeńſtwa, á zatym prawidła ſądu ſumiennego we wſzelkich zdarzeniach maią być 1. Ludzkość w powſzechności; 2. Poważenie oſoby bliźniego iako człowieka. 3. Brzydzenie ſię wſzelkim uciemiężeniem, i prześladowaniem ludzkości, á dla tego ſąd ſumienny, nigdy niczyiego loſu obciążyć nie ma, owſzem zaleca ſię iemu ſumienne rzeczy roſtrząſnienie, i litośne roſtrzygnienie dzieł iemu poruczonych: w czym BOGU NAYWYZSZEMU i naſzey MONARSZEY władzy podlega zawſze odpowiedzi, i rachunkowi.

398.

Совѣстный судъ не инако принимается за дѣло, какъ по повелѣнію, сообщенію или прошенію.

Совѣстный судъ ни въ какое дѣло самъ собою не вступается, но принимается за дѣло, или по повелѣнію правленія, или по сообщенію другаго мѣста, или по прошенію и челобитью.

399.

Какъ дѣла принадлежатъ до совѣстнаго суда.

Дѣла касающіяся до таковыхъ преступниковъ, кои иногда болѣе по несчастливому какому нинаесть приключенію, либо по стеченію различныхъ обстоятельствъ впали въ прегрѣшенія, судьбу ихъ отягощающія выше мѣръ или содѣяннаго; такъ же преступленія учиненныя безумнымъ, или малолѣтнымъ, и дѣла колдуновъ, или колдовства, поелику въ оныхъ заключается глупость, обманъ и невѣжство, надлежитъ отсылать въ совѣстный судъ, который единъ право имѣетъ учинить о вышеписанномъ рѣшеніе.

400.

О должности совѣстнаго суда.

Совѣстнаго суда должность есть въ гражданскихъ дѣлахъ примирять тѣхъ спорющихся, кои прозьбою прибѣгаютъ къ разбирательству совѣстнаго суда; для примиренія же совѣстный судъ требуетъ отъ истца и отвѣтчика или средствъ въ силу узаконеній къ

ихъ

398.

Sąd ſumienny do ſprawy przyſtępuie nieinaczey, iako zá kommunikacyą, roſkazem, prożbą.

Sąd ſumienny w żadne dzieło ſam przez ſię nie wchodzi, ale przyſtępuie do ſprawy, albo zá rozkazem rządu, albo zá otrzymaną kommunikacyą innego ſądu, albo zá prożbą.

399.

Jakie ſprawy do ſumiennego ſądu należą.

Sprawy tyczące ſię takowych winowaycow, ktorzy niekiedy raczey przez nieſzczęśliwe iakie zdarzenia, lub przez zbieg rozmaitych okoliczności wpadli w przeſtępſtwo los ich obciążaiące nad miarę ich wykroczenia: także przeſtępſtwa ludzi niemaiących rozumu, albo małoletnich, i ſprawy czarownikow, i czarodzieyſtwa, ponieważ w tym wſzyſtkim ieſt głupſtwo, i oſzukańſtwo, i niewiadomość, należy odſyłać do ſumiennego ſądu, ktory ieden ma prawo decydować w wyrażonych wyżey przypadkach.

400.

O powinności ſumiennego ſądu.

Sumiennego ſądu powinnością ieſt w ſprawach cywilnych, godzić ſtrony ſpieraiące ſię, ktore udadzą ſię z prożbą o roſtrząśnienie ſporu ſwego do ſumiennego ſądu; dla pogodzenia zaś ich pyta ſię ſąd ſumienny tak pozywaiącego, iako pozwanego, ná iakich kondycyach chcą ſię godzić?

ихъ примиренію, и буде согласятся, то совѣстный судъ укрѣпитъ ихъ согласіе печатью, или буде же не согласятся, то совѣстный судъ требуетъ отъ истца и отвѣтчика назначенія съ каждой стороны по одному, или по два посредника на мѣстѣ живущихъ, (быть посредникомъ никто изъ живущихъ въ обществѣ отказаться не долженъ;) когда же посредники назначены и объявлены совѣстному суду, тогда на другій или на третій день посредники обще съ совѣстнымъ судомъ разсматриваютъ дѣло, и потомъ изыскиваютъ средство къ примиренію истца и отвѣтчика, и на чемъ посредники согласятся, то и предложатъ совѣстному суду, который приложитъ печать къ согласію посредниковъ; и истецъ и отвѣтчикъ теряютъ право возобновлять впредь о томъ прозьбу во всякомъ судебномъ мѣстѣ; а буде посредники не согласятся, тогда совѣстный судъ предложитъ посредникамъ свое мнѣніе, какъ примирить безъ разоранія, безъ тяжбы, безъ спора, ссоры или ябеды истца и отвѣтчика; (мнѣніе же совѣстнаго суда основано быть долженствуетъ на слѣдующихъ правилахъ, 1. доставить обѣимъ сторонамъ законную, честную и безтяжебную жизнь, 2. злобы, распри и ссоры прекратить, 3. доставить каждому ему принадлежащее, 4. облегчить су-

де-

dzić? ieżeli ſię ugodzą, tedy ſąd umocni pieczęcią tę ich zgodę, á ieżeli ſię nie ugodzą, tedy ſąd ſumienny, wymaga od powodowey, i pozwaney ſtrony naznaczenia, każdey od ſiebie po iednym pośrzedniku, albo po dwu z oſob znayduiących ſię na mieyſcu (być zaś pośrzednikiem, żaden z żyiących wſpołczeńſtwie wzbraniać ſię nie ma:) Kiedy zaś pośrzednicy naznaczeni, i obiawieni ſumiennemu ſądowi będą, tedy ná drugi lub trzeci dzień ſąd weſpół z pośrzednikami ſprawę roſtrząſaią, á potym wynayduią śrzodki do pogodzenia ſtron, i ná czym ſtanie zgoda pośrzednikow, to przełożą ſądowi, á ſąd umocni wyciśnieniem pieczęci opiſaną zgodną umowę pośrzednikow; á w ten czas ſtrony tracą iuż prawo podnoſić ten ſpór w iakimkolwiek bądź ſądzie; á ieżeli pośrzednicy niezgodzą ſię, tedy ſąd ſumienny przełoży ſwoie zdanie pośrzednikom, iakby pogodzić można było ſpieraiące ſię ſtrony bez ſzkód procederow, ſpraw, waśni, i pieniactwa tak powoda, iako też i pozwanego (zdanie zaś ſądu ſumiennego fundować ſię powinno ná zaſadach naſtępuiących 1. Przyſpieſzyć obydwóm ſtronom ſpokoyne, uczciwe, prawami ubeſpieczone, i wolne ód procederow życie. 2. Spory, waśnie, i nienawiści wykorzenić. 3. oddać każdemu co ſię należy. 4. ulżyć ſądom pogodzeniem ſpieraiących ſię oſób:) ieżeli zaś i w ten czas pośrzednicy nie zgo-

дебныя мѣста примиренїемъ спорющихся лицъ;) буде же посредники и тогда не согласятся, то совѣстный судъ призоветъ истца и отвѣтчика, и предложитъ примирительные способы, и буде оные примутъ, то совѣстный судъ укрѣпитъ печатью примиренїе ихъ; буде же не примутъ, то совѣстный судъ истцу и отвѣтчику объявитъ, что совѣстному суду до той ихъ распри уже дѣла нѣтъ, а пошли бы куда по законамъ надлежитъ.

401.

Право совѣстнаго суда.

Буде кто пришлетъ прошенїе въ совѣстный судъ, что онъ содержится въ тюрьмѣ болѣе трехъ дней, и въ тѣ три дни ему не объявлено, за что содержится въ тюрьмѣ, или что онъ въ тѣ три дни не допрашиванъ; тогда совѣстный судъ по полученїи таковаго прошенїя, не выходя изъ присутствїя, долженствуетъ послать повелѣнїе, чтобъ таковый содержащїйся въ тюрьмѣ, буде содержится не во оскорбленїи Особы ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, не по измѣнѣ, не по смертоубїйству, не по воровству, или разбою, былъ присланъ и представленъ въ совѣстный судъ обще съ прописанїемъ причинъ, для которыхъ содержится подъ стражею, или не допрашиванъ. Повелѣнїя совѣстнаго суда

dzą ſię, tedy ſąd ſumienny przywołać ma powoda, i pozwanego, i przełoży ſpoſoby ugodzenia ſię, a ieżeli przyimą ie, tedy ſąd ſumienny do ugody ich pieczęć przyłoży ſwoią; ieżeli zaś nie, tedy ſąd ſumienny obiawi ſtronom prawuiącym ſię, iż ſię więcey ſąd ſumienny do ich ſprawy nie wdaie, i że oni udać ſię mogą, gdzie ſię z prawa należy.

401.

Władza ſumiennego ſądu.

Jeżeli kto przyſzle żałobę do ſumiennego ſądu, iako on trzymany ieſt w więzieniu od trzech dni, á przez te dni trzy iemu nie obiawiano, zá co ieſt więziony, lub że przez te trzy dni pytany ſądownie nie ieſt; tedy ſąd ſumienny zá odebraniem takowey żałoby, niewychodząc z ſądowey izby ma posłać roſkaz, ażeby takowy więzień, ieżeli tylko więziony nie ieſt zá winę obrażonego MAJESTATU, lub zá zdradę lub zá zaboyſtwo, kradzież, rozboie, był przyſłany, i przedſtawiony do ſumiennego ſądu, weſpół z opiſaniem przyczyn dla czego więziony ieſt, lub niepytany? Rozkazy ſądu ſumiennego powinne być wypełnione w tym przypadku bez naymnieyſzey odwłoki, gdzie będą odebrane, pod winą trzech ſet rubli od Przedſiadaiącego, á po ſtu

да въ семъ случаѣ должны быть исполняемы, не мѣшкавъ ни часа, гдѣ получены будутъ, подъ взысканіемъ пѣни трехъ сотъ рублей съ Предсѣдателя, да по сту рублей съ Засѣдателей, буде гдѣ въ судебномъ мѣстѣ болѣе сутокъ оставятъ оныя безъ исполненія: на дорогу же кладется срокъ по двадцати пяти верстъ на день; по представленіи къ лицу совѣстнаго суда въ тюрьмѣ содержащагося, буде совѣстный судъ усмотритъ, что проситель содержится не во оскорбленіи Особы ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, не по измѣнѣ, не по смертоубійству, не по воровству, или разбою, то совѣстный судъ, не выходя изъ присутствія, прикажетъ содержащагося въ тюрьмѣ освободить на поруки какъ о его поведеніи, такъ и о представленіи его къ тому суду въ той губерніи, который онъ самъ изберетъ, куда и дѣло его совѣстный судъ отошлетъ, и таковаго правомъ совѣстнаго суда изъ тюрьмы освобожденнаго, по тому же дѣлу въ другій разъ въ тюрьму посадить никто уже да не дерзнетъ прежде решенія его дѣла; дѣло же его кончить, какъ законами повелѣно; буде же совѣстный судъ усмотритъ, что проситель содержится въ вышеписанныхъ винахъ, а именно: въ оскорбленіи Особы ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, по измѣнѣ, по смертоубійству, по воровству,

od Zaſiadaiących, ieżeli gdzie w ſądowym mieyſcu więcey doby zoſtanie rozkaz takowy ſumiennego ſądu bez wypełnienia, na drogę kładzie ſię termin po dwadzieści pięć wiorſtw ná dzień; po oczewiſtym ſtawieniu ſię przed ſąd ſumienny więzionego, ieżeli ſąd ſumienny znaydzie, iż on ani zá winę obrażonego MAJESTATU, ani zá zdradę, ani zá zaboyſtwo, ani zá rozboie, był więziony, tedy ſąd ſumienny niewychodząc z izby ſądowey rozkaże więzionego oſwobodzić ná porękę, iako o ſprawowaniu ſię, tak też o ſtawieniu ſię iego do ſądu w tey gubernii, którego ſam ſobie wybierze, gdzie i ſprawę iego ſąd ſumienny odeſzle, á takowego prawem ſumiennego ſądu oſwobodzonego więzić powtórnie za toż ſamo dzieło nikt ſię niechay nie waży aż do decyzyi ſprawy; ſprawę zaś iego kończyć iako prawa przepiſuią; Jeżeli zaś ſąd ſumienny znaydzie, że żałuiący więziony ieſt zá wyż rzeczone wykroczenia, á mianowicie: zá winę obrażonego MAJESTATU, zdradę, mężoboyſtwo, kradzież, rozboie, dla których wyſtępkow i przyſyłać nie należy, lub też że żałuiący ſumiennemu ſądowi fałſzywie doniosł, iako trzy dni więziony, iako mu nie obiawiono za co, i nie był urzędownie pytany, lub poręki zá ſobą nie da, i nieprzedſtawi, tedy ſąd ſumienny ma zwrócić żałuiącego do więzienia cięzey niżeli był wprzódy.

Ná

или разбою, по которымъ и присылать не должно, или же проситель совѣстному суду ложно написалъ, что три дни содержится, и ему не объявлено за что, и онъ не допрашиванъ, или порукъ по себѣ не дастъ и не представитъ, тогда совѣстному суду надлежитъ возвратить просителя въ тюрьму пуще прежней.

402.

На совѣстный судъ жалобу приносить въ вышній совѣстный судъ.

Буде кто не доволенъ рѣшеніемъ совѣстнаго суда, тотъ имѣетъ жалобу приносить въ вышній совѣстный судъ.

403.

О времени присутствія совѣстнаго суда.

Совѣстный судъ всякій разъ собирается въ сроки положенные для прочихъ судебныхъ мѣстъ, и когда дѣло есть.

ГЛАВА XXVII.

О ПРОКУРОРСКОЙ И СТРЯПЧЕСКОЙ ДОЛЖНОСТИ.

404.

О должности вообще губернскаго Прокурора и губернскихъ Стряпчихъ.

Вообще губернскій Прокуроръ и губернскіе Стряпчіе смотрятъ, и бдѣніе имѣютъ о сохраненіи вездѣ всякаго порядка законами опредѣленнаго, и въ производствѣ и отправленіи самыхъ

дѣлъ.

402.

Ná ſumienny ſąd żałobę kłaść w wyżſzym ſumiennym ſądzie.

Jeżeli kto nie ieſt kontent z wyroku ſumiennego ſądu tedy ten żałobę ſwoią zanieść może w wyżſzym ſumiennym ſądzie.

403.

O czaſie zaſiadania ſumiennego ſądu.

Sąd ſumienny zgromadza ſię zawſze ná termina położone dla innych ſądow, i kiedy ſprawa zdarzy ſię.

ROZDZIAŁ XXVII.

O PROKURORSKIEY I ADWOKACKIEY POWINNOSCI.

404.

O powinności ogólnie guberſkiego Prokurora i guberſkich Adwokatow.

W Powſzechności guberſki Prokuror, i guberſcy Adwokaci patrzą, i baczenie maią, o zachowanie wſzędy wſzelkiego porządku prawami przepiſanego nawet w urzędowym poſtępowaniu, co do ſądzenia ſpraw, Oni zachowuią całość

wła-

Они сохраняютъ цѣлость власти, установленій и интереса ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА; наблюдаютъ, чтобъ запрещенныхъ сборовъ съ народа никто не собиралъ, и долгъ имѣютъ истреблять по всюды зловредные взятки.

405.

ДОЛЖНОСТЬ ГУБЕРНСКАГО ПРОКУРОРА.

1.

Что губернскому Прокурору наблюдать при получени новыхъ узаконеній.

Когда присланы будутъ новыя общія узаконенія, или учрежденія, или указы въ губернію, тогда для записанія въ книгу законовъ, учрежденій и указовъ, губернское правленіе и палаты выслушиваютъ напередъ заключенія губернскаго Прокурора; сей предложитъ имъ тогда новоизданный законъ, учрежденіе, или указъ, съ какимъ узаконеніемъ сходенъ, или какимъ узаконеніямъ противенъ, или въ отмѣну, или въ поправленіе, или въ дополненіе которыхъ.

2.

Какъ губернскій Прокуроръ злоупотребленія противныя узаконеніямъ долженствуетъ отвращать.

Буде губернскій Прокуроръ гдѣ усмотритъ злоупотребленія противныя законамъ, учрежденіямъ, или указамъ, то долженствуетъ о томъ (прилично по тому случаю) напамятовать, и увѣдомить губернское правленіе и Ге-

władzy, uſtaw, i intereſſu JMPERATORSKIEGO; doſtrzegaią aby nikt zakazanych poborow nie zbierał, i maią obowiązek wykorzeniać wſzędy nienawiſne w ſądach przekupſtwa.

405.

POWINNOSC GUBERSKIEGO PROKURORA.

1.

Co zachować ma guberſki prokuror przy otrzymaniu nowego Prawa.

Kiedy przysłane będą nowe powſzechne prawa, lub uſtawy, lub ukazy do gubernii, tedy dla zapiſania w kſięgę praw, uſtaw, i ukazow, rząd guberſki, i izby ſłuchaią wprzódy zdania guberſkiego Prokurora; Ten przełoży im w on czas nowo wydáne prawo, uſtawę, lub ukaz, z iakim prawem zgadza ſię, lub iakiemu prawu przeciwny, lub ku odmianie, lub ku poprawie, lub ku rozſzerzeniu którego ſłuży.

2.

Jak guberſki Prokuror zło-użycia przeciwne prawom oddalać ma.

Jeżeli Prokuror guberſki doſtrzeże gdzie zło-użycia przeciwne prawom, uſtawom, lub ukazom, tedy obowiązany ieſt oſtrzedz o to (ſtoſownie do okoliczności) i dać wiedzieć rządowi guberſkiemu, i Generał-prokurorowi, aby zło-użycie poprawione było. Yy Przy

Генералъ-Прокурора, дабы злоупотребленіе поправлено было.

3.

При начатіи срока губернскій Прокуроръ велитъ прочесть для возобновленія въ памяти приличныя статьи узаконеній.

При начатіи срочнаго засѣданія, губернскій Прокуроръ велитъ прочесть тѣ статьи изъ законовъ, учрежденій, или указовъ, о коихъ мнитъ, что нужно возобновить въ памяти для наивящшаго соблюденія въ силу присяги, порядка и правосудія въ присутственныхъ мѣстахъ, но чтеніе таковое да не продолжится болѣе получаса.

4.

Десять статей, о коихъ губернскій Прокуроръ долженствуетъ доносить губернскому правленію.

Губернскій Прокуроръ долженствуетъ доносить губернскому правленію все то, что до свѣденія его дойдетъ, касательно до губернскаго правленія обязанности, а именно: 1. о не точномъ гдѣ въ судебномъ мѣстѣ исполненіи законовъ, учрежденій и указовъ, 2. буде гдѣ въ губерніи есть непослушаніе, или ропотъ, 3. о лѣнившихъ въ исполненіи должности, 4. о медлѣніи въ исполненіи повелѣній, 5. о медлѣніи по дѣламъ въ производствѣ, 6. о нарушеніи правилъ благочинія и о всякомъ причиняющемся многимъ соблазнѣ, законамъ противномъ поступкѣ, винѣ, или преступленіи, 7. о запрещенной торговлѣ, или о помѣшательствѣ

3.

Przy otwarciu kadencyi guberſki Prokuror czytać każe dla odnowienia w pamięci ſędziow przyzwoite punkta praw.

Przy otworzeniu kadencyi guberſki Prokuror przeczytać każe te punkta praw, uſtaw, czyli ukazow, o których rozumie iż trzeba ie wznowić w pamięci dla nay-lepſzego zachowania onych, według przyſięgi, porządku, i ſprawiedliwości w ſądach; wſzakże czytanie to niewięcey powinno zabierać czaſu nad półgodziny.

4.

Dzieſięć punktow o których Prokuror guberſki winien ieſt donosić rządowi guberſkiemu.

Guberſki Prokuror winien ieſt donoſić rządowi guberſkiemu wſzyſtko to, co do wiadomości iego doydzie, tyczącego ſię powinności rządu guberſkiego, á m ano-wicie: 1. O nieregularnym w ſądzie którym wypełnianiu praw, uſtaw, i nakazow 2. Jeżeli gdzie ieſt w gubernii nieposłuſzeńſtwo lub ſzemranie. 3. O leniwych w wypełnieniu praw, uſtaw, i nakazow, 4, O zwłoce ſpraw przez proces. 6. O naruſzeniu prawideł policyi, i o wſzelkim czyniącym ſię znacznym zgorſzeniu, przeciwnym prawom poſtępku przewinieniu, i wykroczeniu. 7. O handlu zabronionym, lub o tamowaniu przeciwnym prawu targow dozwolonych. 8. O naruſzeniu powſzechney ſpokoyności. 9. O

ствѣ законамъ противномъ дозволенной торговлѣ, 8. о нарушеніи общей тишины, 9. о нарушеніи въ вѣрности присяги, 10. о казенномъ и общественномъ ущербѣ.

5.

Губернскій Прокуроръ смотритъ чтобъ власть одному мѣсту порученная не переходила въ другое, и какъ ему поступать въ случаѣ медлѣнія въ исполненіи.

Губернскій Прокуроръ прилѣжно смотритъ, чтобъ въ губерніи одно мѣсто не присвояло себѣ власти и отправленія дѣлъ учрежденіями другому мѣсту порученныхъ, и чтобъ дѣла вершились а вершеныя дѣла скоро и безостановочно самымъ дѣломъ по рѣшеніи исполнены были; и для того губернскій Прокуроръ долженъ спрашивать весьма часто, исполнено ли (въ такое время, въ которое начало и совершенство онаго дѣла исполнено быть может) и буде не исполнено за чемъ, то губернскій Прокуроръ напоминать долженъ о исполненіи, и за тѣмъ въ случаѣ медлѣнія поступать, какъ въ 4. пунктѣ предписано.

6.

Буде случится сомнѣніе, до котораго мѣста дѣло надлежитъ, или о узаконеніи, то выслушивать заключенія губерн-

Буде случится дѣло такого существа, что изъ онаго родится сомнѣніе, или запросъ въ которое мѣсто, или до какого мѣста производство надлежитъ, или во всякомъ иномъ дѣлѣ, гдѣ у судей родиться можетъ о узаконеніи сомнѣніе, то сообщается

naruſzeniu przyſięgi wierności. 10. O ſkarbowym, i powſzechnym uſzczerbku.

5.

Guberſki Prokuror doſtrzega aby władza poruczona iednemu urzędowi nie przechodziła do drugiego, i iak ma poſtąpić w przypadku zwłoki exekucyi.

Prokuror guberſki pilnie doſtrzega, żeby w gubernii ieden urząd nieprzywłaſzczał ſobie władzy ſprawowania dzieł drugiemu urzędowi uſtawami poruczonych, i ażeby ſprawy kończone były, á dokończone aby natychmiaſt po decyzyi były dopełniane; i dla tego guberſki Prokuror winien ieſt bardzo częſto pytać ſię, ieżeli dopełniono (w tym czaſię, w którym dzieło zaczęte, i dokonane być mogło) á ieżeli dla iakiey przyczyny niedopełniono, tedy guberſki Prokuror powinien przypominać onego wypełnienie, á dopiero w przypadku zwłoki, poſtąpić iak przepiſuie punkt czwarty.

6.

Jeżeli ſię zdarzy wątpliwość do iakiego urzędu dzieło należy, lub oprawie, tedy wyſłuchać zdania guberſkiego Prokurora, i t. d.

Jeżeli ſię zdarzy dzieło takiey natury, iż z niego rodzi ſię wątpliwość, czyli zapytanie przed którym urzędem, lub do którego ſądu proceder dzieła tego należeć może? albo w każdey inney ſprawie gdzie ſędziowie mogą mieć o prawie wątpliwość, tedy ſprawa ta kommunikuie

ſię

скаго Прокурора и проч:

то дѣло губернскому Прокурору, и выслушиваютъ его заключенія прежде рѣшенія, и потомъ рѣшатъ дѣло. Подобныя же заключенія губернскій Прокуроръ обязанъ сообщать ГенералЪ-Прокурору, и отъ него принимать поправленія, дабы по всюды одинакое понятіе принимали о общихъ установленіяхъ.

7.

Буде которое дѣло случится и частное и общественное, или частное и до казеннаго интереса касается, то выслушипаютъ заключеніе губернскаго Прокурора.

Буде случится дѣло такого существа, что оно вмѣстѣ и частное и общественное, или частное, но касается и до казеннаго интереса; то сообщится губернскому Прокурору, и выслушиваютъ его заключеніе прежде рѣшенія.

8.

Оба губернскіе Стряпчіе даются губернскому Прокурору для совѣта.

Губернскому Прокурору для совѣта опредѣляются губернскій Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, и губернскій Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и почитается, что они всѣ трое едиными устами говорятъ.

9.

Губернскому Прокурору и Стряпчимъ никто рѣчи не перебипаетъ.

Губернскому Прокурору, или губернскимъ Стряпчимъ никто да не перебиваетъ рѣчь, но терпѣливо и въ Молчаніи

ſię guberſkiemu Prokurorowi, i ſłuchaią iego zdania przed decyzyą. Takowe zaś zdania ſwoie powinien guberſki Prokuror posłać Generał-Prokurorowi, á od niego przyiąć poprawę, ażeby iednoſtayne było rozumienie praw poſpolitych.

7.

Jeżeli iakie dzieło zdarzy ſię i partykularne, i publiczne lub też partykularne, á do ſkarbowego intereſſu należące, tedy ſłuchaią zdania Prokurora guberſkiego.

Jeżeli ſię zdarzy dzieło takiey natury, że wraz ieſt partykularne, i publiczne, albo partykularne, ale tycze ſię ſkarbowego intereſſu, tedy kommunikuie ſię guberſkiemu Prokurorowi, i wprzódy zdanie iego wyſłuchać należy, nim zadecyduie ſię.

8.

Obydwa Adwokaci guberſcy, daią ſię guberſkiemu Prokurorowi dla rady.

Guberſkiemu Prokurorowi dla rady naznacza ſię guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych, i guberſki Adwokat ſpraw ſkarbowych, i rozumie ſię, że oni wſzyſcy trzey iednemi uſtami mowią.

9.

Guberſkiemu Prokurorowi, i Adwokatom nikt

Guberſkiemu Prokurorowi lub guberſkim Adwokatom nikt przerywać nie ma mowy, ale wſzyſcy powinni cierpliwie, i

нїи да выслушиваютъ ихъ заключенїя и предложенїя по должности.

10.

Губернское правленїе и палаты посредствомъ Прокурора и Стряпчихъ сносятся и проч:

Губернское правленїе и палаты посредствомъ губернскаго Прокурора и губернскихъ Стряпчихъ сносятся сообщенїями; и для того губернскїй Прокуроръ и губернскїе Стряпчїе во всякое время входятъ какъ въ губернское правленїе, такъ и въ палаты.

11.

Губернскому Прокурору подчинены прочїе Прокуроры и Стряпчїе и проч:

Губернскому Прокурору подчинены какъ прочїе Прокуроры, такъ и Стряпчїе той губернїи, и онъ долженъ принимать отъ нихъ доношенїя, и объ оныхъ предлагать, гдѣ надлежитъ.

12.

Губернскїй Прокуроръ, будучи око Генералъ-Прокурора, повиненъ доносить ему о неисправленїи кѣмъ должности.

Буде губернскїй Прокуроръ усмотритъ за кѣмъ неисправленїе должности, то повиненъ доносить о томъ не токмо Главно-командующему, но и Генералъ-Прокурору; ибо во всѣхъ дѣлахъ губернскїй Прокуроръ есть око Генералъ-Прокурора.

13.

Губернскїй Про-

Губернскїй Прокуроръ попеченїе имѣку-

mowy nie przerywa.

w cichości ſłuchać ich zdania, i przełożenia urzędowego.

10.

Guberſki rząd, i izby przez Adwokatow, i Prokurora kommunikacyą maią i t. d.

Rząd guberſki i izby przez guberſkiego Prokurora, i guberſkich Adwokatow znoſzą ſię kommunikacyą, i dla tego guberſki Prokuror, i guberſcy Adwokaci maią mieć wolne weyście do rządu guberſkiego, i do izb w każdym czaſie.

11.

Pod zwierzchnością guberſkiego Prokurora zoſtaią Prokurorowie i Adwokaci i t. d.

Do guberſkiego Prokurora zwierzchności nie tylko inni Prokurorowie, ale i Adwokaci tey gubernii należą, i on odbiera od nich donoſzenia, i o nich mowi gdzie należy.

12.

Guberſki Prokuror będąc okiem Generała Prokurora, winien ieſt donoſić iemu o zaniedbywaniu powinności.

Jeżeli Guberſki Prokuror upatrzy w kim niedopełnienie powinnosci, tedy powinien donoſić nietylko Główno-kommenderuiącemu, ale i Generał Prokurorowi; albowiem Prokuror guberſki ieſt okiem Generał-Prokurora.

13.

Guberſki Proku-

Guberſki Prokuror ma ſtaranie o prze-

журоръ попеченіе имѣетъ о содержащихся подъ стражею людяхъ.

етъ о прокормленіи подъ стражею содержащихся, и чтобъ дѣла сихъ людей скорѣе рѣшеніе получили и они бы скорѣе отправлены, или выпущены были; и для того губернскій Прокуроръ долженъ ходить чаще по тюрьмамъ по крайней мѣрѣ единожды въ недѣлю, а именно по пятницамъ послѣ обѣда, дабы посмотрѣть состояніе въ тюрьмѣ содержащихся, и доходитъ ли до нихъ все то, что имъ опредѣлено, и содержатъ ли ихъ сходственно ихъ состоянію и человѣколюбію.

406.

ДОЛЖНОСТЬ ГУБЕРНСКАГО СТРЯПЧАГО КАЗЕННЫХЪ ДѢЛЪ И ГУБЕРНСКАГО СТРЯПЧАГО УГОЛОВНЫХЪ ДѢЛЪ.

1.

Губернскіе Стряпчіе служатъ губернскому Прокурору совѣтомъ, и именемъ его предлагаютъ заключенія

Губернскій Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и губернскій Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, какъ въ 8 пунктѣ должности губернскаго Прокурора предписано, для того опредѣляются, чтобъ губернскому Прокурору служить совѣтомъ въ случающихся дѣлахъ его должности, и чтобъ вмѣсто губернскаго Прокурора и именемъ его предлагать заключенія въ палатахъ.

Въ

ror ma ſtaranie o-zoſtaiących pod ſtrażą.

karmieniu będących pod ſtrażą, i ażeby ſprawy tych ludzi iak nayprędzey decydowane były, á oni iak nayprędzey oſądzeni, lub uwolnieni byli; i dla tego Prokuror guberſki powinien chodzić często do więzienia, przynaymniey raz ná tydzień, á mianowicie w piątek po obiedzie, aby widzieć ſtan więźniow, i czyli dochodzi ich wſzyſtko co im naznaczono, i ieśli utrzymuią ich według ich ſtanu, i ludzkości.

406.

POWINNOSC GUBERSKIEGO ADWOKATA SPRAW SKARBOWYCH, I GUBERSKIEGO ADWOKATA SPRAW KRYMINALNYCH.

1.

Adwokaci guberſcy ſą radą guberſkiego Prokurora, i iego imieniem przekładaią zdanie w izbach.

Guberſki Adwokat ſkarbowych ſpraw, i guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych dla tego ſię uſtanawiaią, iako ſię powiedziało w oſmym punkcie o obowiązkach Prokurora guberſkiego, ażeby Prokurorowi guberſkiemu byli radą w zdarzaiących ſię dziełach powinności iego, i ażeby ná mieyſcu guberſkiego Prokurora, i imieniem iego przekładali zdanie w izbach.

2.

Въ случаяхъ сомнѣнія губернскіе Стряпчіе совѣтуютъ съ губернскимъ Прокуроромъ; буде же всѣ трое не одного мнѣнія, то голосъ губернскаго Прокурора перевѣсъ даетъ.

Въ случаяхъ сомнѣнія, до котораго мѣста дѣло надлежитъ, или въ сомнѣніи о узаконеніяхъ, о которыхъ въ 6. пунктѣ должности губернскаго Прокурора упомянуто, губернскій Прокуроръ и губернскіе Стряпчіе посовѣтовавъ между собою, общимъ мнѣніемъ рѣшатъ сомнѣніе; буде же всѣ трое не одного мнѣнія, то губернскаго Прокурора голосъ перевѣсъ даетъ тому мнѣнію Стряпчаго, къ которому онъ пристанетъ.

3.

О предмѣтахъ Стряпческой должности и проч:

Губернскихъ Стряпчихъ должность есть, 1. дать заключенія сходственныя съ сохраненіемъ общаго законами установленнаго порядка, 2. производить жалобу, не смотря на лицы, яко истцу; губернскому Стряпчему казенныхъ дѣлъ по казеннымъ дѣламъ и по дѣламъ нарушающимъ общій порядокъ, или противнымъ власти и присяжной должности; губернскій же Стряпчей уголовныхъ дѣлъ производитъ жалобу яко истецъ, по уголовнымъ винамъ и преступленіямъ нарушающимъ законы, всякій разъ тамъ, гдѣ истца нѣтъ, но доказательства имѣетъ; истцами же губернскіе Стряпчіе не инако бываютъ, какъ донеся о томъ напередъ губернскому правленію,

и

2.

W przypadkach wątpliwych zá wspólną z Prokurorem radą wątpliwość rozwiązuią i t. d.

W przypadku wątpliwości do którego ſądu ſprawa należy, lub w przypadku wątpliwości o prawach, o czym w ſzóſtym punkcie obowiązkow Prokurora namieniono, guberſki Prokuror, i guberſcy Adwokaci naradziwſzy ſię między ſobą powſzechnym zdaniem decyduią wątpliwość; ieżeli zaś wſzyſcy trzey różnego ſą zdania, tedy głos Prokurora guberſkiego upoważnia, i ſtanowi zdanie tego Adwokata, do którego ſię on przychyli.

3.

Cel powinności Adwokatow i t. d.

Guberſkich Adwokatow powinnością ieſt: 1. Dać zdanie ſtoſowne do zachowania powſzechnego, prawami przepiſanego, porządku. 2. Wynoſić żałobę niemaiąc ná oſoby względu, iako powod ſkarbowy Adwokat w dziełach ſkarbowych, tudzież w ſprawach naruſzaiących powſzechny porządek, albolitеż w ſprawach przeciwnych władzy i powinności poprzyſiężoney; Adwokat zaś ſpraw kryminalnych, iako powod w przewinieniach, i przeſtępſtwach kryminalnych gwałcących prawa, zá każdym razem wynoſi żałobę tam, gdzie nie ma powoda, á dowody ma pewne; powodami wſzakże Adwokaci guberſcy nieinaczey ſtaią, iako po donieſieniu w przód o tym rządowi guberſkiemu, i okazaniu mu ná to dowodow,

и показывая оному по дѣлу тому свои доказательства, и получая отъ губернскаго правленія дозволеніе.

4.

Губернскіе Стряпчіе имѣютъ право требовать сообщенія всякаго дѣла въ ихъ должность входящаго.

Въ разсужденіи порученной должности, губернскіе Стряпчіе право имѣютъ требовать въ томъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, сообщенія всякаго дѣла касающагося до ихъ должности, какъ на примѣръ: дѣла касающіяся до казеннаго интереса, или ущерба, въ спорахъ о земляхъ, казенныя земли и права они защищать долженствуютъ, дѣла нарушающія общій порядокъ, или противныя власти и должности, дѣла касающіяся до запрещеннаго сбора съ народа, или зловредные взятки, дѣла касающіяся до общества, дѣла малолѣтныхъ, кои Опекуновъ не имѣютъ и прочія сему подобныя въ должность ихъ входящія, или касающіяся до оной; отнюдъ не входя однако въ дѣла между частными людьми, не касающіяся до вышеписаннаго въ семъ пунктѣ.

5.

Губернскіе Стряпчіе по сообщеннымъ дѣламъ, и по дѣламъ, въ коихъ они по дол-

По сообщеннымъ дѣламъ, или когда который губернскій Стряпчей сдѣлался истцомъ, тогда по свойству дѣла онъ право имѣетъ предложить суду, и требовать или личной присыл-

dow, i wzięciu od niego pozwolenia.

4.

Guberſcy Adwokaci maią prawo wyciągać kommunikacyi wſzelkiey ſprawy tyczącey ſię ich obowiązku.

Co ſię tycze poruczonego obowiąſku, Adwokaci guberſcy maią prawo wyciągać w tym ſądzie do którego naznaczeni, kommunikacyi wſzelkiey ſprawy ściągaiącey ſię do iego powinności, iako to ná przykład: dzieła tyczące ſię ſkarbowego intereſſu, lub uſzczerbku, w ſporach gruntowych; praw i gruntow ſkarbowych całości oni bronić obowiązani ſą; dzieła naruſzaiące porządek powſzechney, lub przeciwne władzy, i powinności; dzieła tyczące ſię zakazanych poborow, lub nienawiſtnego w ſądach przekupſtwa; dzieła tyczące ſię publiczności; dzieła małoletnich którzy nie maią opiekunow, i inne tym podobne powinność ich ſkładaiące, lub należące do niey, niewdaiąc ſię iednak pod żadnym pretextem do ſpraw między partykularnemi oſobami nie należących do wyrażonych w tym punkcie.

5.

Guberſcy Adwokaci w ſprawach kommunikowanych i gdzie z obowiązku ſwoiego ſaſtro-

Za otrzymaną kommunikacyą, lub gdy który z Adwokatow guberſkich ſtał ſię powodem, tedy według natury ſprawy, ma prawo przełożyć ſądowi, i wyciągać albo oſobiſtego przysłania do ſądu obża-

ło-

жности своей истцами, какія права имѣютъ.

ки къ суду отвѣтчика, или его повѣреннаго, или представленія отвѣтчика на мѣсто въ присутствіе, или судебнаго повелѣнія, посадить отвѣтчика подъ стражу, буде преступленіе такого рода, что законы сіе повелѣваютъ, или наложенія пѣни, или учиненія выговора, или иныхъ судебныхъ приговоровъ по свойству дѣла: однимъ словомъ, губернскіе Стряпчіе право имѣютъ по дѣламъ ихъ должности производить въ судебномъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, жалобу, прозьбу, просить слѣдствія по производству дѣла, и до сочиненія приговора предложить, чего въ производствѣ не достаетъ, переносить рѣшеное дѣло изъ нижнихъ судовъ въ верьхніе, смотрѣть и бдѣніе имѣть о сохраненіи порядка каждому мѣсту предписаннаго, и чтобъ истцы и отвѣтчики надлежащее къ суду и судьямъ почтеніе сохраняли, чтобъ присутственныя мѣста собирались въ свое время, и засѣданіе имѣли въ повелѣнное время; въ случаѣ же подозрѣнія по дѣлу на котораго Засѣдателя, буде самъ не удержится отъ присутствія, они ему о томъ прилично напоминать могутъ, чтобъ пѣни въ надлежащее время взысканы были, а они сами за всякое упущеніе подлежатъ двойному денежному взысканію; они же мирятъ споры, и ссоры могущія произойти

какъ

ną powodową, iakie prawa maią.

łowanego, lub iego umocowanego; lub ſtawienia iawnie przed ſądem maiącego odpowiadać; albo ſądownego roſkazu poſadzenia obżałowanego pod ſtraż, ieżeli wina takiego gatunku, iż prawa to nakazuią; albo wſkazania win; albo upomnienia, albo innego ſądowego wyroku według natury ſprawy; ſłowem guberſcy Adwokaci maią prawo w ſprawach do ich obowiązku należących u ſądu do ktorego ſą naznaczeni przewodzić żałoby, i prozby, proſić o ſkutek taki, iako ſię ſprawa w wynieſieniu ſwoim być odkryła, i przed decyzyą przełożyć, czego w wynieſieniu ſprawy niedoſtaie, po decyzyi przenoſić ſprawę, czyli appellować od niżſzych ſądow do wyżſzych; patrzeć, i doſtrzegać, aby porządek każdemu urzędowi przepiſany zachowany był; ażeby tak powod, iako odpowiadaiący należyte mieli uſzanowanie dla ſądu, i ſędziow; ażeby urzędy zbierały ſię w ſwoie czaſy, i zaſiadały w czaſie przepiſanym; w przypadku zaś podeyrzenia ná którego z Zaſiadaiących, ieżeli ſam od zaſiadania nieuſunie ſię, oni mogą namienić mu o tym przyſtoynie; ażeby wſkazane winy w ſwoim terminie uzyſkane były; á ſámi podpadaią zá każde zaniedbanie zapłaceniu podwoyney pieniężney kwoty; oni także godzą ſpory, i kłotnie mogące ſię wydarzyć tak między ſędziami, iako też między ſtronami, kiedy do tego wezwani będą.

какъ между судей, такъ и между тяжущимися, когда о томъ дойдетъ до нихъ требованіе.

6.

Губернскіе Стряпчіе какъ поступать имѣютъ въ тяжебныхъ и уголовныхъ дѣлахъ въ разсужденіи губернскаго Прокурора.

Въ тяжебныхъ дѣлахъ губернскій Стряпчей можетъ производить дѣло и безъ согласія губернскаго Прокурора, выслушивая однако же его заключеніе. Въ уголовныхъ же дѣлахъ и въ интересныхъ губернскій Прокуроръ письменно дастъ свои заключенія, по коимъ губернскіе Стряпчіе поступать должны.

7.

Губернскимъ Стряпчимъ запрещается по дѣламъ до ихъ должностей надлежащимъ подавать совѣты, кому бы то ни было, или быть за кого хожатыми.

Губернскимъ Стряпчимъ запрещается по дѣламъ до ихъ должностей и до казеннаго интереса касающимся подавать совѣты, кому бы то ни было, или вмѣсто кого быть хожатыми.

8.

Губернскій Стряпчей уголовныхъ дѣлъ когда представитъ

Губернскій Стряпчей уголовныхъ дѣлъ когда увидитъ производство и вины отвѣтчика, тогда тотъ часъ суду представитъ свои заключенія; буде же судъ оправдаетъ отвѣтчика,

имѣ-

6.

Guberſcy Adwokaci iak ſię zachować maią w dziełach ſpornych, i kryminalnych, względem guberſkiego Prokurora.

W ſprawach ſpornych guberſki Adwokat może wynoſić ſprawę, i bez zgodzenia ſię Prokurora guberſkiego, wyſłuchawſzy iednak wprzódy zdania iego, w dziełach zaś kryminalnych, i ważnych, guberſki Prokuror da ná piſmie ſwoie informacye, których guberſcy Adwokaci trzymać ſię powinni.

7.

Zakazuie ſię im w ſprawach do ich obowiązku należących dawać komu radę lub pomoc.

Guberſkim Adwokatom zabrania ſię w ſprawach do ich obowiązku i do intereſſu ſkarbowego należących dawać rady komukolwiek, lub ſtarać ſię zá kim, czyli być czyim plenipotentem.

8.

Guberſki Adwokat kryminalnych ſpraw kiedy ma po zaczęciu ſprawy przełożyć ſwoie wnioſki, á kiedy obiawić donoſiciela.

Guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych, iak tylko uyrzy wynieſienie ſprawy, i obwinienie odpowiadaiącego, tedy natychmiaſt zdanie ſwoie ſądowi przełożyć; ieżeli zaś ſąd uſprawiedliwi odpowiadaiącego, tedy Adwokat pod karą utraty

имѣетъ свои заключенія по начатому дѣлу, и когда ему представить доносъ, или доносителя.

тогда губернской Стряпчей подъ опасеніемъ потерянія своего мѣста, обязанъ представить отвѣтчику доносъ и доносителя, буде отвѣтчикъ того требовать будетъ, дабы ясно и явно было, что губернской Стряпчей уголовныхъ дѣлъ не есть поклепатель невинности.

9.

Губернскій Прокуроръ и Стряпчіе выходятъ во время рѣшенія дѣла изъ присутствія.

Губернскіе Стряпчіе и губернскій Прокуроръ во время рѣшенія дѣла изъ присутствія выходятъ; судебныя же мѣста рѣшатъ всѣ дѣла по точной силѣ и словамъ закона, не смотря ни на чьи требованія, или предложенія.

10.

Губернскіе Стряпчіе одинъ другаго мѣсто заступаетъ, и чему подлежатъ по гражданскимъ и уголовнымъ дѣламъ, буде кого поклеплютъ.

Губернскіе Стряпчіе въ случаѣ нужды одинъ другаго мѣсто заступаетъ, когда котораго нѣтъ; за пустое же вчинаніе иска повинны они платить всѣ протори и убытки, лишиться своихъ мѣстъ, и вытерпѣть то наказаніе, подъ которое кого подвести старались, буде явится, что съ умысла кого поклепали.

mieyſca winien ieſt obiawić odpowiadaiącemu doniefienie, i donoſiciela, ieżeli odpowiadaiący tego wymagać będzie, ażeby iawno i wiadomo było, że Adwokat guberſki ſpraw kryminalnych nie ieſt oſzczercą niewinności.

9.

Prokuror guberſki i Adwokat wychodzą z izby ſądowey w czaſie decyzyi ſprawy.

Guberſki Prokuror, i guberſcy Adwokaci w czaſie decyzyi, wychodzą z ſądowey izby; ſądy zaś decydować maią ſprawy według rzetelnego brzmienia, i ſłowami praw, nieoglądaiąc ſię ná ni czyie wymagania, albo przełożenia.

10.

Guberſcy Adwokaci ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, i iakiey podpadaią karze w cywilnych, i kryminalnych ſprawach, ieśli kogo nie winnie do ſądu pociągną.

Guberſcy Adwokaci w przypadku potrzeby ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, ieżeli którego nie ma: zá płonne zaś rozpoczęcie ſprawy, powinni oni zapłacić wſzyſtkie ſzkody, i expenſa prawne, utracić ſwoie mieyſce, i ponieść tę karę, pod którą chcieli kogo podprowadzić, ſkoro ſię odkryie, że umyślnie kogo zpotwarzyli.

407.

О ДОЛЖНОСТИ ПРОКУРОРОВЪ И СТРЯПЧИХЪ ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ ЗЕМСКОМЪ СУДѢ, ГУБЕРНСКОМЪ МАГИСТРАТѢ И ВЕРЬХНЕЙ РАСПРАВѢ ВООБЩЕ.

Причины опредѣленія Прокурора и Стряпчихъ при верьхнемъ земскомъ судѣ, губернскомъ Магистратѣ и верьхней расправѣ.

Понеже для споспѣшествованія правосудія, и для сохраненія добраго законами установленнаго порядка въ судебныхъ мѣстахъ, сколь въ разсужденіи судей, столь и въ уваженіе истцовъ и отвѣтчиковъ полезно есть, когда судебныя мѣста снабдѣны нарочными людьми, коимъ предписано, и коихъ долгъ есть быть взыскателями исполненія узаконеній, наказанія преступленію, а невинности защитою; и для того опредѣляется въ верьхнемъ земскомъ судѣ Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ; въ губернскомъ Магистратѣ Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ; въ верьхней расправѣ Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

407.

O POWINNOSCI PROKURORÓW I ADWOKATÓW PRZY WYZSZYM ZIEMSKIM SĄDZIE GUBERSKIM MAGISTRACIE, I WYZSZEY ROSPRAWIE W POWSZECHNOSCI.

Przyczyny ustanowienia Prokurora, i Adwokatow przy wyżſzym ziemſkim ſądzie, Magiſtracie guberſkim, i wyżſzey rosprawie.

Ponieważ dla przybliżenia ſprawiedliwości, i dla zachowania dobrego prawami przepiſanego porządku w ſądach, iako co ſię tycze ſędziow, tak ſądzących ſię ſtron pożyteczno ieſt, kiedy ſądowe mieyſca opatrzone ſą takiemi ludźmi, którym rozkazano, i których obowiązkiem ieſt być doſtrzegaczami wypełnienia praw, ukarania przeſtępſtw, á niewinności obroną, i dla tego naznacza ſię w wyżſzym ziemſkim ſądzie Prokuror, Adwokat ſpraw kryminalnych, i Adwokat ſpraw ſkarbowych; w Magiſtracie guberſkim Prokuror, Adwokat ſkarbowych ſpraw, i Adwokat ſpraw kryminalnych; i w roſprawie wyżſzey, Prokuror, Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

Jak

408.

О ДОЛЖНОСТИ ПРОКУРОРА ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ ЗЕМСКОМЪ СУДѢ, ГУБЕРНСКОМЪ МАГИСТРАТѢ И ВЕРЬХНЕЙ РАСПРАВѢ.

1.

Какъ верьхнихъ судовъ Прокуроры злоупотребленія противныя узаконеніямъ долженствуютъ отвращать.

Буде котораго изъ сихъ судовъ Прокуроръ усмотритъ злоупотребленіе противное законамъ, учрежденіямъ или указамъ, то долженствуетъ о томъ (прилично по тому случаю) напамятовать, и увѣдомить губернскаго Прокурора, дабы злоупотребленіе поправлено быть могло.

2.

При начатіи срока Прокуроръ велитъ прочесть для возобновленія въ памяти приличныя статьи узаконеній.

При начатіи срочнаго засѣданія Прокуроръ велитъ прочесть тѣ статьи изъ законовъ, учрежденій, или указовъ, о коихъ мнитъ, что нужно возобновить въ памяти для наивящшаго соблюденія въ силу присяги, порядка и правосудія въ присутственныхъ мѣстахъ, но чтеніе таковое да не продолжится болѣе получаса.

3.

Десять статей, о коихъ Про-

Всякій Прокуроръ долженствуетъ доносить губернскому Прокурору все ку-

408.

POWINNOSCI PROKURORA PRZY WYZSZYM ZIEMSKIM SĄDZIE, GUBERSKIM MAGISTRACIE, I WYZSZEY ROSPRAWIE.

1.

Jak wyżſzych ſądow Prokurorowie zło-użycie prawom przeciwne winni ſą oddalać.

Jeżeli w ktorymkolwiek z tych ſądow Prokuror poſtrzeże zło-użycie przeciwne prawom, i uſtawom, czyli nakazom, tedy winien ieſt oſtrzedz o to (ſtoſownie do okoliczności) i dać o tym wiedziec guberſkiemu Prokurorowi, ażeby zło-użycie poprawione być mogło.

2.

Przy otwarciu kadencyi Prokuror dla odnowienia w pamięci każe czytać ſtoſowne punkta praw.

Przy otworzeniu ſądowych kadencyi Prokuror każe czytać te punkta praw, uſtaw, i nakazow, o których mniema, iż ie w pamięci ſądziow wznowić trzeba, dla naylepſzego zachowania według przyſięgi, porządku, i ſprawiedliwości w ſądach; wſzakże czytanie to nie więcey powinno zabierać czaſu nad pół godziny.

3.

Dzieſięć punktow o których daie ſię

Każdy Prokuror winien ieſt donoſić guberſkiemu Prokurorowi wſzyſtko to co

 do

курорЪ долженствуетЪ доносить губернскому Прокурору.

то, что до свѣденія его дойдетЪ, касательно до губернскаго правленія обязанности, а именно: того верьхняго суда, или губернскаго Магистрата, или вЪ подсудномЪ вѣдомствѣ, 1. о неточномЪ вЪ судебномЪ мѣстѣ исполненіи законовЪ, учрежденій и указовЪ, 2. буде гдѣ есть непослушаніе, или ропотЪ, 3. о лѣнивыхЪ вЪ исполненіи должностей, 4. о медлѣніи вЪ исполненіи повелѣній, 5. о медлѣніи по дѣламЪ вЪ производствѣ, 6. о нарушеніи правилЪ благочинія и о всякомЪ причиняющемся многимЪ соблазнѣ, законамЪ противномЪ поступкѣ, винѣ или преступленіи, 7. о запрещенной торговлѣ, или о помѣшательствѣ законамЪ противномЪ дозволенной торговлѣ, 8. о нарушеніи общей тишины, 9. о нарушеніи вЪ вѣрности присяги, 10. о казенномЪ и общественномЪ ущербѣ.

4.

ПрокурорЪ смотритЪ, чтобЪ власть одному мѣсту порученная не переходила вЪ другое, и какЪ ему поступать вЪ случаѣ медлѣнія вЪ исполненіи.

ПрокурорЪ верьхняго котораго суда или губернскаго Магистрата прилѣжно смотритЪ, чтобЪ вЪ подсудномЪ вѣдомствѣ того суда, одно мѣсто не присвояло себѣ власти и отправленія дѣлЪ учрежденіями другому мѣсту порученныхЪ, и чтобЪ дѣла вершилисЪ, а вершеныя дѣла скоро и безостановочно самымЪ дѣломЪ по рѣшеніи исполнены были; и для того Проку-

рорЪ

znać guberſkiemu Prokurorowi. do wiadomości iego doydzie tyczącego ſię rządu guberſkiego; á mianowicie: tego wyżſzego ziemſkiego ſądu lub guberſkiego Magiſtratu, lub pod iuryſdykcyą onych będących: 1. O nieregularnym w ſądzie którym wypełnieniu praw, uſtaw; i nakazow. 2. Jeżeli gdzie ieſt niepoſłuſzeńſtwo, czyli ſzemranie. 3. O leniwych w wypełnieniu powinności. 4. O zwłoce w wypełnieniu rozkazow. 5. O zwłoce w ſądzeniu ſpraw. 6. O naruſzeniu prawideł policyi, i o wſzelkim czyniącym ſię znacznym zgorſzeniu przeciwnym prawom poſtępku, przewinieniu, i wykroczeniu. 7. O handlach zakazanych, czyli o przeſzkodzeniu przeciwnym prawu handlow dozwolonych. 8. O naruſzeniu powſzechney ſpokoyności. 9. O naruſzeniu przyſięgi wierności 10. O ſkarbowym, i powſzechnym uſzczerbku.

4.

Prokuror doſtrzega, aby władza poruczona iednemu urzędowi nie przechodziła do drugiego, i iak ma poſtąpić w przypadku zwłoki exekucyi. Prokuror wyżſzego którego ſądu, lub guberſkiego Magiſtratu, pilnie doſtrzega, aby w iurysdykcyi tego ſądu, ieden urząd nieprzywłaſzczał ſobie władzy, i odbywania dzieł, drugiemu urzędowi poruczonych, i ażeby dzieła kończone były, á dokończone, aby natychmiaſt po decyzyi były do pełnione; i dlatego Prokuror winien ieſt bardzo częſto pytać ſię, ieżeli dopełnione (w tym czaſie, w którym

роръ долженъ спрашивать весьма часто, исполнено ли (въ такое время, въ которое начало и совершенство онаго дѣла исполнено быть можетъ,) и буде не исполнено за чемъ, то Прокуроръ напоминать долженъ о исполненіи, и за тѣмъ въ случаѣ медлѣнія имѣетъ о томъ донести губернскому Прокурору.

5.

Буде случится сомнѣніе, до котораго мѣста дѣло надлежитъ, или о узаконеніи, то выслушивать заключенія Прокурора и проч:

Буде случится дѣло такого существа, что изъ онаго родится сомнѣніе, или запросъ въ которое мѣсто, или до какого мѣста производство надлежитъ, или во всякомъ иномъ дѣлѣ, гдѣ у судей родиться можетъ о узаконеніи сомнѣніе, то сообщится то дѣло Прокурору, и выслушиваютъ его заключенія прежде рѣшенія, и потомъ рѣшатъ дѣло. Подобныя же заключенія Прокуроръ обязанъ сообщать губернскому Прокурору, и отъ него принимать поправленія заключеніямъ, сходственныя общимъ установленіямъ.

6.

Буде которое дѣло случится и частное и общественное, или частное и до казеннаго интереса ка-

Буде случится дѣло такого существа, что оно вмѣстѣ и частное и общественное, или частное, но касается и до казеннаго интереса, то сообщается Прокурору, и выслушива-

ютъ

rym dzieło zaczęto, i dopełnione być mogło:) á ieżeli dla iakiey przyczyny niedopełniono; tedy Prokuror powinien przypominać onego wypełnienie, á potym w przypadku zwłoki ma donieść guberskiemu Prokurorowi.

5.

Jeżeli się zdarzy wątpliwość do którego sądu dzieło należy, lub o prawie, tedy wysłuchać trzeba zdania Prokurora i t. d.

Jeżeli się zdarzy dzieło takiey natury, iż z niego rodzi się wątpliwość, czyli zapytanie do iakiego urzędu należy, i w iakim sądzie agitować się ma, albo w każdey sprawie, gdzie i sędziowie o prawie wątpić mogą, tedy sprawa ta kommunikuie się Prokurorowi i słuchaią iego zdania przed decyzyą, á potym decyduią. To zdanie swoie powinien Prokuror kommunikować guberskiemu Prokurorowi, i od niego przyiąć poprawę zdania, zgodną z powszechnemi ustawami.

6.

Jeżeli się zdarzy dzieło partykularne, i publiczne, czyli partykularne, á razem skarbowe, tedy wy-

Jeżeli się zdarzy dzieło takiey natury, że ono wraz iest i partykularne, i publiczne, albo partykularne, ale tycze się skarbowego interessu; tedy kommunikuie się Prokurorowi, i wprzód zdania iego

wy-

ается, то вы-слушивают заключенія Прокурора.

ют его заключенія прежде рѣшенія.

7.

Оба Стряпчіе даются Прокурору для совѣта.

Верьхних судов, или губернскаго Магистрата Прокурору для совѣта опредѣляются Стряпчей казенных дѣл, и Стряпчей уголовных дѣл, и почитается, что они всѣ трое едиными устами говорят.

8.

Прокурору и Стряпчим никто рѣчи не перебивает.

Верьхних судов, или губернскаго Магистрата Прокурору, или Стряпчим никто да не перебивает рѣчь, но терпѣливо и в молчаніи да выслушивают их заключенія и предложенія по должности.

9.

Оба департамента верьхняго котораго суда посредством Прокурора и Стряпчих сносятся и проч:

Оба департамента верьхняго котораго суда и верьхніе суды между собою посредством своего Прокурора и Стряпчих сносятся сообщеніями; и для того Прокурор и Стряпчіе во всякое время входят всякій в присутствіе своего мнста, гдѣ опредѣлены.

Вер-

wysłuchać zdania Prokurora.

wysłuchać należy nim zadecyduie się.

7.

Oba Adwokaci daią się Prokurorowi dla rady.

Wyższych sądow, i Magistratu guberskiego Prokurorowi dla rady naznaczaią się guberski Adwokat spraw kryminalnych, i guberski Adwokat spraw skarbowych, á rozumie się że oni zawsze iednemi mowią usty.

8.

Prokurorowi i Adwokatom nikt mowy nieprzerywa.

Wyższych sądow, lub guberskiego Magistratu Prokurorowi, lub Adwokatom nikt przerywać nie ma mowy, ale wszyscy powinni cierpliwie i w cichości słuchać ich zdania, i przełożenia urzędowego.

9.

Oba departamenta wyższego ktorego sądu kommunikuią się przez Prokurora, i Adwokatow, i t. d.

Obydwa departamenta wyższego ktoregokolwiek sądu, i wyższe sądy między sobą, znoszą, się kommunikacyą przez Prokurora, i Adwokatow, i dla tego Prokuror, i Adwokaci w każdym czasie wchodzą każdy do izby sądowey swego mieysca gdzie naznaczeni.

10.

Всякій Прокуроръ, будучи око губернскаго Прокурора, повиненъ доносить ему о неисправленіи кѣмъ должности.

Буде Прокуроръ усмотритъ за кѣмъ неисправленіе должности, то повиненъ доносить о томъ губернскому Прокурору; ибо всякій Прокуроръ въ губерніи есть око губернскаго Прокурора.

11.

Прокуроры и Стряпчіе подчинены губернскому Прокурору.

Прокуроры и Стряпчіе верьхнихъ судовъ подчинены губернскому Прокурору, и къ нему посылаютъ доношенія.

12.

Прокуроръ попеченіе имѣетъ о содержащихся подъ стражею.

Прокуроръ попеченіе имѣетъ о прокормленіи подъ стражею содержащихся, и чтобъ дѣла сихъ людей скорѣе рѣшеніе получали, и они бы скорѣе отправлены были; и для того Прокуроръ долженъ ходить чаще по тюрьмамъ, по крайней мѣрѣ единожды въ недѣлю, а именно по пятницамъ послѣ обѣда, дабы посмотрѣть состояніе въ тюрьмѣ содержащихся, и доходитъ ли до нихъ все то, что имъ опредѣлено, и содержатъ ли ихъ сходственно во всемъ ихъ состоянію и человѣколюбію.

10.

Wſzelki Prokuror będąc okiem Guberſkiego Prokurora, powinien donoſić iemu o niewypełnieniu przez kogo powinności.

Jeżeli Prokuror doſtrzeże w kim niedopełnienie powinności, tedy powinien donoſić guberſkiemu Prokurorowi; albowiem każdy P.okuror, ieſt okiem Prokurora guberſkiego.

11.

Prokurorowie i Adwokaci podlegli guberſkiemu Prokurorowi.

Prokurorowie i Adwokaci wyżſzych ſądow, podlegli ſą guberſkiemu Prokurorowi, i do niego poſyłaią donieſienia.

12.

Prokuror ma ſtaranie o będących pod ſtrażą.

Prokuror ma ſtaranie o przekarmieniu będących pod ſtrażą, i ażeby ſprawy tych ludzi nayprędzey decydowane były, á oni iak nayprędzey oſądzeni, lub uwolnieni byli; i dla tego Prokuror powinien chodzić częſto do więzienia, przynaymniey raz ná tydzień, á mianowicie w piątek po obiedzie, aby widzieć ſtan więźniow, i czyli dochodzi ich wſzyſtko, co im naznaczono, i ieśli utrzymuią ich według ich ſtanu i ludzkości.

409.

О ДОЛЖНОСТИ СТРЯПЧАГО КАЗЕННЫХЪ ДѢЛЪ, И СТРЯПЧАГО УГОЛОВНЫХЪ ДѢЛЪ НРИ ВЕРЬХНЕМЪ ЗЕМСКОМЪ СУДѢ, ГУБЕРНСКОМЪ МАГИСТРАТѢ И ВЕРЬХНЕЙ РАСПРАВѢ.

1.

Стряпчіе служатъ Прокурору совѣтомъ и именемъ его предлагаютъ заключенія

При верьхнихъ судахъ Стряпчіе казенныхъ дѣлъ, и Стряпчіе уголовныхъ дѣлъ, какъ въ 7 пунктѣ должности Прокурора верьхнихъ судовъ предписано, для того опредѣляются, чтобъ Прокурору служить совѣтомъ въ случающихся дѣлахъ по его должности, и чтобъ вмѣсто Прокурора и именемъ его предлагать заключенія въ томъ верьхнемъ судѣ, въ которомъ они опредѣлены.

2.

Въ случаяхъ сомнѣнія Стряпчіе совѣтуютъ съ Прокуроромъ, и буде всѣ трое не одного мнѣнія, то Прокуроръ доложитъ губернскому Прокурору.

Въ случаѣ сомнѣнія, до котораго мѣста дѣло надлежитъ, или въ сомнѣніи о узаконеніяхъ, о которыхъ упомянуто въ 5 пунктѣ должности Прокурора верьхнихъ судовъ; Прокуроръ и Стряпчіе посовѣтовавъ между собою, общимъ мнѣніемъ рѣшатъ сомнѣніе; буде же всѣ трое не одного мнѣнія, то Прокуроръ доложится губернскому Прокурору.

О

409.

O POWINNOSCI ADWOKATA SPRAW SKARBOWYCH, I ADWOKATA SPRAW KRYMINALNYCH PRZY WYZSZYM ZIEMSKIM SĄDZIE, MAGISTRACIE GUBERSKIM, I WYZSZEY ROSPRAWIE.

1.

Adwokaci ſą radą Prokurora, i imieniem iego przekładaią zdanie.

Przy wyżſzych ſądach Adwokaci ſkarbowych dzieł, i Adwokaci Kryminalnych ſpraw iako ſię powiedziało w ſiodmym punkcie o powinności Prokurora wyżſzych ſądow, dla tego ſię naznaczaią, ażeby Prokurorowibyć radą w zdarzaiących ſię powinności iego dziełach, i ażeby ná mieyſcu Prokurora przekładać zdanie w wyżſzym ſądzie do ktorego naznaczeni.

2.

W przypadku wątpliwości Prokuror z Adwokatami naradzaią ſię, á ieśli wſzyſcy różnego ſą zdania, Prokuror informuie ſię Guberſkiego Prokurora.

W przypadku wątpliwości do którego ſądu dzieło iakie należy, lub w wątpliwościach o prawie, iako ſię o tym powiedziało w punkcie piątym powinności Prokurora ſądow wyżſzych; Prokuror i Adwokaci naradziwſzy ſię z ſobą powſzechnym zdaniem decyduią wątpliwość. Jeżeli zaś wſzyſcy trzey nie iednego zdania, tedy Prokuror zapyta ſię Prokurora guberſkiego.

3.

О предметахъ стряпческой должности и проч:

Верьхнихъ судовъ Стряпчихъ должность: 1. дать заключенія сходственныя съ сохраненіемъ общаго законами установленнаго порядка, 2. производить жалобу, не смотря на лицы, яко истцу; Стряпчему казенныхъ дѣлъ, по казеннымъ дѣламъ и по дѣламъ нарушающимъ общій порядокъ, или противнымъ власти и должности; Стряпчей же уголовныхъ дѣлъ производитъ жалобу, яко истецъ по уголовнымъ винамъ и преступленіямъ законы нарушающимъ, всякій разъ тамъ, гдѣ истца нѣтъ, но доказательства имѣетъ; истцами же Стряпчіе не инако бываютъ, какъ донеся о томъ губернскому Прокурору, и показывая оному свои по тому дѣлу доказательства, и получая отъ онаго дозволеніе, или согласіе.

4.

Стряпчіе имѣютъ право требовать сообщенія всякаго дѣла въ ихъ должность входящаго.

Въ разсужденіи порученной должности, Стряпчіе имѣютъ право требовать въ томъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, сообщенія всякаго дѣла касательно до ихъ должности, какъ напримѣръ: дѣла касающіяся до казеннаго интереса, или ущерба, въ спорахъ о земляхъ; казенныя земли и права они защищать долженствуютъ, дѣла нарушающія общій порядокъ, или про-

ти-

3.

Cel powinności Adwokatow i t. d.

Wyżſzych ſądow Adwokatow powinnością ieſt: 1. Dać zdanie ſtoſowne do zachowania powſzechnego, prawami przepiſanego porządku. 2. Wynoſić ma żałobę niemaiąc ná oſoby względu, iako powod Adwokat ſkarbowy w dziełach ſkarbowych, tudzież w ſprawach naruſzaiących powſzechny porządek, alboli też przeciwnych władzy i powinności; Adwokat zaś ſpraw kryminalnych, iako powod w przewinieniach, i przeſtępſtwach kryminalnych gwałcących prawa, zá każdym razem wynoſi żałobę tam gdzie nie ma powoda, á dowody ma pewne; powodami wſzakże Adwokaci nie inaczey ſtaią ſię, iako po donieſieniu wpród o tym guberſkiemu Prokurorowi, i okazaniu mu ná to dowodow, i zá iego pozwoleniem lub zgodzeniem ſię.

4.

Adwokaci maią prawo wyciągać kommunikacyi wſzelkiey ſprawy tyczącey ſię ich obowiązku

Co ſię tycze poruczonego obowiązku Adwokaci maią prawo wyciągać w tym ſądzie do ktorego naznaczeni, kommunikacyi wſzelkiey ſprawy ściągaiącey ſię do ich powinności, iako naprzykład: dzieła tyczące ſię ſkarbowego intereſſu, lub uſzczerbku, w ſporach gruntowych; praw, i gruntow ſkarbowych całości oni bronić obowiązani ſą, dzieła naruſzaiące powſzechny porządek, lub przeciwne władzy,

тивныя власти и должности, дѣла касающіяся до запрещеннаго сбора съ народа, или зловредные взятки, дѣла касающіяся до общества, дѣла малолѣтныхъ, кои Опекуновъ не имѣютъ, и прочія сему подобныя въ ихъ должность входящія, или касающіяса до оной; отнюдъ не входя однако въ дѣла между частными людьми не касающіяся до вышеписаннаго въ семъ пунктѣ.

5.

Стряпчіе по сообщеннымъ дѣламъ, и по дѣламъ, въ коихъ они по должности истцами какія права имѣютъ.

По сообщеннымъ дѣламъ, или когда который Стряпчей сдѣлался истцемъ, тогда по свойству дѣла, Стряпчей имѣетъ право предложить суду, и требовать или личной присылки къ суду отвѣтчика, или его повѣреннаго, или представленія отвѣтчика на мѣсто въ присутствіе, или повелѣнія судебнаго посадить отвѣтчика подъ стражу, буде преступленіе такого рода, что законы сіе повелѣваютъ, или наложенія пѣни, или учиненія выговора, или иныхъ судебныхъ приговоровъ по свойству дѣла, однимъ словомъ: Стряпчіе имѣютъ право по дѣламъ ихъ должности производить въ судебномъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, жалобу, прозьбу, просить слѣдствія, по производству дѣла, и до сочиненія приговора предложить, чего въ производствѣ не достаетъ, переносить

dzy, i powinności; dzieła tyczące śię zakazanych poborow, lub nienawiśnego w śądach przekupśtwa; dzieła tyczące śię publiczności; dzieła małoletnich, którzy niemaią opiekunow; i inne tym podobne śkładaiące ich obowiązek, lub należące do niego, niewdaiąc śię iednak pod żadnym pretextem do śpraw między partykularnemi ośobami nienależących do wyrażonych w tym punkcie.

5.

Adwokaci w śprawach kommunikowanych, i w śprawach, w których oni śą stroną powodową, iakie mnią prawa.

Zá otrzymaną kommunikacyą śprawy, lub gdy który z Adwokatow śtał śię powodem, tedy według natury śprawy ma prawo przełożyć śądowi, i wyciągać albo ośobiśtego przyśłania do śądu obżałowanego, lub iego umocowanego, lub śtawienia iawnie przed śądem maiącego odpowiadać; albo śądowego rozkazu pośadzenia obżałowanego pod śtraż, ieżeli wina takiego, ieśt gatunku iż prawa to nakazuią; albo wśkazania kary, albo upomnienia, albo innego śądowego wyroku, według przypadku; śłowem: Adwokaci maią prawo w śprawach do ich obowiązku należących u śądu do którego śą naznaczeni wynośić żałoby, i prożby; prośić o śkutek taki, iako śię śprawa w wynieśieniu śwoim być odkryła; i przed decyzyą przełożyć, czego w wynieśieniu śprawy nie dośtaie; po decyzyi przenośić śprawę czyli appellować od niżśzych;

pa-

рѣшеное дѣло изъ нижнихъ судовъ въ верьхніе, смотрѣть и бдѣніе имѣть о сохраненіи порядка каждому мѣсту предписаннаго, и чтобъ истцы и отвѣтчики надлежащее къ суду и судьямъ почтеніе сохраняли; чтобъ присутственныя мѣста собирались въ свое время и сроки, и засѣданія имѣли въ повелѣнное время; въ случаѣ же подозрѣнія по дѣлу на котораго Засѣдателя, буде самъ не удержится отъ присутствія, то Стряпчіе ему прилично о томъ напоминать обязаны, чтобъ пѣни въ надлежащее время взысканы были, а Стряпчіе сами за всякое упущеніе подлежатъ двойному взысканію; они же мирятъ споры и ссоры, могущія произойти какъ между судей, такъ и между тяжущимися, когда о томъ дойдетъ до нихъ требованіе.

6.

Стряпчимъ запрещается подавать совѣты, кому бы то ни было, по дѣламъ до ихъ должности надлежащимъ, или быть за кого хожатыми.

Стряпчимъ запрещается по дѣламъ касающимся до ихъ должности и до казеннаго интереса, подавать совѣты, кому бы то ни было, или вмѣсто кого быть хожатыми.

patrzeć i doſtrzegać, aby porządek każdemu urzędowi przepiſany zachowany był, aby powod i pozwany należyte mieli uſzanowanie dla ſądu, i ſędziow, aby ſądy zbierały ſię w ſwoim czaſie, i zaſiadały w czaſie przepiſanym; w przypadku zaś podeyrzenia w ſprawie ná którego z Zaſiadaiących, ieżeli ſam od zaſiadania nieuſunie ſię, oni mogą namienić mu o tym przyſtoynie; ażeby wſkazane pieniężne kary w ſwoim terminie uzyſkane były; á oni ſami podpadaią za każde zaniedbanie tego, zapłaceniu podwoyney pieniężney kwoty; Oni także godzą ſpory i kłotnie, mogące ſię wydarzyć tak między ſędziami, iako też między ſtronami, kiedy do tego wezwani będą.

6.

Adwokatom zabrania ſię dawać rady komukolwiek w ſprawach do ich powinności należących, albo ſtawać zá kogo.

Adwokatom zabrania ſię w ſprawach do ich obowiązku, i intereſſu ſkarbowego należących dawać rady komukolwiek, lub ſtarać ſię zá kim, czyli być czyim plenipotentem.

7.

Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, когда имѣетъ представить свои заключенія по начатому дѣлу, и когда ему представить доносъ, или доносителя.

Стряпчей уголовныхъ дѣлъ когда увидитъ производство и вины отвѣтчика, тогда тотъ часъ представитъ суду свои заключенія; буде же судъ оправдаетъ отвѣтчика, тогда Стряпчей подъ опасеніемъ потерянія своего мѣста, обязанъ представить отвѣтчику доносъ и доносителя, буде отвѣтчикъ того требовать будетъ, дабы ясно и явно было, что Стряпчей уголовныхъ дѣлъ не есть поклепатель невинности.

8.

Стряпчіе и Прокуроры выходятъ во время рѣшенія изъ присутствія.

Прокуроръ и Стряпчіе во время рѣшенія дѣла изъ присутствія выходятъ; судебныя же мѣста рѣшатъ всѣ дѣла по точной силѣ и словамъ закона, не смотря ни на чьи требованія, или предложенія.

9.

Стряпчіе одинъ другаго мѣсто заступаетъ, и чему подвержены по гражданскимъ и по уголовнымъ дѣламъ, буде поклеплютъ невинныхъ людей.

Стряпчіе въ случаѣ нужды одинъ другаго мѣсто заступаетъ, когда котораго нѣтъ; за пустое же всчинаніе повинны они заплатить всѣ протори и убытки, лишаться мѣстъ и вытерпѣть то наказаніе, подъ которое кого подвести старались, буде явится, что съ умысла кого поклепали.

7.

Adwokat ſpraw kryminalnych kiedy ſwoie zdanie odkryć w ſprawie toczącey ſię, i kiedy ma obiawić doniesienie, i donoſciela.

Adwokat ſpraw kryminalnych iak tylko uyrzy wynieſienie ſprawy, i obwinienie odpowiadaiącego, tedy natychmiaſt zdanie ſwoie ſądowi przełoży; ieżeli zaś ſąd uſprawiedliwi odpowiadaiącego, tedy Adwokat pod karą utraty mieyſca, winien ieſt obiawić odpowiadaiącemu doniesienie, i donoſciela, ieżeli odpowiadaiący tego wymagać będzie, ażeby iawno, i wiadomo było, że Adwokat ſpraw kryminalnych nie ieſt oſzczercą niewinności.

8.

Prokurorowie i Adwokaci wychodzą z ſądowey izby, w czaſie decyzyi.

Prokuror, i Adwokaci w czaſie decyzyi wychodzą z ſądowey izby; ſądy zaś decydować maią według rzetelnego brzmienia, i ſłowami praw, nieoglądaiąc ſię ná niczyie wymagania, albo przełożenia.

9.

Adwokaci ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, i iakiey karze podlegaią w ſprawach cywilnych i kryminalnych, ieśli niewinnie kogo do ſądu pociągną.

Adwokaci w przypadku potrzeby ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, ieżeli którego niema: zá płonne zaś roſpoczęcie ſprawy, powinni oni zapłacić wſzyſtkie ſzkody, i expenſa prawne, utracić ſwoie mieyſce, i ponieść tą karę, pod którą chcieli kogo podprowadzić, ſkoro ſię odkryie, że umyślnie kogò zpotwarzyli.

410.

ДОЛЖНОСТЬ УѢЗДНАГО СТРЯПЧАГО.

1

О чемъ уѣздному Стряпчему имѣть бдѣніе и проч:

Уѣздный Стряпчей по учиненной своей присягѣ долженствуетъ бдѣніе имѣть, дабы въ уѣздѣ ничего противнаго власти, интересу, законамъ, учрежденіямъ и повелѣніямъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и общему благу не произходило; буде же, паче чаянія, что сему противное усмотритъ, то не взирая на лицы сильныхъ, долженъ о томъ сообщить губернскому Прокурору, и по его повелѣнію, или согласію производить искъ.

2.

Что уѣздному Стряпчему записывать и проч:

Непорядки въ судебныхъ мѣстахъ того уѣзда произойти могущіе какъ отъ присутствующихъ, такъ и отъ тяжущихся въ противность законамъ, учрежденіямъ и повелѣніямъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА; уѣздный Стряпчей долженъ записывать, присутствующимъ пристойнымъ образомъ онъ напоминать и ихъ остерегать обязанъ, тяжущихся же онъ унимаетъ; и буде его кто не послушаетъ, то властенъ онъ призвать въ надлежащее

410.

POWINNOSC POWIATOWEGO ADWOKATA.

1.

O czym powiatowy Adwokat ma mieć ſtaranie.

Powiatowy Adwokat, według uczynioney przyſięgi ſwoiey winien ieſt mieć ſtaranie, ażeby w powiecie nic takiego niedziało ſię, co by było przeciwko władzy, i intereſſowi, prawom, uſtawom, i nakazom JMPERATORSKIM i publicznemu dobrù; Jeżeliby zaś co takiego czego ſię nieſpodziewamy, doſtrzegł, tedy nieoglądaiąc ſię na czyiąkolwiek przemoc, winien ieſt oznaymić o tym guberſkiemu Prokurorowi, i zá iego rozkazem, albo zezwoleniem roſpocząć ſprawę.

2.

Co ma zapiſywać powiatowy Adwokat i t. d.

Nieporządki w mieyſcach ſądowych tego powiatu, mogące ſię zdarzyć, tak od Zaſiadaiących, iako też od prawuiących ſię przeciw prawom, uſtawom, i nakazom MONARSZYM powiatowy Adwokat powinien zapiſywać; zaſiadaiącym grzecznym ſpoſobem przypominać, i oſtrzegać winien ieſt, á zaś prawuiących ſię hamuie; á ieżeli kto iego niepoſłucha, tedy mocen ieſt, do przyzwoitego ſądu pozwać do odpowiedzi, lub o uczynienie mu urzędowego upomnienia, lub

o

щее мѣсто къ отвѣту, или для учиненія выговора, или наложенія пѣни, или поступить, какъ законъ гласитъ.

3.

Что при срочныхъ засѣданіяхъ уѣздный Стряпчей наблюдать долженъ.

Уѣздный Стряпчей въ округѣ своемъ обязанъ наблюдать, дабы суды въ предписанный срокъ собиралися, или же по повелѣнію чрезвычайныя засѣданія имѣли, чтобъ рѣшеныя дѣла исполненіе получали, чтобъ никому въ уѣздѣ обиды, или притѣсненія, или угнѣтенія ни отъ кого не учинилось, и для того сообщается ему ото всѣхъ въ уѣздѣ судовъ реэстръ рѣшенымъ дѣламъ, дабы за дѣйствительнымъ исполненіемъ рѣшеній смотрѣть могъ; въ чемъ обязанъ отвѣтствовать предъ губернскимъ правленіемъ.

4.

Что уѣздному Стряпчему наблюдать въ округѣ.

Уѣздному Стряпчему поручается смотрѣніе въ уѣздѣ, дабы всѣ общія учрежденія вездѣ въ своей силѣ сохраняемы были, и всѣ обнародованные законы, учрежденія и указы наблюдаемы были; и буде гдѣ усмотритъ неисполненіе оныхъ, то доноситъ о томъ губернскому Прокурору, и жалобу не инако производитъ, какъ по повелѣнію, или согласію губернскаго Прокурора, гдѣ по законамъ повелѣно.

Обя-

o wſkazanie win, lub o poſtąpienie z nim, iako prawa każą.

3.

Czego przy terminie zaſiadania powiatowy Adwokat pilnować powinien i t. d.

Powiatowy Adwokat w powiecie ſwoim doſtrzegać ma, aby ſądy w terminie naznaczonym zgromadzały ſię, lub zá rozkazem aby nadzwyczayne zaſiadania miały mieyſce, ażeby ſprawy decydowane exekwowane były, ażeby nikomu w powiecie krzywda, uciſk, uciemiężenie od nikogo nie działy ſię, i dla tego kommunikuie ſię iemu od wſzyſtkich w powiecie ſądow regeſtr decydowanych ſpraw, aby on mogł mieć oko ná iſtotne wypełnienie wyrokow, w czym winien będzie odpowiedzieć przed guberſkim rządem.

4.

Czego w powiecie patrzeć powiatowemu Adwokatowi.

Powiatowemu Adwokatowi porucza ſię dozor w powiecie, aby powſzechne uſtawy wſzędy według ſwoiego brzmienia zachowały ſię, także wſzyſtkie publikowanego prawa; uſtawy, i nakazy dopełniane były; á ieżeli gdzie doſtrzeże niezachowanie onych, tedy donoſi o tym guberſkiemu Prokurorowi, i żałobę nieprędzey wynoſi, aż zá rozkazem, lub zezwoleniem guberſkiego Prokurora, gdzie prawo każe.

Po-

5.

Обязанность уѣзднаго Стряпчаго.

Буде уѣздный Стряпчей усмотритъ многимъ, или общїй соблазнъ отъ какого явнаго порока, или грѣха, то обязанъ объявить о томъ губернскому Прокурору, и всчинать искъ, гдѣ по законамъ повелѣно; такъ же уѣздному Стряпчему поручается смотрѣнїе, чтобъ судомъ опороченные люди, или чести лишенные, или въ торговыхъ наказанїяхъ бывшїе, или лишенные общества добрыхъ людей, или тѣ, коихъ по безчестному и порочному поведенїю чуждаться и мерзить должно, нигдѣ въ обществѣ явно терпимы не были; и буде гдѣ таковыхъ во многолюдномъ собранїи усмотритъ, то имѣетъ право выводить ихъ изъ общества и отдать подъ стражу на три дни, дабы добрые и честные люди не были смѣшаны съ опороченными и безчестными.

6.

Уѣздный Стряпчей почтенїе къ судьямъ сохранять заставляетъ.

Уѣздный Стряпчей наблюдаетъ и то, чтобъ почтенїе къ судьямъ отъ челобитчиковъ сохраняемо было, и чтобъ для недѣльныхъ причинъ на судей подозрѣнїя не показывали, и судей не презирали; естьли же то кѣмъ учинится, то уѣздный Стряпчей по должности своей жалобу приносить можетъ, гдѣ надлежитъ.

5.

Powinność powiatowego Adwokata.

Jeżeli powiatowy Adwokat dostrzeże powszechne, lub dla wielu zgorszenie od iakiey iawney przywary, lub grzechu, tedy winien iest obiawić o tym guberskiemu Prokurorowi, i rospocząć sprawę, gdzie prawa każą; także powiatowy Adwokat ma zalecenie patrzeć, aby sądem naganieni ludzie, lub pozbawieni honoru, lub karani u pręgierza, lub usunięci od społeczności dobrych, albo ci których dla niegodziwych i haniebnych postępkow unikać, i brzydzić się należy, nigdzie w społeczeństwie iawnie przyimowani niebyli; i ieżeli gdzie takowych w licznym zgromadzeniu postrzeże, tedy ma prawo wyprowadzić ich ze zgromadzenia, i oddać pod straż ná dni trzy, ażeby dobrzy, i uczciwi niebyli pomieszani z bezecnemi niecnotami.

6.

Powiatowy Adwokat uszanowanie, dla Sędziow mieć każe.

Powiatowy Adwokat dostrzega i tego; ażeby uszanowanie dla sądow od zanoszących żałobę zachowane było, i ażeby dla nikczemnych przyczyn podeyrzenia ná sędziow niepodawali, i sędziami niegardzili; ieżeli zaś to przez kogo uczyniono będzie, tedy powiatowy Adwokat, może wynieść żałobę gdzię należy.

7.

О взысканіи пѣни.

Уѣздный Стряпчей долженъ смотрѣть, дабы при наложеніи пѣни дѣйствительно оная взыскана была, ему же изъ оной казнѣ принадлежащей уступается третья часть.

8.

Уѣздный Стряпчей когда входитъ и выходитъ изъ присутствія.

Уѣздный Стряпчей входитъ въ судебныя мѣста того уѣзда и города во всякое время; во время же рѣшенія дѣла выходитъ изъ присутствія.

9.

О упущеніи должности уѣзднаго Стряпчаго.

Буде же уѣздный Стряпчей проронитъ, или упуститъ дѣло по его должности, и дѣло таковое сдѣлается гласно безъ него, а онъ зналъ, и губернскому Прокурору не доносилъ и жалобы не производилъ; то наказанъ будетъ по мѣрѣ и важности его упущенія лишеніемъ мѣста, или чина, или чести, или какъ повелѣваютъ законы въ подобномъ случаѣ.

7.

O uzyſkaniu win.

Powiatowy Adwokat ma doſtrzegać, ażeby zá wſkazaniem win, w ſamey rzeczy zyſkane one były; iemu zaś uſtępuie ſię część trzecią z tych co ſię należeć będą.

8.

Kiedy wchodzi, i wychodzi powiatowy Adwokat do izby ſądowey.

Powiatowy Adwokat wchodzi do mieyſc ſądowych w każdym czaſie, w czaſie zaś decyzyi wychodzi z izby.

9.

O Zaniechaniu powinności przez powiatowego Adwokata.

Jeżeli zaś powiatowy Adwokat zaniecha lub opuści dzieło do iego powinności tyczące ſię, á dzieło takowe, ſtanie ſię wiadome mimo iego, á on wiedział i Guberſkiemu Prokurorowi niedonoſił, i żałoby nieczynił, tedy ukarany będzie w miarę wielkości opuſzczenia, odięciem mieyſca, lub rangi, lub honoru, lub iaką karę prawa w podobnym przypadku naznaczaią.

ГЛАВА XXVIII.

О ПРЕБЫВАНІИ ПРАВЛЕНІЯ СУДЕБНЫХЪ МѢСТЪ И ОПРЕДѢЛЕННЫХЪ ЛЮДЕЙ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

411.

Какимъ мѣстамъ и людямъ имѣть засѣданіе и пребываніе въ губернскомъ городѣ.

Въ губернскомъ городѣ засѣданіе и пребываніе имѣютъ: Правленіе губернское.

Палата уголовнаго суда.

Палата гражданскаго суда.

Казенная палата.

Оберъ Полицмейстеръ.

Верьхній земскій судъ.

Губернскаго города округа уѣздный судъ.

Губернскаго города округа дворянская опека.

Губернскаго города округа нижній земскій судъ, когда въ силѣ его должности не въ уѣздѣ.

Губернскаго города округа уѣздный Казначей съ казною.

Губернскаго города округа, присяжный Землемѣръ, Докторъ, Лѣкарь, подлѣкари, лѣкарскіе ученики, буде въ уѣздѣ по своей должности дѣла не имѣютъ.

Губернскаго города городовые старосты и судьи словеснаго суда.

Гу-

ROZDZIAŁ XXVIII.

O MIEYSCU GDIE SIĘ MAIĄ ZNAYDOWAC SĄDOWE URZĘDY, I, URZĘDOWE OSOBY.

411.

Jakie urzędy, i Urzędnicy znayduią się i przemieszkiwaią w mieście guberskim.

W Guberskim mieście zasiadanie, i przemieszkiwanie swoie maią.

Rząd guberski.

Izba kryminalnego sądu.

Izba cywilnego sądu.

Izba skarbowa.

Ober-Policmeyster.

Wyższy ziemski sąd.

Guberskiego miasta powiatu powiatowy sąd.

Guberskiego miasta powiatu szlachecka opieka.

Guberskiego miasta powiatu niższy ziemski sąd, ieżeli z mocy swoiey powinności nie w powiecie.

Guberskiego miasta powiatu powiatowy Skarbny z kassą.

Guberskiego miasta powiatu przysiężny Mierniczy, Doktor, lekarz, pod-lekaze, lekarscy uczniowie, ieżeli z mocy swoiego obowiązku nie maią pracy w powiecie.

Guberskiego miasta mieyscy Starosty, i Sędziowie słownego sądu.

Gu-

Губернскаго города городовый Магистратъ.

Губернскаго города городовый сиротскій судъ.

Губернскій Магистратъ.

Губернскаго города округа нижняя расправа, гдѣ есть.

Верьхняя расправа.

Приказъ общественнаго призрѣнія.

Совѣстный судъ губерніи.

Губернскаго города округа, уѣздный Стряпчей, когда нигдѣ въ уѣздѣ дѣла нѣтъ.

412.

Какимъ мѣстамъ й людямъ имѣть пребываніе и засѣданіе въ уѣздномъ городѣ.

Въ уѣздномъ городѣ пребываніе и засѣданіе имѣютъ:

Коммендантъ, или Городничей.

Того округа уѣздный судъ.

Дворянская опека.

Нижній земскій судъ, когда въ силѣ его должности не въ уѣздѣ.

Уѣздный Казначей съ казною.

Присяжный Землемѣръ.

Докторъ, Лѣкарь, подлѣкари, лѣкарскіе ученики, буде въ уѣздѣ по своей должности дѣла не имѣютъ.

Уѣзднаго города городовые старосты, и судьи словеснаго суда.

Уѣзднаго города городовый Магистратъ.

Уѣзднаго города городовый сиротскій судъ.

Нижняя расправа, гдѣ есть.

Guberſkiego miaſta mieyſki Magiſtrat.
Guberſkiego miaſta mieyſki ſierocki ſąd.
Guberſki Magiſtrat.
Guberſkiego miaſta powiatu niżſza roſprawa, gdzie ieſt.
Wyżſza roſprawa.
Magiſtratura powſzechney opieki.
Sąd ſumienny guberſki.
Guberſkiego miaſta powiatu powiatowy Adwokat, ieżeli niema zatrudnienia w powiecie.

412.

Jakie urzędy, i Urzędnicy znayduią ſię i przemieszkiwaią w powiatowym mieście.

W Powiatowym mieście przemieſzkiwaią i zaſiadaią.
Komendant czyli Horodniczy.
Tego powiatu ſąd powiatowy.
Szlachecka opieka.
Niżſzy ziemſki ſąd, kiedy z obowiązku ſwego nie w powiecie.
Powiatowy ſkarbny z kaſſą.
Przyſiężny, Mierniczy, Doktor; lekarz, podlekarze, lekarſcy uczniowie, ieżeli nie w powiecie z obowiązku.
Powiatowego miaſta mieyſcy Staroſty i Sędziowie ſłownego ſądu.
Powiatowego miaſta mieyſki Magiſtrat.
Powiatowego miaſta mieyſki ſierocki ſąd.
Niżſza roſprawa, gdzie ieſt.

Po-

Уѣздный Стряпчей, когда нигдѣ въ уѣздѣ дѣла нѣтъ.

Сочинены въ 1775 году, подписаны и изданы для прочихъ губерній 7 Ноября того года въ Москвѣ; а для губерній, въ коихъ столицы, въ Санктпетербургѣ Генваря 4 дня 1780 года.

Подлинныя подписаны собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

ЕКАТЕРИНА.

Powiatowy Adwokat ieżeli w powiecie zatrudnienia nie ma.

Ułożone w 1775. Roku podpiſane, i wydane dla innych Guberniow ſiodmego dnia Liſtopada tegoż roku w Moſkwie, á dla guberniow w których ſtołeczne miaſta w Sankt-Peterburgu Stycznia czwartego dnia 1780. roku.

Originał podpiſany właſną JEY JMPERATORSKIEY MOSCI Ręką tak:

KATARZYNA.

NOTY.

1.

Kar. 10. R. I. p. 26. (*a*) Posada *w Rossyiskim kraiu iest to mieysce, tak w obrębie miast, iako i osobno od nich, osadzone koronnemi ludźmi maiącemi prawo mieyskie, á nie maiącemi Magistratu, tylko Ratusz, iako to przedmieścia, miasteczka skarbowe, i t. d.*

2.

K. 14. R. I. p, 34. (*b*) *Jest to gatunek ludzi w Rossyi śrzedni między stanem kmiecim, czyli chłopskim, á szlachtą; maią niektóre przywileie zbliżaiące ich do szlachty, iako to: że grunt possiadać mogą dziedzictwem, i niczyiemi poddanemi nie są; wszakże rekruta daią, i pogłowszczyznę płacą, iak chłopi, i do niektórych posług koronnych obowiązani są: Aże pospolicie maią gruntu kawał i dom ieden, zowią się* iednodworcami.

3.

K. 38. R. III. p. 75. (*c*) *W Rossyiskim ięzyku* Różnoczynieć *znaczy człowieka wolnego którego nie wiadomo do ktorey klassy obywatelstwa przyłączyc* n. p. *człek poddany wypuszczony ná wolność; abszytowany od żołnierskiey służby nie officer; Cudzoziemieć nie szlachcic, nie officer, nie mieszczanin, i t. d.*

4.

K. 154. R. XVI. p. 11. (*d*) *Zwyczaiem ieſt w Roſſyi, iż poddanego ſwoiego uwalnia Pan ná ſłużbę lub robociznę do pewnego czasu, z obowiązkiem płacenia ſobie pewney kwoty, i to ſię zowie uwolnić* ná obrok, *czyli czynsz.*

5.

K. 306. R. XXV. p. 380. (*e*) *Oſtrzedz tu potrzeba, iż ſłowo* narod narodowy, *w Ruſkim dialekcie nie znaczy to ſamo co w Polſkim, to ieſt* kray kraiowy; *ale* poſpólſtwo, poſpolity, *dla tego* ſzkoły narodowe, *znaczą: ſzkoły dla poſpolitego ludu.*

БЛАГОЧЕСТИВѢЙШІЯ САМОДЕРЖАВНѢЙШІЯ ВЕЛИКІЯ ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ ЕКАТЕРИНЫ ВТОРЫЯ

УЧРЕЖДЕНІЯ

ДЛЯ УПРАВЛЕНІЯ ГУБЕРНІЙ ВСЕРОССІЙСКОЙ ИМПЕРІИ,

ЧАСТЬ ВТОРАЯ.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

Стран:

NAYPRAWOSŁAWNIEYSZEY NAYSAMOWŁADNIEYSZEY WIELKIEY MONARCHINI JMPERATOROWY KATARZYNY DRUGIEY

USTAWY
DLA URZĄDZENIA GUBERNYI CAŁO-ROSSYISKIEY JMPERYI W KTORYCH STOLICE.
CZĘSC DRUGA.

ГЛАВА XXIX.

КАКЪ ПРАВЛЕНІЕ ГУБЕРНСКОЕ, ПАЛАТЫ И СУДЕБНЫЯ ВЕРЬХНІЯ И НИЖНІЯ МѢСТА МЕЖДУ СОБОЮ ПОСТУПАТЬ ИМѢЮТЪ.

413.

О правленіи губернскомъ.

1. Правленіе губернское на равнѣ есть съ коллегіями, и для того кромѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и Сената ни отъ кого не принимаетъ законовъ и указовъ, и ни къ кому иному не подаетъ и не присылаетъ рапортовъ и доношеній, 2. власть правленія губернскаго далѣе той губерніи, гдѣ учреждена, не распространяется, 3. правленіе губернское съ равнымъ ему мѣстомъ, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ причинъ: да благоволитъ правленіе губернское приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же съ палатами той или другой губерніи, ибо онѣ суть департаменты коллегій, 4. правленіе губернское во всѣ мѣста ему подчиненныя посылаетъ указы и отъ оныхъ мѣстъ принимаетъ рапорты и доношеніи.

ROZDZIAŁ XXIX.

JAK RZĄD GUBERSKI, IZBY, I SĄDOWE WYZSZE I NIZSZE URZĘDY MIĘDZY SOBĄ ZACHOWAC SIĘ MAIĄ.

413.

O rządzie guberſkim.

1. Rząd guberſki w równym ieſt ſtopniu z kollegiami, i dlatego prócz JMPERATORA, i Senatu, ni od kogo nieprzyimuie prawa, ani nakazow, i nikomu drugiemu niepodaie ani poſyła rapportow, i donieſień. 2. Władza rządu guberſkiego daley od tey gubernii, gdzie uſtanowion, nierościąga ſię. 3. Rząd guberſki z rownym iemu urzędem, gdzie zaydzie w porządku dzieł prawna potrzeba znoſić ſię, tedy kommunikuie, z wyrażeniem przyczyn: niech raczy rząd guberſki rozkazać, lub poſłać, lub przyſłać, lub iak do którey okoliczności ſtoſownie; dorzecznie, lub potrzeba napiſać; tudzież z izbami tey lub drugiey gubernii, albowiém one ſą departamentami kollegii. 4. Rząd guberſki do wſzyſtkich urzędow iemu podległych poſyła ukazy, i od wſzyſtkich przyimuie rapporty i donieſienia.

414.

О палатахъ.

1. Палаты ни что иное суть, какъ департаменты коллегiй, и для того кромѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и Сената ни отъ кого не принимаютъ законовъ и указовъ и ни къ кому иному не подаютъ и не присылаютъ рапортовъ и доношенiй, 2. власть палатъ далѣе той губернiи, гдѣ учреждены, не разпространяется, 3. палата съ равнымъ ей мѣстомъ, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится, сообщаетъ съ прописанiемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же и съ губернскимъ правленiемъ и съ палатами той или другой губернiи, ибо онѣ наравнѣ суть съ коллегiями, 4. каждая палата въ подчиненныя ей мѣста посылаетъ указы, и отъ оныхъ принимаетъ рапорты и доношенiи, 5. каждая палата по дѣламъ порученнымъ другой палатѣ да воздержится писать, или послать съ повелѣнiемъ въ подчиненныя мѣста.

415.

О взаимномъ вспоможенiи правленiй, губернiй и палатъ.

Понеже всѣ правленiи губернскiя и палаты, равно коллегiямъ, обязаны суть поспѣшествовать доброму поряд-

414.

O izbach.

1. Izby nieco innego ſą, iako departamenta kollegii, i dla tego, prócz JMPERATORA, i Senatu ni od kogo nieprzyimuią praw, ani nakazow, i ni komu drugiemu niepodaią, ani przyſyłaią rapportow, ani donieſień. 2. Władza izb daley od gubernii, w którey uſtanowione, nierościąga ſię. 3. Izba z równym iey urzędem, gdzie zaydzie w porządku dzieł prawna potrzeba znoſić ſię, tedy kommunikuie, z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy roſkazać, lub poſłać, lub przyſłać, lub iak do którey okoliczności ſtoſownie, dorzecznie, albo potrzeba napiſać; tudzież z rządem guberſkim, lub z innemi izbami tey, lub drugiey gubernii, albowiem one ná równym ſą ſtopniu z kollegiami. 4. Każda izba do urzędow podległych ſobie poſyła nakazy, i od nich przyimuie rapporty, lub donieſienia. 5. Każda izba w działach poruczonych drugiey izbie nie ma piſać, lub poſyłać z rozkazem do urzędow podległych.

415.

O wzaiemney pomocy rządu guberſkiego i izb.

Ponieważ wſzyſtkie rządy guberſkie, i izby tak iako i kollegia winne ſą przykładać ſię do dobrego porządku, á zatym

w

рядку; и для того во всякомъ случаѣ, гдѣ служба ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, дѣло общаго блага и сила закона того требуетъ, правленіи губернскія и палаты другъ другу руку помощи подаютъ къ утвержденію законовъ, правосудія и всякаго добра, и ко отвращенію вредъ наносящаго службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, общему дѣлу, правосудію и установленному порядку.

416.

О верьхнемъ земскомъ судѣ.

1. Верьхній земскій судъ принимаетъ указы и повелѣніи отъ правленія губернскаго и палатъ той губерніи, гдѣ верьхній земскій судъ учрежденъ, и онымъ подаетъ рапорты и доношеніи, 2. власть верьхняго земскаго суда далѣе своего подсуднаго вѣдомства въ той губерніи, гдѣ учрежденъ, не разпространяется, 3. верьхній земскій судъ въ подчиненныя оному мѣста, то есть: въ уѣздные суды, въ дворянскія опеки, въ нижніе земскіе суды посылаетъ указы, и отъ оныхъ принимаетъ рапорты и доношеніи, 4. верьхній земскій судъ хотя между равными оному мѣстами, а именно: губернскимъ Магистратомъ и верьхнею расправою есть первый; однако въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ съ пропи-

w każdym zdarzeniu gdzie służba MONARSZA, publiczne dobro, i powaga praw, tego wyciągą, rządy guberſkie i izby iedne drugim podaią rękę pomocy ku utwierdzeniu praw, ſprawiedliwości, i wſzelkiego dobra, á ku odwróceniu wſzelkiego uſzczerbku MONARSZEY ſłużby, publicznego dobra, ſprawiedliwości, i uſtanowionego porządku.

416.

O wyżſzym ziemſkim ſądzie.

1. Wyżſzy ſąd ziemſki przyimuie nakazy i rozkazy od rządu guberſkiego, i izb tey gubernii, gdzie wyżſzy ziemſki ſąd uſtanowiony, i podaie im rapporty, i donieſienia. 2. Władza wyżſzego ziemſkiego ſądu daley od ſwoiey iurysdykcyi ſądowey w tey gubernii nie rościąga ſię. 3. Wyżſzy ziemſki ſąd do ſądow ſobie podległych, iako to do ſądow powiatowych, ſzlacheckich opiek, niżſzych ziemſkich ſądow poſyła ſwoie nakazy, i od nich przyimuie rapporty, i donieſienia. 4. Wyżſzy ziemſki ſąd, lubo między równemi ſobie urzędami, á mianowicie, guberſkim Magiſtratem, i roſprawą wyżſzą ma pierwſzeńſtwo; przecież w-czym zachodzi w porządku dzieł prawna potrzeba z onemi znoſić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy Magiſtrat guberſki, lub

wyż-

писанїемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ губернскїй Магистратъ, или верьхняя расправа приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; тоже и съ верьхними судами и губернскимъ Магистратомъ другой губернїи, 5. верьхнїй земскїй судъ въ подчиненныя мѣста другихъ верьхнихъ судовъ да воздержится писать, или послать съ повелѣнїемъ, 6. верьхнїй земскїй судъ, буде нужда случится напоминать или понуждать другое какое верьхнее или нижнее ему не подчиненное мѣсто о исполненїи по законамъ, то о томъ представляетъ доношенїемъ своему правленїю губернскому.

417.

О Губернскомъ Магистратѣ.

1. Губернскїй Магистратъ принимаетъ указы и повелѣнїи отъ правленїя губернскаго и палатъ той губернїи, гдѣ губернскїй Магистратъ учрежденъ, и онымъ подаетъ рапорты и доношенїи, 2. власть губернскаго Магистрата далѣе своего подсуднаго вѣдомства въ той губернїи, гдѣ учрежденъ, не разпространяется, 3. губернскїй Магистратъ въ подчиненныя оному мѣста, то есть: въ городовые Магистраты и Ратуши, въ городовые сиротскїе суды посылаетъ указы и

отъ

wyżſza roſprawa roſkazać, lub poſłać, lub przyſłać, lub iako w ktorey okoliczności ſtoſownie, dorzecznie, lub potrzeba napiſać; tudzież z wyżſzemi ſądami, lub z guberſkiemi Magiſtratami inney gubernii. 5. Wyżſzy ziemſki ſąd do mieyſc podległych innym wyżſzym ſądom nie ma piſać, lub poſyłać z rozkazem. 6. Wyżſzy ziemſki ſąd, ieśli zdarzy ſię potrzeba upominać, lub przyniewalać inny iaki wyżſzy, lub niżſzy iemu niepodległy urząd, co do wypełnienia praw, tedy o tym przedſtawia donieſieniem rządowi ſwoiemu guberſkiemu.

417.

O guberſkim Magiſtracie.

1. Guberſki Magiſtrat odbiera nakazy, i rozkazy od rządu guberſkiego, i izb tey gubernii, gdzie guberſki Magiſtrat uſtanowiony, i onym podaie rapporty, i donieſienia. 2. Władza guberſkiego Magiſtratu daley od ſwoiey iurysdykcyi ſądowey w tey gubernii, w ktorey uſtanowiony, nierościąga ſię. 3. Guberſki Magiſtrat do podległych ſobie urzędow, iako to do Magiſtratow mieyſkich, i Ratuſzow, do ſierockich mieyſkich ſądow poſyła ukazy, i od onych odbiera rapporty, i donieſienia. 4. Guberſki Ma-

отъ оныхъ принимаетъ рапорты и доношенiи, 4. губернскiй Магистратъ бывъ между равными оному мѣстами, а именно: верьхнимъ земскимъ судомъ и вреьхнею расправою, средней, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ съ прописанiемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ верьхнiй земскiй судъ, или верьхняя расправа, приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично или нужно писать; тоже и съ губернскимъ Магистратомъ и верьхними судами другой губернiи, 5. губернскiй Магистратъ въ подчиненныя мѣста верьхняго земскаго суда и верьхней расправы да воздержится писать, или послать съ повелѣнiемъ, 6. губернскiй Магистратъ, буде нужда случится напоминать, или понуждать другое какое верьхнее или нижнее ему не подчиненное мѣсто о исполненiи по законамъ, то о томъ представляетъ доношенiемъ своему правленiю губернскому.

418.

О верьхней расправѣ.

1. Верьхняя расправа принимаетъ указы и повелѣнiи отъ правленiя губернскаго и палатъ той губернiи, гдѣ верьхняя расправа учреждена; и онымъ подаетъ рапорты и доношенiи, 2. власть верьхней расправы далѣе своего

под-

giſtrat, będąc między równemi ſobie urzędami, á mianowicie: wyżſzym ziemſkim ſądem, i wyżſzą roſprawą, śrzedni, w czym z porządku dzieł prawna zachodzi potrzeba z niemi znoſić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy wyżſzy ziemſki ſąd, lub wyżſza roſprawa roſkazać, poſłać, przyſłać, lub iak do którey okoliczności ſtoſownie, przyſtoynie, lub potrzeba napiſać: tudzież z guberſkiemi Magiſtratami, i wyżſzemi ſądami inney gubernii. 5. Guberſki Magiſtrat do mieyſc podległych wyżſzemu ziemſkiemu ſądowi, lub wyżſzey roſprawie nie ma piſać, lub poſyłać z rozkazami. 6. Guberſki Magiſtrat, ieżeli ſię zdarzy potrzeba upominać, lub przyniewalać, inny iaki wyżſzy, lub niżſzy urząd iemu niepodległy, co dowypełnienia praw, ma o tym przedſtawić donieſieniem rządowi ſwoiemu guberſkiemu.

418.

O wyżſzey roſprawie.

1. Wyżſza roſprawa przyimuie ukazy i rozkazy od rządu guberſkiego, i izb tey gubernii, w którey ieſt uſtanowiona, i onym podaie rapporty, i donieſienia. 2. Władza wyżſzey roſprawy daley od ſwoiey ſądowey iuryſdykcyi w tey gu-

 ber-

подсуднаго вѣдомства въ той губерніи, гдѣ учреждена, не распространяется, 3. верьхняя расправа въ подчиненныя оной мѣста, то есть: въ нижнія расправы и въ нижніе земскіе суды, (гдѣ нижніе земскіе суды верьхней расправѣ подчинены, а не верьхнему земскому суду) посылаетъ указы, и отъ оныхъ принимаетъ рапорты и доношеніи, 4. верьхняя расправа бывъ между равными оной мѣстами, а именно: верьхнимъ земскимъ судомъ и губернскимъ Магистратомъ, послѣднею, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ, съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ верьхній земскій судъ, или губернскій Магистратъ приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю, складно, прилично или нужно писать; то же и съ верьхними судами и губернскимъ Магистратомъ другой губерніи, 5. верьхняя расправа въ подчиненныя мѣста верьхняго земскаго суда и губернскаго Магистрата да воздержится писать, или послать съ повелѣніемъ, 6. верьхняя расправа, буде нужда случится, напоминать или понуждать другое какое верьхнее или нижнее оной не подчиненное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ своему правленію губернскому.

bernii w ktorey ustanowiona, nierościąga się. 3. Wyższa rosprawa do podległych sobie urzędow, iako to: do rosprawy niższey, do niższego ziemskiego sądu (gdzie niższy ziemski sąd podlega rosprawie wyższey, á nie wyższemu ziemskiemu sądowi) posyła nakazy, i od onych odbiera rapporty, i doniesienia. 4. Wyższa rosprawa będąc między równemi sobie urzędami, á mianowicie: Wyższym ziemskim sądem, i Magistratem guberskim, naymnieyszym, w czym zachodzi w porządku dzieł prawna potrzeba z onemi znosić się, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy wyższy ziemski sąd, lub Magistrat guberski rozkazać, posłać, przysłać, lub iako do okoliczności dzieła stosownie, dorzecznie, lub potrzeba napisać, tudzież, i z wyższemi sądami, i guberskiemi Magistratami innych gubernii. 5. Wyższa rosprawa do mieysc podległych wyższemu ziemskiemu sądowi, lub Magistratowi guberskiemu nie ma pisać, lub posyłać z rozkazami. 6. Wyższa rosprawa ieśli się zdarzy potrzeba napomnieć, lub przyniewolić iaki wyższy, lub niższy urząd sobie niepodległy, co do wypełnienia praw ma przedstawić doniesieniem rządowi swoiemu guberskiemu.

419.

О взаимномъ вспоможенiи верьхняго земскаго суда, губернскаго Магистрата и верьхней расправы.

Понеже всѣ судебныя мѣста равно обязаны суть поспѣшествовать доброму порядку, для сохраненiя котораго въ цѣлости они установлены, и для того во всякомъ случаѣ, гдѣ служба ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, дѣло общаго блага, и сила законовъ того требуетъ, верьхнiй земскiй судъ, губернскiй Магистратъ и верьхняя расправа другъ другу руку помощи подавать обязаны къ утвержденiю законовъ, правосудiя и всякаго добра, и ко отвращенiю вредъ наносящаго службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, общему дѣлу, правосудiю и установленному порядку.

420.

О Уѣздномъ судѣ.

1. Уѣздный судъ принимаетъ указы и повелѣнiи отъ правленiя губернскаго, палатъ и верьхняго земскаго суда, которому онъ подчиненъ въ той губернiи, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношенiи, 2. уѣзднаго суда власть далѣе того округа, гдѣ учрежденъ, не разпространяется, 3. уѣздный судъ въ нижнiй земскiй судъ того округа при указѣ, а къ Городничему того города при сообщенiи посылаетъ свои приговоры, опредѣленiи и рѣшенiи для исполненiя, и отъ

ни-

419.

O wzaiemney pomocy wyższego ziemſkiego ſądu guberſkiego Magiſtratu, i wyżſzey roſprawy.

Ponieważ wſzyſtkie ſądowe urzędy powinne ſą równie przykładać ſię do dobrego porządku, dla zachowania którego uſtanowione ſą, i dla tego w każdym zdarzeniu gdzie ſłużba JMPERATORSKA, dzieło publicznego dobra, i powaga praw tego wymagaią, wyżſzy ziemſki ſąd, guberſki Magiſtrat, i wyżſza roſprawa ieden drugiemu rękę pomocy dawać wzaiemnie powinni, ku ugruntowaniu praw, ſprawiedliwości, i wſzelkiego dobra, á ku odwróceniu uſzczerbku ſłużby JMPERATORSKIEY- powſzechnego dobra, ſprawiedliwości, i dobrego porządku.

420.

O ſądzie powiatowym.

1. Powiatowy ſąd odbiera nakazy od rządu guberſkiego, izb, i wyżſzego ziemſkiego ſądu, do którego zwierzchności należy, w tey gubernii, i do tych urzędow poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Powiatowego ſądu władza daley od tego powiatu, gdzie uſtanowiony, nierościąga ſię. 3. Powiatowy ſąd niżſzemu ziemſkiemu ſądowi tego powiatu przy nakazie, á Horodniczemu tego miaſta przy kommunikacyi poſyła ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye dla wypełnienia, i od niżſzego ziemſkiego ſądu odbiera rapporty,

нижняго земскаго суда принимаетъ рапорты, а отъ Городничаго получаетъ сообщенїе о исполненїи, 4. уѣздный судъ хотя между равными оному мѣстами, а именно: дворянскою опекою, Городничимъ, уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ Магистратомъ, Ратушею, городовымъ сиротскимъ судомъ и нижнею расправою, есть первый; однако въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится, сообщаетъ съ прописанїемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ дворянская опека, или Городничей, или уѣздный Казначей, или городовый Магистратъ, или Ратуша, или городовый сиротскїй судъ, или нижняя расправа приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично или нужно писать; то же и съ уѣзднымъ судомъ и прочими равными судами другаго округа, или города, или посада, 5. уѣздный судъ въ подсудное вѣдомство другаго равнаго оному суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленїи и рѣшенїи, 6. уѣздный судъ, буде нужда случится напоминать или понуждать другое какое верьхнее, или равное мѣсто о исполненїи по законамъ, то о томъ представляетъ доношенїемъ своему правленїю губернскому.

О

á od Horodniczego kommunikacyą o wypełnieniu. 4. Sąd powiatowy, chociaż między równemi ſobie urzędami, á mianowicie: ſzlachecką opieką, Horodniczym, powiatowym Skarbnym, mieyſkim Magiſtratem, mieyſkim ſierockim ſądem, Ratuſzem, i niżſzą roſprawą ma pierwſzeńſtwo, przecież gdzie zachodzi w porządku dzieł prawna potrzeba znoſić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy ſzlachecka opieka, lub Horodniczy, lub powiatowy Skarbny, lub mieyſki Magiſtrat, lub mieyſki ſierocki ſąd, lub Ratuſz, lub niżſza roſprawa, rozkazać, przyſłać, posłać, lub iako do którey okoliczności ſtoſownie, dorzecznie, lub potrzeba napiſać; tudzież z powiatowym ſądem, lub innemi równemi urzędami, drugiego powiatu, lub miaſta, lub poſady. 5. Sąd powiatowy do mieyſc iurysdykcyi innego równego iemu ſądu nie ma piſać, lub poſyłać ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye. 6. Powiatowy ſąd ieśli zdarzy ſię potrzeba napomnieć, lub przyniewolić inny iakowy wyżſzy, lub niżſzy urząd, co do wypełnienia praw, tedy ſąd powiatowy przedſtawia o tym donieſieniem ſwoiemu rządowi guberſkiemu.

421.

О дворянской опекѣ.

1. Дворянская опека принимаетъ указы и повелѣніи отъ правленія губернскаго, палатъ и верьхняго земскаго суда, которому она подчинена въ той губерніи, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношеніи, 2. дворянской опеки власть далѣе того округа, гдѣ учреждена, не разпространяется, 3. дворянская опека въ нижній земскій судъ того уѣзда при указѣ, а къ Городничему того города при сообщеніи посылаетъ свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи для исполненія, и отъ нижняго земскаго суда принимаетъ рапорты, а отъ Городничаго получаетъ сообщеніе о исполненіи, 4. понеже дворянская опека учреждена при уѣздномъ судѣ и съ онымъ на равнѣ, есть, и для того съ уѣзднымъ судомъ, Городничимъ, уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ Магистратомъ, Ратушею, городовымъ сиротскимъ судомъ и нижнею расправою, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ уѣздный судъ или Городничей, или уѣздный Казначей, или городовый Магистратъ, или Ратуша, или городовый сиротскій судъ, или нижняя расправа, приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно,

при-

421.

O ſzlacheckiey opiece.

1. Szlachecka opieka odbiera nakazy, i rozkazy od rządu guberſkiego, izb i wyżſzego ziemſkiego ſądu, do którego należy w tey gubernii, i onym daie rapporty, i donieſienia. 2. Władza ſzlacheckiey opieki nierościąga ſię daley od powiatu, w którym uſtanowiona. 3. Szlachecka opieka do niżſzego ziemſkiego ſądu przy ukazie, á do Horodniczego przy kommunikacyi poſyła ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye dla wypełnienia, i od niżſzego ziemſkiego ſądu odbiera rapport; á od Horodniczego kommunikacyę o wypełnieniu. 4. Ponieważ ſzlachecka opieka uſtanowiona ieſt przy ſądzie powiatowym, i z nim ná rownym ieſt ſtopniu, á za tym z ſądem powiatowym, Horodniczym, powiatowym Skarbnym, mieyſkim Magiſtratem, Ratuſzem, ſierocckim mieyſkim ſądem, i niżſzą roſprawą, w czym z porządku dzieł prawna zachodzi potrzeba znoſić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy powiatowy ſąd, lub Horodniczy lub powiatowy Skarbny, lub mieyſki Magiſtrat, lub ſierocki mieyſki ſąd, lub ratuſz, lub roſprawa niżſza, rozkazać, poſłać przyſłać, lub iak do okoliczności, ſtoſownie, dorzecznie, lub potrzeba napiſać; tudzież z opieką ſzlachecką, lub innemi urzędami równemi ſobie innego powiatu, lub miaſta, lub poſady. 5. Szla-

 che-

прилично или нужно писать; то же и съ дворянскою опекою и прочими равными судами другаго округа, или города, или посада, 5. дворянская опека въ подсудное вѣдомство другаго равнаго оному суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи, 6. дворянская опека, буде нужда случится напоминать, или понуждать другое какое верьхнее, или равное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ своему правленію губернскому.

422.

О городовомъ Магистратѣ и Ратушѣ.

1. Городовый Магистратъ или Ратуша принимаетъ указы и повелѣніи отъ правленія губернскаго, палатъ и губернскаго Магистрата, которому онъ подчиненъ въ той губерніи, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношеніи, 2. городоваго Магистрата, или Ратуши власть далѣе того города, или посада, гдѣ учреждены, и въ ономъ городѣ или посадѣ записаннаго гражданства не разпространяется, 3. городовый Магистратъ къ Городничему того города при сообщеніи посылаетъ свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи для исполненія, и отъ онаго получаетъ сообщеніе о исполненіи, 4. городовый Магистратъ

или

checka opieka do mieyſc pod iurysdykcyą równego ſobie ſądu będących nie ma piſać lub poſyłać ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye. 6. Szlachecka opieka ieżeli potrzeba wypadnie upomnieć, lub przyniewolić iaki wyżſzy lub równy urząd, co do wypełnienia praw, tedy przedſtawi o tym donieſieniem ſwoiemu rządowi guberſkiemu.

422.

O mieyſkim Magiſtracie i ratuſzu.

1. Mieyſki Magiſtrat lub Ratuſz odbiera nakazy i rozkazy od rządu guberſkiego izb i Guberſkiego Magiſtratu, do którego zwierzchności należy w tey gubernii; i onym poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Mieyſkiego Magiſtratu, i Ratuſza władza daley tego miaſta lub poſady, i zapiſanego do tego miaſta, lub poſady mieſzczańſtwa nierościąga ſię. 3. Mieyſki Magiſtrat do Horodniczego przy kommunikacyi poſyła ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye dla wypełnienia, i od niego odbiera kommunikacye o wypełnieniu. 4. Mieyſki Magiſtrat, czyli ratuſz będąc między równemi iemu urzędami, á mianowicie powiatowym ſądem, ſzlachecką opieką, Horodniczym, powiatowym Skarbnym.

или Ратуша бывъ между равными оному мѣстами, а имянно: уѣзднымъ судомъ, дворянскою опекою, Городничимъ, уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ сиротскимъ судомъ и нижнею расправою, среднїй, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ съ прописанїемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ уѣздный судъ, или дворянская опека, или Городничей, или уѣздный Казначей, или городовый сиротскїй судъ, или нижняя расправа приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же и съ городовымъ Магистратомъ, и прочими равными судами другаго округа, или города, или посада, 5. городовый Магистратъ или Ратуша въ подсудное вѣдомство другаго равнаго оному суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленїи и рѣшенїи, 6. городовый Магистратъ, или Ратуша, буде нужда случится напоминать, или понуждать другое какое верьхнее, или равное мѣсто о исполненїи по законамъ, то о томъ представляетъ доношенїемъ своему правленїю губернскому.

423.

О Городопомъ 1. Городовый сиротскїй судъ при-

си-

bnym, mieyſkim ſierockim ſądem, i niżſzą roſprawą ſrzednim, w czym z porządku dzieł zachodzi prawna potrzeba z onemi znoſić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn; niech raczy powiatowy ſąd, lub ſzlachecka opieka, Horodniczy lub powiatowy Skarbny, lub mieyſki ſierocki ſąd, lub niżſza roſprawa, rozkazać, poſłać, przysłać, lub iako z okoliczności rzeczy ſtoſownie, przyzwoicie, lub potrzeba napiſać; tudzież z mieyſkim Magiſtratem, i innemi ſobie równemi urzędami innego miaſta, lub poſady. 5. Mieyſki Magiſtrat, lub Ratuſz, do mieyſc pod iuryzdykcyą drugiego ſądu zoſtaiących nie ma piſać, lub poſyłać ſwoie wyroki, dekręta, decyzye. 6. Magiſtrat mieyſki, czyli Ratuſz, ieżeli będzie potzeba, upomnieć lub przyniewolić iaki wyżſzy lub równy urząd co do wypełnienia praw, tedy przedſtawia o tym donieſieniem ſwoiemu guberſkiemu rządowi.

423.

O mieyſkim ſierockim ſądzie.

1. Mieyſki ſierocki ſąd przyimuie naka-

сиротскомъ судѣ. нимаетъ указы и повелѣніи отъ правленія губернскаго, палатъ и губернскаго Магистрата которому онъ подчиненъ въ той губерніи, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношеніи, 2. городоваго сиротскаго суда власть далѣе того города, гдѣ учрежденъ, и въ ономъ городѣ записаннаго гражданства не разпространяется, 3. городовый сиротскій судъ къ Городничему того города при сообщеніи посылаетъ свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи для исполненія, и отъ онаго получаетъ сообщеніи о исполненіи, 4. понеже городовый сиротскій судъ учрежденъ при городовомъ Магистратѣ, и съ онымъ на равнѣ есть; и для того съ уѣзднымъ судомъ, съ дворянскою опекою, Городничимъ, уѣзднымъ Казначеемъ, съ городовымъ Магистратомъ, Ратушею и нижнею расправою, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ уѣздный судъ, или дворянская опека, или Городничей, или уѣздный Казначей или городовый Магистратъ, или Ратуша, или нижняя расправа приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же и съ городовымъ сиротскомъ судомъ и прочими равными судами другаго окру-

kazy, i rozkazy od rządu guberſkiego, od izb, i guberſkiego Magiſtratu, do którego zwierzchności należy w tey gubernii, i onym urzędom poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Władza ſierockiego mieyſkiego ſądu daley od tego miaſta gdzie uſtanowion, i zapiſanego w nim mieſzczańſtwa nierościąga ſię. 3. Mieyſki ſierocki ſąd Horodniczemu tego miaſta przy kommunikacyi poſyła ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye dla wypełnienia, i od niego odbiera kommunikacyą o wypełnieniu. 4 Ponieważ mieyſki ſierocki ſąd uſtanowiony przy Magiſtracie mieyſkim, i z onym równy ieſt, á za tym z powiatowym, ſądem, z ſzlachecką opieką, Horodniczym, powiatowym Skarbnym, mieyſkim Magiſtratem, Ratuſzem, i roſprawą niżſzą w czym z porządku dzieł prawna potrzeba zachodzi znoſić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy powiatowy ſąd, lub ſzlachecka opieka, lub Horodniczy, lub powiatowy Skarbny, lub mieyſki Magiſtrat, lub ratuſz, lub niżſza roſprawa rozkazać, poſłać, przyſłać, lub iako do okoliczności ſtoſownie, dorzecznie, lub potrzeba napiſać; tudzież z mieyſkim ſierockim ſądem, i innemi równemi ſobie urzędami, drugiego powiatu, miaſta, lub poſady. 5. Mieyſki ſierocki ſąd do urzędow pod iuryzdykcyą innego ſądu zoſtaiących nie ma piſać, lub poſyłać ſwoie wyroki, dekreta, decyzye. 6. Mieyſki ſierocki

округа, или города, или посада, 5. городовый сиротскій судъ, въ подсудное вѣдомство другаго суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи, 6, городовый сиротскій судъ, буде нужда случится напоминать, или понуждать другое какое верьхнее или равное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ своему правленію губернскому.

424.

О нижней расправѣ.

1. Нижняя расправа принимаетъ указы и повелѣніи отъ правленія губернскаго, палатъ и верьхней расправы, которой она подчинена въ той губерніи, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношеніи, 2. нижней расправы власть далѣе ея подсуднаго вѣдомства, для котораго учреждена, неразпространяется, 3. нижняя расправа въ нижній земскій судъ ея подсуднаго вѣдомства (тутъ, гдѣ сей подчиненъ верьхней расправѣ) при указѣ, гдѣ же нижній земскій судъ не подчиненъ верьхней расправѣ, то къ оному такъ, какъ и къ Городничему того города при сообщеніи посылаетъ свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи для исполненія, и отъ нижняго земскаго суда принимаетъ рапорты, а отъ Городничаго получаетъ сообщеніе о испол-

ſąd ieśli ſię zdarzy potrzeba upomnieć, lub przyniewolić iaki wyżſzy, lub równy urząd co do wypełnienia praw, tedy przedſtawi o tym w donieſieniu, ſwoiemu rządowi guberſkiemu.

424.

O niżſzey, roſprawie.

1. Niżſza roſprawa przyimuie nakazy i rozkazy od rządu guberſkiego, izb i wyżſzey roſprawy, do którey należy w tey gubernii, i tym urzędom poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Władza niżſzey roſprawy, daley od mieyſca ſwoiey iuryzdykcyi, dla którego uſtanowiona, nie rościąga ſię. 3. Niżſza roſprawa do niżſzego ziemſkiego ſądu, w mieyſcach iey iuryzdykcyi (tam gdzie ten pod zwierzchnością zoſtaie roſprawy wyżſzey) przy ukazie, gdzie zaś ziemſki niżſzy ſąd nie ieſt pod zwierzchnością roſprawy wyżſzey, tedy do niego tak, iako i do Horodniczego tego miaſta przy kommunikacyi poſyła ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye dla wypełnienia, od niżſzego ziemſkiego ſądu odbiera rapporty, á od Horodniczego kommunikacyę o wypełnieniu. 4. Niżſza roſprawa będąc między równemi

исполненіи, 4. нижняя расправа бывъ между равными оной мѣстами, а именно: уѣзднымъ судомъ, дворянскою опекою, Городничимъ, уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ Магистратомъ, Ратушею и городовымъ сиротскимъ судомъ, послѣднею, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ звконныхъ причинъ: да благоволитъ уѣздный судъ, или дворянская опека, или Городничей, или уѣздный Казначей, или городовый Магистратъ, или Ратуша, или городовый сиротскій судъ приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же и съ нижнею расправою и прочими равными судами другаго округа, или города, или посада, 5. нижняя расправа въ подсудное вѣдомство другаго суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи, 6. нижняя расправа, буде нужда случится напоминать и понуждать другое какое верьхнее или равное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ своему правленію Губернскому.

425.

О Городничемъ. 1. Городничей принимаетъ указы и по-

iey urzędami, á mianowicie: powiatowym ſądem, ſzlachecką opieką, Horodniczym powiatowym Skarbnym, mieyſkim Magiſtratem, Ratuſzem, i mieyſkim ſierockim ſądem naymnieyſzym, w czym z porządku dzieł zachodzi prawna potrzeba z onemi znoſić ſię, tedy kommunikuie, z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy powiatowy ſąd, lub ſzlachecka opieka, lub Horodniczy, lub powiatowy Skarbny, lub magiſtrat mieyſki, lub ratuſz, lub ſierocki ſąd rozkazać, poſłać, przysłać, lub iako do iakiey okoliczności, ſtoſownie, dorzecznie, lub trzeba napiſać; tudzież i z niżſzą roſprawą, i z innemi równemi, ſobie urzędami drugiego powiatu, lub miaſta, lub poſady. 5. Niżſza roſprawa do mieyſc pod iuryzdykcyą drugiego urzędu zoſtaiących nie ma piſać lub poſyłać ſwoie wyroki, dekreta, decyzye. 6. Niżſza roſprawa, ieżeli będzie potrzeba upomnieć, lub przyniewolić iaki urząd wyżſzy, lub równy co do wypełnienia praw, tedy ma przedſtawić donieſieniem o tym ſwoiemu rządowi guberſkiemu.

425.

O Horodniczym. 1. Horodniczy odbiera ukazy, i roz-

kazy

повелѣніи отъ Главно-командующаго, Губернатора, правленія губернскаго и палатъ, и къ онымъ посылаетъ рапорты и доношеніи; отъ приказа же общественнаго призрѣнія и совѣстнаго суда, Городничей принимаетъ предложеніе и наставленіе, и къ нимъ посылаетъ увѣдомленіи 2. Городничаго власть далѣе того города, гдѣ опредѣленъ, и того города предмѣстій и слободъ не разпространяется. Буде же о вѣдомствѣ предмѣстія, или слободы Городничаго, гдѣ споръ или сомнѣніе окажется, то о семъ точное рѣшеніе принадлежитъ правленію губерніи, 3. Городничей исполняетъ къ нему присланные отъ судебныхъ мѣстъ приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи, и о исполненіи доноситъ и сообщаетъ куда надлежитъ, 4. Городничей, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится съ уѣзднымъ судомъ, дворянскою опекою, уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ Магистратомъ, Ратушею, городовымъ сиротскимъ судомъ, нижнею расправою, нижнимъ земскимъ судомъ и земскимъ Исправникомъ сносится сообщеніями, прописывая законныя причины; то же и съ Городничимъ и прочими равными мѣстами другаго города, округа, или посада, 5. Городничей въ подсудное вѣдомство другаго мѣста да воздержится вступаться, 6. Городничей, буде нужда

każy od Głowno-kommenderuiącego, Gubernatora, rządu guberſkiego, i izb, i onym poſyła rapporty, i donieſienia. Od Magiſtratury zaś powſzechney opieki Horodniczy odbiera przełożenia, i inſtrukcye, i do iey poſyła uwiadomienia. 2. Władza Horodniczego daley od tego miaſta, gdzie Horodniczym naznaczony, i iego przedmieściow, i ſłobod nierościąga ſię. Jeżeli zaś o iuryzdykcyi ná przedmieściach lub słobodach zdarzy ſię ſpór, tedy finalna decyzya o to należeć będzie do rządu guberſkiego. 3. Horodniczy wypełnia przyſłane do niego wyroki, dekreta, i decyzye, i o wypełnieniu onych donoſi, i kommunikuie gdzie należy. 4. Horodniczy w czym z porządku dzieł, zachodzi prawna potrzeba z powiatowym ſądem, ſzlachecką opieką, powiatowym podſkarbim, mieyſkim Magiſtratem, Ratuſzem, niżſzą roſprawą, i niżſzym ziemſkim ſądem, i ziemſkim Sprawnikiem znoſi ſię kommunikacyą, wyrażaiąc prawne przyczyny: tudzież z Horodniczym, i równemi urzędami drugiego powiatu, miaſta, lub poſady. 5. Horodniczy do mieyſc pod iuryzdykcyą drugiego urzędu będących nie ma wdawać ſię. 6. Horodniczy ieżeli ſię zdarzy potrzeba upomnieć, lub przyniewolić inny iaki urząd w mieście lub powiecie, co do wypełnienia praw, tedy ma o tym przedſtawić donieſieniem ſwoiemu rządowi guberſkiemu, 7. Horodniczy

kom-

жда случится напоминать, или понуждать какое судебное мѣсто города или округа о исполненіи по законамъ, то Городничей о томъ представляетъ доношеніемъ своему правленію губернскому, 7. Городничей сообщаетъ уѣздному Стряпчему, что онъ законамъ противное подходящее подъ стряпческую должность гдѣ усмотритъ, или достовѣрно провѣдаетъ, о томъ же доноситъ и правленію губернскому.

426.

О уѣздномъ Казначеѣ.

1. Уѣздный Казначей принимаетъ указы и повелѣніи отъ государственнаго Казначея, Главно-командующаго, Губернатора, правленія губернскаго и казенной палаты, и къ онымъ посылаетъ рапорты и доношеніи, 2. уѣзднаго Казначея вѣдомство далѣе того города, или округа, гдѣ онъ опредѣленъ, не разпространяется, 3. уѣздный Казначей со всѣми судебными мѣстами того города и округа, въ чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сносится и сообщаетъ, прописывая законныя причины, 4. уѣздный Казначей въ подсудное вѣдомство другихъ мѣстъ не вступается, и ни до какихъ иныхъ казенныхъ сборовъ или доходовъ, окромѣ съ того города или уѣзда сбираемыхъ, и въ ономъ городѣ и округѣ находящихся да не коснется, 5. уѣздный

Ка-

kommunikuie powiatowemu Adwokatowi co przeciwnego prawom, á do obowiązku Adwokatow należącego postrzeże, albo dowodnie dowie się, o czym także donosi rządowi guberskiemu.

426.

O powiatowym skarbnym.

1. Powiatowy Skarbny odbiera nakazy, i rozkazy od kraiowego Podskarbiego, Główno-kommenderuiącego, Gubernatora, rządu guberskiego, i izby skarbowey, i onym posyła rapporty, i doniesienia. 2, Powiatowego Skarbnego zawiadywanie, daley od tego powiatu, w którym naznaczony nierościąga się. 3. Powiatowy Skarbny ze wszystkiemi sądowemi urzędami tego powiatu, i miasta, w czym z porządku dzieł zachodzi prawna potrzeba znosić się, tedy kommunikuie wyrażaiąc prawne przyczyny. 4. Powiatowy Skarbny do iuryzdykcyi drugich urzedow nie wdaie się, i do żadnych innych skarbowych poborow, prócz zbieranych z tego miasta, lub powiatu; w tym mieście, lub powiecie znayduiących się, nie tknie się. 5. Powiatowy Skarbny, ieżeli potrzeba wydarzy się upo-

Казначей, буде нужда случится напоминать и понуждать другое какое мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ казенной палатѣ.

427.

О нижнемъ земскомъ судѣ, и земскомъ Исправникѣ.

1. Нижній земскій судъ и земскій Исправникъ принимаютъ указы и повелѣніи отъ Главно-командующаго, Губернатора, правленія губернскаго, палатъ, верьхняго земскаго суда, верьхней расправы (тутъ, гдѣ оный подчиненъ верьхней расправѣ,) уѣзднаго суда, дворянской опеки, нижней расправы, (тутъ, гдѣ нижній земскій судъ подчиненъ верьхней расправѣ,) и къ онымъ посылаетъ рапорты и доношеніи; отъ приказа же общественнаго призрѣнія и совѣстнаго суда принимаютъ предложеніи, и наставленіи, и къ онымъ посылаютъ увѣдомленіи, 2. нижняго земскаго суда и земскаго Исправника власть далѣе того уѣзда, гдѣ учрежденъ и опредѣленъ, не распространяется, 3. нижній земскій судъ и земскій Исправникъ съ Городничимъ, уѣзднымъ Казначеемъ, городовымъ Магистратомъ, Ратушею, городовымъ сиротскимъ судомъ, нижнею расправою, (тутъ, гдѣ нижній земскій судъ не подчиненъ верьхней расправѣ,) въ чемъ по дѣламъ законная нужда случит-

mnieć, lub przyniewolić inny iaki urząd co do wypełnienia praw, tedy przedstawi o tym przez doniesienie izbie skarbowey.

427.

O niższym ziemskim sądzie, i ziemskim Sprawniku.

1. Niższy ziemski sąd, i ziemski Sprawnik, odbieraią nakazy, i rozkazy od Główno-kommenderuiącego, Gubernatora, rządu guberskiego, izb, wyższego ziemskiego sądu, wyższey rosprawy, (tam, gdzie on do zwierzchności wyższey rosprawy należy) powiatowego sądu, szlacheckiey opieki, rosprawy niższey (tam, gdzie niższy ziemski sąd do wyższey rosprawy należy) i onym posyła rapporty, i doniesienia. Od magistratury zaś powszechney opieki, i sumiennego sądu, przyimuie przełożenie, i informacye, i onym posyła uwiadomienia. 2. Niższego ziemskiego sądu, i ziemskiego Sprawnika, daley od tego powiatu, gdzie ustanowiony, i naznaczony właǳa nierościąga się. 3. Niższy ziemski sąd, i ziemski Sprawnik, z Horodniczym, powiatowym Skarbnym, mieyskim magistratem, Ratuszem, mieyskim sierockim sądem, i niższą rosprawą (tam gdzie niższy ziemski sąd nie iest podległy rosprawie wyższey:) w czym z porządku dzieł prawna zachodzi potzeba znoszą się kommunikacyami, wyrażaiąc prawne przyczyny:

 tu-

чится, сносятся сообщенїями, прописывая законныя причины; то же и съ нижнимъ земскимъ судомъ и земскимъ Исправникомъ и прочими мѣстами другаго округа, 4. нижнїй земскїй судъ и земскїй Исправникъ въ подсудное вѣдомство другаго мѣста да воздержится вступаться; въ случаѣ же наводненїя, или лѣснаго пожара или погони и поимки разбойниковъ, или воровъ, или бѣглыхъ людей, тогда земскїй Исправникъ или его Засѣдатели продолжаютъ взятыя противу наводненїя, лѣснаго пожара предосторожности, или погони за разбойниками, ворами или бѣглыми людьми и въ сосѣднемъ округѣ, давъ не мѣшкавъ знать сосѣднему Исправнику и не продолжая болѣе переходъ межи округа какъ до тѣхъ поръ, пока о томъ увѣдомится того округа земскїй Исправникъ, и самъ за то дѣло примется; обыватели же сосѣднему Исправнику въ таковыхъ законами предписанныхъ случаяхъ да подадутъ руку помощи и для предохраненїя общей безопасности земскому Исправнику.

428.

О уѣздномъ судѣ, дворянской Опекѣ, Городничемъ, уѣздномъ

Понеже всѣ судебныя мѣста равно обязаны суть поспѣшествовать доброму порядку; и для того во всякомъ случаѣ, гдѣ служба ИМПЕРАТОРСКА-

tudzież z ziemskim niższym sądem, i ziemskim Sprawnikiem, i innemi urzędami drugiego powiatu. 4. Niższy ziemski sąd, i Kapitan Sprawnik do iuryzdykcyi drugiego urzędu wdawać się nie ma; w przypadku zaś wylewu rzek, lub pożaru leśnego, lub pogoni, i imania rozbóynikow, i złodzieiow, lub ludzi zbiegłych, tedy ziemski Sprawnik, i iego Zasiadaiący kontynuuią przedsiewzięte przeciw wylewu wód, lub leśnego pożaru kroki, lub pogonie zá złodzieiami, rozboynikami, i zbiegłemi ludźmi, nawet w przyległym powiecie, dawszy o tym wiedzieć bez omieszkania tamteyszemu Kapitanowi Sprawnikowi, i nieprzedłużaiąc daley zá granicą swego powiatu, tylko do póty, poki o tym dowiedziawszy się tego powiatu Kapitan nieprzedsiewezmie swych krokow do kontynuowania dzieła; obywatele zaś w takich prawami przepisanych przypadkach, maią podać pogranicznemu Kapitanowi rękę pomocy dla ubespieczenia publiczney spokoyności w powiecie swoim.

428.

Powiatowy sąd, szlachecka opieka, Horodniczy, powiatowy Skarbny,

Ponieważ wszystkie urzędy równie obowiązane są przykładać się do dobrego porządku, dla tego w każdym zdarzeniu, gdzie służba JMPERATORSKA, dzieło publi-

Казначеѣ, городовомъ Магистратѣ, Ратушѣ, городовомъ сиротскомъ судѣ, нижней расправѣ и нижнемъ, земскомъ судѣ вообще.

СКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, дѣло общаго блага, и сила законовъ того требуютъ, уѣздный судъ, дворянская Опека, Городничей, уѣздный Казначей, городовый Магистратъ, Ратуша, городовый сиротскій судъ, нижняя расправа, нижній земскій судъ и земскій Исправникъ, другъ другу руку помощи подавать обязаны, къ исполненію законовъ, отправленію правосудія и должностей, сохраненію благочинія и поспѣшенію всякаго добра, и ко отвращенію вредъ наносящаго службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, общему дѣлу, правосудію и установленному порядку.

429.

О приказѣ общественнаго призрѣнія.

1. Приказъ общественнаго призрѣнія кромѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и Сената ни отъ кого не принимаетъ законовъ и указавъ; повелѣніи же Главно-командующаго сходственныя со установленіями приказа общественнаго призрѣнія исполняетъ, и ни къ кому иному не подаетъ и не присылаетъ рапортовъ и доношеніи, 2. приказъ общественнаго призрѣнія хотя и считается ниже правленія губернскаго и палатъ, но отъ оныхъ независимъ есть; и для того, когда по дѣламъ законная нужда случится, съ оными сносится, сообщаетъ, прописывая законныя причины, и отъ правле-

Magiſtrat mieyſki, Ratuſz, mieyſki ſąd ſierocki, niżſza roſprawa, niżſzy ſąd ziemſki, i ziemſki Sprawnik, winni ſobie wzaiemnie dopomagać, co ſię tyczk ich powinności.

publicznego dobra, i powaga praw tego wyciąga ſąd powiatowy, ſzlachecka opieka, Horodniczy, powiatowy Skarbny, mieyſki Magiſtrat, Ratuſz, ſierocki mieyſki ſąd, niżſza roſprawa, ziemſki niżſzy ſąd, i ziemſki Sprawnik, ieden drugiemu rękę pomocy dawać powinni, ku wypełnieniu praw, daniu ſprawiedliwości, i zachowaniu obowiązkow, i obyczayności, ku pomnożeniu wſzelkiego dobra, i ku oddaleniu uſzczerbku ſłużby JMPERATORSKIEY, dobra poſpolitego, ſprawiedliwości, i uſtanowionego porządku.

429.

O Magiſtraturze powſzechney opieki,

1. Magiſtratura powſzechney opieki prócz JMPERATORA i Senatu, ni od kogo nieprzyimuie praw, i nakazow; dyſpozycye zaś Główno-kommenderuiącego ſtoſownie do uſtanowień magiſtratury powſzechney opieki, wypełnia, i nikomu innemu niepodaie, i nie poſyła rapportow, i donieſienia. 2. Magiſtratura powſzechney opieki, lubo ſię liczy niżſzą od gueberſkiego rządu, i izb, przecież od nich nie zależy, i dla tego kiedy z porządku dzieł zachodzi prawna potrzeba zniesienia ſię z onemi, tedy kommunikuie, wyrażaiąc prawne przyczyny, i od rządu guberſkiego i izb, podobnymże ſpoſobem odbiera, i przyimuie; tudziaż z

wyż-

нія губернскаго и палатѣ равномѣрно же принимаетѣ и получаетѣ; то же и сѣ верьхними судами и губернскимѣ Магистратомѣ той или другой губерніи, 3. власть приказа общественнаго призрѣнія далѣе той губерніи, гдѣ учрежденѣ, не разпространяется, 4. приказѣ общественнаго призрѣнія по единому подвигу благотворительныхѣ дѣлѣ ему ввѣренныхѣ посылаетѣ предложеніи кѣ дворянскимѣ Предводителямѣ, вѣ уѣздные суды, дворянскія Опеки, кѣ Городничимѣ, городовымѣ главамѣ кѣ городовые Магистраты, Ратуши, городовые сиротскіе суды, нижнія расправы, нижніе земскіе суды и кѣ земскимѣ Исправникамѣ, и отѣ оныхѣ получаетѣ увѣдомленіи, 5. приказѣ общественнаго призрѣнія отѣ дѣлѣ порученныхѣ другимѣ мѣстамѣ да воздержится, 6. по дѣламѣ приказа общественнаго призрѣнія дозволяется казеннымѣ Стряпчимѣ быть хожатыми вѣ пользу и защищеніе правды того приказа; вѣ чемѣ казенные Стряпчіе и обязаны дать отчетѣ приказу общественнаго призрѣнія, 7. приказѣ общественнаго призрѣнія, буде нужда случится, напоминать или понуждать какое судебное мѣсто о исполненіи по законамѣ, то о томѣ доноситѣ Главно-командующему, или сообщаетѣ правленію губерніи.

wyżſzemi ſądami; i z guberſkim Magiſtratem, tey albo drugiey gubernii, 3. Władza Magiſtratury powſzechney opieki daley od tey gubernii w którey uſtanowiona nie rościąga ſię. 4. Magiſtratura powſzechney opieki iedynie tylko w zamiarze zbawiennym miłoſiernych uczynkow pieczy iey poruczonych, poſyła przełożenia ſwoie Marſzałkom, ſądom powiatowym, opiekom ſzlacheckim, Horodniczym, Głowom, mieyſkim ſierockim ſądom, mieyſkim magiſtratom, Ratuſzom, niżſzym roſprawom, niżſzym ziemſkim ſądom i ziemſkim Sprawnikom, á od nich odbiera uwiadomienia. 5. Magiſtratura powſzechney opieki, w dzieła poruczone innym urzędom nie weydzie. 6. W ſprawach magiſtratury powſzechney opieki pozwala ſię ſkarbowym Adwokatom, być plenipotentami ku obronie i uſprawiedliwieniu tey magiſtratury; w czym ſkarbowi Adwokaci winni dać rachunek Magiſtraturze opieki powſzechney. 7. Magiſtratura powſzechney opieki ieżeli zdarzy ſię potrzeba upomnieć, lub przyniewolić iaki urząd co do wypełnienia praw, tedy donoſi o tym Główno-kommenderuiącemu, alboli też kommunikuie rządowi guberſkiemu.

430.

О совѣстномъ судѣ.

1. Совѣстный судъ кромѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, Сената и вышняго совѣстнаго суда ни отъ кого не принимаетъ законовъ и указовъ, и ни къ какому иному не подаетъ и не присылаетъ рапортовъ и доношенiи, 2. совѣстный судъ по основанiю своему независимъ быть долженствуетъ въ своихъ дѣлахъ ни отъ котораго судебнаго мѣста въ губернiи; но дабы совѣстный судъ губернiи подъ приличною защитою и присмотромъ для пользы и порядочнаго отправленiя дѣлъ ему ввѣренныхъ быть могъ, то совѣстный судъ подчиняется Главно-командующему, а въ небытность его правленiю губернскому. Совѣстный судъ принимаетъ отъ нихъ предложенiи, и подаетъ имъ увѣдомленiи, но таковыя предложенiи отъ Главно-командующаго и правленiя губернскаго, совѣстный судъ при теченiи или рѣшенiи дѣлъ отнюдъ не инако уважаетъ, какъ только, сколько оныя сходствуютъ съ точною силою законовъ, 3. власть совѣстнаго суда далѣе той губернiи, гдѣ учрежденъ, не разпространяется, 4. совѣстный судъ посылаетъ при предложенiи свои приговоры, опредѣленiи и рѣшенiи для исполненiя, куда надлежитъ, то есть: или въ нижнiй земскiй судъ, или къ Го-

430.

O sumiennym są-dzie.

1. Sumienny sąd prócz JMPERATO-RA, Senatu, i wyższego sumiennego sądu, ni od kogo nieprzyimuie praw, i nakazow, i ni komu innemu nie podaie, ani posyła rapportow, i doniesień. 2. Sumienny sąd według swoiego ustanowienia, powinien być niepodległy w działach swoich, żadnemu sądowemu urzędowi tey gubernii; wszakże aby sumienny sąd w gubernii, mógł być pod przystoyną obroną: i dozorem dla pożytku, i porządnego odbycia dzieł iemu poruczonych, tedy sumienny sąd daie się pod zwierzchność Główno-kommenderuiącemu, á w niebytności Jego rządowi guberskiemu. Sąd sumienny przyimuie od nich przełożenia, á podaie im uwiadomienia; wszakże takowe przełożenia od Główno-kommenderuiącego, i od guberskiego rządu, sąd sumienny w prawnym postępku, lub decyzyi spraw, nieinaczey ma uważać, tylko tyle, ile one stosowne są do istotnego brzmienia praw. 3. Władza sumiennego sądu daley od tey gubernii, gdzie ustanowiona, nierościąga się. 4. Sąd sumienny posyła przy przełożeniu swoie wyroki, dekreta, i decyzye, gdzie należy, to iest albo do niższego ziemskiego sądu, albo do Horodniczego, i od nich odbiera uwiadomienia o wypełnieniu. 5. Sąd sumienny, kiedy z porządku dzieł prawna zaydzie potrzeba, znosi się kom-

Городничему, и отъ нихъ получаетъ увѣдомленіе о исполненіи, 5. совѣстный судъ, когда по дѣламъ законная нужда случится, сносится сообщеніями, прописывая законныя причины, съ палатами, верьхними судами и губернскимъ Магистратомъ той или другой губерніи, а въ прочія мѣста пишетъ предложеніи и отъ нихъ принимаетъ увѣдомленіи, 6. совѣстный судъ отъ дѣлъ не ему порученныхъ да воздержится, 7. совѣстный судъ, буде нужда случится напоминать или понуждать какое судебное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ да предложитъ правленію губернскому.

431.

О приказѣ общественнаго призрѣнія и совѣстномъ судѣ вообще.

Когда всѣ правила въ сихъ учрежденіяхъ поспѣшествуютъ правосудіе и вообще порядокъ дѣлъ, а изъ оныхъ замыкающія въ себѣ должности приказа общественнаго призрѣнія и совѣстнаго суда суть аки два источника на вѣки ліющіе благодѣянія несчастнымъ и бѣдствующимъ въ родѣ человѣческомъ, и сопрягающіе милость и судъ во едино; то какъ можно? чтобъ сердца подданныхъ, въ коихъ не угасли сродная жалость и любовь къ ближнему, чувствами своими не были тутъ соподобны величайшему Монаршему человѣколюбію, коего плодъ предостой-

munikacyami wyrażaiąc prawne przyczyny, z izbami, wyżſzemi ſądami, i guberſkim Magiſtratem tey lub drugiey gubernii, á do innych urzędow piſze przełożenia, i od nich odbiera uwiadomienia. 6. Sąd ſumienny nie wdaie ſię w dzieła nie iemu poruczone. 7. Sąd ſumienny, ieśli zdarzy ſię potrzeba upomnieć, lub przyniewolić, który ſądowy urząd co do wypełnienia praw, tedy przełoży o tym i da znać rządowi guberſkiemu.

431.

O Magiſtraturze powſzechney opieki, i ſądzie ſumiennym w powſzechności.

Kiedy wſzyſtkie przepiſy zawarte w tych uſtawach wſpieraią, i gruntuią ſprawiedliwość, i w powſzechności dobry porządek ſpraw, a zaś przepiſy zamykaiące w ſobie obowiązki Magiſtratury powſzechney opieki, i ſumiennego ſądu, ſą iakoby dwa zrzódła wylewaiące po wſzyſtkie czaſy dobrodzieyſtwa dla nieſzczęśliwych i cierpiących ludzi, á ku temu łączące ſąd i miłoſierdzie zá iedno; tedy, á iako być może, aby ſerca poddanych, w których niewygaſła wrodzona miłość, i żałość ku bliźniemu, nie byli w twym razie czuciem ſwoim podobni wyſokiey MONARSZEY ludzkości, któ-

rey

стойный есть сїе дѣянїе; ибо въ сихъ обоихъ законоположенїяхъ ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО благость и добротворенїе совершаетъ для своего народа, призывая къ исполненїю въ томъ намѣренїи своихъ людей добродѣтельныхъ, на коихъ должно возлагать служенїе, какъ въ совѣстномъ судѣ внимающемъ купно гласу закона и гласу человѣколюбїя, такъ и въ приказѣ общественнаго призрѣнїя, гдѣ отъ ихъ помощи и управленїя зависѣть будетъ воспитанїе, содержанїе и охраненїе сограждан всѣхъ средствъ къ тому судьбою лишенныхъ, какъ и заключенїе вредныхъ и развращенныхъ исправленїе.

Монаршее желанїе не удовлетворится тутъ иною жертвою отъ судей обоихъ сихъ правительствъ, какъ только судомъ правымъ, непорочною ихъ совѣстїю, раченїемъ о своемъ званїи, съ коими въ душевномъ незлобїи да поступаютъ во всѣхъ дѣлахъ имъ предлежащихъ; боясь сердцевидца Бога и закона, стыда и поношенїя отъ сограждан за всякое прегрѣшенїе противъ должности и правды, еже да не сбудется ни съ единымъ избраннымъ къ сему служенїю.

432.

Росписанїе, какъ Понеже для благоустройства какъ

ко-

tey to dzieło naydoſtoynieyſzym ieſt płodem; albowiem w tych dwu uſtawach prawnych JEY JMPERATORSKA MOSC, miłoſierdzie ſwoie, i dobroczynność dla ſwoiego narodu na nay wyżſzym ſtawia ſtopniu, gdy przyzywa do wypełnienia w tym zamiarow ſwoich cnotliwych ludzi, ná którychby wkładano obowiązek świątobliwey poſługi, iako w ſumiennym ſądzie ſłuchaiącym wraz głoſu prawa, i głoſu ludzkości, tak też i w Magiſtraturze powſzechney opieki, gdzie od ich pomocy, i urzędu zawiſieć będzie wychowanie, utrzymanie, i opatrzenie wſpół-obywatelow pozbawionych od loſu wſzelkich ku temu ſpoſobow, rownież powściągnienie ſzkodliwych, á poprawa zepſutych.

MONARSZA chęć i wola nie będzie tu dopełniona od ſędziow obydwu tych Magiſtratur inną ofiarą, iak tylko prawym ſądem, niepokalanym ich ſumieniem, i gorliwością w ſwoim powołaniu, czym uzbroieni, niechay z łagodnością i dobrocią duſzy poſtępuią we wſzyſtkich dziełach do ich należących, boiąc ſię zawſze ſerce przenikaiącego BOGA, i prawa, á ſromoty i hańby od wſpół-obywatelow, zá każde wykroczonie przeciw powinności, i prawdzie, co o gdyby z żadnym do tey poſługi wybranym nienaſtąpiło nigdy!

432.

Roſpiſanie iak Ponieważ do dobrego urządzenia, iako

w po-

кому за кѣмъ въ губерніи слѣдовать въ торжественныя собранія.

вообще, такъ и подробно нужно и полезно есть повсюды установить наивозможнѣйшій во всемъ порядокъ; и для того за благо разсуждается во отвращеніе всякаго спора и неустройства въ губерніи между употребленными особами, людямъ и установленнымъ мѣстамъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА единожды означить въ торжественныя собранiи, какъ кому за кѣмъ слѣдовать надлежитъ нижеслѣдующимъ росписаніемъ, дабы во всякомъ настоящемъ случаѣ, всякъ безспорно съ подобающимъ благочиніемъ занять могъ ему принадлежащее мѣсто.

1.

(1)

Главнокомандующій.

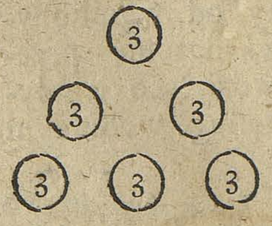
2.

(2)

(2) (2)

Правленіе губернское, то есть: впереди Губернаторъ или Правитель, потомъ два Совѣтника врядъ.

3.

Казенная палата, то есть: впереди Вицъ-Губернаторъ, или Поручикъ Правителя, потомъ Директоръ экономіи, Совѣтникъ рядомъ, за ними два Ассесора и губернскій Казначей рядомъ.

Па-

komu, i po kim w gubernii wę dni uroczyste w zgromadzeniach iść należy.

w powszechności, tak, i wszczególności, potrzebna rzecz i pożyteczna iest ustanowić wszędy naylepszy, iak tylko być może, porządek; i dla tego podobało się dla oddalenia wszelkiey sprzeczki, i nieładu w gubernii między osobami urzędowemi, osobom i ustanowionym urzędom JMPERATORSKIM raz ná zawsze naznaczyć, iąk komu zá kim ná uroczystych zgromadzeniach następować należy, niżey opisanym uporządkowaniem, ażeby w każdym podobnym zdarzeniu, każdy bez sprzeczki z przystoyną obyczaynością mogł zaiąc należące sobie mieysce.

1.

(1)

Główno-Kommenderuiący.

2.

(2)
(2) (2)

Rząd guberski, to iest ná przedzie Gubernator, czyli Rządca, potym dwóch Konsyliarzow rzędem.

3.

(3)
(3) (3)
(3) (3) (3)

Skarbowa izba to iest ná przedzie Vice-Gubernator, czyli Porucznik Rządcy, potym Dyrektor Ekonomii, i Konsyliarz rzędem, zá niemi dwóch Assessorow, i guberski Skarbny rzędem.

4.

Палата уголовнаго суда, то есть: впереди ПредсѢдатель, потомъ два СовѢтника рядомъ, за ними два Ассессора рядомъ.

5.

Палата гражданскаго суда, то есть: впереди ПредсѢдатель, потомъ два СовѢтника рядомъ, за ними два Ассессора рядомъ.

6.

Губернскій Прокуроръ, потомъ губернскій Стряпчей казенныхъ дѢлъ, губернскій Стряпчей уголовныхъ дѢлъ рядомъ.

7.

СовѢстный судъ, то есть: впереди Судья совѢстнаго суда губерніи, потомъ два дворянскіе ЗасѢдатели рядомъ, за ними два гражданскіе ЗасѢдателя рядомъ.

8.

УѢздный Стряпчей.

9.

Нижній земскій судъ, то есть: впереди ЗасѢдатели, сколько ихъ на лицо, по два врядъ, потомъ земскій Исправникъ.

4.

(4) (4) (4) (4) (4)

Izba ſądu kryminalnego, to ieſt ná przedzie Prezydent, po tym dwóch Konſyliarzow rzędem, po tym zá niemi dwóch Aſſeſſorow rzędem.

5.

(5) (5) (5) (5) (5)

Izba ſądu cywilnego, to ieſt Prezydent na przedzie, po tym dwóch Konſyliarzow, zá niemi dwóch Aſſeſſorow, rzędem.

6.

(6) (6) (6)

Guberſki Prokuror, po tym guberſki Adwokat ſpraw ſkarbowych, i guberſki Adwokat ſpraw kryminalnych.

7.

(7) (7) (7) (7) (7)

Sumienny ſąd, to ieſt: ná przedzie Sędzia ſumiennego ſądu tey gubernii, po tym, dwóch Zaſiadaiących ze ſzlachty rzędem, po tym, dwóch mieſzczańſkich, Zaſiadaiących rzędem.

8.

(8)

Powiatowy Adwokat.

9.

(9) (9) (9) (9) (9)

Niżſzy ziemſki ſąd, to ieſt ná przedzie Zaſiadaiący, wielu ich przytomnych po dwóch rzędem, potym ziemſki Sprawnik.

10.

(10) (10) (10)
(10) (10) (10)
(10) (10)
(10)

Нижняя расправа, то есть: впереди Засѣдатели по два или по три врядъ, потомъ расправный Судья.

11.

(11) (11) (11)
(11) (11) (11)
(11) (11)
(11) (11)
(11) (11)

Верхняя расправа, то есть: впереди десять Засѣдателей, по два или по три врядъ, потомъ Предсѣдатели рядомъ.

12.

(12)
(12) (12)

Верхней расправы Прокуроръ, потомъ Стряпчей казенныхъ дѣлъ, Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

13.

(13) (13) (13)
(13) (13)
(13) (13)
(13) (13)

Городовые старосты и судьи словеснаго суда врядъ, потомъ городовый Магистратъ, то есть: Ратманы впереди, за ними Бургомистры.

10.

10 10 10
10 10 10
10 10
10

Niżſza roſprawa, to ieſt: ná przedzie Zaſiadaiący po dwu, lub trzech rzędem, po tym roſprawny Sędzia.

11.

11 11 11
11 11 11
1 11
11 11
11 11

Wyżſza roſprawa, to ieſt: ná przedzie Zaſiadaiący po dwu, lub trzech rzędem, po tym Przedſiadaiący rzędem.

12.

12
12 12

Wyżſzey roſprawy Prokuror, potym Adwokat ſkarbowych ſpraw, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

13.

3 13 13
13 13
13 13
13 13

Mieyſki Staroſta, i Sędziowie ſłownego ſądu w rząd, po tym mieyſki Magiſtrat, to ieſt Rayce ná przedzie, á zá nim Burmiſtrze.

14.

(14) Городничей.

15.

(15) (15) (15) (15) (15) (15) (15) (15) Губернскій Магистратъ, то есть: Засѣдатели впереди по три врядъ, потомъ Предсѣдатели рядомъ.

16.

(16) (16) (16) Губернскаго Магистрата Прокуроръ, потомъ Стряпчей казенныхъ дѣлъ, Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

17.

(17) (17) Уѣздный Казначей и Землемѣръ присяжный.

18.

(18) (18) (18) Уѣздный судъ, то есть: впереди Засѣдатели рядомъ, потомъ уѣздный Судья.

19.

(19) (19) (19) (19) (19) (19) (19) (19) (19) (19) (19) (19) Верьхній земскій судъ, то есть: впереди десять Засѣдателей по два врядъ, потомъ Предсѣдатели рядомъ.

14.

(14) Horodniczy.

15.

(15) (15) (15) Guberſki Magiſtrat, to ieſt Zaſiadaiący
(15) (15) (15) ná przedzie, po trzech rzędem, potym Przedſiadaiący.
(15) (15)

16.

(16)
(16) (16) Guberſkiego Magiſtratu Prokuror, i Adwokat ſprw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych.

17.

(17) (17) Powiatowy Skarbny, i Mierniczy przyſiężny.

18.

(18) (18) Sąd powiatowy, to ieſt ná przedzie
(18) Zaſiadaiący rzędem, po tym Sędzia powiatowy.

19.

(19) (19) Wyżſzy ziemſki ſąd, to ieſt naprzedzie
(19) (19) Zaſiadaiący po dwu rzędem, á po tym Prezyduiący.
(19) (19)
(19) (19)
(19) (19)

20.

(20) (20) (20)

Верьхняго земскаго суда Прокуроръ, потомъ Стряпчей казенныхъ дѣлъ, Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

21.

(21) (21) (21) (21) (21) (21) (21)

Дворянскій Предводитель губерніи, потомъ уѣздные дворянскіе Предводители по два врядъ, за ними дворяне.

22.

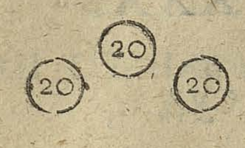
(22)

Городской глава, потомъ мѣщане.

Сочинена въ 1775 году.

ГЛА-

20.

Wyższego ziemskiego sądu Prokuror, po tym Adwokat spraw skarbowych i Adwokat spraw kryminalnych.

21.

Szlachecki Marszałek gubernski, potym Marszałkowie powiatowi, po dwu rzędem zá niemi szlachta.

22.

Mieyski Głowa, za nim mieszczanie.

Ułożone 1775. roku,

ГЛАВА XXX.

О ДОЛЖНОСТИ ВЕРЬХНЯГО НАДВОРНАГО СУДА.

433.

Учреждается въ столицѣ верьхній надворный судъ.

ВЪ столицѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА учреждается верьхній надворный судъ.

434.

О присутствующихъ въ верьхнемъ надворномъ судѣ,

Въ верьхнемъ надворномъ судѣ засѣдаютъ первый и вторый Предсѣдатели, два Совѣтника, и четыре Ассессора.

435.

О Прокурорѣ и Стряпчихъ.

При верьхнемъ надворномъ судѣ опредѣляются Прокуроръ, Стряпчїй казенныхъ дѣлъ и Стряпчїй уголовныхъ дѣлъ.

436.

Верьхняго надворнаго суда Предсѣдатели шестаго класса.

Верьхняго надворнаго суда первый и вторый Предсѣдатели, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ шестомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

437.

Верьхняго на-

Верьхняго надворнаго суда Совѣтники

ROZDZIAŁ XXX.

O POWINNOSCI WYZSZEGO NADWORNEGO SĄDU.

433.

Ustanawia się w stolicy sąd nadworny wyższy.

W Stolicy JMPERATORSKIEY ustanawia się wyższy nadworny sąd.

434.

O zasiadaiących w wyższym nadwornym sądzie.

W wyższym nadwornym sądzie zasiadaią pierwszy, i drugi Prezyduiący, dway Konsyliarze, i czterech Assessorow.

435.

O Prokurorze i Adwokatach.

Przy wyższym nadwornym sądzie, naznacza się Prokuror, Adwokat spraw skarbowych, i Adwokat spraw kryminalnych.

436.

Prezyduiący w tym sądzie szostey klassy.

Wyższego nadwornego sądu, pierwszy i drugi Prezyduiący, ieżeli wyższey rangi od tey nie maią, liczą się w szostey klassie z urzędu poki ná nim zostaią,

437.

Konsyliarze i

Wyższego nadwornego sądu Konsyliarze,

дворнаго суда Совѣтники и Прокуроръ седьмаго класса.

ки и Прокуроръ, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ седьмомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

438.

Верьхняго надворнаго суда Стряпчіе осьмаго класса.

Верьхняго надворнаго суда Стряпчій казенныхъ дѣлъ и Стряпчій уголовныхъ дѣлъ, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ осьмомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

439.

Верьхняго надворнаго суда Ассессоры девятаго класса.

Верьхняго надворнаго суда Ассессоры, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ девятомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

440.

Предсѣдателей верьхняго надворнаго суда Сенатъ избирая, докладываетъ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ.

Предсѣдателей верьхняго надворнаго суда Сенатъ избирая достойныхъ людей на каждое порожнее мѣсто по два, внесетъ о томъ докладъ къ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ, и ожидаетъ повелѣнія.

441.

Верьхняго надворнаго суда Совѣтниковъ,

Верьхняго надворнаго суда Совѣтники, Стряпчій казенныхъ дѣлъ, и Стряпчій уголовныхъ дѣлъ, и Ассес-

Стряп-

Prokuror ſiodmey klaſſy.

rze, i Prokuror, ieżeli wyżſzey rangi niemaią liczą ſię w ſiodmey klaſſie z urzędu, poki na nim zoſtaią.

438.

Adwokaci oba osmey klaſſy.

Wyżſzego nadwornego ſądu, Adwokat ſkarbowych ſpraw, i Adwokat ſpraw kryminalnych, ieżeli wyżſzey rangi nie maią, liczą ſię w oſmey klaſſie z urzędu poki ná nim zoſtaią.

439.

Aſſeſſorowie dziewiątey klaſſy.

Wyżſzego nadwornego ſądu Aſſeſſorowie, ieśli wyżſzey rangi nie maią, liczą ſię w dziewiątey klaſſie. z urzędu poki ná nim zoſtaią.

440.

Prezyduiących wybiera Senat, potwierdza JMPERATOR.

Prezyduiących wyżſzego nadwornego ſądu Senat wybieraiąc zdatnych ludzi, ná mieyſce każde zawakowane po dwu przynoſi ten wybor do JMPERATORSKIEGO potwierdzenia, i czeka rozkazu.

441.

Konſyliarzow, i Adwokatow, i Aſſeſſorow naznacza Senat.

Wyżſzego nadwornego ſądu Konſyliarzow, Adwokata ſpraw ſkarbowych, i Adwokata ſpraw kryminalnych, i Aſſeſſorow naznacza Senat.

Стряпчихъ и Ассессоровъ опредѣляетъ Сенатъ.

соры опредѣляются Сенатомъ.

442.

Верьхняго надворнаго суда Прокуроръ опредѣляется Сенатомъ, по предложенію Генерала-Прокурора.

Прокуроръ верьхняго надворнаго суда опредѣляется Сенатомъ, по предложенію Генерала-Прокурора.

443.

О раздѣленіи верьхняго надворнаго суда на два департамента.

Верьхній надворный судъ раздѣляется на два департамента.

444.

Первый департаментъ имѣетъ уголовныя дѣла.

Первому департаменту верьхняго надворнаго суда поручается судъ уголовныхъ дѣлъ.

445.

Вторый департаментъ имѣетъ гражданскія дѣла.

Второму департаменту верьхняго надворнаго суда поручается судъ гражданскихъ дѣлъ.

446.

Въ верьхнемъ надворномъ судѣ, въ каждомъ де-

Въ первомъ департаментѣ верьхняго надворнаго суда, засѣдаетъ первый Предсѣдатель, одинъ Совѣтникъ и два

пар-

442.

Prokurora naznacza Senat, zá przełożeniem Generał-Prokurora.

Prokurora do wyżſzego nadwornego ſądu naznacza Senat, zá przełożeniem Generał-Prokurora.

443.

O rozdziale wyżſzego nadwornego ſądu na dwa departamenta.

Wyżſzy nadworny ſąd dzieli ſię ná dwa departamenta.

444.

Pierwſzy departament ſądzi ſprawy kryminalne.

Pierwſzemu departamentowi wyżſzego nadwornego ſądu, porucza ſię ſąd kryminalnych ſpraw.

445.

Drugi departament ſądzi ſprawy cywilne.

Drugiemu departamentowi wyżſzego nadwornego ſądu porucza ſię ſąd ſpraw cywilnych.

446.

W każdym departamencie zaſiadaią, ieden Prezy-

W pierwſzym departamencie wyżſzego nadwornego ſądu, zaſiada pierwſzy Prezyduiący, ieden Konſyliarz, i dwóch Aſ-

ſeſ-

партаментѣ засѣдаетъ одинъ Предсѣдатель, одинъ Совѣтникъ и два Ассессора.

Ассессора; во второмъ же засѣдаетъ вторый Предсѣдатель, одинъ Совѣтникъ и два Ассессора.

447.

Буде нѣтъ уголовныхъ дѣлъ, то оба департамента раздѣляютъ трудъ.

Буде же не случится уголовныхъ дѣлъ, тогда оба департамента раздѣляютъ трудъ въ отправленіи гражданскаго правосудія.

448.

Верьхнему надворному суду подчиненъ нижній надворный судъ, въ той же столицѣ учрежденный.

Верьхнему надворному суду подчиненъ нижній надворный судъ, въ той же столицѣ учрежденный.

449.

Какія дѣла принадлежатъ до верьхняго надворнаго суда.

Въ верьхній надворный судъ вносятся по аппелляціи на нижній надворный судъ, въ той же столицѣ учрежденный, всѣ дѣла, жалобы и тяжбы случающіяся между пребывающими въ столицѣ по службѣ военной, придворной и гражданской; такожъ по дѣламъ, промысламъ и упражненіямъ своимъ и между всякими разночинцами неимѣющими въ той губерніи, гдѣ столица ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и гдѣ сей судъ учрежденъ, ни ка-

duiący ieden Konsyliarz, i dwóch Assessorow.

sessorow, w drugim zaś zasiada drugi Prezyduiący, ieden Konsyliarz, i dwoch Assessorow.

447.

Jeżeli nie ma spraw kryminalnych, tedy oba departamenta sądzą cywilne.

Jeżeli się zdarzy, że kryminalnych spraw nie będzie, tedy oba departamenta rozdzielaią pracę sądzenia spraw cywilnych.

448.

Do zwierzchności wyższego nadwornego sądu należy niższy nadworny sąd w teyże stolicy ustanowiony.

Do zwierzchności wyższego nadwornego sądu należy niższy nadworny sąd, w teyże stolicy ustanowiony.

449.

Jakie sprawy należą do wyższego nadwornego sądu.

Do wyższego nadwornego sądu wnoszą się z appellacyi od sądu niższego nadwornego w teyże stolicy ustanowionego, wszystkie sprawy, żałoby, i procedera zdarzaiące się między znayduiącemi się w stolicy dla służby woienney, nadworney, i cywilney, także dla interessow, handlu, i zabaw swoich, iako też sprawy między wszystkiemi różnoczyńcami nie maiącemi w tey gubernii, gdzie stolica JMPERATORSKA, i gdzie ten sąd ustanowiony, żadnych wsiow, grun-

 tow,

какихъ деревень, земель, домовъ и другихъ недвижимыхъ имѣній, по которымъ бы они подлежали судамъ верьхняго земскаго суда, или губернскаго Магистрата, или же верьхней расправы въ той губерніи установленныхъ; гдѣ же верьхній и нижній надворные суды не учреждены, тамъ всѣ таковые вѣдомы судомъ и расправою въ установленныхъ мѣстахъ, до котораго кто по званію и состоянію своему принадлежитъ.

450.

Запрещается верьхнему надворному суду судить дѣла военныхъ людей, касающіяся до преступленія по службѣ и должности.

Запрещается верьхнему надворному суду судить дѣла въ дѣйствительной военной службѣ находящихся чиновъ другія, какъ только тѣ, кои по аппеляціи на нижній надворный судъ войти могутъ, по долгамъ и другимъ обязательствамъ гражданскимъ; дѣла же касающіяся до преступленій по службѣ и должности да будутъ предоставлены единственно суду воинскому, на основаніи военныхъ узаконеній.

451.

Запрещается верьхнему надворному суду судить дѣла людей имѣющихъ деревни, домы и дру-

Запрещается верьхнему надворному суду судить дѣла дворянства, или иныхъ людей деревни, земли, домы или другое недвижимое имѣніе въ той губерніи, гдѣ сей судъ учрежденъ, имѣющихъ.

гое

tow, domow, i innych nieruchomych maiątkow, z powodu których mieliby należeć do ſądow, wyżſzego ziemſkiego, albo guberſkiego Magiſtratu, albo wyżſzey roſprawy, w tey gubernii uſtanowionych; gdzie zaś wyżſzy, i niżſzy, nadworne ſądy nieuſtanowione, tam wſzyſcy takowi ſprawuią ſię przed ſądem, i roſprawą ná mieyſcu uſtanowionemi, do którego kto z powołania, lub ſtanu ſwoiego należy.

450.

Zabrania ſię wyżſzemu nadwornemu ſądowi, ſądzić dzieła woiennych ludzi, tyczące ſię wykroczenia przeciwko ſłużbie i powinności.

Zabrania ſię wyżſzemu nadwornemu ſądowi ſądzić ſprawy zoſtaiących w aktualney woienney ſłużbie. iak tylko te, które z appellacyi od niżſzego nadwornego ſądu weyść magą o długi, i inne obowiązania ſię cywilne; ſprawy zaś tyczące ſię wykroczenia przeciwko ſłużbie, i powinności, maią być zoſtawione ſamemu woiennemu ſądowi ná fundamencie praw woyſkowych.

451.

Wyżſzemu nadwornemu ſądowi zabrania ſię ſądzić ſprawy ludzi maiących nieruchomy maiątek, w tey gu-

Zabrania ſię wyżſzemu nadwornemu ſądowi, ſądzić ſprawy ſzlacheckie, albo innego ſtanu ludzi, maiących wſie, grunta, domy, albo inny iaki nieruchomy maiątek, w tey gubernii w której ten ſąd uſtanowiony.

гое имѣніе въ той губерніи, гдѣ сей судъ учрежденъ.

452.

Запрещается верьхнему надворному суду судить дѣла касающіяся до недвижимыхъ имѣній въ другихъ губерніяхъ лежащихъ.

Запрещается верьхнему надворному суду отправлять и производить дѣла касающіяся до недвижимыхъ имѣній лежащихъ въ другихъ губерніяхъ, гдѣ всегда и разборъ объ нихъ чиненъ быть долженъ.

453.

Какъ дѣло переносить изъ верьхняго надворнаго суда въ палату.

Буде кто недоволенъ рѣшеніемъ верьхняго надворнаго суда, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствіе свое да объявитъ сему суду; и тогда жалобу свою для ревизіи внести можетъ въ палату, въ которую дѣло подлежитъ, но напередъ да внесетъ сто рублей. Сіи деньги въ верьхнемъ надворномъ судѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія палаты; сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчій его то же учинитъ; и буде палата по ревизіи дѣла его обвинитъ, тогда внесенныя деньги останутся въ верьхнемъ надворномъ судѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію верьхняго надвор-

вор-

bernii, gdzie ten ſąd uſtanowiony.

452.

Wyżſzemu nadwornemu ſądowi zabrania ſię ſądzić ſprawy tyczące ſię do nieruchomych maiątkow, w drugiey gubernii leżących

Zabrania ſię wyżſzemu nadwornemu ſądowi rozpoznawać i ſądzić ſprawy tyczące ſię do nieruchomych maiątkow, leżących w drugich guberniach, w których roſtrząſanie takowych ſpraw być powinno.

453.

Jak przenoſić czyli appellować dzieło z wyżſzego nadwornego ſądu.

Jeżeli kto nie kontentuie ſię wyrokiem wyżſzego nadwornego ſądu, ten w terminie iednego tygodnia niekontentowanie ſię ſwoie obiawić ma u tego ſądu; i w ten czas żałobę ſwoię, dla rewizyi zanieść może w izbe, do którey ſprawa należy, lecz wprzódy wnieść ma rublow ſto; te pieniądze w wyżſzym nadwornym ſądzie maią ſię zachować wiernie do wyroku izby, á nadto przenoſzący dzieło zamiaſt przyſięgi ma wyznać ná piſmie z podpiſem ręki ſwey, iż on w ſumieniu ſwoim przekonany ieſt, że ſprawiedliwą ma ſprawe, albo Adwokat iego ma to uczynić, á ieżeli izba po rewizyi ſprawy obwini go, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w wyżſzym nadwornym ſądzie, i oddadzą ie ná procent który obrócony być ma według woli i przepiſu wyż-

ſze-

ворнаго суда по прошествіи всякаго года. Стряпчіе казенныхъ и уголовныхъ дѣлъ отъ взноса ста рублей увольняются, ибо ихъ должность есть общественная, только вмѣсто присяги расписаться они должны.

454.

Запрещается переносъ изъ верьхняго надворнаго суда въ палату въ дѣлѣ ниже ста рублей.

Переносъ дѣла изъ верьхняго надворнаго суда въ палаты запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна есть ниже ста рублей.

455.

Какъ теряется право переноса изъ верьхняго надворнаго суда въ палату.

Буде срокъ переноса кто пропуститъ, денегъ не внесетъ и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 453 статьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

456.

Какъ дѣло изъ верьхняго надворнаго суда отсылается въ палату и проч:

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены и расписка въ верьхнемъ надворномъ судѣ отдана, тогда верьхній надворный судъ увѣдомляетъ о томъ палату; и дѣло въ палату для ревизіи внесется, и буде палатою оправданъ будетъ переноситель, или палата малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи верьхняго надворнаго суда, тогда деньги

изъ

ſzego nadwornego ſądu maiącego ſię uczynic po upłynieniu każdego roku. Adwokaci ſkarbowych i kryminalnych ſpraw, uwalniaią ſię od wnoſzenia ſta rublow, gdyż powinność ich ieſt publiczną poſługą, wſzakże zamiaſt przyſięgi ſkrypt dać powinni.

454.

Zabrania ſię appellować od wyżſzego nadwornego ſądu do izby w ſprawie o mniey ſta rublow.

Niedozwala ſię appellować od wyżſzego nadwornego ſądu, w ſprawach o rzecz, którey rzetelna wartość mnieyſza ieſt niżeli ſta rublow.

455.

Jak ſię traci prawo appellacyi od wyżſzego nadwornego ſądu do izby.

Jeżeli kto terminu appellacyi uchybi, pieniędzy nie wnieſie, i piſma nie da, iako ſię wyżey przepiſało w 453. punkcie, ten traci prawo appellacyi.

456.

Jak ſprawa z wyżſzego nadwornego ſądu odſyła ſię do izby.

Kiedy zaś i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt dany w wyżſzym nadwornym ſądzie, w tenczas wyżſzy nadworny ſąd uwiadamia o tym izbę, i dzieło weydzie do izby dla rewizyi, i ieżeli izba uſprawiedliwi appelluiącego, lub co kolwiek w wyroku wyżſzego nadwornego ſądu odmieni, w ten czas pieniądze z tego ſądu appelluiącemu powró-

co-

изъ того суда возвратятся переносителю, о чемъ палата при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

457.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты ста рублей, для ревизіи въ палату.

Буде же кто неимущъ и подъ присягою самъ, или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ ста рублей для внесенія въ верьхній надворный судъ, тогда дѣло его безденежно для ревизіи да перенесется въ палату.

458.

О наложеніи пѣни на ябедниковъ и начинателей пустыхъ тяжебъ.

Буде же верьхній надворный судъ найдетъ, что проситель ни малѣйшей правости не имѣлъ всчинать дѣла въ нижнемъ надворномъ судѣ, и что всчиналъ дѣло безъ всякой причины и вида справедливаго основанія, или по одной ябедѣ, тогда за пустое всчинаніе спора и тяжбы верьхній надворный судъ наложитъ на него пѣню двадцать пять рублей, кои отдадутся на содержаніе школъ въ столицѣ.

459.

Уголовныя дѣла переносятся изъ верьхняго надворнаго суда

Уголовныя дѣла по окончаніи сентенціи, не производя ея въ дѣйствіе, да отошлются изъ верьхняго надвор-

cone bądą, o czym iednak izba przy każdym dekrecie nie omieſzka namienić.

457.

O przenieſieniu ſpraw ubogich ludzi bez opłaty.

Jeżeli zaś kto niemaiętny pod przyſięgą ſam, albo przez umocowanego wyzna ná piſmie, iż w niedoſtatku ſwoim nie ma ſta rublow, któreby wnioſł do wyżſzego nadwornego ſądu, tedy ſprawa ta może i bez pieniędzy przenieſiona być do izby dla rewizyi.

458.

O wſkazaniu win ná pieniaczow, i zaczynaiących próżne ſpory.

Jeżeli wyżſzy nadworny ſąd znaydzie, że żałuiący nie miał naymnieyſzey prawości rozpoczynać dzieło w niżſzym nadwornym ſądzie, i rozpoczoł ie bez żadney przyczyny, á nawet pozoru ſprawiedliwego fundamentu, lecz tylko dla ſamego pieniactwa, tedy zá płoche rozpoczęcie ſporu, i waśni wyżſzy nadworny ſąd wſkaże nań winy dwadzieści pięć rublow, ktore oddadzą ſię ná utrzymanie ſzkłół w ſtolicy.

459.

Kryminalne ſprawy przenoſzą ſię do izby kryminalnego ſądu dla rewizyi.

Kryminalne ſprawy po uformowaniu decyzyi nie przywodząc iey do exekucyi, odeſłać ma wyżſzy nadworny ſąd dla rewizyi do izby kryminalnego ſądu.

для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

го суда для ревизіи въ палату уголовнаго суда.

460.

Члены верьхняго надворнаго суда докладываютъ по жребію.

Когда верьхній надворный судъ въ тяжбахъ отъ истца и отвѣтчика всѣ утверждающія правости ихъ грамоты, или словесныя доказательства на бумагѣ написанныя поданы, и отъ нихъ преданы властному рѣшенію верьхняго надворнаго суда (то же и по уголовнымъ дѣламъ,) тогда не изключая Предсѣдателя, Совѣтникъ и Ассессоры того департамента, въ которомъ дѣло гласно, жребій кидаютъ между собою, кому изъ нихъ достанется по сему дѣлу докладывать собранію. При докладѣ того члена, на котораго палъ жребій, прочіе прилѣжно смотрятъ, дабы изъ дѣла ничего пропущено не было и докладъ учиненъ былъ съ точностію, чистосердечно и сходно съ истинною; буде дѣло переносное изъ нижняго надворнаго суда, то подлинное рѣшеніе и приказаніе тѣхъ судовъ должны быть прочтены, дабы усмотрѣть можно было точность доклада во всякихъ обстоятельствахъ.

461.

По окончаніи доклада присту-

По окончаніи доклада, когда судіи совершенно поняли какъ существо,

па-

460.

Członki wyższego nadwornego sądu czynią o sprawie obserwacye z losu.

Kiedy iuż do wyższego nadwornego sądu, od żałuiącego, i obżałowanego wszystkie dokumenta dowodzące ich sprawiedliwości, i słowne dowody na piśmie wyrażone, podane, i do wolnego wyroku wyższego nadwornego sądu sprawa zostawiona będzie (co rozumieć się ma także i w sprawach kryminalnych) tedy nie wyłączaiąc Prezyduiącego, Konsyliarz i Assessorowie tego departamentu w którym sprawa toczy się, rzucaią losy między sobą, komu się z nich dostanie praca dzieło to krótko sądowi wyłuszczyć, i uczynić o nim dokładne obserwacye. Gdy ten członek ná którego los wypadł czyni ie, inni uważaią, ażeby niczego w sprawie nie było opuszczono, i wyłuszczenie sprawy, aby było punktualne, szczere, i zgodne z prawdą; Jeżeli dzieło przeniesione iest z niższego nadwornego sądu, tedy oryginalny onych sądow dekret, i nakaz przeczytane być powinny, ażeby dostrzedz można było punktualności obserwacyi we wszystkich okolicznościach.

461.

Po zakończonych obserwacyach przy-

Po zakończonych obserwacyach dzieła, kiedy Sędziowie doskonale poieli tak grunt

паютъ ко мнѣнію.

такъ и обстоятельства предлагаемаго имъ дѣла по достаточному уваженію и зрѣлому испытанію околичностей безъ медлѣнія приступаютъ къ рѣшенію, и начнутся мнѣнія.

462.

Порядокъ, какъ подавать свое мнѣніе.

Младшій членъ скажетъ напередъ существо дѣла, потомъ доказательства, и наконецъ сдѣлаетъ заключеніе основанное на узаконеніи, и за нимъ прочіе члены по старшинству, младшіе напередъ то же дѣлаютъ, и большинство голосовъ дѣло рѣшитъ.

463.

Какъ поступать въ случаѣ раздѣленія голосовъ судейскихъ.

Понеже всякое рѣшеніе дѣла не инако да учинится, какъ точно въ силу узаконеній и по словамъ закона; и слѣдовательно бы въ рѣшеніи разногласія быть не долженствовало; но буде гдѣ при рѣшеніи, паче чаянія, раздѣленіе голосовъ судейскихъ въ гражданскомъ дѣлѣ окажется, то постановляется во 1. что большинство голосовъ дѣло рѣшитъ, 2. буде голоса раздѣлены на равно, тогда голосъ Председателя даетъ перевѣсъ, 3. разногласіе да внесется въ особенный протоколъ, который не инако откроютъ, какъ тогда, когда дѣло потребуется для ревизіи въ палату.

По-

ſtępuią do ſentencyi. rzeczy, iako okoliczności onego, po doſtateczney rozwadze, i doyrzałym roſtrząsnieniu wſzyſtkich okoliczności, bez omieſzkania przyſtępuią do decyzyi, i zaczną ſię ſentencye.

462.

Porządek podania ſentencyi. Młodſzy z członkow powie naypierwey iſtotę rzeczy, potym dowody, á ná koniec uczyni wnioſek ná prawach funduiący ſię; po nim inne członki z porządku; młodſi w przódy toż ſamo czynią, á większość głoſow decyduie ſprawę.

463.

Jak poſtąpić w przypadku zdań ſędziowſkich. Ponieważ wſzelka decyzya ſprawy nieinaczey powinna ſię czynić, iako na mocy uſtaw, i ſłowami prawa; á zatym rożności zdań byćby nienależało, wſzakże ieżeli ſię nadſpodziewanie przy decyzyi cywilney ſprawy, zdarzy ſię rozdział głoſow ſędziowſkich, tedy poſtanawia ſię: 1. Że większość głoſow ſtanowi dzieło. 2. Jeżeli głoſy dzielą ſię ná rowno, w ten czas głos Prezydenta czyni przewagę. 3. Rożność głoſow zapiſze ſię do protokułu oſobnego, którego w ten czas tylko odkryć maią, kiedy zaydzie rekwizycya o wydanie ſprawy do rewizyi izby.

464.

Порядокъ рѣшенію дѣлъ.

Къ рѣшенію же возмутъ въ гражданскомъ департаментѣ послѣ казенныхъ и общественныхъ дѣлъ, дѣла по нижеслѣдующему порядку, 1. дѣла должниковъ для безопасности заимодавцовъ, 2. дѣла о контрактахъ и другихъ обязательствахъ, 3. дѣла тяжебныя и всякіе споры по разсмотрѣнію судей, и 4. наконецъ пространныя дѣла; и буде возможно, что верьхній надворный судъ въ годовый срокъ очиститъ рѣшеніемъ реэстръ такъ чтобъ ни единое дѣло не осталось.

465.

О скорѣйшемъ окончаніи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Наипаче же верьхнему надворному суду предписывается оканчивать въ положенные по законамъ сроки, дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на верьхній надворный судъ жалобы будутъ, что таковое дѣло оставилъ онъ годъ цѣлый безъ рѣшенія; то члены верьхняго надворнаго суда лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или школъ въ столицѣ.

О

464.

Porządek decyzyi spraw.

Do decyzyi zaś w departamencie cywilnym, po ſkarbowych, i publicznych dziełach, maią ſię brać ſprawy porządkiem niżey opiſanym. 1. Sprawy dłużnikow, dla beſpieczeńſtwa wierzycielow. 2. Sprawy kontraktowe, i inne obowiązania ſię. 3. Sprawy procederowe, i wſzelkie ſprzeczki, i kłotnie według rozſądku ſędziow. 4. Sprawy obſzerne; i ieżeli to być może, tedy wyżſzy nawdorny ſąd w terminie roku oczyści decyzyami regeſtr tak, żeby ani iedna ſprawa nie zoſtała ſię.

465.

O nayprędſzym sądzeniu ſpraw dla których kto zoſtaie pod ſtrażą.

Naybardziey zaś wyżſzemu nadwornemu ſądowi zaleca ſię kończyć w terminach pzawami oznaczonych, te ſprawy, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą; i ieżeli wyżſzy nadworny ſąd będzie oſkarżony, że takowe dzieło w przeciągu roku całego rozſądzić omieſzkał, tedy członki wyżſzego nadwornego ſądu ukarani będą odięciem im roczney penſyi, na rzecz cierpiącego, lub iego naſtępcow, alboliteż na ſzkoły w ſtolicy.

O

466.

О ДОЛЖНОСТИ ПРОКУРОРА И СТРЯПЧИХЪ ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ НАДВОРНОМЪ СУДѢ ВООБЩЕ.

Причины опредѣленія Прокурора и Стряпчихъ при верьхнемъ надворномъ судѣ.

Понеже для споспѣшествованія правосудія, и для сохраненія добраго законами установленнаго порядка въ судебныхъ мѣстахъ, сколь въ разсужденіи, судей, столь и въ уваженіе истцовъ и отвѣтчиковъ полезно есть, когда судебныя мѣста снабдѣны нарочными людьми, коимъ предписано, и коихъ долгъ есть быть взыскателями исполненія узаконеній, наказанія преступленію, а невинности защитою; и для того опредѣляется въ верьхнемъ надворномъ судѣ Прокуроръ, Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ.

467.

О ДОЛЖНОСТИ ПРОКУРОРА ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ НАДВОРНОМЪ СУДѢ.

1.

Какъ верьхняго надворнаго суда Прокуроръ злоупотребленія противныя узаконе-

Буде верьхняго надворнаго суда Прокуроръ усмотритъ злоупотребленіе противное законамъ, учрежденіямъ, или указамъ, то долженствуетъ о томъ, (прилично по тому случаю,)

ніямъ,

466.

O OBOWIĄZKACH PROKURORA, I ADWOKATOW PRZY WYZSZYM NADWORNYM SĄDZIE W POWSZECHNOSCI.

Przyczyny ustanowienia Prokurora i Adwokatow przy wyższym nadwornym sądzie.

Ponieważ dla przybliżenia sprawiedliwości, i dla zachowania dobrego prawami przepisanego porządku w sądach, iako co się tycze Sędziow, tak i sądzących się stron pożyteczno iest, kiedy sądowe mieysca opatrzone są takiemi ludźmi, którym rozkazano, i których obowiązkiem iest być dostrzegaczami wypełnienia praw, ukarania przestępstw, á niewinności obroną; i dla tego naznacza się w wyższym nadwornym sądzie Prokuror, Adwokat spraw kryminalnych, i Adwokat spraw skarbowych.

467.

O OBOWIĄZKACH PROKURORA PRZY WYŻSZYM NADWORNYM SĄDZIE.

1.

Jak wyższego nadwornego sądu Prokuror zło-użyciom przeciwnym prawom zapobiegać winien iest.

Jeżeli wyższego nadwornego sądu Prokuror postrzeże zło-użycie przeciwne prawom, ustawom, czyli nakazom, tedy winien iest ostrzedz o to (stosownie do okoliczności) i dać o tym wiedzieć gu-

 ber-

ніямъ, долженствуетъ отвращать.

напамятовать, и увѣдомить губернскаго Прокурора, дабы злоупотребленіе поправлено быть могло.

2.

При начатіи срока Прокуроръ велитъ прочесть, для возобновленія въ памяти приличныя статьи узаконеній.

При начатіи срочнаго засѣданія Прокуроръ велитъ прочесть тѣ статьи изъ законовъ, учрежденій, или указовъ, о коихъ мнитъ, что нужно возобновить въ памяти, для наивящшаго соблюденія въ силу присяги, порядка и правосудія въ присутственныхъ мѣстахъ; но чтеніе таковое да не продолжится болѣе получаса.

3.

Десять статей, о коихъ Прокуроръ долженствуетъ доносить губернскому Прокурору.

Прокуроръ верьхняго надворнаго суда долженствуетъ доносить губернскому Прокурору все то, что до свѣденія его дойдетъ, касательно до губернскаго правленія обязанности, а именно: того верьхняго надворнаго суда, или въ подсудномъ вѣдомствѣ, 1. о неточномъ въ судебномъ мѣстѣ исполненіи законовъ, учрежденій и указовъ, 2. буде гдѣ есть непослушаніе, или ропотъ, 3. о лѣнивыхъ въ исполненіи должностей, 4. о медлѣніи въ исполненіи повелѣній, 5. о медлѣніи по дѣламъ въ производствѣ, 6. о нарушеніи правилъ благочинія и о всякомъ причиняющемся многимъ соблазнѣ, законамъ про-

berſkiemu Prokurorowi, ażeby zło użycie poprawione być mogło.

2.

Przy otrzymaniu ſądowych kadencyi Prokuror każe czytać niektóre punkta praw.

Przy otworzeniu ſądowych kadencyi, Prokuror każe przeczytać, tę punkta praw, uſtaw, i nakazow, o których mniema, iż ie w pamięci Sędziow wznowić trzeba, dla naylepſzego zachowania według przyſięgi, porządku, i ſprawiedliwości w ſądach; wſzakże czytanie to, nie więcey powinno zabierać czaſu nad półgodziny.

3.

Dzieſięć punktow o których Prokuror powinien donoſić guberſkiemu Prokurorowi.

Wyżſzego nadwornego ſadu Prokuror, winien ieſt donoſić guberſkiemu Prokurorowi, wſzyſtko to, co do wiadomości iego doydzie, tyczącego ſię powinności rządu guberſkiego, á mianowicie, tego wyżſzego nadwornego ſądu, lub urzędu pod iego iuryzdykcyą będącego. 1. O nieregularnym w ſądzie wypełnieniu praw, uſtaw, i nakazow. 2. Jeżeli gdzie ieſt niepoſłuſzeńſtwo, lub ſzemranie. 3. O leniwych w wypełnieniu powinności. 4. O zwłoce w wypełnieniu rozkazow. 5. O zwłoce w ſądzeniu ſpraw. 6. O naruſzeniu prawideł policyi, i o wſzelkim czyniącym ſię znacznym zgorſzeniu, przeciwnym prawu poſtępku przewinie-

противномъ поступкѣ, винѣ, или преступленіи, 7. о запрещенной торговлѣ, или о помѣшательствѣ законамъ противномъ дозволенной торговлѣ, 8. о нарушеніи общей тишины, 9. о нарушеніи въ вѣрности присяги, 10. о казенномъ и общественномъ ущербѣ.

4.

Прокуроръ смотритъ, чтобъ власть одному мѣсту порученная не переходила въ другое, и какъ ему поступать въ случаѣ медлѣнія въ исполненіи.

Прокуроръ верьхняго надворнаго суда прилѣжно смотритъ, чтобъ въ подсудномъ вѣдомствѣ того суда, одно мѣсто не присвояло себѣ власти и отправленія дѣлъ учрежденіями другому мѣсту порученныхъ, и чтобъ дѣла вершились, а вершеныя дѣла скоро и безостановочно самымъ дѣломъ по рѣшеніи исполнены были; и для того Прокуроръ долженъ спрашивать весьма часто, исполнено ли (въ такое время, въ которое начало и совершенство онаго дѣла исполнено быть можетъ,) и буде не исполнено за чемъ, то Прокуроръ напоминать долженъ о исполненіи, и за тѣмъ въ случаѣ медлѣнія имѣетъ о томъ донести губернскому Прокурору.

5.

Буде случится сомнѣніе, до котораго мѣста дѣло надлежитъ,

Буде случится дѣло такого существа, что изъ онаго родится сомнѣніе, или запросъ въ которое мѣсто, или до какого мѣста производство, надле-

или

niu, i wykroczeniu. 7. O targach zabronionych, lub o przeszkodzeniu przeciwnym prawu targow dozwolonych. 8. O naruszeniu powszechney spokoyności. 9. O naruszeniu przysięgi wierności. 10. O skarbowym i powszechnym uszczerbku.

4.

Prokuror dostrzega, aby ieden sąd nieprzywłaszczał sobie władzy drugiemu daney, i iak postąpić w przypadku zwłoki w wypełnieniu.

Prokuror wyższego nadwornego sądu pilnie dostrzega, ażeby w iuryzdykcyi tego sądu, ieden urząd nieprzywłaszczał sobie władzy odbywania dzieł drugiemu urzędowi poruczonych, i ażeby dzieła kończone były, á dokończone, aby natychmiast po decyzyi były dopełniane; i dla tego Prokuror winien iest bardzo często pytać się, ieżeli dopełniono (w tym czasie, w którym dzieło zaczęte, i dopełnione być mogło) á ieżeli dla iakiey przyczyny niedopełniono, tedy Prokuror powinien przypominać onego wypełnienie; wszakże w prypadku zwłoki, ma o tym donieść guberskiemu Prokurorowi.

5.

Jeżeli się zdarzy wątpliwość do którego sądu sprawa należy, lub o

Jeżeli się zdarzy dzieło takiey natury, iż z niego rodzi się wątpliwość czyli zapytanie, do iakiego ono sądu należeć może, albo w każdey sprawie, gdzie Sę-

dzio-

или о узаконении, то пыслушипать заключения Прокурора и проч:

жить, или во всякомъ иномъ дѣлѣ, гдѣ у судей родиться можетъ о узаконеніи сомнѣніе; то сообщится то дѣло Прокурору, и выслушиваютъ его заключенія прежде рѣшенія, и потомъ рѣшатъ дѣло. Подобныя же заключенія Прокуроръ обязанъ сообщать губернскому Прокурору, и отъ него принимать поправленія заключеніямъ сходственныя общимъ установленіямъ.

6.

Буде которое дѣло случится и частное и общестпенное, или частное и до казеннаго интереса касается, то пыслушипаютъ заключения Прокурора.

Буде случится дѣло такого существа, что оно вмѣстѣ и частное и общественное, или частное, но касается и до казеннаго интереса, то сообщается Прокурору, и выслушиваютъ его заключенія прежде рѣшенія.

7.

Оба Стряпчіе даются Прокурору для сопѣта.

Верьхняго надворнаго суда Прокурору для совѣта опредѣляются Стряпчей казенныхъ дѣлъ, и Стряпчей уголовныхъ дѣлъ, и почитается, что они всѣ трое едиными устами говорятъ.

8.

Прокурору и

Верьхняго надворнаго суда Проку-

Стряп-

prawie, tedy wyſłuchać zdania Prokurora, i t. d.

dziowie mogą mieć wątpliwość o prawie, tedy ſprawa ta kommunikuie ſię Prokurorowi, i ſłuchaią iego zdania przed decyzyą, á potym decyduią. To zdanie ſwoie powinien Prokuror kommunikować guberſkiemu Prokurorowi, i od niego przyiąc poprawę, ſtoſowną do praw powſzechnych.

6.

Jeżeli ſię zdarzy dzieło partykularne i publiczne czyli partykularne, lecz do intereſſu ſkarbowego należące, tedy wyſłuchać zdania Prokurora,

Jeżeli ſię zdarzy dzieło takiey natury, że ono wraz ieſt i partykularne, i publiczne, albo partykularne, ale tycze ſię ſkarbowego intereſſu, tedy kommunikuie ſię Prokurorowi, i w przód zdania iego wyſłuchać należy, nim zadecyduie ſię.

7.

Oba Adwokaci daią ſię Prokurorowi dla rady.

Wyżſzego nadwornego ſądu Prokurorowi dla rady naznaczaią ſię Adwokat ſpraw ſkarbowych, i Adwokat ſpraw kryminalnych, i rozumie ſię, że oni zawſze iednemi mowią uſty.

8.

Prokurorowi i

Wyżſzego nadwornego ſądu Prokurorowi,

Стряпчимъ никто рѣчи не перебиваетъ.

рору, или Стряпчимъ никто да не перебиваетъ рѣчь, но терпѣливо и въ молчанiи да выслушиваютъ ихъ заключенiя и предложенiя по должности.

9.

Оба департамента верьхняго надворнаго суда, посредствомъ Прокурора и Стряпчихъ сносятся и проч:

Оба департамента верьхняго надворнаго суда и верьхнiе суды между собою посредствомъ своего Прокурора и Стряпчихъ сносятся сообщенiями; и для того Прокуроръ и Стряпчiе во всякое время входятъ всякiй въ присутствiе своего мѣста, гдѣ опредѣлены.

10.

Прокуроръ верьхняго надворнаго суда будучи око губернскаго Прокурора, повиненъ доносить ему о неисправленiи кѣмъ должности.

Буде Прокуроръ усмотритъ за кѣмъ неисправленiе должности, то повиненъ доносить о томъ губернскому Прокурору, ибо всякiй Прокуроръ въ губернiи есть око губернскаго Прокурора.

11.

Прокуроръ и Стряпчiе подчинены губернскому Прокурору.

Прокуроръ и Стряпчiе верьхняго надворнаго суда подчинены губернскому Прокурору, и къ нему посылаютъ доношенiя.

Про-

rowi, lub Adwokatom nikt przerywać nie ma mowy, raczey wſzyſcy powinni cierpliwie, i w cichości ſłuchać ich zdania, i przełożenia urzędowego.

9.

Obydwa departamenta wyżſzego nadwornego ſądu przez ſwego Prokurora i Adwokatow kommunikacye czynią.

Obydwa departamenta wyżſzego nadwornego ſądu, i wyżſze ſądy między ſobą zá pośrzednictwem ſwego Prokurora, i Adwokatow znoſzą ſię kommunikacyą, i dla tego Prokuror, i Adwokaci wolność maią wchodzenia każdy do ſwego ſądu, do którego naznaczony.

10.

Prokuror nadwornego ſądu, będąc okiem guberſkiego Prokurora, donoſi iemu doſtrzeżone niedbalſtwo w wypełnieniu obowiązkow.

Jeżeli Prokuror doſtrzeże w kim niewypełnienie ſwoiey powinności, tedy winien ieſt donoſić o tym guberſkiemu Prokurorowi, albowiem Prokuror w wyżſzym nadwornym ſądzie, okiem ieſt guberſkiego Prokurora.

11.

Prokuror i Adwokaci ſą pod zwierzchnością guberſkiego Prokurora.

Prokuror i Adwokaci wyżſzego nadwornego ſądu zoſtaią pod zwierzchnością guberſkiego Prokurora, i iemu poſyłaią donieſienia.

12.

Прокуроръ попеченіе имѣетъ о содержащихся подъ стражею.

Прокуроръ попеченіе имѣетъ о прокормленіи подъ стражею содержащихся, и чтобъ дѣла сихъ людей скорѣе рѣшеніе получали, и они бы скорѣе отправлены были; и для того Прокуроръ долженъ ходить чаще по тюрьмамъ, по крайней мѣрѣ единожды въ недѣлю, а именно по пятницамъ послѣ обѣда, дабы посмотрѣть состояніе въ тюрьмѣ содержащихся, и доходитъ ли до нихъ все то, что имъ опредѣлено, и содержатъ ли ихъ сходственно во всемъ ихъ состоянію и человѣколюбію.

468.

О ДОЛЖНОСТИ СТРЯПЧАГО КАЗЕННЫХЪ ДѢЛЪ, И СТРЯПЧАГО УГОЛОВНЫХЪ ДѢЛЪ ПРИ ВЕРЬХНЕМЪ НАДВОРНОМЪ СУДѢ.

I.

Стряпчіе служатъ Прокурору совѣтомъ, и именемъ его предлагаютъ заключенія.

При верьхнемъ надворномъ судѣ Стряпчіе, какъ въ 7 пунктѣ должности Прокурора верьхняго надворнаго суда предписано, для того опредѣляются, чтобъ Прокурору служить совѣтомъ въ случающихся дѣлахъ по его должности, и чтобъ вмѣсто Прокурора и именемъ его предлагать заключенія въ томъ верьхнемъ надворномъ су-

12.

Prokuror ma ſtaranie o zoſtaiących pod ſtrażą.

Prokuror ma ſtaranie o przekarmieniu będących pod ſtrażą, i ażeby ſprawy tych ludzi iak nayprędzey decydowane były, á oni iak nayprędzey oſądzeni, lub uwolnieni byli; i dla tego Prokuror powinien częſto chodzić do więzienia, przynaymniey raz ná tydzień, á mianowicie w piątek po obiedzie, aby widział ſtan więźniow, i czyli dochodzi im wſzyſtko, co naznaczono, i ieśli utrzymuią ich według ich ſtanu, i ludzkości.

468.

O POWINNOSCI ADWOKATA SPRAW SKARBOWYCH, I ADWOKATA SPRAW KRYMINALNYCH, PRZY WYZSZYM NADWORNYM SĄDZIE.

1.

Adwokaci ſą radą Prokurorowi, i imieniem iego zdanie mowią.

Przy wyżſzym nadwornym ſądzie, iako w ſiodmym punkcie obowiązkow Prokurora wyżſzego nadwornego ſądu powiedziało ſię, Adwokaci dla tego ſię naznaczaią, ażeby Prokurorowi byli radą w zdarzaiących ſię dziełach powinności iego, i ażeby ná mieyſcu Prokurora, i imieniem iego przekładali zdanie w tym wyżſzym nadwornym ſądzie, do którego ſą naznaczeni.

судѣ, въ которомъ они опредѣлены.

2.

Въ случаяхъ сомнѣнія Стряпчіе совѣтуютъ съ Прокуроромъ, и буде всѣ трое не одного мнѣнія, то Прокуроръ доложитъ губернскому Прокурору.

Въ случаѣ сомнѣнія, до котораго мѣста дѣло надлежитъ, или въ сомнѣніи о узаконеніяхъ, о которыхъ упомянуто въ 5. пунктѣ должности Прокурора верьхняго надворнаго суда, Прокуроръ и Стряпчіе посовѣтовавъ между собою, общимъ мнѣніемъ рѣшатъ сомнѣніе; буде же всѣ трое не одного мнѣнія, то Прокуроръ доложится губернскому Прокурору.

3.

О предмѣтахъ Стряпческой должности и проч.

Верьхняго надворнаго суда Стряпчихъ должность есть, 1. дать заключенія сходственныя съ сохраненіемъ общаго законами установленнаго порядка, 2. производить жалобу, не смотря на лицы, яко истцу: Стряпчему казенныхъ дѣлъ, по казеннымъ дѣламъ и по дѣламъ нарушающимъ общій порядокъ, или противнымъ власти и должности; Стряпчей же уголовныхъ дѣлъ производитъ жалобу яко истецъ по уголовнымъ винамъ и преступленіямъ законы нарушающимъ, всякій разъ тамъ, гдѣ истца нѣтъ, но доказательства имѣетъ; истцами же Стряпчіе не инако бываютъ, какъ донеся о томъ губернскому Прокурору, и показывая оному

му

2.

W przypadkach wątpliwych zá spólną z Prokurorem radą wątpliwość rozwiązuią.

W przypadku wątpliwości do którego ſądu ſprawa należy, lub w przypadku wątpliwości o prawach, o czym w 5. punkcie powinności Prokurora wyżſzego nadwornego ſądu namieniono, Prokuror i Adwokaci naradziwſzy ſię między ſobą powſzechnym zdaniem, zadecyduią wątpliwość; ieżeli zaś wſzyſcy trzey różnego ſą zdania, tedy Prokuror donieſie o tym guberſkiemu Prokurorowi.

3.

O obiektach obowiązku Adwokatow.

Wyżſzego nadwornego ſądu Adwokatow powinnością ieſt: 1. Dać zdanie ſtoſowne do zachowania powſzechnego, prawami przepiſanego porządku. 2. Wynoſić ma żałobę nie maiąc ná oſoby względu, iako powód, ſkarbowy Adwokat w dziełach ſkarbowych, tudzież w ſprawach naruſzaiących powſzechny porządek, alboli też przeciwnych obowiązkowi poprzyſiężonemu; Adwokat zaś ſpraw kryminalnych, iako powod, w przewinieniach, i przeſtępſtwach kryminalnych gwałcących prawa, zá każdym razem wynoſi żałobę tam gdzie nie ma poſzukuiącego, á dowody ma pewne; powodami wſzakże Adwokaci nieinaczey ſtaią ſię, iako po donieſieniu wprzód o tym gu-
ber-

му свои по тому дѣлу доказательства, и получая отъ онаго дозволенїе или согласїе.

4.

Стряпчїе имѣютъ право требовать сообщенїя всякаго дѣла въ ихъ должность входящаго.

Въ разсужденїи порученной должности, Стряпчїе имѣютъ право требовать въ томъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, сообщенїя всякаго дѣла касательно до ихъ должности, какъ на примѣръ: дѣла касающїяся до казеннаго интереса, или ущерба, въ спорахъ о земляхъ, казенныя земли и права они защищать долженствуютъ, дѣла нарушающїя общїй порядокъ, или противныя власти и должности дѣла касающїяся до запрещеннаго сбора съ народа, или зловредные взятки, дѣла касающїяся до общества, дѣла малолѣтныхъ, кои Опекуновъ не имѣютъ, и прочїя сему подобныя въ ихъ должность входящїя, или касающїяся до оной; отнюдь не входя однако въ дѣла между частными людьми не касающїяся до вышеписаннаго въ семъ пунктѣ.

5.

Стряпчїе по сообщеннымъ дѣламъ, и по дѣламъ, въ коихъ они по должности истцами, какїя права имѣютъ.

По сообщеннымъ дѣламъ, или когда который Стряпчей сдѣлался истцемъ, тогда по свойству дѣла, Стряпчей имѣетъ право предложить суду, и требовать или личной присылки къ суду отвѣтчика, или его повѣреннаго,

или

berſkiemu Prokurorowi, i okazaniu mu ná to dowodow, i wzięciu pozwolenia.

4.

Adwokaci maią prawo wyciągáć kommunikacyi wſzelkiey ſprawy tyczącey ſię ich powinności.

Co ſię tycze poruczoney im powinności, Adwokaci maią prawo wyciągać w tym ſądzie, do którego naznaczeni, kommunikacyi wſzelkiey ſprawy tyczącey ſię ich powinności, iako to naprzykład: dzieła tyczące ſię ſkarbowego intereſſu, lub uſzczerbku, w ſporach gruntowych praw i gruntow ſkarbowych całości oni bronić powinni, dzieła naruſzaiące powſzechny porządek, lub przeciwne czyiey władzy, lub urzędowi; dzieła tyczące ſię zakazanych poborow, lub nienawiſtnego w ſądach przekupſtwa, dzieła tyczące ſię publiczności, dzieła małoletnich, którzy nie maią opiekunow, i inne temu podobne ſkładaiące ich obowiązek, lub należące do niego, nie wdaiąc ſię iednak pod żadnym pretextem do ſpraw między partekularnemi oſobami nie należących do wyrażonych w tym punkcie.

5.

Adwokaci w ſprawach kommunikowanych, i gdzie z obowiązku ſwoiego ſą powodami iakie prawa maią.

Zá otrzymaną kommunikacyą, lub gdy który z Adwokatow ſtał ſię powodem, tedy według natury dzieła, ma prawo przełożyć ſądowi, i wyciągać albo oſobiſtego przyſłania do ſądu obżałowanego, lub iego umocowanego, lub ſtawienia ia-

wnie

или представленія отвѣтчика на мѣсто въ присутствіе, или повелѣнія судебнаго посадить отвѣтчика подъ стражу, буде преступленіе такого рода, что законы сіе повелѣваютъ, или наложенія пѣни, или учиненія выговора, или иныхъ судебныхъ приговоровъ по свойству дѣла, однимъ словомъ: Стряпчіе имѣютъ право по дѣламъ ихъ должности производить въ судебномъ мѣстѣ, гдѣ они опредѣлены, жалобу, прозьбу, просить слѣдствія по производству дѣла, и до сочиненія приговора предложить, чего въ производствѣ не достаетъ, переносить рѣшеное дѣло изъ нижнихъ судовъ въ верьхніе, смотрѣть и бдѣніе имѣть о сохраненіи порядка каждому мѣсту предписаннаго, и чтобъ истцы и отвѣтчики надлежащее къ суду и судьямъ почтеніе сохраняли, чтобъ присутственныя мѣста собирались въ свое время и сроки, и засѣданія имѣли въ повелѣнное время; въ случаѣ же подозрѣнія по дѣлу на котораго Засѣдателя, буде самъ не удержится отъ присутствія, то Стряпчіе ему прилично о томъ напоминать обязаны, чтобъ пѣни въ надлежащее время взысканы были; а Стряпчіе сами за всякое упущеніе подлежатъ двойному взысканію; они же мирятъ споры и ссоры, могущія произойти какъ между судей, такъ и между тяжущимися, когда о томъ дойдетъ до нихъ требованіе.

6.

wnie przed ſądem maiącego odpowiadać; albo ſądownego rozkazu poſadzenia obżałowanego pod ſtraż, ieżeli wina takiego gatunku, iż prawa to nakazuią, albo wſkazania win, albo upomnienia, albo innego ſądowego wyroku; ſłowem Adwokaci maią prawo w ſprawach do ich obowiązku należących u ſądu, do którego ſą naznaczeni wynoſić żałoby, pozwy, proſić o ſkutek taki iako ſię ſprawa w prawnym poſtępku ſwoim być odkryła, i przed decyzyą przełożyć czego w wynieſieniu ſprawy niedoſtaie; po decyzyi przenoſić ſprawę, czyli appellować od niżſzych ſądow do wyżſzych, patrzeć, i doſtrzegać, aby porządek każdemu urzędowi przepiſany zachowany był, aby ſtrony powodowa, i obżałowana należyte mieli uſzanowanie dla ſądu, i ſędziow; aby ſądy zbierały ſię w ſwoim czaſie, i zaſiadały w czaſie przepiſanym; w przypadku zaś podeyrzenia ná którego z Zaſiadaiących, ieżeli ſam od zaſiadania nie uſunie ſię, oni mogą namienić mu przyſtoynie; ażeby wſkazane winy w ſwoim terminie uzyſkane były; á oni ſami podpadáią zá każde zaniedbanie, zapłaceniu podwoioney pieniężney kwoty; oni także godzą ſpory, mogące ſię wydarzyć tak między ſędziami, iako też między ſtronami, kiedy do tego wezwani będą.

6.

Стряпчимъ запрещается подавать совѣты, кому бы то ни было, по дѣламъ до ихъ должности надлежащимъ, или быть за кого хожатыми.

Стряпчимъ запрещается по дѣламъ касающимся до ихъ должности и до казеннаго интереса подавать совѣты, кому бы то ни было, или вмѣсто кого быть хожатыми.

7.

Стряпчей уголовныхъ дѣлъ когда имѣетъ представить свои заключенія по начатому дѣлу, и когда ему представить доносъ, или доносителей.

Стряпчей уголовныхъ дѣлъ когда увидитъ производство и вины отвѣтчика, тогда тотъ часъ представитъ суду свои заключенія; буде же судъ оправдаетъ отвѣтчика, тогда Стряпчей подъ опасеніемъ потерянія своего мѣста, обязанъ представить отвѣтчику доносъ и доносителя, буде отвѣтчикъ того требовать будетъ, дабы ясно и явно было, что Стряпчей уголовныхъ дѣлъ не есть поклепатель невинности.

8.

Стряпчіе и Прокуроръ выходятъ во время рѣшенія изъ присутствія.

Прокуроръ и Стряпчіе во время рѣшенія дѣла изъ присутствія выходятъ; судебныя же мѣста рѣшатъ всѣ дѣла по точной силѣ и словамъ закона, не смотря ни на чьи требованія, или предложенія.

Стряп-

6.

Adwokatom zakazuie ſię w ſprawach do ich obowiązku należących dawać komu radę, lub pomoc.

Adwokatom zabrania ſię w ſprawach do ich obowiązku, i do intereſſu ſkarbowego należących dawać rady komukolwiek, lub ſtarać ſię zá kim, czyli być czyim plenipotentem.

7.

Adwokat ſpraw kryminalnych, kiedy ma po zaczęciu ſprawy przełożyć ſwoie wnioſki, á kiedy obiawić donoſiciela.

Adwokat ſpraw kryminalnych iak tylko poſtrzeże wynieſienie ſprawy, i obwinienie obżałowanego, tedy natychmiaſt zdanie ſwoie ſądowi przełoży; ieżeli zaś ſąd uſprawiedliwi odpowiadaiącego, tedy Adwokat pod karą utraty mieyſca, winien ieſt obiawić obżałowanemu donieſienie, i donoſiciela, ieżeli obżałowany tego wyciągać będzie, ażeby iawno i wiadomo było, że Adwokat ſpraw kryminalnych nie ieſt oſzczercą niewinności.

8.

Prokuror i Adwokaci wychodzą z izby ſądowey w czaſie decyzyi.

Prokuror, i Adwokaci w czaſie decyzyi wychodzą z ſądowey izby, ſądy zaś decydować maią według rzetelnego brzmienia, i ſłowami praw, nie oglądaiąc ſię ná ni czyie wymagania albo przełożenia

9.

Стряпчіе одинъ другаго мѣсто заступаетъ, и чему подвержены по гражданскимъ и по уголовнымъ дѣламъ, буде поклеплютъ невинныхъ людей.

Стряпчіе въ случаѣ нужды одинъ другаго мѣсто заступаетъ, когда котораго нѣтъ; за пустое же всчинаніе повинны они заплатить всѣ протори и убытки, лишиться мѣстъ и вытерпѣть то наказаніе, подъ которое кого подвести старались, буде явится, что съ умысла кого поклепали.

469.

Какъ верьхній надворный судъ съ прочими мѣстами поступать имѣетъ.

1. Верьхній надворный судъ принимаетъ указы и повелѣнія отъ правленія губернскаго и палатъ той губерніи, гдѣ верьхній надворный судъ учрежденъ, и онымъ подаетъ рапорты и доношеніи, 2. власть верьхняго надворнаго суда далѣе своего подсуднаго вѣдомства въ той же столицѣ, гдѣ учрежденъ, не разпространяется, 3. верьхній надворный судъ въ нижній надворный судъ въ той же столицѣ учрежденный посылаетъ указы, и отъ онаго принимаетъ рапорты и доношеніи, 4. верьхній надворный судъ бывъ между равными ему мѣстами, а именно: верьхнимъ земскимъ судомъ, губернскимъ Магистратомъ и верьхнею расправою, вторымъ, въ чемъ по дѣламъ случится законная нужда, съ оными равнымъ образомъ и съ ОберъПолицмейстеромъ сносится, сообща-

етъ

9.

Adwokaci ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, i iakiey podpadaią karze w przypadku niewinnego pociągnienia do ſprawy.

Adwokaci w przypadku potrzeby ieden drugiego mieyſce zaſtępuią, ieżeli którego nie ma; zapłonne zaś rozpoczęcie ſprawy, winni ſą zapłacić wſzyſtkie ſzkody, i expenſa prawne, utracić ſwoie mieyſce, i ponieść tę karę, pod którą chcieli kogo podprowadzić, ſkoro ſię odkryie, że umyślnie kogo pomowili.

469.

Jak wyżſzy nadworny ſąd z innemi urzędami zachować ſię ma.

1. Wyżſzy nadworny ſąd przyimuie nakazy i rozkazy od rządu guberſkiego, i izb tey gubernii, gdzie wyżſzy nadworny ſąd ieſt uſtanowiony, i onym daie rapporty, i donieſienia. 2. Władza nadwornego ſądu daley od ſwoiey iurydykcyi ſądowey w teyże ſtolicy, gdzie uſtanowion, nie rościąga ſię. 3; Wyżſzy nadworny ſąd do niżſzego nadwornego ſądu w teyże ſtolicy uſtanowionego ſądu poſyła ukazy, á od niego przyimuie rapporty, i donieſienia. 4. Wyżſzy nadworny ſąd będąc między równemi ſobie urzędami, á mianowicie wyżſzym ziemſkim ſądem, guberſkim Magiſtratem i niżſzą roſprawą, drugim, w czym z porządku dzieł zachodzi prawna potrzeba, tedy z onemi, równie iako i Polic-meyſtrem znoſi ſię, i kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy ziemſki wyżſzy ſąd, lub guberſki Magiſtrat,

етъ съ прописанiемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ верьхнiй земскiй судъ, или губернскiй Магистратъ, или верьхняя расправа, или Оберъ-Полицмейстеръ приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же съ верьхними земскими судами, верьхними надворными судами индѣ учрежденными, губернскими Магистратами и верьхними расправами инныхъ губернiй, (разумѣется, что и тѣ мѣста съ верьхнимъ надворнымъ судомъ взаимно такимъ же образомъ поступаютъ) 5. верьхнiй надворный судъ въ подчиненныя мѣста другихъ верьхнихъ судовъ да воздержится писать, или послать съ повелѣнiемъ, 6. верьхнiй надворный судъ, буде нужда случится, напоминать, или понуждать другое какое верьхнее или нижнее ему не подчиненное мѣсто о исполненiи по законамъ, то о томъ представляетъ своему губернскому правленiю доношенiемъ.

470.

О взаимномъ вспоможенiи верьхняго надворнаго суда, верьхняго земскаго суда, губернскаго Магистра-

Понеже всѣ судебныя мѣста равно обязаны суть споспѣшествовать доброму порядку, для сохраненiя котораго въ цѣлости они установлены; и для того во всякомъ случаѣ, гдѣ служба ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, дѣло общаго блага, и сила за-

ſtrat, lub roſprawa wyżſza, albo Policmeyſter roskazać, lub poſłać, lub przyſłać, lub iak do którey okoliczności ſtoſownie, dorzecznie, albo potrzeba będzie napiſać; tudzież z wyżſzemi nadwornemi ſądami, gdzie indziey uſtanowionemi wyżſzemi ziemſkiemi ſądami, guberſkiemi Magiſtratami, i wyżſzemi roſprawami inney gubernii (ma ſię rozumieć, że i te urzędy, z nadwornym wyżſzym ſądem tymże ſpoſobem poſtępuią:) 5. Wyżſzy nadworny ſąd do urzędow pod iuryzdykcyą drugich wyżſzych ſądom zoſtaiących nie ma piſać, ani poſyłać z rozkazami. 6. Wyżſzy nadworny ſąd, ieżeli zdarzy ſię potrzeba upomnieć, lub przyniewolić inny iaki wyżſzy lub niżſzy urząd co do wypełnienia praw, tedy przedſtawić ma o tym w donieſieniu ſwoiemu rządowi guberſkiemu.

470.

O wzaiemney pomocy wyżſzego nadwornego ſądu, wyżſzego ziemſkiego ſądu, Magiſtratu guberſkiego, i wyżſzey roſprawy.

Ponieważ wſzyſtkie ſądowe urzędy, równie ſą obowiązane przykładać ſię do dobrego porządku, dla zachowania którego w całości uſtanowione ſą; i dla tego w każdym razie, gdzie ſłużba JMPERATORSKA, dobro powſzechne, i powaga praw tego wyciągaią, wyżſzy ziem-

ſki

та и верьхней расправы.

коновъ того требуетъ, верьхній земскій судъ, верьхній надворный судъ, губернскій Магистратъ и верьхняя расправа другъ другу руку помощи подавать обязаны, къ утвержденію законовъ, правосудія и всякаго добра, и къ отвращенію вредъ наносящаго службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, общему дѣлу, правосудію и установленному порядку.

471.

Какъ верьхнему и нижнему надворному суду и за кѣмъ слѣдовать въ губерніи въ торжественныя собранія.

Понеже для благоустройства какъ въ обще, такъ и подробно, нужно и полезно есть по всюду установить найвозможнѣйшій во всемъ порядокъ; и для того за благо разсуждается во отвращеніе всякаго спора и неустройства въ губерніи между употребленными особами людямъ и установленнымъ мѣстамъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА единожды означить, въ торжественныя собранія какъ кому за кѣмъ слѣдовать надлежитъ, росписаніемъ, каково въ главѣ XXIX, въ статьѣ 432 и учинено, дабы во всякомъ настоящемъ случаѣ, всякъ безспорно съ подобающимъ благочиніемъ занять могъ ему принадлежащее мѣсто; а потому въ сходствіе сего устанавляется, чтобъ въ подобныхъ случаяхъ, гдѣ учреждены верьхній и нижній надворные суды, за уѣздными

Ка-

ſki ſąd, wyżſzy nadworny ſąd, guberſki Magiſtrat, i wyżſza roſprawa, ieden drugiemu rękę pomocy dawać winni ſą, ku ugruntowaniu praw, ſprawiedliwości, i wſzelkiego dobra, á ku oddaleniu wſzelkiego uſzczerbku ſłużby JMPERATORSKIEY, powſzechnego dobra. ſprawiedliwości, i uſtanowionego porządku.

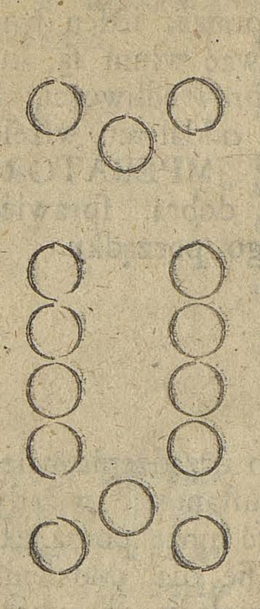
471.

Jak wyżſzy i niżſzy nadworny ſąd, i po kim naſtępować ma w guberníi ná uroczyſtych zgromadzeniach.

Ponieważ do dobrego urządzenia należy, i pożyteczno ieſt uſtanowić wſzędy naylepſzy iak tylko być może porządek, i dla tego podobało ſię dla oddalenia wſzelkiey ſprzeczki, i niełądu w gubernii między oſobami urzędowemi, oſobom, i uſtanowionym urzędom JMPERATORSKIM raz ná zawſze naznaczyć, iak, komu, po kim ná uroczyſtych zgromadzeniach naſtępować należy według uporządkowania, iakie w Rozdziale XXIX. w punkcie 432. znayduie ſię, ażeby w każdym podobnym zdarzeniu, każdy bez ſprzeczki, z przyſtoyną obyczaynością mogł zaiąć należące ſobie mieyſce; i dla tego ſtoſuiąc ſię do tey uſtawy, poſtanawia ſię, ażeby wpodobnych zdarzeniach, gdzie uſtanowione ſą wyżſzy, i niżſzy nadworne ſądy, zá powiatowemi Skarbnemi, i przyſięgłymi Mierniczemi, iako pod punktem 17. wſpomnionego Roz-

 dzia-

Казначеями и присяжными Землемѣрами, какъ въ 17 числѣ помянутой статьи изображено, слѣдовалъ нижній надворный судъ, то есть: впереди два Засѣдателя рядомъ, а потомъ надворный Судья; за ними пойдетъ верьхній надворный судъ такимъ образомъ, что впереди будутъ, Ассессора по два рядомъ, потомъ два Совѣтника рядомъ, а за ними оба Предсѣдатели рядомъ; послѣ же пойдутъ верьхняго надворнаго суда Прокуроръ, и потомъ Стряпчій казенныхъ дѣлъ и Стряпчій уголовныхъ дѣлъ рядомъ; за тѣмъ же послѣдуютъ уѣздный судъ и прочіе, какъ въ статьѣ 432 сказано.

ГЛАВА XXXI.

О НИЖНЕМЪ НАДВОРНОМЪ СУДѢ И ЕГО ДОЛЖНОСТИ.

472.

Учреждается въ столицѣ нижній надворный судъ.

Въ столицѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА учреждается нижній надворный судъ.

473.

О присутствующихъ въ нижнемъ надворномъ судѣ.

Въ нижнемъ надворномъ судѣ засѣдаетъ надворный Судья и два Засѣдателя.

działu wyrażono ieſt naſtępował niżſzy nadworny ſąd, to ieſt: ná przedzie dwóch Zaſiadaiących razem, á po nich nadworny Sędzia; zá niemi póydzie wyżſzy nadworny ſąd, takim porządkiem, że ná przedzie będą po dwóch Aſſſorow rzędem, po nich po dwu Konſyliarzow rzędem, zá temi dwoch Prezyduiących rzędem; á po tym naſtępuie Prokuror á zá nim dwoch Adwokatow rzędem; á potym naſtępuie ſąd powiatowy, i inni iak w punkcie 432.

ROZDZIAŁ XXXI.

O NIZSZYM NADWORNYM SĄDZIE I JEGO POWINNOSCI.

472.

Uſtanawia ſię w ſtolicy niżſzy nadworny ſąd.

W Stolicy JMPERATORSKIEY uſtanawia ſię niżſzy nadworny ſąd.

473.

O Zaſiadaiacych w niżſzym nadwornym ſądzie.

W niżſzym nadwornym ſądzie zaſiada nadworny Sędzia, i dwóch Zaſiadaiących

474.

Нижняго надворнаго суда Судья осьмаго класса.

Надворный Судья, буде чина выше того не имѣетъ, считается въ осьмомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываетъ.

475.

Нижняго надворнаго суда Засѣдатели девятаго класса.

Нижняго надворнаго суда Засѣдатели, буде чина выше того не имѣютъ, считаются въ девятомъ классѣ за урядъ, пока въ должности пребываютъ.

476.

Надворный Судья и Засѣдатели опредѣляются Сенатомъ.

Надворный Судья и Засѣдатели опредѣляются Сенатомъ.

477.

Какія дѣла принадлежатъ до нижняго надворнаго суда.

Нижній надворный судъ имѣетъ отправлять въ столицѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА правосудіе какъ по уголовнымъ, такъ и по гражданскимъ дѣламъ между пребывающими въ той столицѣ, по службѣ военной, придворной и гражданской, также по дѣламъ, промысламъ и упражненіямъ своимъ, и между всякими разночинцами, неимѣющими въ той губерніи, гдѣ столица ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, и гдѣ сей

судъ

474.

Niżſzego nadwornego ſądu Sędzia klaſſy oſmey.

Nadworny Sedzia, ieżeli rangi wyżſzey nie ma liczy ſię w klaſſie oſmey z urzędu póki ná nim zoſtaie.

475.

Niżſzego nadwornego ſądu Zaſiadaiący dziewiątey klaſſy.

Niżſzego nadwornego ſądu Zaſiadaiący, ieżeli wyżſzey rangi nie maią liczą ſię w klaſſie dziewiątey, z urzędu póki ná nim zoſtaią.

476.

Senat naznacza nadwornego Sędziego, i Zaſiadaiących.

Nadworny Sędzia, i Zaſiadaiący naznaczaią ſię od Senatu.

477.

Jakie ſprawy należą do niżſzego nadwornego ſądu.

Niżſzy nadworny ſąd ma ſprawować w ſtolicy JMPERATORSKIEY ſprawiedliwość, iako w kryminalnych, tak, i w cywilnych ſprawach między znayduiącemi ſię w tey ſtolicy dla ſłużby woienney lub nadworney, lub cywilney, tak też dla intereſſow, handlu, lub zabaw ſwoich ludźmi, tudzież między wſzyſtkiemi różnoczyńcami niemaiącemi w tey gubernii, gdzie ſtolica, i gdzie ten ſąd uſtanowion, żadnych wſiow, gruntow, domow, i innych nieruchomych maiątkow, z powo-

du

судъ учрежденъ, ни какихъ деревень, земель, домомъ и другихъ недвижимыхъ имѣній, по которымъ они подлежали бы судамъ, уѣзднаго суда, или городоваго Магистрата, или нижней расправы въ той губерніи учрежденныхъ; гдѣ же верьхній и нижній надворные суды не учреждены, тамъ всѣ таковые вѣдомы судомъ и расправою въ установленныхъ мѣстахъ, до котораго кто по званію и состоянію своему принадлежитъ.

478.

Запрещается нижнему надворному суду судить дѣла военныхъ людей касающіяся до преступленій по службѣ и должности.

Запрещается нижнему надворному суду судить дѣла въ дѣйствительной военной службѣ находящихся чиновъ другія, какъ только тѣ, кои войти могутъ по долгамъ и другимъ обязательствамъ гражданскимъ; дѣла же касающіяся до преступленій по службѣ и должности, будутъ предоставлены единств по суду воинскому на основаніи военныхъ узаконеній.

479.

Запрещается нижнему надворному суду судить дѣла людей имѣющихъ деревни, домы и дру-

Запрещается нижнему надворному суду судить дѣла дворянства или инныхъ людей деревни, земли, домы или другое недвижимое имѣніе въ той губерніи, гдѣ сей судъ учрежденъ, имѣющихъ.

du których mieliby należeć do sądow powiatowego, lub Magistratu mieyskiego, lub niższey rosprawy, w tey gubernii ustanowionych; gdzie zaś wyższy, i niższy nadworne sądy nieustanowione, tam wszyscy takowi maią się sprawiać u sądu, i rosprawy ná mieyscu ustanowionych, do którego kto z stanu, i powołania swego należy.

478.

Zabrania się niższemu nadwornemu sądowi sądzić sprawy woiennych ludzi, tyczące się wykroczenia przeciwko woienney służbie, i powinności.

Zabrania się niższemu nadwornemu sądowi sądzić sprawy zostaiących w aktualney woienney służbie, iak tylko te, które weyść mogą z okazyi długow, lub innych obowiązaniow się cywilnych; Sprawy zaś tyczące się wykroczenia przeciwko służbie, i powinności, zostawione być maią samemu woiennemu sądowi, według przepisu woiennych ustaw.

479.

Zabrania się niższemu nadwornemu sądowi sądzić sprawy ludzi maiących nieruchomy maiątek w tey gubernii.

Zabrania się sądowi niższemu nadwornemu sądzić sprawy szlacheckie, albo innego stanu ludzi, maiących wsie, grunta, domy, albo inny iaki nieruchomy maiątek, w tey gubernii, gdzie ten sąd ustanowiony.

480.

гое имѣнiе въ той губернiи, гдѣ сей судъ учрежденъ.

480.

Запрещается нижнему надворному суду судить дѣла касающiяся до недвижимыхъ имѣнiй въ другихъ губернiяхъ лежащихъ.

Запрещается нижнему надворному суду отправлять и производить дѣла касающiяся до недвижимыхъ имѣнiй лежащихъ въ другихъ губернiяхъ, гдѣ всегда и разборъ объ оныхъ чиненъ быть долженъ.

481.

Нижнiй надворный судъ не инако вступаетъ въ разборъ дѣла, какъ по жалобѣ, иску, сообщенiю или повелѣнiю.

Нижнiй надворный судъ самъ собою не вступается ни въ какiй разборъ; но принимается за дѣло или по жалобѣ, или по иску частныхъ людей или Стряпчихъ, или по сообщенiю другаго суда, или по повелѣнiю той губернiи губернскаго правленiя или палаты, или верьхняго надворнаго суда.

482.

Какъ дѣло переносить изъ нижняго надворнаго суда въ верьхнiй надворный судъ.

Буде кто недоволенъ рѣшенiемъ нижняго надворнаго суда, тотъ чрезъ недѣлю неудовольствiе свое да объявитъ сему суду самъ или чрезъ Стряпчаго, и тогда жалобу свою внести можетъ въ верьхнiй надворный судъ, но напередъ да внесетъ двадцать пять рублей въ нижнiй надворный судъ. Сiи

день-

480.

Zabrania się niższemu nadwornemu sądowi sądzić sprawy o nieruchomy maiątek w drugiey gubernii leżący.

Zabrania się niższemu nadwornemu sądowi wchodzić, i rozpoznawać, sprawy tyczące się do nieruchomych maiątkow leżących w drugich guberniach, gdzie zawsze winne być rozpoznawane.

481.

Niższy nadworny sąd nieprzystępuie do sprawy, tylko zá żałobą, pozwem, kommunikacyą, nakazem.

Niższy nadworny sąd, sam przez siebie nie wchodzi w rozbior żadnego dzieła, ale przystępuie do sprawy za podaną sobie żałobą, lub zá pozwem od partykularnych osób, czyli od Adwokatow, lub zá odebraną kommunikacyą od innego sądu, lub zá rozkazem od guberskiego rządu tey gubernii, lub izby, lub wyższego nadwornego sądu.

482.

Jak przenosić sprawę czyli appellować z niższego nadwornego sądu do wyższego nadwornego sądu.

Jeżeli kto niekontentuie się wyrokiem niższego nadwornego sądu, ten w terminie iednego tygodnia, obiawi niekontentowanie się swoie przed tym sądem sam, albo przez umocowanego, á w ten czas żałobę swoie wynieść może w wyższym nadwornym sądzie, ale wprzódy wnieść powinien do niższego nadwornego sądu

деньги въ нижнемъ надворномъ судѣ вѣрно и хранятся до рѣшенія верьхняго надворнаго суда; сверьхъ же того переноситель да распишется вмѣсто присяги, что онъ по истиннѣ думаетъ, что онъ правое дѣло имѣетъ, или Стряпчїй его то же учинитъ; и буде верьхній надворный судъ найдетъ, что переносъ или аппелляція учинены безъ всякой правости, и нижняго надворнаго суда рѣшеніе оправдаетъ, тогда внесенныя деньги останутся въ нижнемъ надворномъ судѣ, и отдадутъ ихъ въ проценты, кои употребляются по опредѣленію и произволенію нижняго надворнаго суда по прошествіи всякаго года.

483.

Запрещается переносъ изъ нижняго надворнаго суда въ верьхній надворный судъ въ дѣлѣ ниже двадцати пяти рублей.

Переносъ дѣла изъ нижняго надворнаго суда въ верьхній надворный судъ запрещается, буде тяжба идетъ о дѣлѣ, котораго настоящая цѣна есть ниже двадцати пяти рублей.

484.

Какъ теряется право переноса изъ нижняго надворнаго суда въ

Буде кто срокъ переноса пропуститъ, денегъ не внесетъ въ нижній надворный судъ и не распишется вмѣсто присяги, какъ о семъ въ 482 статьѣ

dwadzieści pięć rublow. Te pieniądze wiernie zachowuią ſię w niżſzym nadwornym ſądzie, do decyzyi wyżſzego nadwornego ſądu, á prócz tego appelluiący zamiaſt przyſięgi, ma wyznać ná piſmie ręką właſną podpiſanym, że w ſumieniu ſwoim tak przekonany ieſt, iż ma ſprawę ſprawiedliwą, lub Adwokat iego to uczyni, a ieżeli nadworny ſąd znaydzie, że przenieſienie, ſprawy czyli appellacya uczynione było bez wſzelkiey prawości, i decyzyę niżſzego nadwornego ſądu uſprawiedliwi, tedy wnieſione pieniądze zoſtaną w niżſzym nadwornym ſądzie, i oddadzą ſię ná procent, który corocznie użyty będzie według woli, i przepiſu niżſzego nadwornego ſądu.

483.

Niedozwala ſię appellacyi od niżſzego nadwornego ſądu do wyżſzego nadwornego ſądu w ſprawach o mniey od 25. rublow.

Niedozwala ſię appellacyi od niżſzego nadwornego do wyżſzego nadwornego ſądu w ſprawach o rzecz, którey rzetelna wartość mnieyſza ieſt, niżeli dwadzieści pięć rublow.

484.

Jak traci ſię prawo appellacyi od niżſzego nadwornego ſądu, do

Jeżeli kto terminu appellacyi uchybi, pieniędzy do niżſzego nadwornego ſądu nie wnieſie, i zamiaſt przyſięgi ſkryptu nie da, iako ſię powiedziało w pun-

верьхній надворный судъ.

тьѣ предписано, тотъ теряетъ право переноса.

485.

Какъ дѣло изъ нижняго надворнаго суда отсылается въ верьхній надворный судъ и проч:

Когда же и срокъ сохраненъ и деньги внесены и расписка въ нижнемъ надворномъ судѣ отдана, тогда нижній надворный судъ увѣдомляетъ о томъ верьхній надворный судъ, и дѣло въ верьхній надворый судъ отсылается; и буде верьхнимъ надворнымъ судомъ оправданъ будетъ переноситель, или верьхній надворный судъ малое что перемѣнитъ въ рѣшеніи нижняго надворнаго суда; тогда деньги изъ того суда возвратятся переносителю, о чемъ верьхній надворный судъ при всякомъ рѣшеніи упомянуть не оставитъ.

486.

О переносѣ дѣлъ неимущихъ безъ заплаты двадцати пяти рублей въ верьхній надворный судъ.

Буде же кто неимущъ и подъ присягою самъ или чрезъ повѣреннаго утвердитъ распискою, что по неимуществу своему не имѣетъ двадцати пяти рублей для внесенія въ верьхній надворный судъ, тогда дѣло его безденежно перенесется въ верьхній надворный судъ.

487.

О покупкѣ деревень въ нижнемъ надворномъ судѣ.

Кто изъ таковыхъ по службѣ, дѣламъ, промысламъ и упражненіямъ пребывающихъ въ столицѣ, купитъ дере-

wyżſzego nadwornego ſądu. kcie 482. ten traci prawo appellacyi.

485.

Jak ſprawa odſyła ſię od niżſzego nadwornego ſądu, do wyżſzego i t. d.

Kiedy zaś i termin zachowany, i pieniądze wnieſione, i ſkrypt w niżſzym nadwornym ſądzie dany, w ten czas niżſzy nadworny ſąd, uwiadamia o tym ſąd wyżſzy, i ſprawa do tego ſądu odſyła ſię; i ieżeli wyżſzy nadworny ſąd uſprawiedliwi appelluiącego, albo cokolwiek odmieni wyroku niżſzego nadwornego ſądu; w ten czas pieniądze z tego ſądu appelluiącemu powrócone będą, o czym wyżſzy nadworny ſąd przy każdym dekrecie uczynić wzmiankę nieomieſzka.

486.

O przenieſieniu ſpraw ludzi niemaiętnych bez zapłaty dwudzieſtu pięciu rublow.

Jeżeli zaś kto niemaiętny, i pod przyſięgą ſam, albo przez umocowanego upewni ſkryptem, że dla niedoſtatku ſwoiego nie ma dwudzieſtu pięciu rublow, któreby wnioſł do niżſzego nadwornego ſądu, tedy ſprawa iego i bez pieniędzy przenieſiona będzie do wyżſzego nadwornego ſądu.

487.

O kupli wſiow w niżſzym nadwornym ſądzie.

Kto z takowych ludzi dla ſłużby, interſſow, handlu, lub zabawy ſwoiey w ſtolicy znayduiących ſię kupi wieś, lub in-

ревню или иное имѣнїе въ другой губернїи лежащее, тотъ купчую да объявитъ въ нижнемъ надворномъ судѣ; нижнїй же надворный судъ къ судейскимъ дверямъ прибьетъ листъ, что деревня или имѣнїе таковыя куплены такимъ и за такую цѣну, и о семъ сообщитъ въ верьхнїй надворный судъ, дабы и сей то же учинилъ; такъ же какъ въ Сенатъ знать дадутъ для внесенїя въ публичныя вѣдомости обѣихъ столицъ, такъ чрезъ губернское правленїе сообщитъ въ губернское правленїе той губернїи, гдѣ находится проданное и купленное имѣнїе, дабы и тамъ поступлено было такимъ образомъ, какъ въ учрежденїяхъ о управленїи губернїй главы XV, въ статьѣ 205 узаконено; и буде отъ того времени чрезъ два года никто не явится для спора, то впредь всякїй споръ о купчей да уничтожится, и деревню или имѣнїе за покупщикомъ въ томъ уѣздѣ могутъ отказать безспорно.

488.

О скорѣйшемъ окончанїи дѣлъ, по которымъ кто содержится подъ стражею.

Нижнему надворному суду предписывается оканчивать въ положенные по законамъ сроки дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею; и буде на нижнїй надворный судъ жалобы будутъ, что таковое дѣло оставилъ цѣлый годъ безъ рѣшенїя, то члены ни-

inny iaki maiątek w inney gubernii leżący, tedy ten prawo kupcze obiawić ma w niżſzym nadwornym ſądzie; ſąd zaś niżſzy nadworny do drzwi ſądowych przybiie kartę, iako wieś czyli maiątek takowy kupiony przez tego, i zá taką ſummę, i da wiedzieć o tym do wyżſzego nadwornego ſądu, aby toż ſamo uczynił, także iako do Senatu dadzą wiedzieć o tym dla podania do publicznych wiadomości obydwu miaſt ſtołecznych, tak przez guberſki rząd kommunikować ſię ma guberſkiemu rządowi tey gubernii w którey maiątek kupiony i przedany znayduie ſię, ażeby i tam poſtąpiono było tak, iako w uſtawie o urządzeniu gubernii, w Rozdziale XV. w punkcie 205. nakazano; á ieżeli od tego terminu w ciągu dwoch lat nikt ſporu nie uczyni, tedy po tym wſzelki ſpor o kuplę tę upada, i kuplę ná rzecz kupuiącego w tym powiecie mogą obwołać bez ſprzeczki.

438.

O nayprędſzym decydowaniu ſpraw dla których kto zoſtaie pod ſtrażą.

Niżſzemu nadwornemu ſądowi nakazuie ſię kończyć w przepiſane prawami termina te ſprawy, dla których kto zoſtaie pod ſtrażą, i ieżeli ná niżſzy nadworny ſąd zaydzie ſkarga, że takowe dzieło przez rok cały oſądzić omieſzkał, tedy członki niżſzego nadwornego ſą-

нижняго надворнаго суда лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго, или его наслѣдниковъ, или школъ въ столицѣ.

489.

Какъ нижній надворный судъ съ прочими мѣстами поступать имѣетъ.

1. Нижній надворный судъ принимаетъ указы и повелѣнія отъ правленія губернскаго, палатъ и верьхняго надворнаго суда въ той же столицѣ учрежденнаго, и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ, рапорты и доношенія, 2. нижняго надворнаго суда власть далѣе своего подсуднаго вѣдомства въ той же столицѣ, гдѣ онъ учрежденъ, не разпространяется, 3. нижній надворный судъ при сообщеніи къ Оберъ-Полицмейстеру посылаетъ свои приговоры, опредѣленія и рѣшенія для исполненія, и о томъ получаетъ отъ него же сообщеніе, 4. нижній надворный судъ бывъ между равными ему мѣстами, а именно: уѣзднымъ судомъ, дворянскою опекою, городовымъ Магистратомъ, Ратушею, сиротскимъ судомъ и нижнею справою, первымъ, послѣ дворянской опеки, въ чемъ по дѣламъ случится законная нужда, сносится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ: да благоволитъ уѣздный судъ, или дворянская опека, или Оберъ-Полицмейстеръ, или уѣздный Казначей, или городовый Магистратъ, или Ратуша, или городовый сиротскій

судъ,

ſądu ukarani będą odięciem roczney penſyi ná rzecz cierpiącego, czyli iego náſtępcow, czyli ná ſzkoły w ſtolicy.

489.

Jak poſtępować ma niżſzy nadworny ſąd z innemi ſądami.

1. Niżſzy nadworny ſąd przyimuie nakazy, i rozkazy od rządu guberſkiego, izb, i wyżſzego nadwornego ſądu w tey ſtolicy uſtanowionego, i do onych urzędow poſyła rapporty, i donieſienia. 2. Niżſzego nadwornego ſądu władza, daley niżeli iego iuryzdykcya, w tymże ſtołecznym mieście, w którym uſtanowiony, nierościąga ſię. 3. Niżſzy nadworny ſąd przy kommunikacyi do Polic-meyſtra poſyła ſwoie dekreta, wyroki, i decyzye, i o tym od niego odbiera kommunikacyę. 4. Niżſzy nadworny ſąd będąc między równemi ſobie urzędami, iako to powiatowym ſądem, ſzlachecką opieką, mieyſkim Magiſtratem, Ratuſzem, mieyſkim ſierockim ſądem, i niżſzą roſprawą, pierwſzy po ſzlacheckiey opiece, w czym z porządku dzieł zaydzie prawna potrzeba znoſić ſię, tedy kommunikuie z wyrażeniem prawnych przyczyn: niech raczy ſąd powiatowy, lub ſzlachecka opieka, lub Polic-meyſter, lub powiatowy Skarbny, lub mieyſki Magiſtrat, lub Ratuſz, lub mieyſki ſierocki ſąd, lub niżſza roſprawa rozkazać, poſłać, przyſłać, lub iako do okoliczności którey, ſtoſownie, dorzecznie, lub po-

судъ, или нижняя расправа, приказать, или послать, или прислать, или какъ по которому случаю складно, прилично, или нужно писать; то же и съ нижними надворными судами индѣ учрежденными и другими ему равными мѣстами другаго города, или округа, или посада: (разумѣется, что и тѣ мѣста съ нижнимъ надворнымъ судомъ взаимно такимъ же образомъ поступаютъ,) 5. нижній надворный судъ въ подсудное вѣдомство другаго равнаго оному суда да воздержится писать, или послать свои приговоры, опредѣленіи и рѣшеніи, 6. нижній надворный судъ, буде нужда случится напоминать или понуждать какое верьхнее или равное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ своему губернскому правленію доношеніемъ.

490.

О взаимномъ вспоможеніи нижняго надворнаго суда, уѣзднаго суда, дворянской опеки, городоваго Магистрата, нижней расправы и нижняго земскаго суда и другихъ.

Понеже всѣ судебныя мѣста равно обязаны суть поспѣшествовать доброму порядку; и для того во всякомъ случаѣ, гдѣ служба ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, дѣло общаго блага, и сила законовъ того требуютъ, уѣздный судъ, дворянская опека, нижній надворный судъ, Оберъ-Полицмейстеръ, уѣздный Казначей, городовый Магистратъ, городовый сиротскій судъ, нижняя расправа, нижній земскій судъ,

trzeba będzie napiſać, tudzież z niżſzemi nadwornemi ſądami, gdzie indziey uſtanowionemi, i drugiemi równemi iemu urzędami innego miaſta, powiatu, lub poſady (ma ſię rozumieć, że i tamte urzędy względem niżſzego nadwornego ſądu tymże ſpoſobem wzaiemnie poſtępować maią:) 5. Niżſzy nadworny ſąd do mieyſc pod iuryzdykcyą drugiego równego iemu urzędu zoſtaiących nie ma piſać, ani poſyłać ſwoie wyroki, dekreta, i decyzye. 6. Niżſzy nadworny ſąd ieżeli potrzeba zdarzy ſię upomnieć, lub przyniewolić iaki wyżſzy, lub równy urząd co do wypełnienia praw, tedy ma o tym przedſtawić donieſieniem ſwoiemu rządowi guberſkiemu.

490.

O wzaiemney pomocy niżſzego nadwornego i powiatowego ſądu ſzlacheckiey opieki, mieyſkiego magiſtratu, niżſzey roſprawy, i niżſzego ziemſkiego ſądu i t. d.

Ponieważ wſzyſtkie ſądowe mieyſca równie obowiązane ſą przykładać ſię do dobrego porządku, i dla tego w każdym razie, gdzie ſłużba JMPERATORSKA, dobro powſzechne, i powaga praw, tego wyciągaią, powiatowy ſąd, ſzlachecka opieka, niżſzy nadworny ſąd, Ober-Policmeyſter, powiatowy Skarbny, mieyſki Magiſtrat, mieyſki ſierocki ſąd; niżſza roſprawa, niżſzy ziemſki ſąd, i ziemſki Sprawnik ieden drugiemu rękę po-

судъ, и земскій Исправникъ, другъ другу руку помощи подавать обязаны къ исполненію законовъ, отправленію правосудія и должностей, сохраненію благочинія, и поспѣшенію всякаго добра, и ко отвращенію вредъ наносящаго службѣ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, общему дѣлу, правосудію и установленному порядку.

491.

Какъ нижнему надворному суду и за кѣмъ слѣдовать въ губерніи въ торжественныя собранія.

Понеже для благоустройства какъ вообще, такъ и подробно нужно и полезно есть повсюду установить наивозможнѣйшій во всемъ порядокъ; и для того за благо разсуждается во отвращеніе всякаго спора и неустройства въ губерніи между употребленными особами, людямъ и установленнымъ мѣстамъ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА единожды означить въ торжественныя собранія, какъ кому за кѣмъ слѣдовать надлежитъ, росписаніемъ, каково въ главѣ XXIX, въ статьѣ 432 и учинено; дабы во всякомъ настоящемъ случаѣ, всякъ безспорно съ подобающимъ благочиніемъ занять могъ ему принадлежащее мѣсто; а потому въ сходствіе сего установляется, чтобъ въ подобныхъ случаяхъ гдѣ учреждены верьхній и нижній надворные суды, за уѣздными Казначеями и присяжными Землемѣрами,

ми,

mocy dawać winni ſą ku ugruntowaniu praw, ſprawiedliwości, i wſzelkiego dobra, á ku oddaleniu wſzelkiego uſzczerbku ſłużby JMPERATORSKIEY, powſzechnego dobra, ſprawiedliwości, i uſtanowionego porządku.

491.

Jak niżſzy nadworny ſąd w uroczyſtych zgromadzeniach i pokim naſtępować powinien.

Ponieważ do dobrego urządzenia należy, i pożyteczno ieſt uſtanowić wſzędy naylepſzy iak tylko być może porządek, i dla tego podobało ſię dla oddalenia wſzelkiey ſprzeczki, i nieładu w gubernii między oſobami urzędowemi, oſobom i uſtanowionym urzędom JMPERATORSKIM raz ná zawſze naznaczyć, iak, komu, zá kim ná uroczyſtych zgromadzeniach naſtępować należy, według uporządkowania, iakie w rozdziale XXIX, w punkcie 432. znayduie ſie, ażeby w każdym podobnym zdarzeniu, każdy bez ſprzeczki, z przyſtoyną obyczaynością mógł zaiąć należące ſobie mieyſce, i dla tego ſtoſuiąc ſię do tey uſtawy uſtanawia ſię, ażeby w podobnych zdarzeniach, gdzie uſtanowione ſą wyżſzy i niżſzy nadworne ſądy, zá powiatowemi Skarbnemi, i przyſięgłemi Mierniczemi, iako pod punktem ſiedmnaſtym wſpomnionego rozdziału wyrażono ieſt, naſtępo-

wał

ми, какъ въ 17 числѣ помянутой статьи изображено, слѣдовалъ нижній надворный судъ, то есть: впереди два Засѣдателя рядомъ, а потомъ надворный судья, за ними пойдетъ верьхній надворный судъ, какъ о томъ въ XXX главѣ, въ статьѣ 471 сказано.

Сочинены въ 1779 году.

На подлинномъ подписано собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

ЕКАТЕРИНА.

Въ Санктпетербургѣ.
Генваря 4 дня
1780 года.

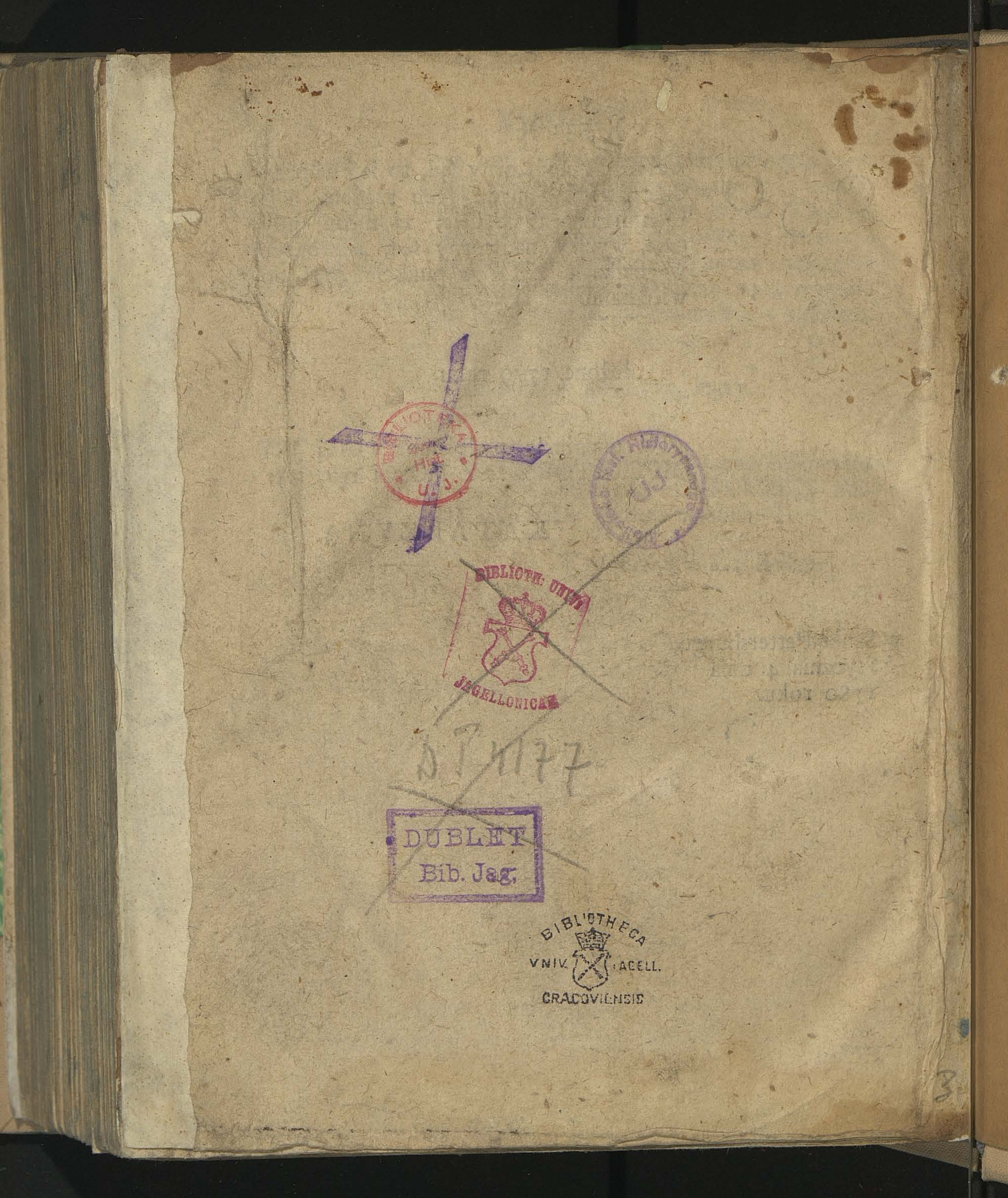
wał niżſzy nadworny ſąd,, to ieſt ná przedzie dwóch Zaſiadaiących rzędem, á po nich nadworny Sędzia; zá niemi póydzie wyżſzy nadworny ſąd, iak o tym w rozdziale XXX w punkcie 471. powiedziano.

ułożone 1779 roku.

Ná oryginale podpiſano właſną JEY JMPERATORSKIEY MOSCI ręką tak:

KATARZYNA.

w Sankt-Pettersburgu Stycznia 4. dnia 1780 roku.

BIBLIOTH: UNIV: JAGELLONICAE
DT 1177
DUBLET
Bib. Jag.
BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS
3

